

PREFAȚĂ

Cea dintâi antologie a poeziei simboliste românești, care a devenit posibilă prin depășirea a nu puține prejudecăți de ordin estetic și istoric-literar, de esență sociologică, se recomandă mai presus de orice prin ea însăși. Cititorul face cunoștință cu o serie întreagă de nume, cele mai multe uitate, ieșite din circulație, ignorate pe nedrept, foarte frecvente totuși în publicațiile noastre literare la sfârșitul secolului al XIX-lea, pînă spre 1915, unde joacă un rol din cele mai însemnate : prin contribuția acestor poeți simbolişti, cei mai mulți „minori”, dar cu personalitate de generație și grup, poezia românească se regenerează efectiv, prin depășirea netă a fazei posteminesciene și sămănătoriste.

Prin simbolism poezia noastră se „modernizează”, devine contemporană cu peisajul liric occidental, capătă o altă fizionomie, care, dat fiind nereeditarea textelor, poate constitui și azi, pentru mulți, o surpriză. „Nou” și „vechi” sînt noțiuni foarte relative în critica și istoria literară. Este de ajuns să „redescoperim” poezia simbolistă după o lungă perioadă de ignorare sau de negare totală, pentru a avea, dintr-o dată, sentimentul ineditului, al pătrunderii într-o zonă nebănuită a poeziei române. Cu excepția marilor figuri : Macedonski, Anghel, Minulescu, Bacovia, pasta devine destul de omogenă. Ceea ce oferă poezia noastră simbolistă curentă nu va fi deci o mare și permanentă „creație”, ci în primul rînd o atmosferă, o ambianță, un stil poetic. Oriunde ai deschide antologia de față, înțîlnești o serie de teme, imagini și idei poetice tipice, uneori stereotipe. Dar acest univers poetic, chiar dacă nu de dimensiuni cosmice, este „nou”,

efectiv nou, atît faţă de poezia română precedentă, cît şi în raport cu ceea ce s-a oferit, pînă într-o epocă nu prea îndepărtată, cititorului actual de poezie. Merit de loc neglijabil, de natură a înscrie o dată în evoluţia sensibilităţii poetice româneşti, pe care simbolismul o subtilizează în mod netăgăduit.

încă de la apariţia sa şi pînă nu demult, simbolismul românesc a fost respins de adversari îndeosebi pe temeiul lipsei de aderenţă la tradiţiile şi realităţile sociale şi morale ale ţării noastre. Declarată produs „exotic”, de „imitaţie”, poezia simbolistă se vedea exclusă din cuprinsul literaturii române, pe criterii exterioare, superficiale, în baza unor prejudecăţi care nu rezistă analizei. Simbolismul românesc reprezintă cu toate acestea un fenomen organic necesar, care trebuia să apară atunci cînd un număr de condiţii obiective l-au făcut posibil şi inevitabil. În esenţă, originea simbolismului românesc trebuie căutată în colaborarea factorului „influenţă” şi a factorului „mediu receptiv”, întrunită într-o sinteză originală, cu tendinţă de „autohtonizare”, evidentă mai ales la Bacovia şi la Ion Pillat, de pildă. Cu alte cuvinte, influenţa poeziei simboliste apusene, aproape exclusiv franceză, a fost receptată şi asimilată de o întreagă generaţie de tineri poeţi români, cu predispoziţie şi gust declarat pentru noua poezie franceză, care corespundea unei noi sensibilităţi, pe care eminescianismul şi inspiraţia predominant rurală n-o mai puteau satisface.

Lecturile din Verlaine, Samain, Laforgue, Maeterlinck lucrau asupra unei mentalităţi schimbate : apariţia spiritului citadin, cu predispoziţii spre proletarizarea intelectuală, unele fenomene de inadaptare şi chiar de clasare, fronda boemă mic-burgheză, apăsarea provincială, frecvenţa unor decepţii de ordin ideal, toate au contribuit la conturarea unei alte psihologii poetice. Fondul său este un puternic sentiment de izolare şi inadaptare, producător de melancolie, nostalgie, *spleen*, dorinţă de eliberare şi evaziune, complicată, în unele cazuri, cu forme de adevărată nevroză. Unele aspecte au fost surprinse, la timpul lor, de Gherea, de alţi critici, ca Ovid Densusianu, care atrăgeau atenţia asupra fondului citadin al poeziei simboliste, observaţii de întregit cu ceea ce E. Lovinescu va denumi ulterior fenomenul „sincronismului”, şi care, în cazul în speţă, se traduce prin înmulţirea lecturilor, tălmăcirilor, adaptărilor şi ecourilor directe, în forme tot mai frecvente şi variate, din literatura franceză a epocii, predominant simbolistă.

Nu încapă îndoială că poeţii români ai acelei perioade încercau şi fiorul, oricînd foarte însemnat în literatură, al „noutăţii”, al participării la o mişcare de „avangardă”, aşa cum şi era, pentru perioada respectivă, simbolismul francez. Atît este de evident acest fenomen, încît verificarea

sa nu se produce numai în revistele mai mult sau mai puțin prosimboliste : *Literatorul*, *Revista literară*, *Românul literar*, *Viața nouă*, *Revista modernă* etc., dar și în paginile publicațiilor net ostile : *Pagini literare*, *Convorbiri literare*, *Sămănătorul*, *Viața literară și artistică*, unde apar traduceri din Fr. Jammes, Henri de Régnier, Verlaine, Samain, Charles Guérin etc. Respins de multe ori teoretic, simbolismul pătrunde, de fapt, peste tot, prin toți porii, impunându-se ca o realitate evidentă, chiar dacă nu unanim recunoscută pe față.

Deși problema nu are o mare însemnătate (ea nu mai pasionează, de fapt, decât pe amatorii de periodizări stricte, didactice, destul de relative în istoria literară vie) câteva repere cronologice sînt totuși necesare. Se poate discuta, firește, despre limitele curentelor literare, despre data apariției și a stingerii lor, despre momentul genezei și prelungirile posterității, dar care este realitatea faptelor ? Și, în primul rînd, cum se fixează coordonatele istorice ale unui curent literar ? După opinia noastră trebuie avută în vedere cu prioritate data generalizării formulei, perioada în care acceptarea sa devine o realitate certă, într-un număr de publicații și cercuri literare oarecum omogene. Atenția ar trebui deci să cadă în primul rînd pe această perioadă de dezvoltare, nu pe faza de pionierat, nici de extincție. Curentul literar reprezintă un fenomen de frecvență, de relativă adeziune colectivă, situație posterioară precursorilor, care-l anunță, desigur, dar nu-i impun încă și nu-l definesc sub nici o formă. Elemente romantice găsim și în antichitate. Asta nu înseamnă că romanticismul european „începe” cu Ovidiu, nici barocul cu poezia alexandrină.

Care este situația în cazul simbolismului românesc ? Teoretizat de Macedonski, la început sporadic și tangențial, de fapt, intuitiv, încă din 1880, apoi cu deplină conștiință a formulei, în 1892, 1895, 1899, de Petică în 1900, de Tudor Arghezi în *Linia dreaptă*, în 1904, de Ovid Densusianu, începînd din 1905, în *Viața nouă*, simbolismul românesc precede, în mare, sub raport estetic-ideologic, creația poetică propriu-zisă. Simbolismul macedonskian este intermitent și fragmentar, al lui Traian Demetrescu, la fel. Primul volum oarecum integral simbolist este *fecioara în alb* al lui Ștefan Petică. El datează din 1902, ceea ce ar face să coincidă începutul simbolismului românesc cu începutul secolului nostru. Totuși, răspîndirea formulei nu se constată chiar imediat, și generația propriu-zis simbolistă, aceea a lui Ion Minulescu, nu ezită să vadă în Ștefan Petică, I. C. Săvescu și mai ales în Macedonski decî: niște „precursori”. Se poate deci considera că această primă fază, oarecum de inițiere, durează pînă la apariția *Romanțelor pentru mai tîrziu* ale lui Ion Minulescu (1908), volum de succes, care a impus efectiv formula simbolistă.

De altfel, toate datele istorico-literare concordă în acest sens : că feneaua literară se împarte net între „simboliști” și „tradiționaliști” abia în 1907—1908 (mărturii precise de epocă) ; critica oficială, prin *Convorbiri critice* și M. Dragomirescu, ia „act” de existența simbolismului tot în 1908 ; conferințele publice ale lui Ovid Densusianu și ale grupului său au loc începînd din 1909 ; revistele propriu-zis simboliste — *Revista celorlalți* (1908), *Insula* (1912), *În grădina Hesperidelor* (1912), *Farul* (1912), *Versuri și proză* (1911—1914) — apar după aceeași dată ; *Flacăra*, revistă de succes și tiraj, devine simbolistă sub înfrîurirea directă a lui Ion Pillat tot în 1912, an în care M. Cruceanu întreprinde în *Rampa* cunoscuta sa anchetă asupra „poeziei noi”. Toate aceste argumente ne fac să considerăm această perioadă ca apogeul mișcării. După 1914 apar unele semne de disociere între „simbolism” și „poezia nouă”, proces care continuă cu tot mai multă intensitate după război. În 1920 și în anii următori, simbolismul reprezintă un curent în parte „depășit”, și în orice caz clasat și studiat oarecum din perspectivă „istorică”. Faza sa eroică, ascendentă, se încheiase.

O întrebare care preocupă în mod legitim pe cititorul actual, mai mult sau mai puțin inițiat, de poezie simbolistă, privește și esența propriu-zisă a curentului. Ce înseamnă, în definitiv, simbolismul ? Prin ce note fundamentale se deosebește el de alte curente, clasicismul, romantismul sau parnasianismul ? O formulă didactică, unanim admisă, este greu de dat. Unele distincții substanțiale totuși se pot face, plecînd de la raportul dintre obiect și subiect, în actul reflectării artistice. Clasicismul înseamnă supunere deplină la obiect, în sensul unei arte obiective (esențe, idei, teme, tipuri universale), cu anularea totală a reacțiunilor lirice ale subiectului. Obiectivismul cultivat în sens estetic, descriptiv artistic, oferind afinități și analogii cu opera de creație plastică (gravură, sculptură, cizelare etc.) stă la baza formulei parnasiene și, în sens foarte larg, a barocului. Dimpotrivă, romantismul reprezintă erupția totală a subiectului artistic, poetic, proiectat frenetic asupra lumii obiective, pînă la transfigurare și metamorfoză integrală. Tot ce ține de primatul lirismului și de reprezentarea profund subiectivă a subiectului (viziune, fantastic, utopie, himeră etc.) definește romantismul.

Simbolismul, derivat din romantism, realizează o formulă nouă : aceea a întrepătrunderii dintre subiect și obiect, a comuniunii simpatetice, a fuziunii prin „intuiție”, „participare” și „corespondență” inefabilă. Cu alte cuvinte, între poet și lumea contemplației sale se stabilesc analogii, raportări și integrări structurale, pînă la ștergerea conștiinței de subiect, care se transformă în propriul său obiect. Separația planurilor dispare cu desăvîrșire, în locul său apar stări fluide, concrete și totuși inefabile,

indistincte, prin intermediul cărora eul poetic surprinde o infinitate de analogii și revelații. Din orizontul realității, subiectul pătrunde într-o lume de „mistere”, „simboluri” și „corespondențe” cosmice.

Se înțelege atunci că simbolismul, în fundamentul său, reprezintă mai presus de orice o poezie de cunoaștere prin intermediul metaforei, al simbolurilor și, mai ales, al emoțiilor subtile : olfactive și muzicale, ca instrumente genuine, spontane, de intuire și descifrare a esențelor universului. Artă, prin urmare, din cele mai complexe, realizată destul de rar în simbolismul românesc, mai curînd sentimental, elegiac, decorativ și stilizat, cu rezistență evidentă pentru difuzarea eului în cosmos. Deci nici vorbă de „decadentism” categoric (toți teoreticienii simbolisti au ținut să se delimiteze net de acest curent efemer), și cu atît mai puțin de macabru și misticism sistematic, aspecte care aparțin cu violență în special romantismului. Specific simbolistă este doar rafinarea senzațiilor și emoțiilor, ca urmare a predispozițiilor eului citadin, complex, evoluat la un alt nivel moral și artistic, în baza unor noi experiențe intelectuale și de viață modernă.

Este ceea ce-l deosebește, substanțial și tematic, de romantismul minor, anterior, de eminescianism și sămănătorism. Evident, în simbolism, ca pretutindeni în literatură, hotărîtoare în ultimă analiză este tot legea valorii individuale. Vrem să spunem că alături de poezii simbolisti de prim plan, pe deplin realizați, înrîlnim nu puține figuri și aspecte secundare, chiar minore. Dar se pune întrebarea : o antologie a unui curent literar reține doar capodopere ? în acest caz, ea s-ar reduce — și nu numai la noi — la dimensiunile unei simple plachete. Un curent literar reprezintă mai presus de orice o configurație, un climat, o structură, în care fiecare element, de proporții și realizări variabile, își dobîndește semnificația prin raportare la atmosfera totalității. Or, ceea ce urmărește în primul rînd această antologie este să introducă pe cititor într-un climat poetic specific, subordonînd realizarea estetică intrinsecă — reală totuși pe numeroase aspecte — definiției întregului, a cărui fizionomie întoarce în chip efectiv, cu grație și dezinvoltură, o pagină a istoriei poeziei noastre.

Pînă la simbolism, faptul este incontestabil, n-am avut în literatura noastră o poezie propriu-zis și specific citadină. Scriitorii noștri n-au cîntat orașul ; sămănătorii îi aruncau anateme moralizante. Optica era mai peste tot negativă, satirică. Simbolistii descoperă, cei dintîi, poezia aglomerărilor urbane, a vieții tumultuoase sau apăsătoare, triste, melancolice, căci stadiul intermediar este încă pentru mulți unicul tîrg provincial, plictisitor, glodos, bacovian. Marele oraș cu parcuri stilizate, cu localuri de noapte, produs al tehnicii și civilizației, sugerînd viața modernă și mondenă, începe a fi prefigurat și el, cu elemente la Pillat, Minulescu,

Săulescu, N. Davidescu. Simbolismul abate poezia română de la contemplarea exclusivă, pur romantică, sentimentală și eugenică a naturii.

În consecință, și sentimentul naturii se schimbă. Tendința de refugii se păstrează, dar predominantă nu va mai fi consolarea afectivă, ci corespondența, senzația și imaginea stilizată. Anotimpul predilect este toamna, tonul preferat crepuscular și de penumbră. Parcurile, grădinile sînt contemplate în amurg și desfrunzite. Ploaia obsedează. Florile atinse de paloare devin element decorativ și, mai presus de orice, receptacule de efluvii nostalgice. Simbolismul este copleșit de olfactiv, de parfumuri, arome și miresme, cu o mare predilecție pentru volatili și inefabil odorifer sau muzical, căci aspirația sa fundamentală rămîne evaziunea, expansiunea, dilatarea simpatetică a eului. De unde un acut sentiment al infinității spațiului, real sau imaginar, alimentat de imagini deschise, procesionale, nelimitate. Puternica nostalgie a mării — și prin ea a exoticii, a insulelor, a explorărilor geografice inedite — în acest mod se explică. Pe porțiuni compacte ale sale, simbolismul reprezintă o posibilitate de visare trează, nostalgică, o formă de „plecare” imaginară, de evaziune continuă de sub apăsarea mediului ostil, urît și trivial, în zone „ideale”. Această atitudine de neaderență reprezintă „protestul” său în forme lirice, indirecte.

Bun prilej de reverie poetică, pe noi teme — vetuste cîndva, azi din nou „originale”, prin contrast, și suprapuse peste alt fond liric — simbolismul românesc își trage seva dintr-un alt climat moral, de înțeles în mod obiectiv, fără prejudecăți literare. Specificul său este *spleen-ul*, sentimentul sufocării interioare, sumbre, apăsătoare, tradus în forme extrem de variate, oscilînd între stările de oboseală, lîncezeală, pînă la putrefacție, maladiv și nevroză. Acest suflet își caută compensații — de unde aviditatea senzațiilor tari, a „bețiilor” subtile, „corespondențe”, de aici tendințe de animism, simbolizare și complacere în atmosfera „misterului”, dar mai presus de orice consolare. Căci fondul predominant rămîne, în cazul simboliştilor noștri, tot „dorul” ancestral, reformulat în alt limbaj, complicat cu senzații și nostalgii specifice epocii contemporane. Înclinația evidentă spre erotică subtilă și intimism, iubite fatale și enigmatice n-are altă origine.

Nu atît exclusiv nouă, cît ridicată la demnitatea unui adevărat stil generalizat de comunicare, este și „metoda” de expresie, bizuită în mod fundamental pe inefabil, sugestiv, stabilire de corespondențe (muzicale, olfactive, vizuale) și simbolizare, prin variate suprapuneri și interferențe de planuri, discurs poetic indirect, specific tehnicii simboliste. Explorarea enigmaticului, inexplicabilului, „misterului”, sondarea absolutului corespund de altfel întru totul impulsului de „cunoaștere” atît de specific simbolismului.

Sub raport strict formal, supleșea versului, spre deplina lui eliberare de rigidități ritmice și de tirania rimei, muzicalitatea interioară și, mai ales, exterioară, imagismul semnificativ sau numai estetic, decorativ, reprezintă principalele achiziții poetice simboliste. Poezia tinde să devină cantilenă, incantație, melodie, satisfacție a ochiului și a urechii educate, printr-un refuz sistematic al aridității, prozei și formelor strofice tradiționale.

Moment de înnoire efectivă a poeziei noastre, simbolismul românesc se înfățișează în această antologie într-un mod direct, neconvențional, sustras definițiilor abstracte, neverificate. Cu un minim de indicații strict introductive, cititorul actual de poezie va putea să verifice singur, pe viu, nedus mereu de mână, toate aceste evidente adevăruri.

LIDIA BOTE

NOTA EDITORULUI

Antologia de față reprezintă o selecție de poezii considerate de noi reprezentative din opera poeților simbolişti români, atât reeditați cât mai ales nereeditați, practic „necunoscuți”, culegere cu jaloane fixate în lucrarea noastră anterioară *Simbolismul românesc* (1966). S-a plecat, cu alte cuvinte, de la o anume definiție a simbolismului — enunțată și în prefață — reținându-se de predilecție doar acele piese care se apropie cel mai mult de viziunea noastră întemeiată obiectiv. Dar, desigur, asemenea oricăror antologii din lume, și *Antologia poeziei simboliste românești* presupune un coeficient oarecare de „subiectivitate”, de preferință pentru un aspect sau altul al poeziei avută în vedere. Antologia înseamnă, în orice ipoteză, alegere, în baza unor criterii proprii. De aceea, antologiile se și semnează. Se înțelege de la sine că selecția noastră nu poate fi nici exhaustivă, nici infailibilă, nici pe măsura tuturor gusturilor.

La fiecare poet s-a precizat într-o scurtă notă : datele biografice fundamentale, uneori sub forma unei schițe sumare de portret, în compunerea căruia s-au folosit (în unele cazuri) și câteva caracterizări întâlnite la critici mai de seamă, lista volumelor de poezii (cu excluderea altor genuri literare cultivate de poeții simbolişti), lista periodicelor la care a colaborat mai frecvent (atât cât a permis stadiul documentației noastre actuale), plus o serie de referințe bibliografice, cu caracter selectiv, privind activitatea literară a autorului respectiv.

Așa simple cum sînt sau pot să pară la prima vedere, indicațiile noastre de ordin bio-bibliografic au necesitat oarecari eforturi documen-

tare. În unele cazuri (în special la simboliștii minori) indicațiile lipseau aproape cu desăvîrșire, sau erau cu totul sumare. Bibliografiile existente (*Simbolismul în literatura română*, Contribuții bibliografice, Buc., 1967, Biblioteca Centrală Universitară), deși foarte utile, sînt totuși incomplete. Fără a ne face vreo iluzie asupra recoltei noastre de informații, ele îngăduie (noi o sperăm cel puțin) o conturare ceva mai exactă a activității publicistice a respectivilor autori, premisă esențială pentru orice studiu și antologie viitoare a simbolismului românesc, precum și pentru cercetările monografice în adîncime. Deci, sub acest aspect, notițele noastre au un caracter strict introductiv, așteptînd cu interes și încredere orice completări și rectificări întemeiate.

Trebuie subliniat totuși un fapt : această perioadă a literaturii noastre n-a fost pînă în prezent decît foarte puțin explorată sistematic. O culegere strictă de date documentare n-a întreprins deocamdată, din păcate, cu seriozitate, nimeni. Este deci de dorit ca micile noastre investigații să fie continuate și adîncite, spre folosul istoriei literare. Contribuțiile noastre nu reprezintă decît un prim pas, modest.

Reproducerea textelor s-a făcut, la fiecare autor în parte, după ultimul volum apărut în timpul vieții scriitorului, din diferite periodice, din unele antologii care acoperă, în parte, epoca simbolistă (N. Davidescu, *Din poezia noastră parnasiană*) și din ultimele ediții științifice apărute, cu indicarea expresă la fiecare autor, a proveniențelor textelor incluse în antologia noastră.

Aranjarea textelor s-a făcut în ordine cronologică, păstrîndu-se structura volumelor. S-au respectat particularitățile de limbă ale scriitorilor (fonetice, morfologice etc), fără unificări.

L. B.

Alexandru Macedonski (n. 14 martie 1854, București), cea mai proeminentă personalitate poetică a literaturii noastre, după M. Eminescu, la întretăierea secolelor XIX și XX, descoperă simbolismul către 1890, prin evoluția și nuanțarea orientărilor sale romantice structurale. Receptiv noii poezii apusene, prin călătorii făcute în tinerețe (Viena, Geneva, Italia, 1871—1873), continuate până la bătrânețe (Paris, 1884—1885, 1905, 1910—1913), prin lecturi moderne și colaborări intermitente la reviste franceze, Macedonski este primul mare poet și „estet” român care cultivă ideii simboliste, chiar dacă nu cu o deplină consecvență și spirit de continuitate. Este însă un fapt că el colaborează încă, din 1886, la revista belgianului Albert Mockel, La Wallonie, unul dintre primele organe ale simbolismului european, că poetul este cel dinții care lansează la noi manifeste simboliste și poartă polemici în sprijinul acestui curent : Poezia viitorului (1892), Simbolismul (1895), în pragul secolului (1899), nu numai la Literatorul, dar și în alte publicații simpatizante (Revista modernă, Carmen etc.).

Inițial, sub influența predominantă a lui René Ghil, poetul compune și teoretizează poezia „simbolist-instrumentalistă”, adoptată cu destulă elasticitate, căci nu toate poeziile prezentate de Macedonski ca atare corespund, în realitate, acestei formule. Dar ideile sale, care mergeau și în sensul evoluției firești a poeziei noastre, au prins. Din cenacul macedonskian au plecat toate forțele și talentele care au făcut posibilă apariția poeziei române „noi”. De altfel, prima generație mai mult sau mai puțin

simbolistă (Șt. Petică, I. C. Săvescu, Al. Obedenctru, h. Sperantia, M. Cruceanu, D. Karnabatt, Al. Petroff etc.) se formează în plină ambianță macedonskiană. Și în materie de versificație, o poezie a lui Mai edonski, Hinov (1880), reprezintă una din primele poezii europene scrise în vers liber, repudiat însă la bătrânețe (Versul zis „decadent”, 1916). În aceasta ultimă fază, Macedonski renunță la „simbolism”, în favoarea unui clasicism al esențelor eterne. Moare în București, la 24 noiembrie 1920, după o viață plină de tribulații și polemici, transfigurată în cenaclu și marea poezie.

OPERE (poezii) :

Prima verba (1872) ; *Poezii* (1882) ; *Excelsior* (1895—1897) ; *Bronzes* (1897) ; *Flori sacre* (1912) ; *Poema rondelurilor* (scrise în 1916, 1919—1920, publicate postum în 1927) ; *Opere*, I, *Poezii*, ed. Tudor Vianu, Buc, E.F., 1939 ; *Opere*, I—IV, ed. Adrian Marino, Buc, E.P.L., 1966, 1967.

COLABORĂRI :

Literatorul (1880—1919, cu mari întreruperi) ; *Revista literară* (1886, 1891) ; *Revista independentă* (1887) ; *Biblioteca familiei* (1892—1893) ; *Lumina* (1894) ; *Liga ortodoxă* (1896) ; *Revista modernă* (1901—1902) ; *Forța morală* (1901—1902) ; *Pleiada* (1904) ; *Revista clasică* (1910) ; *Universul literar* (1916, 1920) ; *Flacăra* (1912, 1916) etc.

REFERINȚE :

E. Lovinescu, *Critice*, VI, Buc, Alcalay, 1921, p. 3—19 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 456—468 ; *Bibliografia poeziilor în Opere*, IV, Buc, E.F., 1946, p. 165—182 ; Tudor Vianu, *Studii de literatură română*, Buc, E.D.P., 1965, p. 394—409 ; Marin Bucur, *Momente în receptarea și difuzarea simbolismului românesc*, extras din *Revista de istorie și teorie literară*, t. 14, nr. 1, 1965 ; Lidia Bote, *Simbolismul românesc*, Buc, E.P.L., 1966, p. 79—84, passim ; Vladimir Streinu, *Versificația modernă*, Buc, E.P.L., 1966 (indice) ; Adrian Marino, *Studiul introductiv*, la *Opere*, I, 1966, p. 123—131 ; idem, *Opera lui Alexandru Macedonski*, Buc, E.P.L., 1967.

Poeziile sînt reproduse din *Al. Macedonski, Opere*, I, II, Buc, E.P.L., 1966.

H I N O V

Sfărîmături de urne — oriunde —
lespezi de marmoră mari
sub care zac atîți legionari,
iată Hinovul ; în el s-ascunde
potopul de secoli ce-a curs.

Călcînd această țărîină mută,
văd ce nu vedeți voi :
umbrele-acelor eroi
ai căror urmași suntem noi ;
și stînd în valea tăcută,
îmi rîd de ritm
și de-orice reguli îmi rîd ;
ritmul meu *e* zgomotul
ce-l fac cu zalele lor.

Îi văd... s-arată : sculatu-s-au toți
de sub pietre...
Trec —
Trec sute ; iată-i : de-oșel le e coiful
lat era romanul în spete, — ondulai
avea părul ; puternic brațul.
Roma veche întreagă
se-nșiră pe dinaintea mea :
Consuli,

proconsuli,
matroane, copile, liberi —
Roma veche întreagă :
pontifeci, apoi, și vestale,
flamini,
saturnale.
Salutare, eternă stea,
pe-aceste țărături pribeagă.
Tăceți, o ! versuri deșerte...
Și tu, la pământ, poete ;
trec caesarii —
sărută pământul acesta :
e sfânt.

EXCELSIOR

Sub luna plină,
Cu farmecul ce-n jos se lasă,
Oricare coperiș de casă
E baltă de lumină.

Albastra noapte
E toată ploaie argintie,
Un vis de-naltă poezie,
De cântec și de șoapte.

Din lumi astrale
Magia înfășurătoare
Coprinde în a ei splendoare
A plîngerilor vale.

Sub pulberi de aur,
Sub stele, flori schinteietoare,
Ce griji pot fi predominitoare,
Și ce destin, balaaur ?

O ! cer, natură,
O ! Dumnezeu, mister albastru,
M-ai ridicat peste dezastru,
Peste blestem și ură.

PLECARE

întindeți pînzele, băieți...
Un vînt subțire se ridică,
Albastra mare se despică,
Pe cer alunecă nori creți...
întindeți pînzele, băieți,
Un vînt subțire se ridică.

Urcați în vîrfuri de catarg
Și puneți steagul de plecare :
Durerea mea dacă e mare,
Pămîntu-acesta este larg...
Urcați în vîrfuri de catarg
Și puneți steagul de plecare.

De unde sunt și cine sunt
Voiesc să uit pe vecinicie...
Ah ! de-ar sufla o vijelie
în valuri s-aflu un mormînt...
De unde sunt și cine sunt
Voiesc să uit pe vecinicie.

VÎNT DE TOAMNA

Mă zoresc să scriu degrabă...
Pentru ce, nu știu nici eu :
Mă zorește Dumnezeu ?
Simt că viața mea e slabă ?

Cînd apusul e mai falnic.
Norii toți cînd strălucesc.
Melancolic îi privesc
Și rămîn cu ochiul jalnic.

Este oare, este oare
Semn de moarte pe curînd
Versul meu ce plînge blînd
Ca susurul de izvoare ?

Cu octomvrie ce vine,
Fi-voi oare frunza-n vînt
Doborîță la pămînt
Și uitată de oricine ?

De-aud clopotul de jale.
Fără voia mea tresar,
De-ntîlnesc funebrul car,
Mă întorc din a mea cale.

ÎN ARCAN E DE PĂDURE

În arcan e de pădure întuneric ce spăimîntă.
Frunza tace lîngă frunză și copac lîngi copac ;
Noapte tristă, noapte mută, noapte moartă, cer opac
Dar privighietoarea cîntă, dar privighietoarea cîntă.

În arcan e de pădure vijelie ce spăimîntă,
Trăsnet roșu ce-nfășoară și surpare de potop ;
Pentru ce e armonia o minie fără scop
Dar privighietoarea cîntă, dar privighietoarea cîntă.

În arcan e de pădure grozăvie ce spăimîntă,
Aurora-ntîrziată nu s-arată sub frunziș,
Întunericul în cale i s-a pus în curmeziș —
Dar privighietoarea cîntă, dar privighietoarea cîntă.

SARE

Să ren a	mai poate,
Searbac	mă uit la toate,
Și în u	îeu pustiu,
într-a g	i oroare
E de/.	npicioare...
Numai i	este viu.
Corpul i	i se apleacă
Pe al \"ii	i ce seacă
E catar;	l trăsnit...
Morței c	n a mea preajmă,
Cînd s-a	a o iazmă,
Nu-i zi.	;i\", nici „bun sosii”

[AI

Mai ! Mai ! și a	cu lacrimi de topaze,
Mai : albele calic	crini, dulci flori de-amor,
Și vocile de frun	, raze, si extaze
Ș-a traiului uitar	un chin de care mor.
Mai : barca ce se	pe undele tăcute ;
Și clarul dimineți	veseli lopătari,
Și luni ce sparg v;	hui pe-azururi renăscute,
Și bălți de-argint	trestii, și candizi nenufari.
Ș-oriunde, o natu:	u tinără, tot blondă,
Și-n cer, pe car i	lacări, Apollon, crud și blînd,
Lucind într-o păi	de cursă vagabondă,
Jucîndu-și caii de	r și-n inimi săgetînd.

CORABIA

La țärm, corabia oprită
E ninsă de zăpada lunei
Și marea tace odihnită,
De biciuirile furtunei.
Catarg și pînze argintate
Abia ușor sunt legănate...
Magia nopții este sfîntă...
Verzuiele unde dormitează,
Novicii rid... Cîrmaciul oftează,
Matrozii melancolic cîntă.

Orașul întreg schinteiază
Cu felinarele aprinse...
Muzicele vesel vibrează,
Curse priveghiază-ntinse.
Novicii în port se coboară.
Spre rîs și petrecere zboară :
Răscoala etății-i frămîntă...
Safire pe ceruri lăcrămează.
Din cap mișcînd, cîrmaciul oftează,
Matrozii melancolic cîntă.

CÎNTECUL PLOAIEI

Plouă, plouă,
Plouă cît poate să plouă.
Cu ploaia ce cade, m-apasă
Durerea cea veche, cea nouă...
Afară e trist ca și-n casă, —
Plouă, plouă.

Plouă, plouă...
Plouă cît poate să plouă...

Zadarnu	cîntece clare
Ca fior'	c-zi de rouă
Cei vec	Litiți de-ntristare..
	i, plouă.

	i, plouă...
Plouă o	te să plouă...
Ființa i	simțirea
Sufăr și	; amîndouă...
Viața-și	ază-ndîrjirea...
	ă, plouă.

	a, plouă,
Plouă ci	te să plouă...
Rapăna-	•muri ca-n tobe..
Spinteca	la-n două
Cîntecul	iei de cobe...
	ut, plouă...

RIMELE

TA PE HARPA

Rimele cîntă pe harpă : -
De paseri albe ce freama
Ulmul, salcîmul și plopul

or un zbor se zvonește
- și dimineața domnește.
uresc... — își șoptesc, —
se iubesc.

Rimele cîntă pe harpă :
Blondă e toată idila, blond
O ! dimineată ! O ! viață

impede curge izvorul,
: vale păstorul...
ifletul ce se avîntă cîntă.

Sufletul ce se avîntă, cîn
Și cu parfumul din floare
Urcă, esență divină deplin

u frunză, cu apă,
i închisoare se scapă,
și pur s-absoarbe-n azur.

RONDELUL LUCRURILOR

Oh ! lucrurile cum vorbesc,
Și-n pace nu vor să te lase :
Bronz, catifea, lemn sau mătase.
Prind grai aproape omenesc.

Tu le crezi moarte, și trăiesc
împrăștiate-n orice case. —
Oh ! lucrurile cum vorbesc,
Și-n pace nu vor să te lase.

Și cîte nu-ți mai povestesc
în pustnicia lor retrase :
Cu tot ce sufletu-ți uitase
Te-mbie sau te chinuiesc. —
Oh ! lucrurile cum vorbesc.

RONDELUL ORAȘULUI MIC

Orașul mic te fură-ncet
Cu ale lui tăcute strade,
Cu oameni proști, dar cumsecade.
Ce nici nu știu că sunt poet.

Cu centrul intim și cochet,
Și fără case cu arcade :
Orașul mic te fură-ncet
Cu ale lui tăcute strade.

Prin umbra parcului discret
Nu se strecoară mascarade ;
Și nu s-aud în el tirade
Despre-al politicei secret. —
Orașul mic te fură-ncet.

RONDE

CRINI LOR

In crini e bc	ea rara :
Sunt albi, d	,i, subțiratici.
Potirele lor	lanatici —
Argint din .	relui pară.
Deși, cînd a	sunt de vară,
Mor pilcuri.	mor singuratici,
în crini e b	cea rară :
Sunt albi, t	ați, subțiratici.
în moartele	ni, mă-mbătară,
Cînd fragez	primăvărateci.
în ei mă so;	. extatici,
Si pe aripi c	ii mă purtară
în crini e ht	cea rară.

RONDEI

ȚIGANI LOR

Țiganii merg	•a-ncetare —
Nu știu nici	:înd au pornit,
Dar se tot cl	neconenit,
împinși de-o	cinică chemare.
Cu galbeni c	pierduți în zare,
De cînd se și	s-au pomenit —
Țiganii mert	iră-ncetare :
Nu știu nici	:înd au pornit.
Mereu țigani	- cu mic, cu mare
Au tot născi	; -au tot murit —
Și tot spre v	l nemplinit,
Răpiți de-ace	i aiurare,
Țiganii merg	ără-ncetare.

RONDELUL ROZELOR CE MOR

E vremea rozelor ce mor.
Mor în grădini, și mor și-n mine —
Ș-au fost atît de viață pline,
Și azi se sting așa ușor.

În tot, se simte un fior,
O jale e în orișicine :
E vremea rozelor ce mor —
Mor în grădini, și mor și-n mine.

Pe sub amurgu-ntristător,
Curg vălmășaguri de suspine,
Și-n marea noapte care vine
Duioase-și pleacă fruntea lor... —
E vremea rozelor ce mor.

RONDELUL ÎNECAȚILOR

Pe sub poduri, Sena toată
Este moarul tristei seri:
Ies în față-i și înoată
Înecații cei de ieri.

Nici plăceri și nici dureri
Să-i mai miște n-o să poată,
Pe sub poduri, Sena toată
Este moarul tristei seri.

Sunt aleșii cei din gloată...
Veștejite primăveri
De-a necazurilor zloată, —
Și le cîntă mîngîieri,
Pe sub poduri, Sena toată.

MIRCEA DEMETRIADE

Născut la Ocnele-Mari, în 2 septembrie 1861, fiul actorului Costache Demetriade și al Luxiței Saragea, frate vitreg al artistei Aristiza Romanescu. A călătorit în copilărie în Arhipelag și la Constantinopol. Studii liceale întrerupte, reduse doar la cinci clase. Urmează cursurile Conservatorului de declamație al lui Ștefan Velescu. Adevărata sa formație este însă autodidactică și mai ales boemă, în sfera Literatorului, unde debutează încă din 1880. Este o figură centrală a cafenelei literare bucureștene, la începutul veacului, cu mari frecvențe la „Fialkovski”, „Oteteleșeanu” și „Kiibler”, unde Macedonski îi surprinde silueta :

„Mircea Demetriade, în cafeneaua *Kiibler* e fermecător. Vocea-i s-aude din stradă. Glumește, râde, e acerb, e vehement, paradoxal, cum sunt foarte rari, entuziast, dar și ... blagueur, cum zice francezul, sau mof-tangiu, cum zice românul. Rău la suflet nu e, deși sfîșie pe adversari și câteodată pe prieteni, li place să născocească atîtea cîte sunt în lună și în stele, și apoi să rîdă în socoteala acelor cari îl cred. Ziua lui începe la 3 după amiază. Pînă atunci doarme. Se cam codește de poliție, deși e revoluționar mare. în fondul fondului însă nu-i e frică de nimic” (Stradi-varius, Un poet mare, Forța morală, 1, 2, 4 noiembrie 1901).

Discipol entuziast al „maestrului”, este răsplătit prin dedicații, articole și campanii de presă, legate de creațiile sale teatrale, efortul literar maxim al lui Mircea Demetriade. Autor de „poeme fantastice în opt icoane”, Visul lui Aii (1913), „melopee în trei acte”, Renegatul (1893),

basme — *feerii*, *Dafin*, *Făt-Frumos*, *Ali-Baba etc. Mot*,t în 1914. Traducător din Gérard de Nerval, Verlaine, Rimbaud, făcând operă de pionier.*

OPERE (poezii) :

Fabule, Buc, 1883 ; *Versuri, 1880—1884*, Buc, 1884 ; *Din albumul ei, poezii, 1883—1888*, Buc, 1889 ; *Făt-Frumos*, Buc, 1889.

COLABORĂRI:

Literatorul (1880—1885, 1890, 1892—1893, 1904) ; *Portofoliul român* (1881—1882) ; *Zorile* (1884) ; *Analele literare* (1885—1888) ; *Revista literară* (1885—1887, 1895, 1898, 1900, 1901) ; *Peleşul* (1887—1888) ; *Revista* (1888) ; *Revista poporului* (1888, 1890, 1891) ; *Telegraful român* (1890—1891) ; *Biblioteca familiei* (1890—1895) ; *Duminica* (1890) ; *Liga literară* (1893—1895) ; *Generația nouă* (1894—1895) ; *Revista orientală* (1896) ; *Viața nouă* (1898, 1903) ; *Tribuna familiei* (1899—1902) ; *Ileana* (1900) ; *România jună* (1900) ; *Revista ideii* (1900—1901) ; *Forța morală* (1901—1902) ; *Observatorul* (1903) ; *Hermes* (1903) ; *Analele literare, politice, științifice* (1904—1905) ; *Românul* (1904—1906) ; *Românul literar* (1905—1908, 1911—1912) ; *Ilustrația neamului nostru* (1915—1916) etc.

REFERINȚE :

Al. Macedonski, *Mircea Demetriade*, în *Forța morală*, II, 10—12, 6—20 ianuarie 1902 ; E. I. Critzman, *Mircea C. Demetriad, Făclia*, I, 5 și 6, 26 decembrie 1915 ; N. Davidescu, *Din poezia noastră parnasiană*, Buc, E.F., 1943, p. 21—57 ; Tudor Vianu, *Ceva despre Mircea Demetriad*, în *Figuri și forme literare*, Buc, Casa școalelor, 1946, p. 151—155 ; Alexandru Macedonski, *Opere*, Buc, E.P.L., 1966, voi. II, p. 382—383.

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *Pianistul (Făt-Frumos*, 1889) ; *Spleen, Monotonia, Pastel alb, Din pragul unui vis, Amorul meu. Păianjenul de aur, Colocviu sentimental, Sonuri și culori* (N. Davidescu, *Din poezia noastră parnasiană*, Buc, 1943).

PIANISTUL

(Dublu sonet)

Vibrări adinei, sonore, și pline de mîhnire
Sub degete nervoase pe clape-alunecau...
Se răspîndeau în juru-i în lungă hohotire
De plînsese ce-n suflet adînc îl pătrundeau.

De plînsese ce-n suflet adînc îl pătrundeau,
Accente disperate de-apusă fericire, —
Pianul, — sub amare gîndiri care-l munceau
Scotea ca bun tovarăș l-a lui nenorocire.

Scotea, ca bun tovarăș l-a lui nenorocire,
Suspînuri prelungite, ce pieptu-i năbușeau ;
Muștrări acelei care uită a lui iubire...
Reamintiri de-acele ce-odată îi zîmbeau.

Vibrări adînci, sonore și pline de mîhnire,
De plînsese ce-n suflet adînc îl pătrundeau...
Scotea ca bun tovarăș l-a lui nenorocire...
Reamintiri de-acele ce-odată îi zîmbeau

Reamintiri de-acele ce-odată îi zîmbeau,
Fermecător pianul și-n dulce suvenire
Scotea ca bun tovarăș l-a lui nenorocire.

Scotea ca bun tovarăș l-a lui nenorocire,
Șoptirile ce-odată cu drag îl mîngăiau
De plînsete ce-n suflet adînc îl pătrundeau.

De plînsete ce-n suflet adînc îl pătrunde
Aproape-n neștiință porni în aiurire
Vibrări adînci, sonore, și pline de mîhnire.

Aproape-n neștiință porni în aiurire,
Șoptirile ce-odată cu drag îl mîngăiau,
Fermecător pianul și^n dulce suvenire.

S P L E E N

Ale mele zile sunt pustiuri cari
Rătăcesc în ele roze caravane ;
Cîte visuri blonde, albe, suverane,
Cîți emiri fatidici dar cu mușchii tari,

Călărind pe negri, nobili armăsari,
Și cămile cîte au trecut dușmane
Prin nisipu-n flăcări și cu doruri vane,
Eldorado,-n fine ca să le răsări ?

Și cîți lei de-orgoliu au răcnit sub soare r
Ocean de sînge, aur și vîltoare ;
însă după zile, zile au urmat,

Iar pustiul crește și pustiui unu,
Pe cînd caravane cîte-a spulberat
Sau le-a prins în munții de nisip Simunul !

MONOTONIA

Și se întinde monotonia
Ce peste creieri s-a răspîndit:
Balsamul lenei desăvîrșit
În trup aduce nevolnicia !

Gînduri bizare nasc nebunia,
Mi-arată moartea ca țel dorit;
Și se întinde monotonia
Ce peste creieri s-a răspîndit.

Flori ce-mi sădise copilăria
De care vîrsta m-a rătăcit,
Pierzînd aroma cu veselia,
Sub țeastă acuma moarte-ați pălit.
Și se întinde monotonia.

PASTEL ALB

Făr' de idei și făr' de scop, nehotărît,
Un gol arid, nelocuit, păstrez în mine ;
Un cer murdar, meschin, urît,
Ce-nchide-n nori apusul vis și-a lui lumine.

Și orișicînd dacă-aș voi, și orișicînd
Norii să-i sparg, lacrimi șuvoi din ei să cadă,
Zadarnic cerc... gerul vrășmaș tot înghețînd,
Cad fulgi... pustiul prins e de zăpadă.

Decolorat deasupra mea ți—l port de-acum
Albastrul cer ce mi-a zîmbit, copilărie ;
Că astăzi griji, necaz și ani mă duc pe-un drum
Lipsit cu tot de ideal și de tărie.

Ca iarna alb, deși timid e-nsuflețit,
Și sub zăpezi plin de curaj tiptil se ține,
Din ochii tăi ce cu amor m-au ațintit,
Un ghiocel prevestitor de vremi senine.

DIN PRAGUL UNUI VIS

Visează, oh ! femeie, cu ochii tăi, largi mări,
O lume mai artistă pierdută-n depărtări ;
O lume grăitoare în cîntul lin de vers,
Trecutul ce din cartea destinului s-a șters.

Visează-te o doamnă din timpul feudal,
Eu fi-voi sigisbeul din umbra ta, feal.

Sub turnul tău cîntat-am teorba înstrunînd,
Cînd tu, cu ochii-n lună zîmbeai adînc, visînd,
Iar versurile, flăcări în noaptea de opal,
Ți-au spus de neodihna înfiptă^n chipu-mi pal,
Ți-au spus de nopți pierdute în ocna unui gînd,
De inima ce moare în pieptu-mi palpitînd.
Tu mijlocul îți mlădii, spre pajiște privești,
Și ochii tăi în noapte n-ascund că mă iubești,
Dar gestul tău e aspru și-atît de hotărît :
„Pe mîine, cavalerie, turneu-i hotărît.
Cîntarea voastră-mi place și ochii voștri iar ;
Amoru-mi însă este, pe cît de viu, bizar.
Ce dar vreți de la mine ?”

„Vreau buzele petale,
Vreau gura, trandafirul, pe aste buze pale
Să-și verse tot balsamul !...”

„Viteze cavalier,
Voiesc pentru-a mea gură, sub zeaua ta de fier
Să lupți, să-nvingi cu spada și lancea-n cîmp închis ;
Viteazului de mîine eu gura i-am promis.”

„O fundă lași sa cadă și-o iau ca pe an semn,
Că mîine, a mea doamnă, voi fi de tine demn.

Pe scara de mătase mă urc în turn... cu dor,
Îți caut în privire... pe gura ta, cu sete
Apăs uscata gură de tine să se-mbete."

Dar visul altor vremuri pălește și s-a stins !
Uritul vremii de-astăzi deasupra mi s-a-ntins.
Tu plîngi o fericire apusă... eu privesc
La gura ta suavă, dorind-o, și pălesc.

AMORUL MEU

Amorul meu, un tînăr cu cearcăne sub pleoape,
Cu ochi, abisuri negre voind în ei să-ngroape
Lumină, fericire și cîntece și pace,
În el melancolia ascunsă stă și zace.

Amorul meu, un tînăr cu fruntea fulgerată
De gestul unei patimi pe veacuri nempăcată,
Un gest frumos și totuși teribil ca misterul,
Un gest ce pe-a lui frunte a pus înroșit fierul.

Amorul meu, un tînăr zîmbind în rîs sardonic,
Și totuși pîrînd frate cu zeul cel Ionic,
În mîină ține facla întoarsă spre pămînt,
Și Tanatos și Eros în sufletul meu sunt.

Amorul meu, un munte, un Moloh, mă dărîmă.
Zadarnic i-arunc jertfe în pîntece de-aramă ;
Copii, iluzii, visuri... că el : de-i mistuiește.
Mai mult în mine arde, mai mult mă chinuiește.

Amorul meu satan e, orgoliu, gelozie
Cu ochi pierduți pe tine ! Oh, rai ce zîmbiși mie,
El vrea ca să zdrobească în tine și trecutul :
Să fie viitorul, fiind, el, începutul.

PĂIANJENUL DE AUR

Din brațele iubitei ieșii cu trupul scurs,
Cu ochii prinși de cercuri de-un vînat antimoniu,
Că blondă ei făptură e negrul Pandemoniu,
Că-n sîtngele ei filtruri satanice au curs.

Sub noaptea străvezie, albastru oranisc,
Mă clatin de beția luxuriei nebune ;
Orchestra de senzații în mine nu apune
Și drumul cel mai neted îl urc ca pe un pisc.

Din ceți mi-apari, Astarte, cu ochii tăi de iad ;
Tresar, din roșii buze cînd șoapte-n sînge-ți cad,
Pe cînd cu tentacule înfipite-n craniu-mi toarce

Un tort de raze scumpe, din ceru-ntins tezaur.
Un tort ce mi-l cuprinde și creierul mi-l stoarce
Cu pofta-i selenară Păianjenul de Aur.

COLOCVIU SENTIMENTAL (După Verlaine)

În vechiul parc înghețat și tăcut
Acuma chiar două forme au trecu:.

Cu ochii morți și cu buzele moi,
Abia s-aud cum vorbesc amîndoi.

În vechiul parc înghețat și tăcut
Doi spectri și-au amintit de trecut ?

„De-al nostru-extaz de demult ți-amimeyt;
„Să-mi amintesc acum de ce voiești ?”

„Palpiți și-acum la numele meu, tu ?
în visul tău mai vezi sufletu-mi ?” „Nu !”

„Ah ! zile-n veci mai dulci nespus ca toate,
Cînd ne uneam noi gurile...” „Se poate !”

„Ce-albastru cer era, speranță mare !”
„Învinsă fu, spre negrul ce «dispare»” !

Printre fineți bogate-astfel mergeau,
Și noaptea, doar, auzi ce-și spuneau.

SONURI ȘI CULORI

Alb, *A* ; *E*, gri ; 7, roșu, un cer de asfințire
Albastru, *O*, imensul în lacuri oglindit,
U, mugetul furtunii și-al crimei colț vădit,
Alcovul criptei negre, lugubră prohodire.

A, rază săgetată de astru-n rătăcire
Cînd zorile în boabe de rouă s-au topit
Căzînd pe flori, pe iarbă, pe lanu-ngălbenit
A, verbul peste ape născînd eterne fire.

E, gîndul meu de sceptic, simbol saturnian,
I, singe și incendii, fășii învăpăiate,
Din trîmbițe vestind-o virila libertate.

O, freamătul de coarde, un mit din Ossian,
Ciocniri de pietre scumpe, murmur eolian
Pe harpele albastre de îngeri înstrunate.

Poetul cu „figură baudeleriană”, Alexandru Georgiad Obedenaru, s-a născut în București, la 13 iulie 186}. Deși în poeziile sale, de formă concentrată, proslăvește moartea, el va duce pînă la adînci bătrînețe o existență de jovial noctambul, de om de spirit, fantezie și umor. Decorat, sărbătorit de Societatea scriitorilor români, Alexandru Obedenaru a fost o figura cunoscută a vechii boeme literare, de stil macedonskian, la al cărui cenaclu participă în mod activ după 1888. La 75 de ani revine în presă, în ziarele Dimineața și Adevărul, cu amintiri din tinerețe, care nu sînt simple fragmente autobiografice, ci pagini de evocări memorialistice, de reconstituire a unei lumi intelectuale apuse, o galerie de scriitori, actori, pictori, muzicanți, pierduți în amintirea Bucureștilor de altădată. Încă din 1894 este funcționar la Academia Română, împărțindu-și existența între munca aridă de bibliotecă și poezia parnasiano-simbolistă, prelungită pînă tîrziu, în indiferența totală a criticii literare. Moare în 1943 (?).

OPERE:

Spleen, Buc, 1891 ; *Rondele*, Buc, 1892 ; *Sonete*, 1888—1916, Buc, 1916 ; *Poeme de război*, Buc, 1919 ; *Dacia noastră* (poem), Buc, 1919 ; *Himere*, Buc, 1927 ; *Pantheea*, poemă, Buc, 1927.

COLABORĂRI :

Literatorul (1890) ; *Biblioteca familiei* (1890—1891) ; *Generația nouă* (1891) ; *Revista nouă* (1892) ; *Revista poporului* (1892—1895) ; *Telegraful român* (1892) ; *Românul literar* (1893) ; *Liga literară* (1893—1895) ; *Tribuna literari* (1896) ; *Viața nouă* (1898) ; *Luceafărul* (1900) ; *Literatura fi arta română* (1901) ; *Secolul XX* (1901) ; *Viața literară și artistică* (1907) ; *Epoca* (1914—1915) ; *Dimineața* (1916) ; *Izblnda* (1918) ; *Victoria* (1920) ; *Universul* (1920—1921) ; *Universul literar* (1920, 1926, 1927) ; *Revista soc. „Tinerimea română”* (1921) ; *Adevărul literar* (1921—1922) etc.

REFERINȚE:

Polit, *Alexandru Obedenaru*, Buc, 1891 ; *Lumea ilustrată*, broșura 5, III, 9—10, 1896, p. 146 ; George I. Stratulat, *Alexandru Obedenaru*, în *Revista idealistă*, XIV, 5, mai 1916, p. 123—127 ; D. Karnabatt, *Un București de altădată, îndreptarea*, XVII, 104, 16 mai 1935 ; N. Davidescu, *Din poezia noastră parnasiană*, Buc, E.F., 1943, p. 69—85 etc

Poeziile au fost reproduse din *Sonete, 1888—1916*, Buc, 1916.

NAIADELE

Naiadele fascinatoare,
Cu **sin** de crin, dogoritor,
Plutiră-n magicul decor,
Albind vibrantele izvoare.

în zvîrcoliri îmbătătoare,
Prin bahic danț legănător,
în mistic și himeric zbor
S-a stins a țărmlui splendoare

între-agitații și mîhnire,
După vegheri și rătă«ire,
După-ndoială și păcat,

Păgînul vis grabnic apune ;
Distruge-te incendiat,
Suflet vrăjit lîngă minune.

ANXIETAS

Mai sus de-al existenței sălbatic carnaval,
Fantastică răsare fascinatoarea vilă,
În parcul plin de-arome tresare o copilă,
Zărind un mag ecvestru, în orizont de-opal.

N-a răsunat pe-alee galopul vrunei cal,
Și n-a purtat nici boarea un vers dintr-o idilă.
Numai un dog păstrează în ochi intensă milă,
În așteptări zadarnici, sub un destin brutal.

Driada resemnată, sub săgetări de stele,
Într-un hamac, veghează în chioșcul de zorele,
Marmoreane forme d-extatic androgin,

Rămîn neagitare d-erotică poemă,
Și astrele i-azvîrlă nuanțe de carmin
Pe gânduri sfîșiate, în liniștea supremă.

MAI SUS DE STELE

Sub irizatele făclii
A vieții noapte înfășoară
Și glas și umbră de fecioară,
Și țărîm fatal și nebunii.

După decepții și orgii
Întocmai ca odinioară,
Din haos iar se desfășoară
Conturul formelor zglobii.

Olympiana mea harpistă,
Himerică și egoista,
Mai sus de stele m-a suit.

Părea că-ntreg văzduh se frînge
Pe-un basm trecut, de zei vrăjit,
Schițat într-un amurg de sînge.

SAR-ULUI PELADAN

Din templul artei ideale
Ai apărut, Sar Peladan,
Subtil, eroic suveran,
Cu teorii transcendente.

Distrugi cohorte infernale,
Ca un superb magician,
Profet divin, asirian
Din epoce patriarhale.

Și verbul tău să ilumine
Artiștii țărilor latine,
Sub raze de-astre de topaz,

Sub cer brodat în diamante,
Lăsînd mulțimea în extaz,
Ca Wagner, Leonard și Dante.

ALTARE

Iluzia schițează o navă fermecată,
Superbă nereidă, pe-abisuri verzurii,
Prin lumile fantastici, în nopți de frenezii,
Vrea sufletu-mi cu tine, oceane să străbată,

Cutreierînd pe valuri, neancorînd vreodată
în portul ce ascunde cinism, sălbătăcii ;
Uitînd şi munţi şi crînguri, pe mările pustii,
Voi aduna din haos speranţa spulberată.

Prin spaţii de smaralde, topaze şi safire,
Trecutul stins în lupte, veghere şi mîhnire,
De-o altă vieţuire, prin vrăji, e alungat.

Detunător decorul de-oraş grotesc tresare,
Disting în mii de glasuri al vrajbei şuiertat ;
Şi, poate, numai visul a închegat altare.

IAHTUL NEGRU

În port stătuse prea puţin
Un negru iaht imperial,
Purtînd un silf cu sîn de-opal
Stăpîn pe suflet şi destin.

Pe-ocean de sînge şi venin
Vaporul sumbru şi fatal,
Fu azvîrlit din val în val,
Şi supt de orizont carmin.

Dar eu, pe bord, voiam să zbor
Prin haosul şuiertător,
De nici un far chemat vreodată ;

Doream să cînt, să rîd, s-adorm,
Zărind speranţa fulgerată,
Dus.prin deluviul enorm.

LINȚOLIUL SUFLETULUI

Aprinsele orbite au prins numai splendoare,
Feerica sculptură din galic parc s-a stins;
Nebun, în largi tenebre, zadarnic am întins
Privirea-mi către forța etern prăvălitoare.

M-a dogorit extazul prin stepe, sub teroare,
M-a urmărit himera în visuri de învins,
Și muzică funebră din creier s-a desprins,
Cernind și voluptatea din seri îmbătătoare.

Am străbătut văzduhul, trecutul și Pământul,
Pierdut între reflecții, nu m-a-ngrozit mormîntu
N-am fost uimit de aur, nici încleștat de-orgol

Și grija, deznădejdea, sălbatică stăpîne,
Au azvîrlit pe suflet și mai hidos lințoliu
Decît fatala zdreanță ce-n groapă va rămîne.

DEPARTE DE PĂMÎNT

Tresari pe-albastrele abise,
Ca un luceafăr violet,
Te schimbă-n hurie, încet,
Ca în arabe paradise.

Cernitul haos te-nghițise
în legănări de menuet,
Dar țeasta de bizar poet
Te-a-nchis în magic stol de vise.

Zăresc sinistra baiaderă :
Servindu-mi toxica maderă,
Stingînd al sufletului morb.

O, silf, înșeli prin danț și cânt,
Dă-mi vinul tau, întâi să-l sorb,
Du-mă departe de Pământ.

FLORI DE SÎNGE

Cu epiderma ta de roze,
înfierbîntată în delir,
Tot vei danța în negrul șir
Pe drumul spre metamorfoze.

Imagină de-apoteoze
Din Wagner, Fragonard, Shakespeare,
Te-ai stins ca sunet pe-un clavir
Sau ca un vis între nevroze.

O, silfarid în reurcare
Mai sus de-arhaice altare,
Vrei tot văzduhul să cutreieri ?

Cînd ochii tăi nu vor mai plînge,
Lăsa-vei munții peste creieri
Și lîngă suflet, flori dî sînge.

Originar din Brăila, fiu de avocat, Iuliu C. Săvescu se naște la 28 septembrie 1866. Urmează studiile liceale în București, la „Sf. Sava”, unde are ca profesor de franceză pe Bonifaciu Florescu. Acesta îl prezintă lui Macedonski, introducându-l în cenacul „maestrului”, cu sediul public la cafenea „Fialkovski”. Eveniment plin de urmări literare, dar și nefericite, poetul alunecând în boemă, agravată și mai mult prin sărăcirea totală a familiei. Un post de corector la Monitorul oficial, obținut prin stăruința lui Macedonski, nu ușurează viața acestui proletar intelectual, evocată și în poezia sa, dusă prin cafenele, redacții și camere sordide, igrasioase, despre care contemporanii păstrează amintiri sumbre. Din această cauză nici nu este sigur că podul (ce semna în 1898 „student în litere și drept”) a terminat vreodată studiile universitare.

Evaziunea se produce în poezie și publicistica, mai întâi în revistele macedonskiene dar și în întreprinderi proprii: Duminica (1890—1891), Nuvelistul (1895). O culegere a poeziilor sale (inclusiv traduceri, între alții din Edgar Poe, Corbul, și Shelley, Regina visurilor Mab), întreprinsă în 1901, nu poate fi dusă la bun sfârșit din cauza lipsurilor materiale. De altfel, în curând poetul se și îmbolnăvește grav de ftizie. Internat la Spitalul Brîncovenesc, moare la 9 martie 1903. Macedonski obține un mic ajutor de înmormîntare, ținînd panglicile carului mortuar, împreună cu Al. Obedenaru, C. Cantilli, M. Demetriade și N. Ține. Același Macedonski întemeiază un comitet pentru ridicarea unui bust al tînărului poet dispărut.

OPERE :

Poezii, Buc, B.p.t., nr. 1121—1122, **cu o** prefață de N. Davidescu **și cu portretul autorului de** St. Dumitrescu, 1926 ; *Antigona*, „subiectul de pe Sofocle" (traducere).

COLABORĂRI:

Literatorul (1886—1892) ; *Peleșul* (1888) ; *Biblioteca familiei* (1890) ; *Ilustrația româna* (1891) ; *Revista literară* (1896—1898) ; *Revista orientala* (1896) ; *Foaia pentru toți* (1897—1898) ; *Revista modernă* (1898) ; *Viața nouă* (1898—1903) ; *Tribuna familiei* (1900—1904) ; *Carmen* (1902) ; *Observatorul* (1903).

REFERINȚE :

Serdar, Iuliu C. Săvescu, Tribuna, 15 martie 1903 ; Ilarie Chendi, *Preludii, Buc, 1903*, p. 99 ; Al. T. Stamatiad, *Doi dispăruți*, Buc, 1915 **și Cîțiva scriitori**, Arad, 1925 ; N. Davidescu, *Aspecte și direcții literare, Buc, Cultura națională*, 1924, voi. II, p. 106—111 ; Ion Pas, *Poezii, Lupta*, 5 ianuarie 1927 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 608 ; N. Davidescu, *Din poezia noastră parnasiană*, Buc, E.F., 1943, p. 127—236 ; D. Karnabatt, *Boema de altădată*, Buc, *Vremea*, 1944, p. 101—108 ; Lidia Bote, *Symbolismul românesc*, Buc, E.P.L., 1966 ; Mircea Anghelescu, *Un precursor : Iuliu Cezar Săvescu*, în *Limbă fi literatură*, 11, 1966, p. 259—269.

Poeziile selectate sînt reproduse din voi. N. Davidescu, *Din poezia noastră parnasiană*, Buc, 1943.

PRIMA VERA

în turnul de gheață, cu porți zăvorite
De mult primăvara închisă plîngea,
Iar zeul zăpezii cu plete-ncîleite
De țurțuri de gheață, scîrșnind o păzea
Mantaua lui albă de vifor țesută
Ascunde cojoace o sută.

Dar, iată, se simte o caldă-adiere,
Și Marte, războinic cu spada în vînt,
Sosește, izbește în zeu cu putere,
Și-n două îl lasă întins la pămînt.
Apoi, pe fugaru-i suind-o, plecară,
Și florile-ncep să răsară.

Și totul prin farmec începe să cînte,
Zefirul în frunze și îngerii^n cer,
Zglobii musculițe la orice rîspînte
S-adună și dreptul la viață își cer.
Iar fluturi-n haine cu sute de fețe
Aripile-ncep să-și învețe.

Da, cîntec și viață e-ntreaga natură!
O lebădă albă pe lac a trecut
Și papura-atinsă de zefiri murmură r
„Veniți, albe lebezi, viața a^nceput" 5

Iar barza-și înmoaie adînc pliscu-n apă
Și puii pe-un turn își adapă.

„Și tu simți viața, îmi zise o floare,
Cunosc de la tine un cîntec de mult,
Mai cîntă-l o dată, aș vrea să-l ascult.”
Și codrul răspunse : „Să-l cînte, e soare,
Și dînsul e tînăr și bine îl prinde
Cîntarea ce-n el se aprinde”.

Să cînt, da, sunt tînăr, să oînt veselia
Cu amfora-n mîină ca zeii antici,
Ce-mi pasă de dînsa, de mult nu-i aici.
Să cînt, da, sunt tînăr, să-nceapă orgia,
Dar ce fac cu plînsul ce-n sufletu-mi port,
Cîntare-aș un cîntec de mort !

LA POLUL NORD

La Polul Nord, la Polul Sud, sub stele veșnic adormite,
în lung și-n larg, în sus și-n jos, se-ntind cîrnpii nemărginit
Cîmpii de gheață ce adorm pe așternutul mării ud,
Cu munți înalți, cu văi adînci, la Polul Nord, la Polul Su

Cînd dintre munții solitari îngălbenește luna plină,
Varsînd pe albul dezolat o cadaverică lumină,
Se văd ieșind ai mării urși, cu ochi de foc, cu pașii rari,
Cînd dintre văile adînci, cînd dintre munții solitari.

Și dorm adînc, și dorm mereu nemărginirile polare.
Iar din prăpăstiile-adînci se-aude-o stranie vibrare,
Și urșii albi, înduioșați, într-un oftat adînc și greu,
Se-ntind pe labe de sidef și dorm adînc, și dorm mereu.

NENOROCIT

Zădărnicit întotdeauna
Și în noroc și în amor,
De cîte ori răsare luna
Aș vrea să mor.

Căci pentru mine nu rămîne
Nici o nădejde pe pămînt,
Ca ziua de-azi e cea de mîine,
Etern mormînt!

Și între pace și durere,
Și între ură și amor,
Alerg și cad cum cade-n sfere
Un meteor !

CÎND

Cînd îmi fac mai dulci iluzii,
Cînd mă cred mai lîngă cer,
Un nor negru se coboară,
Ca-ntr-o haină mă-nfășoară
Și iluziile pier.

Cînd îmi zic : Azi fericirea
A zîmbit și pentru noi,
Al meu suflet se trezește,
Fac un pas, dar mă izbește
Suferințe și mai noi.

Astfel, de o vreme-ncoace
Nu mai plîng și nu mai sper ;

Viața este rătăcire,
Piară ultima gîndire,
Vină ultimul mister !

EXCELSIOR

Iubita mea, acumă suntem, cum vezi prea bine,
Aproape două umbre zdrobite de amor,
Nu te înduri o clipă să te desparți de mine,
Și eu sunt ca și tine, m-ai cunoscut prea bine,
Dar te-ai gîndit vreodată că și amanții mor ?

Știi tu ce vom ajunge a doua zi de moarte ?
Sau crezi că ne vom duce ca orice muritori ?
Nu crezi tu că iubirea își are altă soartă,
Că viața-adevărată se capătă prin moarte ?
Sau crezi că ne ajunge mormintele cu flori !

În noaptea azurată, sub albul clar de lună,
Vom fi ca două flăcări, coloare de apus,
Ce, cît mai sus se-nalță, mai tare se-mpreună,
Iar cei din urma noastră, cu ochii țintă-n lună,
Vor plînge-a noastră fugă, cu mîna dreaptă-n sus !

Atunci, așa cum știe, puternica natură
Va contura în clarul stelar, încet-încet,
Din mine un arhanghel în străvezie-armură,
Din tine cea mai sfîntă angelică făptură,
Cu păru-n vînt, cu haina de-un purpur violet.

Va fi a noastră fugă un dor de veșnicie,
Un vis de fericire, atîta de nespus,
Că va cădea din stele o dulce armonie,
Și-al cerului părinte, învins de duioșie,
Ne va striga din raze : „Mai sus, mai sus, mai sus !”

P R E C U M

Precum se^nchide melcu-n casă,
Aşa şi eu am să mă-nchid
în visurile mele negre,
Şi nimănui n-am să deschid.

Şi bată cît o vrea speranţa
La poarta inimei, căci eu
Nu-i mai deschid, dar voi răspunde :
„Am fost un sfînt, azi sunt ateu”.

Şi e ştiut, ca om, în lume,
Am şi trăit, am şi sperat,
Dar, din speranţă în speranţă,
Tot mai adînc m-am cufundat.

Deci astăzi zic : De-aci-nainte
Nimic în lume nu mai sper,
Ce-mi foloseşte adîncimea
Dintre pămînt şi dintre cer !

T E - A I D U S

Te-ai dus, şi liniştea vieţii
S-a stins. Adio ! Trist cuvînt.
S-a stins lumina tinereţii,
Şi iată-n locul dirnineţei,
E întuneric de mormînt!

Lumina mea era la tine,
La tine ultimul cuvînt.
Nimic n-a mai rămas în mine,
E întuneric, sunt ruine,
Te-ai dus. Adio ! Trist cuvînt!

AH, MI-E DOR

Ah, mi-e dor și n-am putere
Să zic inimii tăcere !
Ah, mi-e dor de-albastrul cer
Și mi-e dor de fericire,
De o noapte de iubire,
Lună, pace și mister !

Ah, mi-e dor și n-am putere
Să zic inimii tăcere !
Cînd văd luna răsărind
Și-aud glasuri plîngătoare,
Glas de păsări călătore
Pe sub stele lin plutind.

Ah, mi-e dor și toamna vine.
Trist e sufletul în mine !
Frunzele se risipesc,
Și din lume, ca și ele,
Toate visurile mele
Rînd pe rînd călătoresc.

S-A DUS...

S-a dus și cîntecul din urma,
Oricît era el de frumos...
Și-n valul mării furtunos
S-a-nmormîntat pentru vecie
A lirei sfîntă armonie
Și cîntecul cel mai frumos !

Drept barcă avusei speranța,
Și ca pilot o blîndă stea...

De ea legasem viața mea,
Și-am zis să stea în depărtare,
Voi să cunosc a vieții mare,
Frumos pilot, frumoasă stea !

Si am pornit, cîntînd viața...
Iar luna după noi fugea,
Cînd, deodată, blinda stea
Alunecă, pică în mare,
întunecînd întreaga zare —
Și numai barca mea fugea.

De-atunci alerg fără-ncetare
Pe valul mării furtunos,
Și plîng și strig : „Pilot frumos.
De ce-ai căzut din albastime,
Răspunde,-n care acîncime
Se stinge visul meu frumos ! ?”

TRAIAN DEMETRESCU

Printre primii poeți români cu „nervi” și „fiori”, Traian Demetrescu, fiul unui cârciumar, s-a născut la Craiova în 1866, unde urmează școala primară și câteva clase de liceu. La 13 ani, tatăl îl retrage de la școală și-l obligă să intre ajutor la un toptangiu. În 1884 pregătește în particular clasa a IV-a, iar în 1885 publică primul volum de poezii, cu o elogioasă prefață de Al. Macedonski, apreciat și solicitat într-o admirativă și abundentă corespondență. Drept urmare, „maestrul” îi oferă găzduire în București, publicându-l, cu elogii, în Literatorul. Apoi intervine o răceală, din cauze încă nu bine lămurite, prilej de epigrame sarcastice din partea lui Macedonski pe tema „ingraturii”.

O explicație ar fi noua orientare socialistă a poetului, care-l îndreaptă spre alte cercuri intelectuale și publicistice. De unde, firește, tendințe de independență, traduse printr-o activă colaborare la numeroase alte reviste și ziare, cu poezii, articole, nuvele, uneori sub pseudonimul Tradem, relevând o reală inițiere în literatura modernă a epocii. Scoate singur, timp de aproape trei ani, Revista olteană. În 1891 este secretarul comitetului Ateneului craiovean, iar în 1893 Traian Demetrescu se numără printre delegații muncitorimii la congresul de constituire a Partidului social-democrat, devenind membru al comitetului executiv al clubului muncitoresc din Craiova.

Prezența sa în numeroase publicații muncitorești (Munca, Lumaa nouă etc.) contribuie și mai mult la conturarea personalității poetului,

unul dintre cei mai tipici proletari intelectuali ai literaturii noastre. În 1895, bolnav de fizie, el este ajutat de prieteni să plece în Austria, apoi în Elveția, să se trateze. Prea târziu însă, căci la 16—17 aprilie 1896 Traian Demetrescu moare la Craiova, lăsînd o operă neîncheiată, promițătoare.

OPERE (poezii) :

Poezii, prefață de Al. Macedonski, Craiova, Samitca, 1885 ; *Freamăte*, Craiova, tip. Asociaților români, 1887 ; *Amurg*, Craiova, ed. *Revistei oltene*, 1888 ; *Cartea unei inimi*, Craiova, tipo-litografia națională Ralian și Ignat Samitca, 1890 ; *Săracii*, Craiova, tip. David I. Benvenisti, 1890 ; ed. a II-a, 1897 ; *Senzitive*, Buc, Ed. librăriei H. Steinberg, 1894 ; idem, Bibi. pt. toți, nr. 604 ; *Acuarele*, Iași, Ed. librăriei Frații Șaraga, 1896 ; idem, Bibi. pt. toți, nr. 605 ; *Nuvele și poezii*, Buc, Minerva, 1916 ; *Versuri și proză*, Craiova, Scrisul românesc, 1924 ; *Opere alese*, ed. Geo Șerban, Buc, E.S.P.L.A., colecția Bibi. pt. toți, 1951 ; *Poeme anti-monarhice*, prefață de Eugen Luca, Buc, Colecția Contemporanul, 1951.

COLABORĂRI :

Clopotul (1883—1884) ; *Literatorul* (1884—1885) ; *Cimpoiul* (1884) ; *Peleșul* (1884) ; *Revista literară* (1885—1891) ; *Revista* (1888) ; *Revista olteană* (1888—1889, 1892) ; *Revista independentă* (1890) ; *Adevărul* (1890—1895) ; *Românul literar* (1891) ; *Secolul* (1891) ; *Revista ilustrată* (1892, 1893) ; *Evenimentul literar* (1894) ; *Adevărul ilustrat* (1895) ; *Lumea ilustrată* (1896) ; *Lumea nouă literară și științifică* (1896) etc.

REFERINȚE:

Al. Macedonski, *Epigramă lui Tradem, Literatorul*, nr. 11—12, 1894, p. 26 ; Raicu Ionescu-Rion, *Scrieri literare*, Iași, 1895, p. 37 ; N. Iorga, *Notiță, Sămănătorul*, IV, 1905, p. 480 ; Traian Demetrescu, revistă comemorativă, Craiova, 1906 ; N. Zaharia, *Traian Demetrescu, viața și scrierile sale*, Buc, 1910 ; Caton Theodorian, *Amintiri despre Traian Demetrescu, Flacăra*, II, 26, 13 aprilie 1913 ; G. Călinescu, *O scrisoare inedită a lui Traian Demetrescu, Adevărul literar*, 1932 ; *Bibliografia literaturii române, 1948—1960*, Buc, Ed. Academiei, 1965, p. 368—369 ; C. D. Papastate, *Traian Demetrescu și Macedonski, Ramuri*, II, 7, 15 iunie—15 iulie 1966 ; *Fragmente din scrisorile lui Tradem către Al. Macedonski, Ramuri*, III, 11, 15 octombrie 1966 ; Corespondență inedită, 1884—1887, Bibi. Acad. Republicii Socialiste România, Fondul Mace-

(22)

donski, S. — ; C. D. Papastate, *Traian Demetrescu*, Buc, E.P.L., 1967
XXX

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *Simfonie de toamna, (Cartea unei inimi, 1890)* ; *Corbii, Același farmec, Clavirul, Trec orele, Floare de drum, Flori de seră, Gînd de toamnă, Tablou de iarnă (Senzitive, 1894)* , *Melancolie (Acuarele, 1896)*.

SIMFONIE DE TOAMNĂ

Lui Const. Misi

I

Cîrduri-cîrduri ciori de toamnă
Pleacă...
Desfrunzite crengi de arbori
Pe subt vifor se apleacă...
Cîrduri-cîrduri ciori de toamna
Pleacă...

II

Boi și vaci cu răget umple
Valea...
Ceața peste deal s-așterne,
Cum pe sufletul meu jalea...
Boi și vaci cu răget umple
Valea...

III

Ninge ! ninge !... Alb e satul...
Ninge !...

Ca un cîntec de iubire
Soarele în nori se stinge...
Ninge ! ninge !... Alb e satul.
Ninge !...

IV

Cîinele sub șopru putred
 Urlă...
Rar o cucuvaie țipă
într-o dărîmată turlă...
Cîinele sub șopru putred
 Urlă...

V

În odaie e o pace
 Sumbră...
Greierii — artiști tomnatici
Au tăcut, pitiți în umbră...
În odaie e o pace
 Sumbră...

VI

Dogoresc cărbunii-n sobă
 Roșii...
Cînd și cînd de prin cotețe
Aud cum zvonesc cocoșii...
Dogoresc cărbunii-n sobă
 Roșii...

VII

Iar urîtul, — vechi tovarăș,
 Vine...
Și în liniște s-așează
Pe-ale inimii ruine...
Iar urîtul, vechi tovarăș,
 Viae...

VIII

în pustiul meu de gânduri
Caut...
Pe la uşă vîntul cîntă,
Ca un solo spart de flaut...
în pustiul meu de gânduri
Caut...

IX

Răzvrătit mereu de grele
Patimi...
îmi simt tinereţea dusă,
îmi simt ochii plini de lacrimi,
Răzvrătit mereu de grele
Patimi...

X

Prins de zid, în taină bate
Ceasul...
Şi-mi măsoară insomnia
Şi durerea cu compasul...
Prins de zid, în taină bate
Ceasul...

XI

Şi-aţipind pe mâini cu fruntea,
Dulce...
Despre ziuă vine somnul
Peste gene-mi să se culce...
Aţipind pe mâini cu fruntea
Dulce...

XII

Necurmat afară ninge,
Ninge !...

Vai de vetrele în care
Focul nu mai e, se stinge...
Necurmat afară ninge,
Ninge !...

CORBII

Pe plopii ninși
Coboară corbii-n pîlc de doliu,
Cernesc al iernei alb lințoliu,
Și, triști, de foame par învinși...

Cugetători,
Privesc pe cer, privesc departe ;
Pe cînd un glas de vînt împarte
Un cîntec care dă fiori...

În cimitir,
Pribegi, s-au adunat la sfadă ;
Iar sub uitare și zăpadă
S-ascund mormintele în șir...

Și pe cînd trec,
În a crepusculului oră,
Spre groapa unde doarme-o soră,
Și-n suflet plînsul îl înec ;

În aiurări
De spaimă inima mea moare...
Acoperite de ninsoare,
Pierdute sunt orice cărări...

Și mă învinge
Un gînd amar, știind c-odată
Și peste groapa mea uitată
Vor trece corbii și va ninge.

ACELAȘI FARMEC.

La Nord, în țările ploioase,
Cu melancolice popoare,
Sunt visători ce plîng și sufăr
De nostalgii de soare...
Și, rar, cînd cerul le trimite
O rază caldă, o zîmbire,
În loc să cînte, să renască,
Ei mor de fericire...

CLAVIRUL

Cînta încet din Weber : „gîndirile din urmă”.
Poema unui geniu ce-apune maiestos,
Aclio-al unui suflet artistic, ce se curmă
Pe-o tristă armonie cu sunet dureros !

Și degetele-i albe pe clapele sonore
Se-nmlădiau alene, în ochii mei privind ;
Erau în miez de noapte tîrzii și tainici ore...
Parcă simțeam pe Weber lîngă clavir murind !...

Tăcuse deodată, și fruntea ei curată
Alătura de mine se rezemă ușor.
De gura-i voluptoasă, c-o patimă-nfocaiă,

M-apropiai atuncea sfios, tremurător !
Și ne-am robit iubirei, în fericire-adîncă...
Dar nu știu cum... clavirul părea că plînge încă !

TREC ORELE...

Trec orele ca niște note
Din simfoniile durerii,
În urma lor rărnîn eterne
Melancoliile tăcerii...

Tot ce-ai crezut odinioară,
Tot ce-ai visat, tot ce-a fost sfînt
Te turbură cu nesfîrșitul
Și tristul gol că nu mai sunt...

Ca cerul unei seri de toamnă
Se-^ntunecă pierduta minte :
Nimicul își întinde noaptea
Pe calea ducerei-nainte...

Uimit în loc s-oprește omul
Ca-n fața unui nențeles :
Din gîndurile risipite
Nehotărîrea a cules...

Și clară o lumină numai
Îi stă-n adîncul cugetării :
Că trece, — și rămîn în urmă-i
Nemărginirile uitării...

FLOARE DE DRUM

Pe-o margine de drum, departe,
Ca un pribeag pierdut în lume,
Creștea o floare solitară,
Ce poartă cel mai dulce nume.

înstrăinată-ntr-o mulțime
De ierburi și de grîne-nalte,
Părea batjocorită, moartă,
Uitată, printre celelalte.

Sub vîntul ce trecea zburdalnic
Ea s-apleca tot spre pămînt,
Precum o frunte gînditoare
Ce plînge lingă un mormînt.

Nu știu de ce atras spre dînsa,
Apropiindu-mă încet,
Am cugetat adine atuncea
La sufletul unui poet !

FLORI DE SERĂ

Sunt flori uitate într-o seră,
Cum într-un suflet trist și goî
Rămîn speranțele din urmă
Din risipitul stol...

Nici o femeie nu le-atinge,
Deși au cel mai blînd parfum,
Nici cel puțin nu le omoară
În pagini de album.

Cînd umbre din apus, prin geamuri,
În jurul lor sfios se strîng,
Par niște ochi ascunși de lume,
Ce-n taina serei plîng...

G Î N D D E T O A M N A

Din tot ce e mai trist în toamnă,
Pe cînd natura-i mai pustie,
Trezind în sufletele noastre
O notă de melancolie,

Gîndesc la florile acelea,
Cununi de-aducere-aminte,
Cari-au trăit în cimitire
Și mor uitate pe morminte...

T A B L O U D E I A R N Ă

Pribegi, veniți din altă țară,
Doi muzicanți bătrîni, cu plete
Cerșetoreau, cîntînd pe stradă
Din clarinete.

O fată îmbrăcată-n zdrențe
îi însoțea dintr-o chitară,
Atît de galbenă si slabă..
Părea de ceară...

Și cîinii îi lătrau... și vîntul
Le răspundea cu lungi ecouri ;
Un cîrd de corbi țipau iernatic
Pierduți prin nouri...

MELANCOLIE

Cînd, primăvara, vine-n cîrduri
Poporul blînd de rîndunele,
Eu parcă-aştept să se rentoarcă
 Şi visurile mele.

Cînd viaţa pare mai frumoasă
Şi mai lipsită de suspine,
Eu tot aştept să se rentoarcă
 Şi visele-mi senine...

Se duce vara... şi se duce
Poporul blînd de rîndunele,
Iar eu mă simt tot mai departe
 De visurile mele...

„Poetul florilor”, cu un „destin uman fi literar puţin fericit”, D. Angbel s-a născut la 16 iulie 1872, pe moşia Corneşti, lângă Iaşi. Tatăl scriitorului, Dimitrie Angbel, moşier, pasionat de inovaţii în domeniul agriculturii, neglijează educaţia copiilor. Mama, Erifilia Leatris, grecoaică, născută la Constantinopol, transmite fiului ei nostalgia plecărilor în larg fi înclinaţia spre poezie. Moare foarte tânără (la 34 ani) şi fiii săi sînt daţi ca interni la diferite institute din Iaşi, unde D. Angbel face studiile primare fi gimnaziale. Foarte tînăr, avea pe atunci 17 ani, poetul se simte atras spre mişcarea socialistă de la **Contemporanul**, unde şi debutează în 1890. Tot în această perioadă, scriitorul — fire de hoinar şi de boem — îşi descoperă afinităţi cu noua estetică simbolistă.

După moartea tatălui său (1888), D. Angbel călătoreşte în Italia (1893), fi de acolo în Franţa, unde rămîne vreme îndelungată (1894—1902), re-fractar studiilor riguroase, frecventînd cafenelele fi parcurile Parisului. Scrie în schimb poezii, pe care le trimite la diverse publicaţii din ţară. Risipindu-şi moştenirea, părăseşte Franţa şi se stabileşte la Bucureşti (1902), unde leagă o strînsă prietenie, adîncită printr-o fecundă colaborare, cu St. O. Iosif: traduceri, lucrări originale (**Caleidoscopul lui A. Mirea**), teatru. Publică poezie şi proză artistică la **Sămănătorul**, **Luceafărul**, **Viaţa românească** etc. În 1907, la Constanţa, unde este funcţionar, D. Angbel cunoaşte pe I. Minulescu, cu care de asemenea colaborează, traducînd din Samain, Ch. Guérin, H. Bataille şi Henri de Régnier.

Reîntors la Bucureşti, devine unul din principalii fondatori ai Societăţii scriitorilor români, alături de St. O. Iosif şi Emil Gîrleanu (1909).

Editează, tot în 1909, revista Cumpăna, împreună cu M. Săulescu, St. O. Iosif și Ilarie Chendi. În urma unui incendiu (1911), locuința cu manuscrisele sale, unde se afla și sediul S.S.R., sînt devastate, fapt care-l afectează profund. În 1913, St. O. Iosif moare „sfîșietor de trist”. După un an, D. Anghel, care între timp se căsătorise cu fosta soție a prietenului său, Natalia Negru, se sinucide la 13 noiembrie 1914, în plină criză morală și familială.

OPERE (poezii) :

Traduceri din Paul Verlaine, Buc, Bibi. Semănătorul, 1903 (în colaborare cu St. O. Iosif) ; *In grădină*, Buc, I. V. Socec, 1905 ; *Fantazii*, Buc, Socec, 1909 ; *Caleidoscopul lui A. Mirea*, Buc, Minerva, I, 1908, II, 1910 (în colaborare cu St. O. Iosif) ; *Opere complete — poezii*, Buc, Cartea românească, 1922 *pictor Hugo, Albert Samain, Charles Guérin, Henri Bataille, Henri de Régnier*, tălmăciți în limba românească de Dimitrie Anghel și Ion Minulescu, cu cinci gravuri de Petru Grant, București, Tipografia Luceafărului, 1936 ; *Poezii*, ediție îngrijită de D. Murărașu, Buc, Cartea românească, 1946 ; *Poezii și proză*, ediție îngrijită fi note bibliografice de Mihail Dragomirescu, cuvînt înainte de Valeriu Rîpeanu, Buc, E.S.P.L.A., B.p.t., 1957 ; *Caleidoscopul lui A. Mirea*, ediție îngrijită și cuvînt înainte de Mihail Dragomirescu, Buc, E.S.P.L.A., B.p.t., 1956, ed. a II-a, 1957. *In grădină*, prefață de Margareta Iordan, Buc, Ed. Tineretului, Bibi. școlarului, 1963.

COLABORĂRI :

Contemporanul (1890) ; *Adevărul* (1894) ; *Lumea nouă literară și științifică* (1896) ; *Literatura și arta română* (1897, 1899, 1900) ; *Convorbiri literare* (1900, 1901, 1906) ; *Semănătorul* (1902—1908) ; *Luceafărul* (1904, 1909—1910) ; *Viața românească* (1908—1911) ; *Cumpăna* (1909) ; *Ramuri* (1910) ; *Flacăra* (1911—1913).

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *In grădină, Murmurul fîntînei, In Luxemburg, Melancolie, Fantazie (în grădină*, 1905) ; *Imn, Moartea narcisului, Cum cîntă marea, Nemulțumitul, Reverie, Fantome, Visătorul, Scrisoare, Curcubeul, Metamorfoza, Duminica, Călătorii, Ex-voto, Cîntec (Fantazii*, 1909J ; *Gherghina (Flacăra*, II, 24, 30 martie 1913, p. 187) ; *Cîntecul greierului (Flacăra*, II, 26, 13 aprilie 1913, p. 203).

REFERINȚE :

E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 243 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 608 ; Șerban Cioculescu, *Dimitrie Anghel*, Buc, Publicom, 1945 ; Tudor Arghezi, *D. Anghel, Tablete de cronicar*, Buc, E.S.P.L.A., 1960, p. 63 ; Teodor Vîrgolici, *Dimitrie Anghel*, Buc, Ed. Tineretului, 1966 (cu bibliografie).

IN GRADINĂ

Miresme dulci de flori mă-mbată și mă alintă gânduri blînde..
Ce iertător și bun ți-e gîndul în preajma florilor plăpînde
Rîd în grămadă : flori de nălbă și albe flori de mărgărim,
De parc-ar fi căzut pe straturi un stol de fluturi de argint.

Sfioase-s bolțile spre seară și mai sfioasă-i iasomia :

Pe fața ei neprihănită se-ngîină-n veci melancolia
Seninului de zare stinsă, și-n trandafiri cu foi de ceara
Trăiesc mîhnirile și plînge norocul zilelor de vară.

Afîtea amintiri uitate cad abătute de-o mireasmă :

Parcă-mi arunc-o floare roșă o mină albă de fantasmă,
Ș-un chip bălan lîng-o fereastră răsare-n fulger și se stinge..
De-atuncea mi-a rămas garoafa pe suflet ca un strop de sînge

Ca nălba de curat odată eram, și visuri de argint

îmi surîdeau cu drag, cum rîde lumina-n foi de mărgărint,
Și dulci treceau zilele toate, și-arar dureri dădeau ocoale..
Ah, amintirile-s ca fulgii rămași uitați în cuiburi goale !

MURMURUL FÎNTINEI

în murmurul fîntînei plînge povestea vremilor trecute...
De ştii s-ascuţi, auzi iar glasul atîtor guri ce-s astăzi mute ;
S-a potolit atîta viaţa ş-a ars atîta foc de soare,
De ani şi ani... de cînd tot curge împrăştiind mărgăritare.

De ani şi ani... dar de atuncia grădina ş-a schimbat stăpîni
Cu glasuri gîngave alt'dată — pe cînd eram copii — bătrînii
Lung sfătuiau în şoapta apei sub cernerea de umbre sure,
Ş-acuma numai apa plînge, iar noi ne-am răzleţit pe-aiure.

Sunt ani şi ani... dar astăzi unde-s copiii gureşi ? Unde-i oare
Copila ce privea uimită la curcubeiele de soare
Ce se fărmău în praful apei şi s-aprindeau din nou măiestre,
Ca iarăşi să se năruiască etern ca visurile noastre ?

Sunt ani, şi de atunci în noapte s-au prăvălit grămadă anii,
Şi dintre toţi eu singur numai, ţinînd azi firul Arianii,
Mai rătăcesc ş-ascult cum cîntă, pierdut pe-aleile deşarte,
în murmurul fîntînei, glasuri oe vin de dincolo de moarte.

Eu singur mai ascult, şi-n umbra întunecată din aleie,
Plîngînd ca un copil ruina luminelor de curcubeie,
Aş vrea, în dorul lor ş-al vostru, acum cînd nu mai sunt
bătrînii,
Să-nmlădii pentru voi un cîntec etern ca murmurul fîntîinii.

ÎN LUXEMBURG

Ţi-aduci aminte după ploaie ce albe străluceau la soare
Statuiele străvechi şi scumpe, şi cît de drag ţi-era cu mine,
Să povesteşti, umblînd sub ramuri, de viaţa moartelor regine
înmărmurite-n piatra rece de-o biată mînă pieritoare ?

Deasupra lor porumbii vineţi roteau voioşi din vreme-n vreme:
Părea că lor li este dată grădina asta toată-n pază,
Şi-arar o lacrimă de ploaie, ca un diamant aprins de-o rază,
Se desprindea, vuind cu zgomot, din naltul unei diademe.

în straturi florile-nclinate iar se-nălțau cu bucurie,
Și-n aer fără de veste-atuncea lumina zilei liniștită
Se preschimba în fel de fețe ș-o clipă sta ca aiurită,
Pîn' să-și recapete cuprinsul din nou divina-i armonie.

Pe sub copacii jilavi încă roiau copiii cu grămada,
Iar spre havuzul vechi, ții minte, cu fețele de plîns udate,
Cîți îngeri nu jăleau de soarta vreunei nave fărîmate
Ce se pornise pe furtună cu pînze albe ca zăpada ?

Fanfarele sunau cu zgomot, înflorind prelung platani
Sub umbra căroră voioase treceau eternele idile,
Născute dintr-o sărutare și moarte după zece zile...
Pe zilele acele însă cine din noi nu și-ar da anii ?

Curgea nedumerită vremea, și-ntr-un tîrziu, vestind că-i sară,
O darabană-ndepărtată suna ca după bătălie,
Și-atuncea, tresărind din visuri, vedeam grădina că-i pustie
Și ne porneam și noi pe-acasă rentineriți de primăvară.

O vorbă îndemna o alta, ș-un gînd chema o amintire,
Și-n toropeala asta dulce a noastre inemi amîndouă
Se-ngemănau de duioșie, ca două lacrimi de rouă...
Și azi abia dacă mai aflu de la străini de tine-o-știre.

MELANCOLIE

Miresme dulci plutesc în aer sub bolți umbrite de liane,
Și-i liniște-n grădina toată și pace ca-ntr-o săhăstrie
în care-ar fi murit viața învinsă de melancolie.
Din trandafiri, ici-colo, pică petale albe, diafane,

Ș-un glas de grier nu s-aude măcar să-nalțe imnul vieții,
Să rupă liniștea țăsută în jurul celor ce-au să moară ;
își face cuib uitarea tristă și pacea crește funerară
Pe unde pasul nu mai calcă și nu mai cîntă cîntăreții.

Cu visuri, cu gândiri frumoase, cu fantazia mea, cu viață,
învins de-o milă nesfârșită aș vrea să-npoporez natura ;
Dar brațele îmi cad trudite și mută îmi rămîne gura,
Simțind nelămurit în mine că numai liniștea-i măreață.

Un cînt, cît de duios, acum n-ar fi el oare-o pîngărire,
Cînd e atîta armonie în nentrerupta, sfînta pace ?
Grădina e-o poezie dulce și, vezi tu, vîntul care tace
E ca o mîină adormită pe coarda rupt-a unei lire.

Somn bun și-odihnitor, natură, somn bun : cîntărilor vieții
Azi prețuiesc tăcerea morții — veni-va altul poate-odată
Ca prin povești să te trezească spuindu-ți vorba fermecată.
Eu prea sunt trist... Pe cerul pabd s-aprind iar zorii dimineții.

Și-n mintea mea, ca într-un templu în care-am plîns dureri
profane,
Se face liniște și pace pe-ncetul ca-ntr-o săhăstrie
în care-ar fi murit viața învinsă de melancolie,
Și unde numai trandafirii mai cern petale diafane.

FANTAZIE

în Elsenur e pace de mult și nu s-aude
Decît un joc de apă cum liniștea o taie.
în parcul vechi sub ramuri aleile sînt ude,
Și aerul e dulce și clar ca după ploaie.

Un miros trist de roze ce mor pe crengi uitate
Pătrunde pretutindeni, parc-ar voi să spuie
Că se petrece-o taină în vechile palate,
Dar taina ce-o păstrează n-o spune nimănuie.

Chemat de-a lor mireasmă, Hamlet în neagra-i mantă
Coboară între ele, vrînd una să-și culeagă,

— Ce albă și frumoasă e blonda lui amantă —
Și brațul lui tresare, simțind cât îi de dragă

O roză, ah, o roză cât de ușor se frînge,
Dar cînd să frîngă roză, învoaltele-i petale,
Lucind o clipă-n umbră ca niște stropi de sînge.
Căzură deodată pe mîinile lui pale.

Și tot mai mari, mai dese, porniră ca să cadă...
Dar el fugea, și-n goană, cu poala lungii mante
Și-adăpostea de sînge strălucitoarea spadă,
Gîndind ce-o să răspundă nebunei lui amante.

I M N

împărecheri ciudate de slove... o, cuvinte !
Ce farmec se deșteaptă cînd vă rostește gura...
De n-ați fi fost voi oare, atunci cu ce veșminte
S-ar fi-mbrăcat pe lume și dragostea, și ura ?

Ce-ar fi făcut un suflet cu tot ce-adună-ntr-însul,
Și oare brațul volnic, și buza ce sărută,
Și ochii, luminoșii, ce au cu dinșii plînsul,
Ar fi putut să spuie ce tace-o gură mută ?

Cuvinte, juvaere... voi singurele-amante
Ce mi-ați păstrat credință, din ce adînci nevoi
Ați răsărit, ca-n urmă, ca niște diamante,
Din val în val s-ajungeți curate pîn' la noi ?

Sub bolta cărei peșteri ați răsunit voi oare,
Ca după vremuri strînse, vers după vers, cu greu,
în ganga unei strofe pe veci nemuritoare,
Să răsunați prin gura și harfa lui Orfeu ?

Cuvinte, juvaere, ecouri depărtate
Al-altor suferințe și bucurii, cuvinte,
Cu voi trăiesc trecutul, și clipa care bate,
Și viața care-ncepe dincolo de morminte.

MOARTEA NARCISULUI

I

Trăiește încă floarea frumoasă de ieri sară,
Surîde lângă mine, pe-o margine de cupă ;
Căci eu îi port de grijă cu drag, ca să nu moară,
în amintirea mîinii ce s-a întins s-o rupă.

Trăiește încă floarea, dar inima mea bate,
Văzîndu-o cum pălește din ce în ce mai tare.
Sunt alte flori desigur mai mîndre și bogate ;
Dar numai eu știu taina narcisului ce moare.

Trăiește floarea încă, dar mîine-ncet va plînge
Alătura de cupă, petală cu petală.
Și flacăra ce arde în mine se va stinge,
Ca focul care-l uită pe vatră o vestală...

II

Mă urmărește floarea într-una, și mi-i teamă,
Iar inima-mi se strînge de-o grijă nențeleasă 3
Mă urmărește-ntr-una, și pare că mă cheamă
Ca o ființă scumpă ce suferă acasă.

Mă dojenește dulce, și lung mi-aține drumul,
Trimite după mine neliniștita floare :
Sfioasă își trimite pe urma mea parfumul,
Ș-atunci mă-ntorn acasă, învins ca de-o muștrare.

învins mă-ntorn acasă, şi singur rîd — dar cine
Nu s-ar întoarce oare cu inima-ngrijată,
în apa unei cupe dac-ar avea, ca mine,
O floare dăruită de-o mînă adorată ?

III

S-a ofilit narcisul, şi-s trist de-o zi întreagă...
Era ceva din tine în floarea asta dragă ;
Era ceva desigur, căci altfel n-aş pricepe
De ce mă simt mai singur acum cînd noaptea-ncepe,
Şi n-o mai văd în umbră, luptînd stăruitoare
S-adune strălucirea luminii care moare.
Avea ceva desigur din faţa ta curată,
Din toată gingăşia ta candidă de fată,
Din tot ce străluceşte şi-aduce bucurie !
O ! tu, care mi-ai dat-o s-o am tovărăşie,
De-ai pus un gînd într-însa, din clipa asta sfîntă,
în amintirea tristă a celui care-o cîntă,
Tu apără-l de lume, de moarte şi uitare,
Şi cugetă la răul ce-l poate face-o floare.

IV

în liniştea odăii s-a stins încet-încet...
Nu şi-a fărmat viaţa petală cu petală,
Ci a murit cu faţa din ce în mai pală,
Ca un bolnav ce-jngroapă cu dînsul un secret.

Aşa s-a stins în taină, şi nimeni n-a ştiut,
Căci în minuta asta de grea melancolie,
Eu singur stam de faţă la muta-i agonie,
Şi singur mi-am dat seamă atunci ce s-a pierdut.

Iar cînd a fost ca toate aceste să le scriu,
Asemeni unui suflet de moarte dezlegat,
Un blînd parfum în aer uşor s-a strecurat,
Şi a rămas în casă plutind pîn-în tîrziu.

V

Și totuși, te văd încă, năluca mea, ș-acuma...
Se-nalț-un braț în aer, și iat-o că apare :
într-un veșmînt ce-o-nfașă ca un potir de floare,
Purtînd în mîna dreaptă narcisul alb ca spuma.

Mlădie apoi brațul, ș-asupra mea se-nclină,
Ca un vlăstar oe4 pleacă un vînt de primăvară,
Și o mireasmă dulce deodată mă-mpresoară,
De parc-ar fi deschisă fereastra spre grădină.

Și-acum mîinile-i pale le simt de mine-aproape...
— Ah ! pale mîini, tot răul vă fie-ntors în bine —
Ce dulce își poartă lampa arareori în mine
De pot vedea ca noaptea cînd fulgeră pe ape ?

E magul amintirii cu lampa lui albastră,
Ce s-a trezit și scrie în vechea lui scriptură,
Din tot ce e acuma, și toate cîte fură,
O jalnică poveste, ce seamănă cu-a noastră.

CUM CÎNTĂ MAREA

în fiecare seară, de-un timp, stau cu mirare
Și-ascult ce straniu cîntă tumultuoasa mare.

Atent îmi plec urechea, și-ascult notele-i grele,
Ascult, cătînd pe-ncetul să mă deprind cu ele,

Să-mi lămuresc ce-o doare cînd spumegă de ură,
Ce vrea să spuie marea cu-nfricoșata-i gură.

Dar apele-i țin taina, schimbînd a ei cîntare,
Acum, parcă se joacă zvîrlind mărgăritare,

Și-acum, ca sub imperiul unei porunci secrete,
își părăsește jocul, și-n larmă de trompete,

își trîmbiță mînia, iar miile-i de crește
Le umflă în talazuri, în larguri dînd de veste,

Că cineva ascultă și-nseamnă cu mirare
Ce poate să surprindă din larga ei cîntare.

N E M U L Ț U M I T U L

Venea-nflorit de alge, de foi și scoici barbare
Vuind urca pe dune enormul ocean ;
Venea ca un logodnic zvîrlind mărgăritare
Și ramuri rupte-n treacăt din codrii de mărgean

Cu pletele zburlete sălta pe estacade,
își anina în pripă splendidele-i dantele,
Și iar le lua ca-n urmă mai albe, în cascade,
Să le resfire-n soare subț geamurile mele.

Pierea apoi prin peșteri, și-acolo, ca avarii
Ce-și vîntură într-una grămezile de aur,
Rostogolea pietrișul adus de milenarii,
Făcîndu-și socoteala imensului tezaur.

Se înălța pe urmă și iar venea aproape,
Să-mi plîngă subț fereastră, o, jalnic ocean !
Ce-ți mai lipsește oare cînd ai atîtea ape,
Și-n ele-atîtea perle și aur și mărgean ?

REVERIE

Cîntai un cîntec straniu din țările de Nord,
O melodie blîndă și limpede ca gheața ;
Și eu visam pe gînduri ce dulce-ar fi fost viața
Să am cu tine-o casă pe-o margine de fiord.

Ca marmura curată, de sus și pînă jos
Să fie albă toată, și-n ape să se vadă,
Stătînd misterioasă subț gluga de zăpadă,
Cum stă pe-un vîrf de stîncă un cuib de albatros.

Să o-mprejurnie tăcerea eternă de la poli,
Să pară-ncremenite de veacuri toate cele
Subt mantii somptuoase de albe catifele —
Și noi să fim ai vieții cei de pe urmă soli.

Să dea ocol cu spaimă, corăbiile mari,
Și-n locul lor, solemne pe calmul apei noastre,
Ghețarii să-și pornească escadrele albastre,
Plutind fără de steaguri și fără marinari.

Iar soarele fantastic să crească-atunci și el
Nu-n zări, ci pretutindeni, ș-odată în tot locul
Să rumenească cerul, și-n urmă roș ca focul,
Să stea deasupra noastră, rotind ca un inel.

Așa visam, dar toate cu ultimul acord
Aii reintrat în noapte, dar nu ți-am spus **nimica**,
Și-am sărutat cucernic mînuța asta mică
Ce-a năruit o casă pe-o margine de fiord.

FANTOME

Cu pînzele-ntinse, să-și afle scăpare,
Vin nave grăbite de vînt și de frig ;
Iar albe fantome se-nalță din mare
Și-aleargă de-a lungul înaltului dig.

Fluide și zvelte aleargă și urlă,
S-ație cu grijă intrarea în port,
Iar altele urcă spre farul din turlă,
Să ceară drept vamă ca plată un mort...

„Lumina s-o stingem, lumina, lumina...
Și-o dată sărmanul opaiț apus,
Funebră veni-va pe ape regina,
Regina cea neagră..." și iată-le sus,

Fluide și zvelte, din treaptă în treaptă,
Se urcă s-ajungă la steaua de foc ;
Dar steaua pe nave lumina-și îndreaptă,
Și navele pasă acum spre noroc.

Aproape-s, și-acuma sirenele sună,
Și gata-i să cadă și ancora grea,
Și-atît întuneric, și-atîta furtună,
Rămîn biruite de-o singură stea.

VISĂTORUL

Albă-i piața Barberini către miezul nopții vara,
Cînd se-ntoarce singuratec un poet spre casa lui.
Pînă-n Lațiul vechi e cale — dar la Roma ești în țara
Unde poți să stai de vorbă cu divinile statui...

Și poetul nostru-i tînar și naiv ca toți poeții,
Care cred în frumusețe mai presus de toate-n lume,
E naiv, și nu-și dă seamă ce calvar e drumul vieții
Pentru cei ce vor să-și facă un diamant din al lor nume.

Ochii lor privesc și cerul își coboară-n ei misterul,
Sunete, culori și forme deopotrivă el le-adună,
Și cînd alții-adună aur, el ar vrea s-adune cerul
Într-un vers, și îi ajunge că-i bogat în luciu de lună.

Sună pasul lui, și-acuma a ajuns lîngă fîntîna
Cu tritonul care-aruncă gîlgîind un joc de apă,
Ah, frumos mai e tritonul și dibace-a mai fost mîna
Maistrului ce-a fost în stare așa lucru să conceapă !

Astfel se gîndește dînsul, și puterile-și măsoară,
Pe cînd apa, ca un suflet chinuit de îndoială,
Vrînd mereu, la cer să urce, fărîmată se coboară :
Și deodată visătorul a rămas cu fața pală.

Sunete, culori și forme, asta-i toată viața noastră ;
Dar să aibă dînsul oare raza focului divin ?
Și-acum pasul lui în umbra care s-a făcut albastră
Sună cadențat ca ritmul unui vers alexandrin.

SCRISOARE

Îți scriu să știi că toate-s așa ca la plecare,
Că n-am clintit un lucru de două săptămîni,
Pe masă o mănușă, zvîrlită la-ntîmplare,
Păstrează încă forma frumoasei tale mîini.

Și iată evantaliul și mica ta oglindă,
— Oglinda, cea mai bună prieten-a femeii,
Ea care poate-atîtea secrete să surprindă
Cînd ușile-s sub paza neîndurat-a cheii.

Și-afară de aceste, e-un miros blînd de floare
Ce rătăcește încă... sunt cei doi trandafiri,
Care-au murit pe-ncetul în apa din pahare,
Mărindu-mi întristarea cu două amintiri.

Așa e-n casa noastră, iar cel ce ți le scrie
E-așa ursuz și jalnic, încît mă-ntreb de-s eu,
Sau am murit și-acuma trăiesc iar, cine știe,
Și nu-s decît un paznic bătrîn într-un muzeu...

CURCUBEUL

Ce schimbătoare e la munte
Lumina ; cît ai scapără,
Un curcubeu a-ntins o punte
Din casa mea pîn' la a ta.

Și-un gînd, un gînd nebun îmi vine !
— Așa-s poezii uneori —
Să mă avînt pînă la tine
Pe puntea asta de culori.

Cu fruntea de lumini brăzdată,
Să urc țăriile cerești
Și, cînd nici nu te-aștepți, deodată
Să-ți bat cu degetu-n ferești...

Dar cînd să urc, frumoasa punte
S-a dărîmat, și-acuma norii
Au tras perdeaua către munte :
Nebuni sînt, Doamne, visătorii !

METAMORFOZA

Vroind să uit, pe-o seară dulce lăsasem să m-adoarmă crinii...
Și se făcea că fără voie trăiam acum o viață nouă :
Eram și eu un crin ca dînșii, și-n dezmiardările luminii
tmi întindeam voios potirul să prind o lacrimă de rouă.

Visînd, trăiam cu ei acuma, și-atît de alb era subț lună,
încît abia scriam o umbră cînd m-alinta șăgalnic vîntul ;
Dar tihnă se făcuse-n mine și caldă inima și bună,
Că reveneam subț altă formă, să-mpodobesc și eu pamîntul.

Cînd făr' de veste-o mînă pală, mișcîndu-și umbra pe grămadă,
Ca subț imboldul unei forțe necunoscute și fatale,
S-a-ntins vrăjmașă să mă frîngă — și-acuma, alb ca o zăpadă,
Muream tihnit, de-a doua oară, în liniștea odăii tale.

Muream din nou, dar cînd trudită, făcîndu-ți brațele cunună,
A fost s-adormi zîmbind la mine, cu fața calmă între perne,
Eu ca o pulbere de aur m-am ridicat ușor subț lună,
în căutarea altei forme desăvîrșite și eterne.

DUMINICA

Cum te-așteptam odată, duminică preasfîntă,
Și cît îmi pari acuma de tristă și pustie...
Salonu-i gol, și-n umbră doar samovarul cîntă,
Asemeni unui popă ce-ngîn-o liturghie.

Era cu toate-aceste așa de multă lume,
Veneau tenori celebri și doamne diletante.
Poeți sărmani și fete ce între două glume
S-extaziau mirate : „Ah ! ce frumos andante !

Tindea amoru-n umbră şiretele lui curse,
Şi cînd vorbeau de stele, de sori, de tot înaltul,
Eu mă plimbam cu gîndul în carul „Marei-Urse”,
Doar voi găsi un astru nespeculat de-un altul.

Cuvinte fără noimă urcau, dar orice vorbe
Din gura ta căzute mi se păreau divine,
Puteau să cînte-n pace şi harpe şi teorbe,
Căci n-auzeam nimica de te-ascultam pe tine.

Ş-acum e gol salonul, e gol, şi-n umbra casei
Stau vastele fotolii şi lung prind să se mire ;
Pe unde-o fi azi pasul micuţ al preafrumoasei,
Ce tot venea statornic ca să-şi găsească mire ?

Oglinzile-şi arată cu jale infinitul
Şi nu mai vine nimeni... zadarnic stau la geamuri,
Ce-ai căutat în lume, o, tu ! mult liniştitul
Poet, credeai că-i lesne să scrii epitalamuri ?

Ce-am căutat, v-aş spune, ce-am căutat eu, dară
Mi-e frică, căci în umbră, supremă ironie,
În neagra umbră, pianul cu dinţii scoşi afară
Rînjeşte ca un monstru ce-ar vrea să mă sfişie.

CĂLĂTORII

Tăcere-i şi mergeam cu faţa spre lună...
S-aud zurgălăii în noapte cum sună.
Merg spornic rotaşii şi-o clipă mă sperii,
Văzînd pe de lături cum fug prăşierii
De umbra lor însăşi goniţi în buiastru...
Pe-alocurea drumul se face albastru
Cînd scapă subt dealuri şi luna s-ascunde,
Un miros de floare de cine ştii unde
Ne-ajunge pe cale şi-n urmă rămîne...

„E-o vraja trimeasă de-o fată, stăpîne”,
„E-o vrajă”, îngîină zîmbind vezeteul,
Și murgii acuma pășesc mai cu greul,
Și vorbele noastre, prietene bune,
Se fac tot mai rare, mai triste, de-ai spune
Că fieștecare din noi își dă seamă
Că-n urma trăsurei ceva se distramă,
Și-aceea nu-i drumul, ci-i biata viață ;
Că dulcea mireasmă, prin noapte drumeață,
Nu-i miros de floare, nici vrajă, ci-i dorul
Ce-l ia pretutindeni cu el călătorul
Oriunde s-ar duce și-ar vrea ca să scape,
Subt naltele ceruri, pe vastele ape...

EX-VOTO

Pășește-ncet, să nu deștepți tăcerea,
Coboară-ncet, ca-ntr-un cavou pustiu,
Și-ascunde-ți bucuria ori durerea,

Să te presimt abia, să nu te știu,
Abia să te presimt ca pe-un parfum
De floare scuturată timpuriu...

Căci pe-al tău suflet mîndru orișicum
O clipă-am fost stăpîn... Pășește-ncet...
Nu turbura nici praful de pe drum...

Un clopot e un suflet de poet...
Nici rochia-ți foșnind să nu-l atingă,
Să nu se redeștepte un regret...

Acum, cînd izbutise să se-nvingă
Și gîndurile vechi să și le-adune,
O, lasă-l în tăcere să se stingă.

Pășește-ncet... nici un cuvînt nu spune,
Căci de-ai vorbi, ca de subț bolți profunde,
De pretutindeni, ca să mă răzbune,

Ecouri muștrătoare ți-ar răspunde.

CÎNTEC

Garoafele din glastră, stînd gata ca să moară,
Vorbesc de-o fată blondă cu fața diafană,
Vorbesc de-o preafrumoasă și mîndră castelană
Ce le-a purtat de grijă o-ntreagă primăvară...

Vorbesc și pun la cale garoafele din glastră :
„Carminul să ni-l strîngem, și-n pulbere mărunță,
Pe-obrajii ei să cernem ușor, în zi de nuntă,
Să nu mai fie alta cum e stăpîna noastră.”

GHERGHINA

S-au stins într-un aflux de sînge bujorii roșii, iar albi crini
Și-au anunțat de la o vreme și ei palorile lunare ;
Cu o mireasmă, cu o umbra, ori prin fantastice lumini.
Apropiata agonie și-o prevestește fiecare.

Culorile ca un incendiu, în clipa ultimului ceas,
S-aprind — căci ceasul cel din urmă oricum e o apoteoză ;
Mai darnic își răstoarnă crinul parfumul ce i-a mai rămas
Pe fundul urnei, și, cînd moare, mai roză se prefece-o roză.

Gherghina singură, spre toamnă, cînd sunt gradinele pustii,
Nu-mprăştie nici o mireasmă, ci rece şi nepăsătoare,
Cînd stă să-i vie şi ei ceasul înfricoşatei agonii,
Şi-nalţă tot mai sus, în aer, zîmbind, marmoreana-i floare.

Ca şi cum n-ar fi fost născută cu celelalte pe pămînt,
Fără palori şi fără umbre, ci tot mai dreaptă în lumină,
Ea luptă mîndră pîn' la urmă şi se coboară în mormînt,
Purtînd cununa ei de aur pe frunte, sus, ca o regină.

CINTECUL GREIERULUI

Sunt poate milioane de ani de-atunci, o, soare !
De cînd tu cel ce astăzi urci bolţile de-azur.
Erai de-abia o pată prin neguri călătore,
O forţă-n mers ce-şi cată o formă şi-un contur.

Aşa erai, dar timpul ţi-a modelat conturul
Şi incendiul ce-n tine mocnea de veşnicii
înlăcărat deodată a luminat azurul
Şi ale mele negre şi mari melancolii.

Aşa erai pe vremea întîiei aurore,
Pe cînd eu, negrul greier, rapsodul fără glas,
Ce te cînta-nstrunîndu-şi elitrele-i sonore,
Aşa am fost de-a pururi şi-acelaşi am rămas.

Eu sunt întîiul sunet care-a trezit ecouri
I ăi-a trezi pe lume fiorul unei uri,
Rapsodul ce-a rupt pacea înaltelor platouri
Si-a deşteptat visarea funebrelor păduri.

Ca într-o seră caldă trăiam punctînd tăcerea,
Privind plin de uimire cum vremile tn mers
înalţă continente ori pregătesc căderea
\ cine ştie cărui fragment de univers.

Părea cum că natura, arareori sătulă
De vechile tipare, căta izvoade noi;
Cum de-a putut fragila și fina libelulă,
Vîslind atîtea veacuri, s-ajungă pin' la noi ?

Azi năruia și miine, cum o-mbia capriciul,
Zvîrlea în dar eterne nimicuri pe pămînt,
De-atunci și-a aprins lampa albastră licuriciul,
Și n-a mai fost în stare s-o stingă nici un vînt.

O aripă de gîză, un sunet și-o lumină
Au stăruit, și totuși atîția uriași
Făcuți să-nfrunte vremea s-au prefăcut ruină,
Și-au dispărut din lume fără-a lăsa urmași.

Pavat e tot pămîntul cu lespezi de morminte,
Și numai eu, rapsodul, în veci nemuritor,
Pășind pe ierogliffe de albe oseminte,
Mai cînt un *miserere* în amintirea lor.

Reputat poet epigramist — magistrat de profesie — Cincinat Pavelescu, una dintre figurile pitorești ale literaturii noastre dintre cele doua războaie, s-a născut la Rîșnov (județul Rîmnicul-Sărat), la 20 octombrie 1872, fiul unui inginer ceferist. După mamă cobora din vestitul căpitan de plai Banu Manta. Liceul l-a făcut la „Sf. Sava” în București, unde-și ia și licența în drept, în 1897. Intrînd în magistratură, este pe rînd ajutor de judecător la Brăila, Corabia, Turnu-Măgurele, Craiova, Sulina, Iași, Caracal, judecător la Rîmnicul-Sărat, Brăila și procuror la Brașov. În timpul primului război mondial, poetul-trubadur, personalitate mondenă, este trimis la Paris, unde conduce revista Le courrier franco-roumain și colaborează la Figaro. În Franța se căsătorește cu o nepoată a lui Ivan Turgheniev, cîntăreața Alice Viardot-Garcia, cu care are o fetiță, de care împrejurările îl despart.

Debutază la Literatorul lui Al. Macedonski, al cărui prim-redactor (efemer) devine în noiembrie 1892. În anul următor scrie împreună cu acesta piesa Saul (premieră: 28 decembrie 1892). Apoi se despart, motiv de polemică și schimb de epigrame, incidente uitate și memorialistică afectuoasă. A fost prim-redactor și la Convorbiri critice, unde publică vestite epigrame și poezii dintre care multe au fost puse pe muzică CPentre ochii tăi cei dulci, Frumoasa mea cu ochii verzi, îți mai aduci aminte, doamnă etc). între 1931—1934 conduce revista Brașovul literar. La stăruința lui O. Goga i se acordă un premiu național de 100.000 de lei,

cu care boemul si risipitorul poet își plătește... datoriile. Moare răpus de un cancer pulmonar la 26 noiembrie 1934, în București.

OPERE (poezii) :

De la Milcov (nuvele, poezii), Buc, 1889 ; *Poezii*, Buc, 1900 ; *Epigrame*, Craiova, Ramuri, 1907 ; ed. a II-a, 1926 ; *Poezii*, Buc, C. Pa-
riano, 1911 ; *Poezii*, Buc, C. Sfetea, 1911 ; *Poezii*, Buc, Cartea româ-
nească, f. a. ; *Epigrame*, ed. Tudor Mănescu, Buc, Ed. Tineretului, 1966.

COLABORĂRI :

Literatorul (1892—1895) ; *Lumea nouă ilustrată* (1895) ; *Lumea nouă științifică și literară* (1895—1896) ; *Românul literar* (1905) ; *Viața lite-
rară* (1906) ; *Luceafărul* (1906, 1912) ; *Semănătorul* (1907) ; *Viața li-
terară și artistică* (1907, 1908) ; *Convorbiri critice* (1907, 1908) ; *Falanga
literară și artistică* (1910) ; *Junimea literară* (1910, 1911, 1912) ; *Revista
idealistă* (1911) ; *Flacăra* (1923) ; *Universul literar* (1926) ; *Brașovul
literar* (1931—1934).

REFERINȚE :

Al. A. Macedonski, *Intre 1800 și 1892, Literatorul*, nr. 5, 15 octom-
brie 1892 ; M. Dragomirescu, *Oda, notă critică, Convorbiri critice*, II, 13,
1908 ; E. Lovinescu, *Cincinat Pavelescu, Convorbiri literare*, 1910 ; D. Kar-
nabatt, *Mișcarea poetică, Revista idealistă*, IX, I, 1911 ; Ilarie Chendi,
Cincinat Pavelescu, Luceafărul, X, 1911 ; Duiliu Zamfirescu, *Poezii*,
raport academic, *Analele Academiei Române*, seria II, t. XXXIV,
1911—1912 ; Perpessicius, *Epigrame, Universul literar*, XLI, 51, 1925 ;
F. Aderca, *De vorbă cu Cincinat Pavelescu, Mișcarea literară*, II, 17—18,
1925 ; Ion Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, Buc, Cartea
românească, 1925, p. 105—114 ; I. Valerian, *De vorbă cu d-l Cincinat
Pavelescu, Viața literară*, I, 3, 1926 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii
române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927,
p. 210—214 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, I, Buc, Casa școalelor, 1928,
p. 152—155 ; Radu D. Rosetti, *Cincinat Pavelescu, Universul*, LI, nr. 333,
5 decembrie, 1934 ; S. Semilian, *Cincinat Pavelescu inedit, Adevărul
literal*, nr. 861, 6 iunie 1937 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*,
Buc, E.F., 1941, p. 575—576 ; N. Crevedia, *Cincinat Pavelescu, Lucea-
fărul*, IX, 21, 21 mai 1966 ; *Alexandru Macedonski, Opere*, Buc, E.P.L.,
1966, voi. II, p. 286.

Poeziile selectate sînt reproduse din voi. *Poezii*, Buc, 1911.

CORBII

D-lui C. Pariano

O, corbi siniștri, vă iubesc !
Voi ce pe-al iernei alb lințoliu
Cădeți în stoluri ce-ngrozesc
Ca niște pete mari de doliu !

În fracurile voastre negre
De ciocli, aveți ceva de gală,
Și-n croncănitul vostru ride
O ironie triumfală !

Dușmani cetăților banale,
Prin vechi ruini v-adăpostiți,
Și sub disprețul vostru rece
O lume-ntreagă-nvăluți.

Dacă vă mușcă foamea-ntocmai
Ca feudalii castelani,
Vă năpustiți pe avuția
Muncită-a bieților țărani.

Și negrul vostru e simbolic,
E doliul ce-ndurător
Purtați victimelor căzute
Sub ciocul vostru hrăpitor.

Chiar Edgar Poe în cinstea voastră
A scris balada-ntunecată
Al cărei leit-motiv e tristul
Și-ngrozitorul : *niciodată !*

O, corb sinistru, al meu suflet,
Scîrbit de lupte și de jale,
E-atras de doliul sarcastic
Ce-l poartă aripile tale !

Și-aș vrea, pentru-a scăpa de viața
Sugrumătoare a cetății,
Să deviu regele ruinei,
Al păcii și-al singurătății.

CÎNTECUL OMULUI

Mă-ntorc zdrobit. Ce drum enorm
Viu dintr-o țară depărtată,
Pe care harta n-o arată...
Sunt obosit, aș vrea să dorm.

Sunt ani, sunt ani de cînd alerg
Tot înainte, înainte,
Cu-aceeași întrebare-n minte :
De unde viu și unde merg ?

Și barca-mi nu mai e la fel,
Iar pînzele-i imaculate
De la plecare, sunt pătate,
Ca și o masă de hotel.

O mînam eu, sau mă ducea
în voia vîntului, tot anul ?
Eram sau nu, eu, căpitanul
Sărmanei bărci ce rătăcea ?

O amintire mi-a rămas...
Țara nădejzii,-n depărtare,
Mi se părea atît de mare —
Și-am ocolit-o într-un ceas !

Un gînd mă tulbură, mîhnit,
Ca un ecou de harfă spartă :
E visul meu neîmplinit,
E idealul meu de artă !

În goana lui, izbit de stînci,
Mă-ntorc la mal, mînat de soartă,
Pe inimă c-o floare moartă,
S-ascunză ranele-i adinei.

Și-acum, în drumul spre mormînt
Privind amurgul arămiu,
Cînd simt ce-aș fi putut să fiu.
Mă-nduioșez văzînd ce sunt...

IMPRESII DE TOAMNĂ

Pădurea veștejită în stînga mea coboară,
Și-n dreapta, o colină se suie către zări,
Sub roșul ce amurgul pe culmile-i strecoară.

E toamnă pe sfîrșite. Pe drum și pe cărări
Zbor frunzele minate de vîntul ce le poartă,
Cum valul poartă barca pe zbugiumul de mări.

Trosnește cîte-o cracă și-n umbră cade moartă
Săracul o să aibă la iarnă uscături,
Natura se-ngrijește cu milă d-a lui soartă.

O, fire nențeleasă, cum inima ne-o furi
Cu moartea ta, sub care s-ascunde renviere,
Tu, care dintr-un mugur dai viață la păduri !

Știi oare ce duioasă și tristă mîngîiere
E *ordinea eternă*, pe care-o-ntrezărim
în frunza care naște și-n frunza care pierе ?

Doar ea mai ne adoarme durerea că murim

POETUL

Fecioare dulci, e în zadar !
Privirea voastră fermecată
Și ale voastre jurăminte,
Oricît de calde și de sfinte,
Nu pot din drum să mă abată,
Căci e croit, mai din-nainte,
Așa spinos și solitar...
Un glas îmi strigă :
Mergi ! Nebun,
Puterei sfinte mă supun,
Și fug, și fug în largul **zare**,
Și fug în voia întâmplărei
P-aripa largă a fanteziei,
Călăuzit d-un singur dor :
Sunt jidovul rătăcitor
Al poeziei!

CELE TREI NĂLUCI

Amurguri, toamne, patimi îngropate
Pe gîndul trist cu noaptea s-au lăsat,
Și-n haine lungi năluci întraripate
Trec prin oglinzi și-n geamuri parcă bat.

Una ieşind din colţu-i de-ntunerie
Cu glasul ei de umbră cuvîntă :
„Nu mă cunoşti, sunt visul tău himeric
Ce m-ai uitat ? Am fost nădejdea ta !"

O alta blînd s-apropie de mine
Pe cînd coboară-n sufletu-mi căinţa.
A fulgerat! în zări văd doar ruine...
„Te recunosc, nălucă, eşti credinţa !"

Şi cea din urmă, albă ca o moartă,
Plecînd din prag s-a-ntors... parcă zîmbea
Sunt singur. Plouă. Vîntul geme-n poartă.
Nălucă-ai fost şi tu, iubirea mea !

SIMBOLUL NEANTULUI

Curtezanelor

Fugi, geniu al nenorocirii,
Duşman al visului şi-al forţei,
Tu, care-n mrejele iubirii
învăluie germenle morţii.

Fugi, glasul tău mă înfioară
Trimite-ţi dorul să se culce...
Sărutul tău dacă e dulce,
A lui beţie mă omoară...

Şi părul tău e-ncolăcire
De şerpi cu limbile-otrăvite,
Tu eşti adîncul ce înghite
Virtute, geniu şi simţire.

Ascunde-ţi trupul alb şi gol
— O, şarpe dulce al pieirii ! —
Căci deşi pari minunea firii
Eşti al neantului simbol.

FTIZICA

„Ce jalnic în suflet străbate
Fiorul de frunze uscate
Pe bietul bolnav ce din casă
Ascultă cum toamna se lasă.”

C. P.

Cu ochii mari și supti de boală,
Privește lacul spre apus
Copila care nu s-a dus
De nu știu câte luni la școală.

Cum păru-i negru ca de smoală
Pe frunte-i cade nesupus,
Un gând îi fură ochii-n sus
Spre cerul sur, spre zarea goală.

Și cum în pieptu-i slab se-neacă
Sfîșietor o tuse seacă,
Spre mama ei s-apleacă blînd

Și-ngîină-n lacrima ce-i pică :
„Eu n-o să văd cu voi zburînd
Pe cer întîia rîndunică !”

Paris, 1907

SIMFONIA PLOAIEI

D-lui Take Ionescu

E noapte de toamnă și plouă !
Ce trist e cînd plouă în noapte,
In plmsetul ploaiei nu-s șoapte
De flori sărutate de rouă,

Sunt lacrimi ascunse și mute
Ce nasc și ce mor neștiute.

în fiecare picătură
Ce picură din ramuri,
în fiecare picătură
Ce-alunecă pe geamuri,
Sunt voci de jale și de ură,
Sunt rugi, crîmpeie de blesteme,
E o largă, surdă simfonie,
E toată sumbra tragedie
A sărăciei care geme
Pe bănci, sub poduri, prin grădini,
întunecînd cu ochi haini
Și glasuri amărîte
Tăcerea plină de fiori
A nopților posomorite !

Sub lustrul apei strada pare
Un rîu statornic fără val.
Și flacăra de felinare
E ca o lamă de pumnal.

Pe cînd visezi la pianu-ți, doamnă,
Și-ascuți al sobei dulce cînt,
N-o să-nțelegi ce tristă sunt
Cînd plouă, nopțile de toamnă !

Puternică personalitate a culturii noastre și unul din animatorii cei mai ferveți ai simbolismului românesc, Ovid Densusianu s-a născut la Făgăraș, în 30 noiembrie 1873, fiul lui Aron Densusianu, poet clasicizant fi autor de studii literare de ținută latinistă, antijunimist, autor al unei Istorii a limbii și literaturii române (1894). Studiază la Brașov și apoi la Iași, unde își ia licența în litere în 1892. Până în 1893, când pleacă în străinătate (Berlin, Paris), este profesor la Botoșani și Focșani. La Paris, m 1896, obține diploma școlii de „Hautes études” cu teza : La prise de Cordoue et de Séville, Chanson de Geste du XII-e siècle. Devine, totodată, membru al Societății de texte vechi franceze.

Întors în țară, în 1897, este numit profesor suplinitor la catedra de română a Universității din București. Din 1901 este titularul catedrei de filologie romanică, creată din inițiativa sa. Întemeiază Societatea filologică și Institutul de filologie și folclor, cu publicațiile respective : Grai și suflet și Buletinul societății de filologie. Adevărata sa glorie științifică este asigurată de monumentală Histoire de la langue roumaine (Paris, Leroux, 1901—1938, tr. rom., 1961). Importante sînt și studiile de folclor, printre care binecunoscuta Viața păstorească în poezia noastră populară, Buc, 1922—1923, și, mai ales, prima noastră sinteză de istorie literară bazată pe principii estetice, Literatura română modernă (3 vol., 1920, 1921, 1933).

Meritele literate și locul său de seamă în istoria simbolismului românesc sînt legate de întemeierea și conducerea revistei *Viața nouă* (1905—1925), unde Ovid Densusianu publică poezii simboliste sub pseudonimul Ervin, numeroase articole teoretice, polemici, portrete și studii de scriitori simbolști contemporani (Verhaeren, Henri de Régnier, Charles van Lerbergue, Remy de Courmont). Aici face o adevărată scoală literară simbolistă, întrunită într-un cînaclu mai discret decît cel macedonskian, dar de ținută, polarizînd numeroase forțe, despre profilul cărora stă mărturie chiar antologia de față. Critic militant și în publicații anexe (*Revista celorlalți*, *Farul*), Ovid Densusianu trece, în Conferințele „Vieții nouă”, seria întâia (1909), la o adevărată propagandă simbolistă, în baza a două manifeste : *Sufletul meu în poezie și Ideal și îndemnuri*. Un curs universitar despre simbolismul francez (1914—1916), urmat de *Sufletul latin și literatura nouă* (1922) sînt dovezi în același sens. Membru al Academiei Române din 1919, cu un discurs de recepție despre Delavrancea, Ovid Densusianu moare la 8 iunie 1934, în București, lăsînd un nume plin de prestigiu.

OPERE (poezii) :

Limanuri albe, Paris, *Viața nouă*, 1912 ; *Heroica*, Buc, *Viața nouă*, 1918 ; *Sub stîncă vremei*, Buc, *Viața nouă*, 1919 ; *Salba clipelor*, Buc, *Viața nouă*, 1921 ; *Raze peste lespezi*, Paris, Buc, *Viața nouă*, 1924 ; *În zorile vieții*, Buc, 1925.

COLABORĂRI :

Arhiva (1892—1893) ; *Revista critică literară* (1894—1897) ; *România jună* (1899—1900) ; *Noua revistă română* (1901) ; *Viața nouă* (1905—1925) ; *Revista celorlalți* (1908) ; *Revista idealistă* (1911) ; *Farul* (1912) ; *Versuri și proză* (1912) ; *Grai și suflet* (1922—1925) etc.

REFERINȚE :

Mihail Dragomirescu, *Lumini de fulgere*, IV, VI, *Convorbiri critice*, I, 5, 1907 ; Al. T. Stamatiad, *Limanuri albe*, *Rampa*, 27 februarie 1913 ; Ion Trivale, *Limanuri albe*, *Cronici literare*, Socec, 1915 ; N. Iorga, *Pretențiile literare ale lui Ovid Densusianu*, *O luptă literară*, voi. II, 1916, p. 12 ; V. Bogrea, *Flori albe*, *Dacoromania*, Cluj, an. II, 1921—1922, p. 789 ; Const. T. Stoika, *Ovid Densusianu*, *Mișcarea literară*, II, 47, 1925 ; Ion Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, I, Buc, Cartea românească, 1925, p. 162—177 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 278—283 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, I, Buc, Casa școalelor, 1928, p. 142—143 ; Al. Popescu-Telega, *Ovid Densusianu*, Craiova, Ramuri.

1934 ; N. Cartoian, *Ovid Densusianu*, Buc., Fundația pt. lit. și artă, 1938 ; M. Cruceanu, *Amintiri despre Ovid Densusianu și „Viața nouă”*, *Jurnalul literar*, I, 2, 8 ianuarie 1939 ; Perpessicius, *Cînd Ovid Densusianu vorbea despre poeți*, *R.F.R.*, XIV, 3 martie 1947 ; Tudor Vianu, *Ovid Densusianu*, *Jurnal*, Buc., E.P.L., 1961 ; J. Byck, *Ovid Densusianu, 25 de ani de la moarte*, *Contemporanul*, 243 (870), 14 iunie 1963 ; Mircea Tomuș, *Ovid Densusianu, criticul*, *Steaua*, XIV, 1, 1964 ; Eugeniu Sperantia, *Ovid Densusianu*, *Tribuna*, 9 aprilie 1964 ; Perpessicius, *Ovid Densusianu*, *Gazeta literară*, XI, 42, 15 oct. 1964 ; Marin Bucur, *Momente în receptarea și difuzarea simbolismului românesc*, *Revista de istorie și teorie literară*, t. 14, 1, 1965 ; N. Densusianu-fiul, *Ovid Densusianu*, *Gazeta literară*, XIII, 47, 18 noiembrie 1965 ; Dinu Pillat, *Ovid Densusianu*, *Revista de istorie literară și teorie literară*, t. 15, 3, 1966 ; Lidia Bote, *Simbolismul românesc*, Buc., E.P.L., 1966, p. 91—95, 150—151 ; M. Cazacu, *Particularitatea simbolismului lui Ov. Densusianu*, *Oriзонt*, XVIII, 158, iunie 1967 ; Marin Bucur, *Ovid Densusianu*, Buc., Ed. Tineretului, 1967 (bibliografie bogată) ; D. Micu, *Poezia în „Viața nouă”*, extras din *Limbă și literatură*, vol. XIV, Buc., 1967 ; Leon Baconski, *Mărturii epistolare, Densusianu — Isac*, *Astra*, nr. 11 și 12, 1967.

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *Cînd morții sînt așa de-parte...*, *Solii depărtărilor*, III (*Limanuri albe*, 1912) ; *Heroica I*, III (*Heroica*, 1918) ; *Cîntecul pribeagului*, *Cei fără stea* (*Sub stîncă vremei*, 1919) ; *Salba clipeilor* (*Salba clipeilor*, 1921) ; *Scorburile*, *Călătorii nevăzute*, III (*Raze peste lespezi*, 1924).

CÎND MORȚII SINT AȘA DEPARTE..

Nu mai gîndi la zilele apuse,
Nu mai privi la umbrele ramase
în urmă ; sufletele duse
In alta lume — cine știe ? — poate
Ne uită.

Cînd morții sînt așa departe,
Și cînd de la pămînt la stele
Atîta cale ne desparte,
Durerea — cine știe ? — dacă
La cer peste morminte poate
Să treacă.

Privește-n jurul tău — e marea
Vieței ; pleacă și o-nfruntă,
îmbată-ți ochii-n contemplarea
Minunilor ce te așteaptă ;
Trăiește, mergi oriunde soarta
Te-ndreaptă.

SOLII DEPĂRTĂRILOR

in

Ispititorul vis ce-a chinuit
Atîtea minţi
Se-nalţă azi biruitor,
Tăindu-şi drumuri de azur
Prin infinit.

Din gîndurile care smulg
Neînţelesului din vreme-n vreme-o taină,
Ca o minune am văzut
Putere nouă răsărind,
Puterea care-a prefăcut
Albastrul cerului în mare
Şi lemnul-n fulg.

De pe pămînt
Aripi strămută-n înălţimi fiorul
Vieţii noastre pînă-acum legată
De piatră şi ţărînă,
Iar privirea
Slăveşte pe eroul nou — Cuceritorul
Ce trece zguduind văzduhul
Cu mîna lui de fier,
Pe zări stăpînă.

însăpămîntate pasările fug
Din calea vulturului îndrăzneţ
Ce a venit
Să turbure tărîmul ce-l credeau al lor
Cu zborul lui semeţ ;

Iar umbra
Cutezătorilor icari
Tresare în morminte, şi o clipă
Din ele se ridică să privească,
Cu ochii mari,
Spre cei ce se avîntă mîndri

Pe calea unde ei — învinși
Și-au sfârșit
Nenorocoasa aripă.

HEROICA

1

Ca râuri ce în fluviu se adună,
Nenumărate drumuri, mici și-ntunecoase,
Deodată într-un singur drum s-au prefăcut,
Și drumu-i larg ca drumuri ce se taie
În începuturi epice de lumi,
Și-i luminos, în infinit, ca o văpaie
De gânduri ce vestesc minuni.

În el s-au întâlnit
Și răsăritul, și apusul,
Și miazăzi, și miazănoapte :
De peste tot s-au revărsat puhoai de viață,
Și-n ochii-acelora ce merg s-ajungă zborul
Nădejdlor plecate înainte
Lucește îndrăzneala care-ngheață
Trecutul cufundat în întuneric,
Și-aprinde focuri albe printre care
Se-nalță maiestos, feeric,
Viitorul.

În calea îndrăzneților drumeți
Hotarele-și întinde cerul,
Ca loc mai mult să lase gândurilor călătoare.
Răsună văile de mii de glasuri
Și fiecare glas e-o trâmbiță ce cheamă,
Și-n fiecare suflet trec vijelioase
Ecouri ca de 7gomote de-aramă.

Eroic cetele înaintează

Tot mai departe, mai departe...
Și seara cînd coboară peste ele
Par toate o pădure vie
Pe care fulgere aleargă —
Prin întunec cînfurile scînteiază
în razele de lună...
Și cînd tîrziu
Odiha șirurile negre le oprește,
Sub privegherea stelelor înduioșate,
Un filfiit de aripi se aude
Ce peste culmi, misterios, plutește :
Arhangheli merg ca să vestească pretutindeni
C-o lume nouă se ridică-n zare
Și alta-n adîncimi se prăbușește.

III

Uzinele-și răsfrîng pe cer tristețea.

Ieri se-nălțau ca strigăte de cucerire,
Ca semne de-exclamație gigantice,-ndrăznețe
Pe foile vieții celor mulți ;
Azi s-au schimbat în turnuri părăsite-ale tăcerii,
în turnuri negre ?i răzlețe,
Ce-așteaptă-n nostalgii chinuitoare
Să vie binecuvîntarea renvierei.

Uzinele-s catarg-uri moarte-n ceață.
Pe marea liniștită ce-nchidea
Tot sufletul orașului întinerit,
în primăvara muncii și a păcei,
Pe drumurile de senin ce deschideau
Mîngîietor liman
Atîtor rătăciți prin labirintul soartei
S-au năpustit minii de uragan.

Uzinele sînt umbre printre umbre.

în zidurile lor nu se mai zbate
Puterea ce preface-n aur goana vremii,
Și glasuri de oțel nu mai răsună :

Ciocanele și roțile stau nemișcate,
Ciclopicele zgomote au amuțit,
Mașinile rămase-n amorțire
Sînt ca uriași a căror inimă într-o sincopă
S-a oprit.

Uzinele tresar privind în depărtare.

Viața s-a mutat în alte locuri,
Pe unde-i mai aproape de chemarea morții.
...Se-ntind cîmpiile în năvăliri de fum,
Se-aude bubuitul diabolic al furtunei
Ce valurile miilor de oameni
Le-mprăștie, le strînge,
Lăsînd în urmă insule de carne
Răsărite-n sînge.

Priveliștile zilnicilor tragedii
Le urmăresc mereu — convoi de-alucinații
Și noaptea, cînd privirea lor o ține trează,
Aceeași întrebare : pînă cînd ?

Uzinele-s bolnavi ce aiurează.

CÎNTECUL PRIBEAGULUI

Dacă vrei s-aflați
Din ce locuri viu,
Munții-i întrebați,
Că ei singuri știu.

Codru mi-a fost frate
Prin pustietate.

Dacă vrei să știți
Cin' m-a mîngîiat,

Cerului-i vorbiți,
Că el m-a veghiat.
Stelele mi-au fost
Noaptea adăpost.

Și-ncotro-mi duc zborul
De vreți să vă spui,
întrebați izvorul :
Care-i drumul lui.

Calea-mi se sfîrșește
Unde el se-oprește.

CEI FĂRĂ STEA

Au adormit în visul pietrei,
Au adormit și i-am privit
Cum ochii lor uitase-ndată
Că mai-nainte cuprinsese -
Minune — cîmpul înflorit.

Erau pribegi ce nu știu unde
Mergeau — atîtea drumuri sînt
Pe care chinul le deschide
Prin lume — și ei toți cu gesturi
Inloouise-orice cuvînt.

îi întîlnisem în lumină
Bolnavă de amurg, și-n urmă,
Cînd întîmplarea ne-apropiase,
Am mers pe lîngă ei privindu-i
Cum toți tăcuți păreau o turmă.

...Pe cînd dormeau văzui de-odată
Cum tresări cel mai bătrîn.
Se ridică, făcîndu-și cruce,

Și zise, zarea cercetînd-o :
„Fă, Doamne,-aicea să rămîn !”

SALBA CLIPELOR

II

Deasupra ceior șapte taine
Se-nalță taina cea mai mare,
A vremii : fără ea viața
Ni s-ar părea că farmec n-are.

VI

Amurg. Din cîmp se-ntoarce-o turmă.
Trec cîțiva-agale pe cărare.
Spre cer din liniște se-nalță
Un semn uriaș de întrebare.

XVII

De multe ori am întîlnit
Un chip pribeag, și într-o zi
Mi-a spus : „Eu sînt înduioșarea
Și adăpost nu pot găsi”.

XLIV

Lespezi albe, lespezi negre
Stau și-așteaptă-a lor venire :
Unele să-nalțe ziduri,
Altele în cimitire.

SCORBURILE

Luminile ce fug de ele
Și farmecul măreței înfrunziri
Le chinuiesc, cînd știu că-s numai umbra
în care adăpost își caută
Hidoase viețuiri.

întunecimea lor le face totuși
Să fie mîndre că într-una
Puterea-atîtor trunchiuri ele-o sapă,
Dar de mîndria lor își rîde codrul
Cînd știe că pe el nu-l risipește
Nici furtuna.

Și iarna, cînd frunzișul
Nu le mai turbură și nu le umilește,
Mai îndrăzneț privesc, crezîndu-se stăpîne,
Dar strălucirea albă a zăpezei
Le-neacă și holbarea neagră
A lor o biruiește.

CALATORII NEVĂZUTULUI

m

O pagină-și așteaptă încheierea —
„Simțind zădărniciile cum plîng"... —
Lumina s-a oprit într-o sincopă,
Afară biciuirile de viscol
Pe lîngă geamuri trec și ramuri tot le frîng.

Mătasea umbrelor foșnește,
Fantome își vestesc călătoria.

E cineva la uşe ? Parcă... bate.
Mă duc... O înşelare... Nu e nimeni.
Ceasornicul îşi deapănă melancolia.

Cinci... şase... E aproape ziuă.
Lumină, pentru ce la mine-ai mai pătrunde ?
Ai fi un oaspe ce alţi oaspeţi îi alungă —
Şi pagina în gând e încheiată :
„...el c-un surîs porni spre-acelaşi enigmatic «unde»”.

GH. ORLEANU

Născut la Focșani, în 1873. Studiile de drept l-au orientat în 1898 spre magistratură. Este procuror și judecător la Focșani și Calafți. Debutează, în 1889, sub pseudonimul Cb. de la Odobasca, în Adevărul, cu nuvele. Sub același pseudonim publică versuri în Contemporanul (1889—1891), apoi la Tribuna din Sibiu. Mare călător în tinerețe, lasă note și impresii, încă inedite. Atras și de teatru, scrie o parabolă în 5 acte, Plinea păcatului (1905). Dramatizează — în colaborare cu Jean Ban și C. Calmuskî — Sărmanul Dionis de M. Eminescu. Face și traduceri : Pentru sceptru de F. Coppee și Cidul de Corneille, ambele în colaborare cu -D. Nanu. Decedat la Bruxelles, în urma unei operații, în 1911.

OPERE (poetice) :

Din alte vremi, ms. încredințat criticului M. Dragomirescu.

COLABORĂRI :

Literatorul (1899) ; *Floare albastră* (1901) ; *Generația nouă* (1903) ; *„Semănătorul”* (1905, 1910) ; *Convorbiri critice* (1907, 1908) ; *Biblioteca românească enciclopedică*, Socec, 1913 etc.

REFERINȚE :

Calendar literar și artistic pe 1909, Buc, Socec, p. 168 ; *Necrolog*, în *Junimea literară*, Cernăuți, 1911, p. 172 ; N. Iorga, *Necrolog*, în

Neamul românesc literar, III, 8, 1911, p. 113 ; *(Oameni care au fost*, I, p. 442) ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 154—155 ; N. Davidescu, *Din poezia noastră parnasiană*, Buc, E.F., 1943, p. 89—98.

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *Pendula veche de stejar* (*Literatorul*, aprilie 1899) ; *Pe multe mănăstirea a-ncremenit* (*Literatorul** iunie 1899) ; *Ceața*, *Anamnis*, *Scrisorile* (*Convorbiri critice*, 1908 : 15 februarie, p.143, 1 mai, p. 353, 1 iulie, p. 523).

PENDULA VECHE DE STEJAR

Pendula veche de stejar
încearcă miezul nopții,
La umbra îngerului morții
Pălește visul clar.

Și viața tremură o clipă,
Iar slabe dungi furiș alunec,
Măresc lumina, se întunec,
Adorm sub recea lui aripă.

În umbră — Umbră — el stă viu,
Prin geamuri farmecul de lună
Revarsă pace și pustiu.

Și-n clipe răgușite, rar,
Sinistru-n noapte sună
Pendula veche de stejar.

PE MUCHE MĂNĂSTIREA A-NCREMENIT

Pe multe mănăstirea a-ncremenit, pustie,
Bătrîni, întind copacii de veacuri umbra lor ;
Călugări, liliiecii, trec noaptea, țin sobor,
Și-n strane cucuvaia le cîntă liturghie.

Pe lespezi, șterse slove cioplite din topor
Vorbesc de vechii ctitori, dar cine e să-i știe ?
Un stol de corbi colindă spre altă lume vie,
Iar toamna tristă cade asupra tuturor.

Pustiu, singurătate, prin crângi răsare luna,
în turla ruinată uitarea ține strajă,
Din cînd în cînd un greier își încordează struna.

Sub țărână predomină a morții sfîntă strajă
Și toate-s cufundate ca-n adîncimea mării
Și-au năpustit măceșii și urmele cărării.

CEAȚA

Depart, -n țările de ceață, într-o cetate-episcopală,
Coboară seara mohorîtă în liniștea provincială.
Exil nostalgic, în odaie, înfrigurat rămîn sub lampă,
Singurătatea țese pînza, rembrandiind ca-ntr-o estampilă
O viață de imagini șterse : trecut de umbră și lumină.

E toamna Nordului, și ploaia pe coperiș bate-n surdină.
E toamna gîndului, și visul își frînge aripa și moare :
Afară plouă, plouă-n suflet

Mi-e dor de soare !

ANAMNISIS

În ochii mei, fără de sațiu, ascunsă zace o comoară :
Aur de grâu, aur de plete, argintul nopților de vară,
f>etrec închis în mine însumi, mai singur decât un sihastru
Și renviez după voință în cer de plumb sau cer albastru.
De cum închid o clipă ochii, întrezăresc plutind pe Rin
O albă lebedă sub lună, și-n urmă, iată, Lohengrin.
Și-n umbra lui o-ntreagă lume, o lume stins-acum din viață,
•Cetăți scăldate în lumină, vechi turnuri învelite-n ceață
Și mînăstiri îndepărtate ce-nalță uriașe turle,
Castelele medievale, ostași cu flamuri și cu surle.

Cuprins de-o nențeleasă milă, ascult cum strașinele curg :
Sunt mort, deși mă simt în viață. Trăiam odată-n vechiul burg !

SCRISORILE

Scrisorile de-odinioară
Le-am azvîrlit în foc, și-acum
Cenușa lor mă înfioară,
Mă înfioară-al lor parfum.

Profilul tău ca-ntr-o estampă,
Cu blondul păr pe umeri goi,
Mă urmărește... Suflu-n lampă
Și-adorm ca să visez de noi.

înfrigurat, aud la spate
Un pas, din amintire smuls :
Tresar, o, ce lugubru bate
Pendula monotonu-i puls.

Halucinat mă-ntreb, au cine
Acele rînduri să fi scris ?
Singele tău îmi arde-n vine,
Durerea ta mă doare-n vis.

O figură originală a primei serii de simboलिști români, provenită din •cenaclul macedonskian, este și Constant Cantilli, născut în comuna Otopeni, Ilfov, la 20 iunie 1875. Fiu de moșier, va face în tinerețe boemă literară, sport, publicistică. Studii începute la Paris și Bruxelles (politehnice și artă dramatică), întrerupte brusc după 1907, când sărăcește prin pierderea proprietății din Odeni, Vlașca. Pasionat ciclist, C. Cantilli întreprinde în 1894 o cursă București-Brașov, însoțit de „maestrul” Macedonski, aventură insolită, descrisă într-un original reportaj : Pe velociped, •cursa între București și Brașov, cu o scrisoare a lui Alex. Macedonski (Buc, 1894). Este un adevărat sportiv, stabilind, în 1912, chiar și un record : distanța București-Paris, acoperită în 10 zile și 6 ore (Din zborul bicicletei, Buc, 1912).

Scoate în 1896—1897 Revi sta modernă (colaboratori : Al. Macedonski, Ion Theo [Tudor Arghezi], Grigore Pișculescu [Gala Galaction], Cincinat Pavelescu, Iuliu Cezar Săvescu etc), orientată spre literatura nouă, unde dă și cronici „velocipedice”. Are o polemică, în 1898, cu •Macedonski, în legătură cu moravurile clerului ortodox și catolic. Adevărata sa pasiune, cultivată pînă tîrziu, se dovedește a fi teatrul, vocație materializată în piese cu subiecte istorice și antice (Sapho, Dacica, Devadata, La Cyndus, Sindus etc), scrise între 1901—1940. Este, ca și Macedonski, inventator amator, brevetînd diferite mașini (agricole, de sondaj

petrolifer etc). In 1939 se interesa pînă si de aeronautică. Moare, cu desăvîrșire uitat, în 1949.

OPERE (poezii) :

Bertha, poemă în versuri, cu o prefață de Al. Macedonski, Buc, 1900 ; *Aripi de vis*, Buc, 1903, prefață de Mircea Dimitriad.

COLABORĂRI :

Literatorul (1894—1895) ; *Revista modernă* (1896—1898) ; *Forța morală* (1901—1902) ; *Românul literar* (1908).

REFERINȚE :

Al. Macedonski, *Poezie și poeți contemporani, Liga ortodoxă*, I, 4, 10 noiembrie 1896 ; D. Karr, *Bertha, Secolul*, 9 aprilie 1900 ; D. V. Păun| *Aripi de vis, Secolul*, 7 octombrie 1903 ; I. C. Negruzzi, *Aripi de vis. Analele Acad. Rom.*, s. II, t. XXVI, 1903—1904, p. 333 ; G. Silvan, *Aripi de vis, Epoca*, 29 octombrie 1903 ; Al. Antemireanu, *Aripi de vis, Vremea*, 30 octombrie 1903 ; Ilarie Chendi, *Aripi de vis, Voința națională*, 4 noiembrie 1903 ; C. Cristobald, *Poet român parnasian... și biciclist internațional, România literară*, I, 14 mai 1939 (fotografii, facsimile) ; Al. T. Stamatiad, *Alexandru Macedonski, Acte și documente*, Buc, 1951. B.C.S., ms. 2.005, II, p. 36—41.

Poeziile sînt reproduse din *Aripi de vis*, Buc, 1903.

IN LARGUL TRECUTULUI

I

Spre Nord, în noaptea morții, se află-o mare-ntinsă
Ce este de lumină cerească neatinsă,
Iar veșnicu-ntuneric domnește jos și sus.
În lung și larg se luptă talazuri răzvrătite,
Nămeți de beznă, iaduri cu urlete cumplite,
În care stă la pîndă semețul nesupus.

Și nu e pe-acea mare decît întunecime
Și groază-n înălțime, și groază-n adîncime...
Oriunde deznădejde și cerul nicăieri...
Peirea deopotrivă, în laturi și-nainte,
Limanul de scăpare, fantasmă care minte,
Iar mîine ca și astăzi, și astăzi ca și ieri.

Departa cit se poate de-a stelelor cîntare,
Vîslașu-mpins de soartă cînd e pe-această mare.
Departa cît se poate de-al soarelui amor,
O simte cum în suflet repede-a ei năvală,
Ce-ntreagă îl coprinde cu unda ei fatală,
Și rozele speranțe se-ntunecă și mor.

Dar însuși al meu suflet a fost această mare.

Spre Sud, sub grozăvia arșițelor solare,
 Se află a pustiei cumplită dezolare,
 Acolo e domnia nesipuiilor sterpi,
 Acolo nu palpită răsuflet de răcoare,
 Nici zîmbet de verdeață, nici lacrimi de izvoare,
 Ci corbii sunt prigorii, iar florile sunt șerpi.

Acolo, pînă-n zare, e-ntregul șes, un sînge,
 Ș-o flacăra de ghienă din ceruri se răsfrînge,
 Mereu te duci-nainte, și nu înaintezi,
 Grăbești către năluca poetului, zadarnic,
 înduri din zori în noapte al foamei chin amarnic,
 Și moartea-n orice clipă în fața ta o vezi.

Departe, cît se poate, de-a soartei dărnice,
 Drumețul cînd se află împins spre-acea pustie,
 Departe, cît se poate, de ce e omenesc,
 O simte cum în suflet în largu-i se așează,
 Și-n calea ce străbate doar corbii îl urmează
 Spre visele deșarte ce-i rîd și-l nălucesc.

Dar sufletul meu însuși a fost acea pustie.

ÎN LARGUL MĂREI

Argint din cer se prăfuiește : Vibrează cîntece pe valuri,
 Și vîntu-adie o melodie de duioșie din cavaluri
 Și peste toate scînteiază al fericirii dor divin
 Pe cînd amoru-n al meu suflet e ca parfumul unui vin.

Din largul mării mîngăierea răcoarei dulci mă-mbrățișează..
 Ce-a fost e umbra ce se șterge cînd aurora-naintează..
 Nu știu de este aiurare și nici real de e nu știu,
 Dar am murit din viața veche și-n altă viață mă simt viu.

pe car de-argint cu roate de-aur zăresc o magică nălucă,
Cu fruntea vecinie coronată de flori ce nu se mai usucă.
Și ea, c-un zîmbet, mă răpește, cum stau pe țarm, în lumea ei
Din flori, din vise și parfume, din armonii și din seintei.

Din păr deșiră zîmbitoare safire și mărgăritare...
Tritoni o poartă peste-o apă ce poate fi și cer, și mare...
E apa visurilor mele, e un ocean nemărginit
Pe care singură-Amphytrita l-a străbătut și stăpînit.

Și cum a fost de cînd e lumea, tot neschimbată mi se-arată,
Și cum a fost de cînd e visul, mă ia pe Conca fermecată,
Și cum a fost de cînd e-amorul, din ochi de jar, din zîmbet cald,
Înalță-n jurul meu palate de diamant și de smarald.

În urmă, țarmurile vieței de urîțenie și luptă
S-afundă, pier într-o magie ce de nimic nu e-nteruptă,
Și-o sărutare ce m-atinge coboară-ntregul Empyreu,
Și-n al meu suflet îl revarsă, spre-a curge clar ca un Letheu.

PĂDUREA DE PURPURA

În aerul rece și dulce, sub frunze și flori mormîntat,
Uitat e orașul nemernic și vraja treptat mă coprinde...
O plasă trufașă de aur mă prinde-n fluidice lațe,
E cerul cu brațe multiple, e visul splendoarei și verei.
Doi aștri, superbe-ametiste, lucesc în desiș ca-ntr-un vis,
Și da, e chiar visul molatic, — e corpul doritei ispite,
Iar păsuri grăbite alătur-acea nuditate gracilă, —
Zvelteți de idilă-nflorită, de freamătul febrei de buze.
Silvani și fauni rustici sparg umbra cu jarul din ochi,
Pirîul îmi umple auzul cu orga din zgomotul mării,
Strigărei de pasere rară din albul văzduh prăvălită
Răspunde un trăsnet și vîlvoră purpură toată pădurea.

GABRIEL DONNA

Pseudonim literar al lui Nicolae R. Urdăreanu, născut în Iași, la 2C iunie 1877. Liceul, la „Sf. Sava”, în București, apoi la liceul „Carol I” din Craiova, de unde trece la liceul militar din același oraș. Urmează școala de ofițeri, făcând carieră militară, pînă în 1913, cînd demisionează din armată, cu gradul de căpitan. Profesie civilă de inginer hotarnic. Preocupări discrete de astronom amator. Decedat în 1944 (?).

OPERE:

Cîteva strofe, Buzău, 1898 ; *Sonete Uraniei*, Buc, 1902 ; *Marginalia*, Buc, 1911 ; *Poeme romantice*, Buc, 1942 ; *Shakespeare, Sonete*, traducere (f.a.).

COLABORĂRI :

Carmen (1898) ; *Viața nouă* (1898, 1903) ; *Literatorul* (1899) ; *Ileana* (1900) ; *Noua revistă română* (1901) ; *Hermes* (1903) ; *Tribuna familiei* (1903) ; *Țara literară populară* (1903) ; *Convorbiri critice* (1907) ; *Orion* (1908, 1910, 1912) ; *Universul literar* (1913) etc.

REFERINȚE :

E. Davidescu. *Din poezia noastră parnasiană*, Buc, F.R., 1943, P- 61—66.

Poeziile sînt reproduse din *Poeme romantice* („*Sonete Uraniei și altele*), Buc, 1942.

UN BOB DE ROUA

„întreaga noapte, un bob de rouă
A oglindit într-însul cerul.”

G. Flamariot*

întreaga noapte-un bob de rouă, pe sinul rozei adormite,
A oglindit în apa-i cerul. în limpedele diamant
A răsărit și-apus de-a rîndul, cu noaptea fără de limite,
Enormii sori cu-al lor cortegiu și-al nebuloaselor neant.

Spre zori, s-a șters în cristalinu-i, Lacteea-n cer întîrziată,
Și roșul cerului și-al florii, în infinitu-i, a creat
O-ncîntătoare dimineață cu care roua^mparfumată
Pe aurul întîiei raze în soare a alunecat.

O noapte-ntreagă-un bob de rouă, picat pe-această dragă floare,
A fost imens ca și un suflet, senin și trecător în care
Vizibil numai sie însuși e Universu-ntreg gîndit.

Și astfel cînd fatalul soare, al celor dincolo de viață,
Răsare-n lumi interioare, din a misterelor grea ceață,
Ca roua sufletul s-absoarbe, cu-ntreg stelatu-i infinit.

NORD LETARGIC

Plecați pe balustrada fantasticului bord
Al vechilor trireme, anticii contemplări
Lucind în Ursa-Mică, albastra stea polară
Fixată-n nemișcarea letargicului Nord.

Sub lespezi dăltuite în gustul lor sever,
Sub largile lor pleoape închise pe neant,
Popoare fără număr, pe țărmul celălalt,
Au dus stabilitatea figurilor din cer.

Dar dacă ochii-acea vreodată s-ar deschide
în veacuri viitoare, privirile stupide
Ar căuta zadarnic, spre-același Nord, Polara.

Zadarnic Salomeea cu ochii-i în migdală
Ar căuta-n langoarea-i de moartă-orientală,
Iar steaua-i confidentă, consolatoarea, clara...

NEBULOASA DIN ANDROMEDA

Deasupra marei constelații ce-n litere de foc fixează
O delicată povestire în fundul cerului obscur,
Departe-n adâncimi imense, iluminatul nor planează,
Al unor lumi în plămădire, fermecător, alb augur.

Iuțeli vertiginoase-acolo în largile spirale-așează,
(Ju sorii noi, fășii de haos stîrnite din eternul pur,
Și totu-atîta-i de departe, că pare celor ce-l veghează
înminunați că giuvaerul încremenit e în azur.

Ah, totul pare visul unui imens capriciu ce creează,
Căci repedele-ndepărtatul vîrtej ce-azvîrle împrejur
Sori noi, sori albi și albul haos din care-alți sori se-nfiripează

E ca opalul fin prin care o rază palidă filtrează,
Ori ca nălucile ușoare tăcute și c-un șters contur,
Ce din neant scot visătorii și sufletul și-l populează.

STATUIA

Făptură ce nimic nu speră,
Eu port pe fruntea mea severă,
Sfidînd întreagă vecinicia,
Idea și melancolia
Artistului ce m-a creat.
În ochii mei, care visează
Un vis de marmoră, planează
Eternitatea nemișcării,
Bizară operă-a-ncercării
Rămase-un vis neterminat.

Eternă, rece, nemișcată,
Îmi pierd speranța ca vreodată
În fin rubin de sînge cald,
Vibrînd de viață, să îmi scald
Albeața mea marmoreană.
Sărutul dac-ucide ades,
Cum a rămas n-am înțeles
Splendidu-mi gît nesărutat,
Și torsul meu nembrățișat
De-o dragoste supraumană.

Vecia dacă m-ar surprinde
Sub mușchiul care se întinde,
Sau dacă-n ploii dezagregată

Pe bronzul soclului culcată
Și forma îmi va dispărea,
Voi regreta că n-am trăit
Și gestul meu înmărmurit
Că geniul care m-a creat
E mort, și-n van a așteptat
Un fin surîs pe gura mea.

ȘTEFAN PETICĂ

Primul „simbolist declarat și veritabil”, Ștefan Petică, fiul Ecaterinei și Enache Petică, răzeș înstărit, notar, picher, jălbar, s-a născut în satul Bucești, lingă Tecuci, la 5 octombrie 1877. Școala primară și gimnaziul le-a urmat la Bucești și Tecuci, iar liceul la Brăila, unde activează în cercurile socialiste, conduse de I. Nădejde și V. G. Mor (un. Trece baccalaureatul în 1898 în București. Aici va începe și studiile universitare, urmînd cursuri de filozofie și matematici, discipline severe, pe care le părăsește pentru publicistică și poezie.

Activitatea literară a poetului se leagă la începuturile sale de Lumea nouă (1896), gazetă socialistă, dar adevărata personalitate a poetului se relevă prin apropierea de Macedonski și de cenacul său, la Literatorul, unde ajunge secretar de redacție (1899), în paginile căruia devine un teoretician entuziast și competent al poeziei noi. În această fază, continuată și în alte publicații, Ștefan Petică se dovedește un adevărat estetic, m idei și ținută, elanuri frînte de boemă și lipsuri. Scrie despre Ruskin și Transformarea liriceii, dovedind o bună inițiere în poezia contemporană europeană.

Sărac și mîndru (în timpul studiilor s-a întreținut dînd lecții particulare), harnicul poet face o jurnalistică activă, adesea de pur expedient, sub numeroase pseudonime (M. Pali, Erics, Sapho, Trubadur etc), publică cicluri de poezii, schițe, amintiri, evocări, nuvele, studii de critică literară !' filozofie socială, estetică, teatru etc. Scurt timp este bibliotecar la Ministerul de Domenii și Agricultură și secretar la Societatea pentru

răspîndirea științei. Petică își suportă cu demnitate și resemnare mizeria și fizia, care în cele din urmă îl va răpune. Moare tînăr, la 27 de ani, în 17 octombrie 1904, retras în satul său natal, lîngă părinți.

OPERE (poezii) :

Fecioara în alb, Buc, 1902 ; *Cîntecul toamnei și Serenade demonice*, Buc, 1909 ; *Opere*, Buc, ed. N. Davidescu, F.R., 1938.

COLABORĂRI:

Lumea nouă (1896—1898) ; *Capitala* (1898) ; *Literatorul* (1899) ; *România jună* (1900) ; *Literatură și artă română* (1900—1901) ; *Depeșa* (1901) ; *România ilustrată* (1901—1902) ; *Freămăte* (1901) ; *Apărarea* (1902) ; *Dorobanțul* (1902—1903) ; *Românul* (1903) ; *Economia națională* (1903) ; *Făt-Frumos* (1903) etc.

REFERINȚE ;

I. Chendi, *Doi dispăruți*, *Calendar literar artistic*, 1909, Socec, p. 272 ;
D. Karnabatt, *Ștefan Petică, Flacăra*, I, 1911—1912, p. 38 ; Al. T. Stamatiad, *Doi dispăruți*, Buc, 1915 ; N. Davidescu, *Aspecte și direcții literare*, I, Buc, Cultura națională, 1921, p. 5—8 ; Perpessicius, *Cavalerul negru, Mițcarea literară*, I, 15, 1924 ; N. Davidescu, *Aspecte și direcții literare*, II, Cultura națională, 1924, p. 96—105 ; Barbu Lăzăreanu, *Notele zilnice ale lui Ștefan Petică, Adevărul*, 30 noiembrie 1924 ; Gr. Tăbăcaru, *Ștefan Petică, note biografice, amintiri*, ed. I. Tecuci, librăria D. C. Patron, 1925 ; Al. T. Stamatiad, *Cîțiva scriitori*, Arad, Bibi. Semănătorul, nr. 80—81, 1925 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, I, Buc, Casa școalelor, 1928, p. 140—141 ; Octav Botez, *Ideologia literară a lui Ștefan Petică, Ethos*, I, 1, 1944, p. 31—37 ; Perpessicius, *Ștefan Petică în lumina noilor manuscrise (1877—1907)*, în *Mențiuni de istorie literară și folclor*, Buc, E.S.P.L.A., 1957, p. 134—148 ; G. G. Ursu, *Ștefan Petică, Contribuție la reconsiderarea vieții și operei lui*, în *Limbă și literatură*, 6, 1962, p. 311—335 ; Matei Călinescu, *Ștefan Petică sau poezia muncii*, în *Aspecte literare*, Buc, E.P.L., 1965, p. 24—41 ; Nae Antonescu, *Evocare — Ștefan Petică*, Ateneu, III, 1, 1966 ; Eliza Ispășoiu, *Două scrisori necunoscute*, *Gazeta literară*, XIII, 20, 19 mai 1966 ; G. G. Ursu, *Un sonet inedat*, *Poezii*, *Ștefan Petică*, București, F.R., 1967 ; Mihai Cazacu, *Ștefan Petică, teoretician literar*, *Analele Universității din Timișoara, Seria Științe filologice*, V, 1967, p. 103—115.

FECIOARA ÎN ALB

V

O, marile pasionate,
O, tragicele Magdalene,
Femei etern îndurerate
Ca niște triste cantilene,

Au urmărit pe drumuri grele,
Ca o lumină ce s-aprinde
în noaptea neagră fără stele,
Ceea ce nu se poate prinde.

Cu mâini întinse înainte,
Cu ochii negri de păcate,
Au rătăcit purtînd în minte
Supremul vis de voluptate.

Și tremurînd în adorarea
întunecatelor abisuri,
S-au depărtat în căutarea
De tănuite paradisuri.

Le-am însoțit ; erau frumoase
Și gestul lor de stăpînire
Puneau pe buzele-mi setoase
A voluptății amăgire.

Dar mă întorc din lunga cale
De visuri roșii sîngerată ;
Mi-e dor de-un cîntec plin de jale,
De-o adiere parfumată.

S-ascult cuvintele grăite
Ca într-un imn de fericire,
Asemeni rugilor șoptite
Sub vechiul arc de mănăstire ;

Pe cînd deasupra aplecată,
în semn de veșnică iertare,
Va coborî înseninată
Privirea albelor fecioare.

VIII

Stingheră tinerețe străină de plăcere !
Ea n-are roze-n plete, nici rîsuri fericite,
Și amforele-s goale de vinuri strălucite,
Iar fața ei e față de zbucium și durere.

în noaptea-ntunecată se-nvăluie-n tăcere
Cu straniu vâl chimeric pe doruri chinuite ;
Pe note lungi și triste cu glasuri aiurite
Pornește singuratec un tragic Miserere.

Eu nu am cîntul vesel din temple larg deschise,
Nici fruntea-ncununată de verzi cununi de palmi,
Căci viersul meu e viersul pierdut al unor psalmi,
Cîntat sub grea povară din lumile de vise.

Ci trec ca umbra-n giulgiu în nopți de rătăcire,
Nălțînd privirea stinsă spre ceruri zbuciumate ;
Sub pașii mei petale de flori îndurerate
Se sting în invocarea de imnuri de iubire.

XIX

O, ceasul trist al renunțării
Pe frunți a pus melancolii,

Și-n glas fiorul inserării
Cu dureroase nostalgii.

E oare imnul de-ngropare
A fericirilor sfârșite,
Sau e durerea viitoare
Căzînd pe visuri chinuite ?

Ah, de-am fi mers pe drumul vieții
In mîini cu albe flori de crin,
Pierduți în zarea dimineții,
Cu visuri blonde-n ochi senini !

Ne-am fi pierdut în adorarea
Eternei sfinte simfonii
Ce-ar fi vărsat-o depărtarea
Pe fruntea noastră de copii.

Ci tu rămîi figura clară
Și albă-n rochia ta pală ;
O fină marmoră-ntr-o seară
De o tristeță ideală,

La care-n calea depărtată
în întuneric mă închin,
Nălțînd privirea-ntunecată
De trist și dornic pelerin.

CÎND VIORILE TĂCURĂ

Viorile tăcură. O, nota cea din urmă
Ce plînge răzlețită pe strunele-nvechite
Și-n noaptea solitară, o, cîntul ce se curma,
Pe visurile stinse din suflete-ostenite.

Arcușurile albe în noaptea solitară
Statură : triste păsări cu aripile-ntinse
Păreau c-așteaptă semne și strunele vibrară.
Ah, strunele ce tremur de viață le cuprinse

Și degetele fine, în umbră, sclipitoare,
Păreau ca niște clape de fildeș, ridicate
Pe flaute de aur în seri de evocare
A imnurilor triste din templele uitate.

Murise însă cîntul de veche voluptate,
Și triste și stinghere viorile părură,
în noaptea-ntunecată de grea singurătate,
Fecioare-mpovărate de-a viselor tortură.

II

Și flautul magic vorbi; tremurată,
O notă stîngace sălta peste clape
Ca vocile stinse în murmur de ape
Și-ncet simfonia căzu întristată.

Plutea o durere ca-n tainele sfinte
Pe sala cea veche și-n flăcări aprinse,
Murea ziua albă pe stofele-ntinse,
Iar flautul magic plîngea înainte.

Mănunchiuri albastre de mici vioarele
Lăsară parfumuri subtile și clare
în preajmă : O dulce și caldă-ntristare,
Și nota ușoară lovea în perdele.

Ea sta glorioasă ca-n razele sfinte,
Și iată ! în vraja de note ușoare
Iubeam pe frumoasa etern visătoare ;
Iar flautul magic plîngea înainte.

III

Cîntarea care n-a fost spusă
E mai frumoasă ca oricare ;

Misterul ei e o beție
De voluptoasă-ndurerare.

în nota sfântă care pierе,
în tremurările sfioase
A unor rugi de Magdalene,
Curg clare lacrimi prețioase.

Dar în cîntarea fără nume
Ascunsă-n negrele vioare
E-o tragedie tăinuită ;
Plîng albe vise moarte-n floare.

Tristețea lor neprihănită
Atît e de chinuitoare,
Că pune-n suflele pătate
O mistică înfiorare.

Și o chemare zace-n ele
De-o zdrobitoare nostalgie ;
Tortura ei necunoscuta
Este suprema poezie.

Și cel menit să ducă dorul
Cîntării sfinte și alese
își simte inima cuprinsă
De suferinți neînțelese.

în flacăra nemistuită
S-aprinde sufletul și arde
Și moare dornic de misterul
Cîntării stranii de pe coarde.

Ah, cînd în inimi zbuciumate
Orice dorință-ncet se curmă,
Zdrobiți vioara fermecată,
Grozav e cîntecul din urmă.

IV

„Iubito, tu, floare fatală,
Cu fața suavă de crin,
Sărută-mi blînd fruntea mea pal;
Și șterge-acea umbră de chin.

Iubito, tu, floarea cea rară,
Pe tine am vrut să te am ;
În vraja de-amurguri de seară
Spre tine-al meu suflet-nălțam.

Iubito, tu, floare aleasă,
Eu mîine în zori am să mor ;
Desfă-ți al tău păr și ți-l lasă
Pe umeri. O, tristul fior !

Iubito, tu, floare-nfocată,
Revarsă-mi al tău cald parfum
În tina de sînge udată
Dormi-voi eu mîine de-acum.

Iubito, tu, floare de vise,
Ah, cînd în pămînt voi dormi,
Cu buzele vinete-nchise,
Ce singură-n lume vei fi.

Iubito, tu, floare fatală,
Sărută-mă lung și duios,
Sărută-mi blînd fruntea mea pală
Și mîngîie-mi părul lucios".

Iubita l-ascultă pierduta,
Și ochii ei ard grei, fierbinți ;
Pe fața-i suavă o cută
S-apasă de-adînci suferinți.

Nu spune o vorbă, ci mută
În brațele-i albe îl strînge,
Îl mîngîie, tristă-l sărută,
Sărută-n neștire și plînge.

IX

Ah, palidele umbre pe albele perdele :
Icoane de madone uitate-n mănăstiri,
Parfumuri adormite în file de psaltiri,
Ce trist le port în suflet în nopți adânci și grele !

Acorduri murmurate de negre pianine,
Atinse-ncet și dulce de mâini ce-au tresărit
Sub visul care, palid, o clipă-a răsărit,
Sunt lacrimi neștiute în tainice suspine.

Și mîna diafană ce lunecă pe clape,
Trezind din somn de veacuri dulci visuri din mormînt,
E tot minunea veche mai sus de orice cînt,
Iar ochii par o mare de-adînci și triste ape.

Și lampa ce veghează ! Albastra ei lumină,
Căzînd pe frunți plecate sub caldul vis tăcut,
Vestește vechea pace senină din trecut
Ca ruga ce se-nalța în seri de lună plină.

Afară e-ntuneric. încet mărunta bură
Din cerul greu ca plumbul se cerne amorțiu,
Iar noaptea e ca moartea pe sufletul pustiu,
Și eu mă duc-nainte, pierdut în ceața sură.

XII

Parfum din flori pălite și uitate,
Poemă tăinuită-ntr-o petală,
Te stingi în dureroasa-ți voluptate
în seara singuratecă și pală,
Parfum din flori pălite și uitate.

Visare-a unei roze gînditoare,
Te stingi — un cîntec leneș care pierde —
Ci-nvie din ușoara-ți tremurare
în sufletu-mi o stranie durere,
Visare-a unei roze gînditoare.

Pe vechile parfumuri rătăcite
în mine se topiră dezmierdări
Și doruri vechi rămase adormite
Din seri de voluptoase-ndurerări,
De vechile parfumuri rătăcite.

Viori care-au tăcut pe ne-așteptate
își plîng cîntarea lor neisprăvită.
Grăbiți-vă ! Din florile uitate
Curînd s-a stinge vraja tăinuită,
Viori care-ați tăcut pe ne-așteptate.

XIII

Parfumul ei se-nalță-ncet, tremurător în seara clam,
arfurn de blondă visătoare într-un amurg de primăvară
Ce-adoarme lin și întristat, pe-un cer de purpură și aur.
în taina păcii vespérale ce-a răsfirat al ei tezaur
De-azur și roze pe-nălțime, parfumul cald și-amețitor
Se răspîndește-n note clare : O simfonie-n „re” minor,
Pe care-un zeu poet și trist a făurit-o-n deșteptarea
Dintr-o visare depărtată și nepătrunsă ca și marea.
Sub vraja cîntului de-argint s-aprind pe culmile albastre
Surîzătoare și senine, blînd scînteierilor de astre,
Făclii ce ard din veșnicie în sfîntul templu închinat,
C-un gest de veche adorare, strălucitorului păcat.
De pe altarul părăsit pe care moare amintirea
Frumoasei blonde visătoare și-apune palidă iubirea,
Zaimf de vis fluturător, un gînd ușor se-mlădiază
Spre tremurările de stele ce jertfa patimei veghează.
Ca două brațe ostenite și îndreptate către cer,
în evocarea luminoasă a durerosului mister,
Parfumul ei se-nalță trist. O, sărutarea depărtată
Ce reînvie voluptoasă cu gingășia de-altadata.
Și ochii mari, glauci și-adînci, ca undele-nfiorătoare,
Și-mbrățișările nebune în fuga lor istovitoare,
Și dulcii/Crini ce surideau peste petalele lor albe,
Visînd îri somn visări păgîne cu nimfe goale și rozalbe !
Parfumul lor torturător se-nalță alb în seara clară,
Parfum de blondă-namorată într-un amurg de primăvara.

XIV

Am palida tristeță a apelor ce plîng
Pe jghebul clar și rece al albelor fîntîni
Sculptate-n întuneric de meșterele mîini.
Am palida tristeță a apelor ce plîng.

Pe fața blondei unde încet și trist s-abate,
Ca umbra unor aripi, o doină din bătrîni,
Ce cade ca un freamăt al codrilor păgîni
În care mor legende și vise depărtate.

Pe marmora cea rece se lasă un amurg
De toamnă-ntîrziată ca negura pe vale,
Și sufletul se plînge pribeag pe vecflea cale.
Iar lacrimi, calde lacrimi, ca roua-n seară curg.

Adîncul întuneric se-ntinde ca-ntr-un vis,
Și nici o licărire în zare nu se-arată
Vestind speranța pală ce turbură și-mbată.
Fintîna e o noapte, tăcerea un abis.

XV

Amurgul are astăzi luciri ca de mătășă
Pe care lunecară mîini albe de prințese,
Și-n faldurile care pe-albastre culmi se lasă
Scînteie pietre scumpe din stofe vechi și-alese.

Ci mîndră de durerea-i în purpura de seara,
Cetatea arde facile pe turlele-nnegrite
Pe care vechi coroane de slavă seculară
Topeau de aur roze în zile fericite.

Pe surele frontoane a vechilor palate
Un vis de răzvrătire a pus o-nfiorare,
Iar florile-n grădină, stînd pale și uitate,
Se plîng în invocarea lucirilor de soare.

Cîntări voievodale sunara-n amurgire
Cu glas de altădată umplînd singurătatea,

Și-n notele lor grave de-adînce tînguire
Colinele-nascultară cum moare-neet cetatea.

Și turlele părău ca brațe disperate,
Intinse-n frămîntare spre cerul azuriu ;
Străvechea fumusețe murea pe înserate,
Și sufletul cetății se plîns-ntr-un tîrziu.

Ah, cîntul răzvrătirii în seara somptuoasă
Și turlele-nălțate spre cerul cel senin,
Gînd pacea cade lină din falduri de mătăasă
Și limpede ca roua pe albe flori de crin !

MOARTEA VISURILOR

VII

Păunii verzi plecară în noaptea solitară
Cu strigăte de jale ca nota care trece
Plîngînd sub ceruri triste ; iar sus, în turnul rece,
Trei lacrimi umeziră pe coarde de chitară.

Și palidele trupuri de roze s-adunară
Pe marginea-n ruină încet să se aplece,
Murind ca niște albe columbe-n noaptea rece.
O, visele, poema de vise-n noaptea clară !

Și noaptea cea muiată în aurul de lună
Părea apoteoza fantastică și vagă
Căzînd pe frunți de ceară în taina lor nebună.

Poeme dulci de vise, poeme de petale,
Ce mor în tremurarea din mintea-ne pribeagă !
Departa trec păunii cu strigăte de jale.

IX

Se stinse alba lampă căzînd pe piatra tare
Cu geamăt lung și jalnic de suflet chinuit,
Și umbra fu ca plumbul în turnul urgisit,
Iar corbii s-adunară strigînd în depărtare.

Ha, corbii s-adunară strigînd în depărtare,
Căci pradă lor gătirăm din trupul prihănit
Ce sta întins și rece în turnul părăsit:
Și moartea era visul suprem de așteptare.

Și noi, omorîtorii, stam palizi și tăcuți,
Privind cu ochii turburi în noapte aiuriți.
Ah, nopțile din suflet ce triste și amare-s!

Simțirăm plini de groază o mină nevăzută
Stiînd gata ca să scrie, în noaptea grea și mută,
Cu slove arzătoare, sinistrul : Teckel, Phares.

CÎNTECUL TOAMNEI

II

Bătui la porțile străine ;
în lovitura mea plîngea
Splendori de doruri în ruine,
Gîntarea slavei ce-apunea
Și-un suflet trist ce obosise
Pe căi zadarnice de vise.
Bătui la porțile străine,
Si-nchise porțile-au rămas.

Rugai icoane-ndurătoare ;
în ruga mea se ridica
Singurătatea unui soare
în clipa de-a se-ntuneca

Și vechi revolte-năbușite
în nopți de zbulucium tănuite.
Rugai icoane-ndurătoare,
Și reci icoanele-au rămas.

Mă-ntorc din drumurile mele,
Străin mereu rătăcitor,
Arzînd sub tremurii de stele
De focu-n veci mistuitor.
Grădina albă-a amintirii
Șoptește psalmul mîntuirii,
Mă-ntorc din drumurile mele,
Un singur vis mi-a mai rămas.

VII

în parcul torturei se sting crizanteme,
Se sting ca uitate și triste poeme,
Și rozele moarte în brazde-ofilite
Au pus în parfumuri suprema tortură.
Eu văd ochii limpezi ai dulcei iubite
Și-n albe petale suava-i făptură,
Un sunet de clopot din turlă se frînge,
Iar toamna-ntristată cu clopotul plînge,
Și-n crăngi cîntă vîntul un imn de-ngropare,
Pe cînd ca-ntr-un giulgiu se-n'văluie dealul.
Aud șoapta dulce din teii în floare
Și glasu-i în care răsună cristalul.

E rece amurgul ce cade alene,
Vrăjit de acorduri de vechi cantilene,
Și-n ceață se plînge un vîers trist pe coarde,
Pe coarde-nvechite de negre ghitare.
Ah, vîersul acesta în sufletu-rni arde
Și-n notele pale e-o-ntreagă serbare !

SERENADE DEMONICE

I

înrîstarea mea e-o gingașe terasă
Unde visul blînd întîrzie spre seară,
îndemnat de-albastra umbră ce se lasă
Liniștită pe-acest colț de primăvară,

Peste care raze roșii împletite
în ghirlande-nflăcărare-și risipesc
Prețiosul lor parfum pe poleite
Trepte largi de-albastru-mpărătesc.

Dar cum albul vis al meu stă răzimat,
Gînditor de o coloană de porfir,
Beat de cerul ce-n amurgu-nflăcărat
Somptuos e ca o purpură de Tyr.

O romanță se înalță-n depărtare
Pătimașe ca o dragoste tîrzie,
Și-n adîncă sa durere arzătoare
E o lume zbuciumată ce mă-mbie.

Ci vrăjit de voluptoasa înserare,
Leneș mîna mea subțire-o las să cadă,
Netezind în călduroasă dezmierdare
Eleganta și lucioasa balustradă.

Căci se plînge pasiunea-n depărtare,
Visul meu la umbra albelor arcade
înfrățitu-s-a cu blonda înrîstare
Sub surîsul blînd al serei care cade.

V A R I A

NECUNOSCUȚĂ

Necunoscută !
Te-am întâlnit într-o seară ;
Privirea ei pierdută
Avea ucigătoarea pară
A visului zdrobit pe totdeauna,
A, tristul vis, zdrobit pe totdeauna !

Tu erai singură pe cale
Așa cum într-un asfințit de soare,
În negrul cadru plin de jale,
Pe marginea întunecoasă de cărare,
O cruce se înalță singuratecă,
O, crucea albă și singuratecă !

Părul tău tremura
Ca o superbă noapte orientală
În care s-ar înflăcăra
Splendoarea tragică din vechea sală
A orgiilor de curtezane,
Orgii aprinse de curtezane !

Fața ei avea
Torturătoarea suferință
A unui înger ce ar cădea
Din culmile albastre de credință,
În noaptea grea și fără visuri,
Grozava noapte omoritoare de visuri.

Un crin de-argint plîngea
Pe alba tunică de fecioară
La pieptul în care murea
Suspînul visului de seară,
Ca imnul unei religii dispărute,
Sfîșietorul imn al unei religii dispărute-

Și întreaga ei făptură
Părea vedenia mistică, duioasă
Și dulce-n magica natură
Din seara tristă și frumoasă
A unei sfinte îndurerate
Și a unei lumi apuse și uitate.

Eram un pelerin pierdut
În pulberea viselor mele spulberate
Și am trecut,
Ca peste niște foi uscate,
Pe dinainte-ți, palidă madonă,
Și palidă și tristă și tină ră madonă !

Mă torturează acum
În neagra mea singurătate
Suavul și delicatul tău parfum
Și toată strania-ți voluptate,
Ca imnul unei religii dispărute,
Sfîșietorul imn al unei religii dispărute.

Și mă apasă greaua povară
A visului nesfîrșit întîlnit în cale
Sub chipul tău, fecioară,
În seara caldă și plină de jale.
O, tristul vis zdrobit pe totdeauna !
Ispititorul vis pierdut pe totdeauna !

SEMI ORIENT

Se mișcă apa-n cetișor,
Și pînzele s-au ridicat
În vînt ușoare fluturînd :
E totul gata de plecat.

In ochii bieților pribegi,
Veniți din mîndre depărtări,
Sclipește vag melancolia
Și nostalgia altor țări.

Hrănit de-albastrul nesfîrșit
Din luminatul firmament,
Nedeslușit îmi fluturează
în minte-un vis de Orient.

D. KARNABATT

„Copil al Dunării”, născut la Giurgiu, în 26 octombrie 1877, oraș care-i lasă puternice amintiri exotice și impulsuri de evaziune maritimă. Apropiat și apreciat în cerul Literatorului lui Al. Macedonski, care-l și „consacră”, elogiindu-l în presa. Va desfășura o activitate publicistică intensă și de bună calitate, apreciată de confracți și public, sub semnătura D. Karr (pseudonime : Diodor, Censor, Pierrot). Căsătorit cu Lucrezia Karnabatt (Karr.), scriitoare și ziaristă. Adept declarat al simbolismului (Misticism și simbolism, în *Renașterea*, nr. 120, 26 oct. 1918) :

„Azi chiar nu se mai vorbește în batjocură, ca înainte, de simbolism, de Macedonski, de Petică și chiar de Săvescu, care, deși nu a fost simbolist, a plutit în atmosfera noastră sufletească” (*M. Cruceanu, Convorbire* cu D. Karnabatt, în *Rampa*, I, 90, 8 februarie 1912).

La bătrânețe va evoca, în *Boema* de altădată (*Buc, Vremea*, 1944), mediile literare și publicistice ale epocii sale, pe care le-a cunoscut bine. Tot atunci trece printr-o fază de catolicism poetic, franciscan. Moare în aprilie 1949.

OPERE:

Crini albi, Buc, 1901 ; *Opale și rubine*, Buc, 1904 ; *Poemele visului*, Ploiești, 1906 ; *Harpegii*, Ploiești, 1907 ; *Parfum antic*, Ploiești, 1907 ; *Crini albi și roșii*, Buc, 1917 ; *Mozaic bizantin*, Buc, f.a. ; *Crinul mistic*,

versuri, Magnificat, „Laude” franciscane, Ode medievale, Buc, **Vremea**, 1942.

COLABORĂRI :

Observatorul (1902) ; *Revista literară* (1904) ; *Românul literar* (1905—1907) ; *Revista idealistă* (1911) ; *Seara* (1914) ; *Renașterea* (1918) ; *Flacăra* (1921—1922) etc.

REFERINȚE :

Alexandru Macedonski, *împrejurul unei cărți (Crini albi)*, în *Secolul XX*, III, 607—609, 23—25 mai 1901 ; *Viața nouă*, II, 1906, p. 234 (*Poeemele visului*) ; B. V., *Poeemele visului*, în *Arhiva*, XVII, 1906, p. 278 ; Caion, *Poeemele visului*, *Românul literar*, t. IV, 1906, p. 360 ; *Harpegii*^ *Românul literar*, t. VI, 1907, p. 452 ; II. Chendi, *Literatura decadentă*, în *Viața literară și artistică*, II, 49, 1907 ; *Harpegii*, *Viața nouă*, III, 1907—1908 ; p. 492 ; C. Făgețel, *Harpegii*, *Ramuri*, III, 1908, p. 38 ; M(ihail) D(ragomirescu), *Harpegii*, *Convorbiri critice*, II, 1908, p. 86 ; M. Cruceanu, *Convorbire cu di Karnabatt*, *Rampa*, I, 90, 8 febr. 1912 ; Al. Macedonski, *Epoca de intermezzo*, *Dreptatea*, II, 58, 2 martie 1914 ; P. Șeicaru, *D. Karnabatt*, *Hiena*, II, 3, 30 martie 1921.

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *Rubine*, *Presimțiri*, *Neînțeleș* (*Opale și rubine*, 1904J ; *Elegii celei care a murit*, *Nostalgia roșie* (*Harpegii*, 1907) ; *Invocație*, *Suflet bolnav*, *Tristețe* (*Crini albi și roșii** 1917).

RUBINE

Pornisem prin deserturi cu lira mea de aur,
Amurgul din nisipuri făcea un lac de sînge,
Departa marea tristă în vaiete se plînge —
Purtam pe cap cununa de roze și de laur.

Pe fondul roșu-negru, din care flăcări pică,
Se profila fantastic, cu ochi fascinatori,
Eternul Sfinx. Pe buze zîmbeau sangvine flori,
Cu brațele rozalbe, cu gheare de pisică,

Cu capul de Venera, cu trupul de-animal.
Prin ochi-i de mistere deodată mă priviră,
Și îngeri, ca și demoni, iar buzele zîmbiră.
În zîmbet și-n privire plutea ceva fatal.

În brațe mă cuprinse, prin ochi vărsă scînteii,
Pe buze își înfipse sălbatica ei gură.
Simții o moleșeală ușoară cum mă fură,
De-adîncă voluptate, și ochii închisei.

Tîrziu, cînd din beție în noapte mă trezii,
Simții cum buza-mi arșă de sînge era suptă,
În gheare de pisică sta inima mea ruptă,
Din care cădeau picuri de sînge, străvezii.

Cădeau încet și grele, scoțînd prelungi suspine,
Pe coardele de liră se așezau la rînd,
Iar coarda de durere se-nfiora plîngînd,
Și sîngele pe liră se preschimbă-n rubine.

PRESIMȚIRI

Simt dureros cum toamna vine,
în zarea sumbră de aramă,
Din care picură rubine
Și în amurgul ce sfărâmă
Pe ceruri norii în ruine.

Simt dureros cum toamna vine,
Oînd de la geamul solitar
Ascult prelungile suspine
Din foile ce cad arar
Pe-alee de tristețe pline.

Simt dureros cum toamna vine,
în gîndurile-mi obosite.
Fiori îmi furnică prin vine,
Melancoliile subite
întind aripe peste mine.

în toamna tristă care vine,
Mormîntul văd cum mi se sapă.
în el visările senine
Vor curge clare ca o apă
Spre-mpărățiile divine.

Simt toamna dureros cum vine.

NEÎNȚELES

Trăind departe de succes,
De glorie și de avere,
În nesfârșita ta durere
Ai fost al muzelor ales.

În ale vieții triste-nfrîngeri
Cu fiere toți te-au adăpat,
Dar plînsul tău l-au adunat
În cupe pure albii înger.

Contemporanii-au pus nevroze
În fruntea ta, au pus și spini,
Dar tu, cu ochii mari, senini,
Vedeai în visu-ți numai roze.

Prin viața neagră ai purces
Purtînd în sus melancolia,
Visarea-adîncă și mândria
De-a trece-n lume nențeles.

ELEGII CELEI CARE A MURIT

I

Tu vei muri, în primăvara care vine,
Cînd rozele cu dulci suspine
Deschid boboci catifelăți
De rouă argintați,
Pe cînd zefirii fug în cale,
Purtînd parfume tropicale,
Pe cînd din zărilor-azurii
Coboară berzele ca nori alburii,
Iar din safirul cerului încep să cadă
Un stol de porumbei ca fulgii de zăpadă.

Tu vei muri, căci într-o seară
Cînd luna modelată-n ceară
Vărsa lumina ei gălbuie
Peste copaci și pe statuie,
Eu te-am zărit într-o cărare părăsită :
Ftizia — amanta favorită —
Te săruta pe frunte și pe buze
Cu sărutări de lacome ventuze.
Te mîngîia cu mîinile-amîndouă
Pe ochii tăi de rouă,
Și tu căzuși la pieptu-i leșinată,
Amantă veșnic posedată !

II

— Deschide geamurile amîndouă !
Tu mi-ai șoptit.
Ca visurile albe să ningă și să plouă !

Să curgă marea de safir
Printre perdelele de trandafir,
Să năvălească razele de soare
Cu seva vieții dătătoare.

Tu, cu pupile dilatate,
Visai în dantelări imaculate,
Cînd tuberozele plouară
Aroma-amețitoare, solitară.

Și am deschis ferestrele-amîndoua
Ca visurile de argint să ningă și să ploua
Deodată moartea rătăcită,
Ca hîrca spartă, mucețită,
A năvălit printre ferestrele deschise,
încremenind extaticele tale vise.
Ea te-a cuprins ușor, încet,
Cu două brațe de schelet,
Și tu te-ai stins într-un suspin
Ca un caliciu alb de crin.

III

Ca într-un parc albit de floare,
Tu dormi pe catafalc în veșnicie visătoare,
Din buclele ce cad peste urechi,
Răsări, madona vremilor străvechi,
Madonă bizantină,
Uitată-ntr-o biserică-n ruină.

Pe fruntea ta de mistică imaculată
Am pus o cruce binecuvîntată,
Pe inima și peste sînul ca zăpada
Am răsfoit o roză de Grenada.
Pe cînd pe buzele de violetă moartă,
Care-un surîs de vagă fericire poartă,
Eu am lăsat o sărutare mai curată,
Ca pe icoana sfintei adorată...

NOSTALGIA ROȘIE

Tu ai plecat, dar în întreaga casă
Zguduitoarea amintirea-ți lasă
Un violent parfum de-amor
— Un musc omorî tor —
Fum de calicii tropicale
Cu sînge negru în petale,
De floare care se abate
înr-o supremă voluptate
Cînd soarele cu sărutări de foc
O frînge de mijloc.

Tu ai plecat, dar în întreaga casă
Zguduitoare amintirea-ți lasă
Un violent parfum de-amor
în care simt cum tremură ușor
Aripi de sînge și purpură...
Simt sărutări aprinse cum murmură...

E-un foşnet de mătase şi atlas...
Sunt aiurări şi atitudini de extaz,
Şi dintr-un colţ, din umbră-apare
Sălbatic Eros ; fără de cruţare
El muşcă dintr-o inimă înflăcărată,
Şi dinţii plini de sînge şi-i arată.

Tu ai plecat, dar în întreaga casă
Zguduitoare amintirea-ţi lasă
Un violent parfum de-amor
Ce-mi rupe sufletul cu un sălbatic dor.
Atunci ascult cum sîngele îmi urlă-n vine,
Cum pieptu-mi sfişie prelungi suspine,
Cum genele îmi bat nervos peste obraz.
Şi luat de-al patimei talaz,
întind în gol braţe setoase
De forme muzicale, voluptoase.
Privind cum Eros muşcă dintr-o inimă înflăcărată,
Şi-n întainerec dinţii plin de sînge şi-i arată.

INVOCĂȚIE

Mi-e inima o rană de doliu şi de sînge.
Atîtea sulii arse prin ea au străbătut,
Că-n ochi nu-mi mai rămase nici lacrimi pentru-a plînge
Pe florile uitate de vara ce-a trecut.

O, muză, tristă muză ! sub ceruri vagi şi pale,
în norii blonzi de toamnă, sub zările-azurii,
Eu te-ntrevăd, cu ochii deschişi — două opale —
Cu păr ce rouează în valuri aurii.

Pe lungi vestminte albe în ale căror cute
Şi-ascund uitate raze de soare ostenit,
Şi moarte foi pe care pădurile tăcute,[^]
Pe cînd cădea amurgul, în păr ți-au risipit.

O, muză, blîndă muză ! în mâini de ceară fină
Ai florile uitărei ce veşnic le cătai,
Să adorm iubirea-mi tristă ce-n inimă-mi suspină
Eterna nostalgie pe părul ei bălai.

Pe buzele-ţi pălite tu porţi cîntări vrăjite ;
în tainele de seară, printr-un suspin de foi,
Se-oud cum se strecoară în note risipite,
Ce dorm pe nesimţite durerile din noi.

Din nori coboară, muză ; dă-mi florile uitărei
Şi spune-mi la ureche ce cîntece ascunzi,
Pe liră fă să treacă zefirul înspirărei,
Să uit ce mări visează în ochii ei profunzi.

SUFLET BOLNAV

Mi-e sufletul bolnav, o ştii!
De spleen şi de melancolii,
Şi doruri triste nenţelese,
în vagul lui brumos se ţese.

Mi-e sufletul bolnav, o ştii !
Din dragostele vechi, tîrzii,
Rămas-au ranele deschise
Cu sînge şi ruini de vise.

Veghează deci la căpătii,
Cu mîna albă mă mîngîi,
La pieptu-mi faţa ţi-ai plecat,
Să bată inima-a-ncetat.

Şi capu-mi cade tremurînd,
Eu voi muri, presimt, curînd,
Pentru mormînt un imn îţi cer :
Să-mi cînţi un vers trist din Baudelaire

T,

TRISTEȚE

Ast-noapte-a căzut bruma
Pe crengile pustii.
În părul meu te uită,
N-am fire argintii ?

Și rozele pălit-au
Sub fulgii de ninsoare.
Dar gura mea, iubite,
E roza încă-n floare ?

Și vîntul care lasă
Încrețituri pe apă
Pe fruntea-mi de fecioară
Încrețituri se sapă.

Natura ce se stinge,
Vai ! cat de mult mă doare.
O, taci ! o, taci ! în lacrimi
Iubirea noastră moare...

ELENA FARAGO

1

Poetă a dragostei pudice, discrete, Elena Farago, pseudonimul Elenei Paximade, s-a născut la Bîrlad în 29 martie 1878, unde urmează școala primară și două clase secundare. Scrie versuri de la 12 ani. în tinerețe este guvernantă în casa lui I. L. Caragiale. Se căsătorește cu un director de bancă, Prânz Par ago, de care divorțează în 1913. Stabilită din 1907 la Craiova, unde desfășoară o intensă activitate literară, poeta devine, în 1921, directoarea muzeului și bibliotecii „Aman” din acest oraș. Debutază în 1899, sub pseudonimul „Fatma”, în România muncitoare. Va colabora în această perioadă și la Adevărul, Lumea nouă, Epoca. Publica, pe Ungă poezii, cărți de literatură pentru copii, precum și traduceri din Maeterlinck (Pasărea albastră). Scoate la Craiova, împreună cu un grup de literați, revista Năzuința (1924). Premiată de două ori de Academia Română (1907 și 1920), poeta a fost distinsă și cu premiul francez „Femina” (1924). Laureată a Premiului național de poezie în 1937. Decedată în 1954.

OPERE (poezii) :

Versuri, Budapesta, Luceafărul, 1906 ; Șoapte din umbră, Craiova, Ramuri, 1908 ; Traduceri libere, Craiova, Ramuri, 1908 ; Din taina vechilor răspântii, Craiova, Ramuri, 1913 ; Șoaptele amurgului, Craiova, Ramuri, 1920 ; Nu mi-am plecat genunchii, Craiova, 1926 ; Poezii, 1906—

1927, Buc, Casa școalelor, 1928 ; *Poezii*, Buc, Fundația pentru literatură și artă, 1937 ; *Poezii*, Buc, E.S.P.L.A., 1957.

COLABORĂRI :

România muncitoare (1899) ; *Semănătorul* (1906—1908) ; *Luceafărul* (1907—1912) ; *Neamul românesc literar* (1909) ; *Ramuri* (1910—1913) ; *Sburătorul* (1912—1920) ; *Flacăra* (1912—1913) ; *Noua revista română* (1913) ; *Viața românească* (1921) ; *Năzuința* (1924) etc

REFERINȚE :

G. I(brăileanu), *Versuri, Viața românească*, 1, 5, 1906 ; O. Densușianu, *Versuri, Viața nouă*, 1906, p. 191 ; M. Dragomirescu, *Din drum, Convorbiri critice*, II, 8, 1908 ; *Șoapte din umbra, Convorbiri critice*, III, 11, 1909 ; E. Lovinescu, *Critice*, I, Buc, 1909, p. 145 ; idem, *Critice*, IX, Buc, 1924, p. 43 ; idem, *Istoria literaturii române*, III, *Evoluția poeziei lirice*, 1927, p. 317—323 ; Perpessicius, *Elena Farago* (medalion), *Mișcarea literară*, I, 6—7, 1924 ; Ion Pillat și Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, Buc, 1925, p. 201—207 ; Pompiliu Constantinescu, *Nu mi-am plecat genunchii, Sburătorul*, IV, 1927, p. 107 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, F.R., 1941, p. 624—625 ; *Bibliografia literaturii române*, 1948—1960, Buc, Ed. Acad. Române, 1965, p. 435—436.

Poeziile selectate sînt reproduse din voD *Poezii*, F.R., 1937.

TRECEA UN OM PE DRUM...

Trecea un om pe drum aseară,
Trecea cîntînd încet pe drum,
Știu eu ? Poate cînta să-i pară
Drumul mai scurt, ori poate cum
Era așa frumos aseară,
Poate cînta ca să nu-l doară
Că-i singur numai el pe drum ?

Trecea, și eu eram în poartă,
Și și-a văzut de drumul lui,
Dar ce mi-o fi venit deodată
De am oftat n-oi ști să spui,
Și nu-mi venea să plec din poartă,
Și parc-un dor de viața toată
M-a prins privind pe urma lui...

Așa ne-o fi la fiecare,
Că stăm în poartă, și nu știm
Pe călător măcar că-l doare
Ceva, și de ne pomenim
Oftînd, pesemne fiecare
Ne-om fi simțind departe tare
De-un drum pe care-am vrea să fim.

DESPĂRȚIRE

în mohorîta dimineată
Mijesc luminile ca-n fum,
Și parcă dincolo de drum
S-a isprăvit cu orice viață,
Că nu mai poți zări, de ceață,
O streășină, un pom, un fum...

Șovăitor vă-ntindeți pasul
Sub greul jilavului nor,
Vă doare-al inimii fior,
Vă-neacă lăcrămile glasul,
Și mut rămîne „bun rămasul”
Pe buzele ce parcă mor...

Doar mîinile înfrigate
Se caută, se-ating, se strîng...
Șfîtă că pe drum se stîng
Luminile, odată toate,
Iar inimile vi se strîng,
De-aceeași presimțire... poate.

...Și mîinile înfrigate
Se-nlănțuie de parcă plîng...

ERA O FÎNTÎNĂ

Pe-o lungă și aspră și stearpă șosea,
— Ca toate șoselele lumii, —
Pe-o lungă și aspră și stearpă șosea
Era o fîntînă cu ciutura grea,
Căci apa-și clădise, trecînd peste ea,
în straturi pojghițele humii...

...Era o fîntînă cu cumpăna grea,
— Ca toate fîntînile vieții, —
Era o fîntînă cu cumpăna grea,
Cu apa sălcie și caldă și rea,
Dar furca cu brațele-ntinse pîndea,
Momind de departe drumeții...

Zoreau însetații s-ajungă să bea,
— Ca toți însetații din viață, —
Trăgeau cu putere de cumpăna grea,
Dar apa sălcie și caldă-i gonea,
Și-ades cîte unul mai tînăr pleca,
Cu lacrimi de ciudă pe față...

Și-ades cîte unul mai vîrstnic rîdea...
Ca toți ce-o cunosc apa vieții...

...Era o fîntînă cu cumpăna grea,
Cu apă sălcie și caldă și rea,
Dar furca cu brațe-ntinse pîndea,
Momind de departe drumeții...

DURERII

Durerea mea !...
în parcul ce l-am privit prin spinii
înșiruiți de pază, pe gardu-ți negru, ieri,
Erau așa de firavi, în iarba verde, crinii,
Și n-am putut să intru, că nu mi-ai dat
puteri
Să-l trag din poartă lanțul avarelor
tăceri,
Nici să-i clintesc pe-o clipă,
Din gardu-ți negru, spinii !...

Și-acuma stau
Și-mi caut în palmele rănite
Cum mă-nțepară spinii
Ce mi i-au pus străjerii,
Neîndurați,
în calea năjedii chinuite !...
Cum îmi răniră dorul celei mai albe
vreri !...

Durerea mea !...
Ce rude-ți sunt viespele pornite
Să-nțepe azi în gânduri
Cum mă-nțepară, ieri,
în palme spinii negri ?...
Ce vitrege puteri
Stau să-mi răstoarne-n suflet
Atâtea neurnite
Și negre lespezi grele
Pe crinii, ce de ieri
S-au strămutat
Din iarba grădinii străjuite
Și stau să-mi moară-n cripte zadarnicilor
vreri ?...
Și viespele flămînde le pîngăresc
potirul !...
Și n-am puteri să-i apăr,
Căci nu pot să mă-nchin...

Durerea mea !...
Te-apleacă smerită-n cimitirul
Nădejdlor,
Și spune-mi,
Ca sînmi mai dai un chin,
Ce rudă ți-i ispita
Ce-mi prihănește mirul
Prohodului din suflet
Cu dulcele-i venin ?...

...Durerea mea !...
Ce floare schimbată în nălucă,
De colo sus,
Din parcul ce n-are spini pe gard,
Veni-va-n ceasul ăsta târziu
Să ne aducă
în fermecata-i cupă
Doritul pic de nard ?
De stau și aștept,
Și-mi pare că știu c-are să vie,

Să-mi pice-n ochi
Și-n gânduri,
Și-n palmele ce ard
Izbăvitorul picur menit să mi-i învie.
Acolo sus,
în parcul ce n-are spini pe gard,
Toți crinii morți...
Toți crinii ce mă robiră ție...

CÎNTĂ ASTĂZI VIATA

Dorul meu,
Deschide-ți cartea cetluită.
Și-ți resfiră-n soare, și-ți resfiră-n vînt
Paginile-n care, peste-albastru-ți cînt,
Și-a cernut tăcerea pulberea-i cernită...

Dorul meu,
Deschide-ți cartea cetluită,
Și mă-nvață iarăși cîntul bunei vești,
Să mi-l cînt, cum cîntă florile-n ferești,
Oglindită-n geamul larg deschis în
soare...

Dorul meu,
în suflet mi-a crescut o floare !...
Apăr-o de vînturi și dă-mi vîers s-o
cînt...

Dorul meu,
în geamul larg deschis în vînt
Cîntă astăzi viața, cîntă-nfiorată,
Cald ca nicăirea, sfînt ca niciodată !

LUMINI DE AMURG

Lumini de-amurg, măiestre beteli
Ce se ivesc, furiș, prin stor,
Și cresc și curg, unite-n pîlc luminător,
Sau se-ntretaie,
Și lunecă, răzlețe, prin umbra din odaie,
Pin' se izbesc în cale de-un lucru lucitor,
Și iar se strîng și se resfrîng,
De pare că atunci răsar
în pletele-minuni, ce par o scamă de curcubeu.
Cum se resfiră-n jurul meu
Pe cărți, pe zid,
Pe-un vas de flori, pe-o ramă
De vechiul argint din care,
Ca retrezit la viață de razele fugare,
Ce l-au împodobit,
Zîrnbește-un mort iubit
Și-n gînduri îmi recheamă
Un drag amurg din vremi.

Fiți binecuvîntate
Lumini din tristul astăzi
Ori din nemauiutate
Amurguri dragi din vremi...

Fiți binecuvîntate,
Lumini de-amurg, ce-n pîcla durerii
Mi-ați răzbit fărîmi de curcubeie,
Și mi-ați împodobit
De-atîtea ori sfioasa, mocnka-nfățișare
A lucrurilor scumpe, pe care o piață-rea
Și-a apăsut cu-ncetul haina îmbrățișare
Ce-a-ntipărit și-n ele ceva din tînga mea.

NOIEMVRIE

în lîncedul soare de-amiază, grădina
Își zvîntă din brazde noroiul, și cum
Nu-i nimeni să-i cate răcoarea acum,
Dar zborul de cioare îi cată hodina.

În mîlul ce scade vîscos, fumegînd,
Mai luptă cu moartea o iarbă, o floare,
Cu frunze cernite-n sinistra culoare
A negrului muced — ce-ți intră în gînd
Mai muced, mai negru decît e în fire.

Sus ciorile negre, jos mucedele flori

O, unde ești, creangă de-april, să-^mi împrori
Ferestrele vieții cu verdea-ți lucire...

Și unde ești, iarbă *cu* fragedul fir,
în gînduri să-mi intri cu haina ta nouă,
Și proaspăt scăldată în bobul de rouă,
Ce-n suflet răsfrînge lumini de safir...

SUFLETUL MEU ASTĂZI ÎȘI DEZGROAPĂ MORȚII

Sufletul meu astăzi își dezgroapă morții...

Flori de-o zi, de-o clipă
Mi le-adun acumă,
Să le culc cenușa înfrășită-n huma
Unei mici și albe și tăcute gropi.
Și nici brazi, nici sălcii, nici salcîmi,
Nici plop
Nu vor plînge asupra-i...

Făr' să le mai număr clipele sau anii,
Roșii, albe, albastre flori de lunci sau stranii
Flori crescute-n seră, ori în fund de-abis,
Mi le strîng din racle,
Mi le strîng din cripte,
Mi le scot din veghea crucilor înfipte,
S-amintească vieții un păcat, un vis...

Sufletul meu astăzi își dezgroapă morții,
Tu, iubire nouă, să nu intri aici,
În grădina morții,
Să nu intri, nici
Să nu simt cum, peste ziduri și zăbrele,
Mă pîndesc cu pizmă gîndurile-ți negre
De povara unor vane îndoieli...

Sufletul meu astăzi morților se-^mparte...
Tu, iubire nouă, ține-te deoparte
Și ferește-ți floarea vie de păcatul
De-a-ntreba ce doruri mi-a știut uscatul
Vraf de flori pe care azi le-am dezgropat.

Lasă-mă în tihnă
Să le-aștern un pat
Somnului din care
Nu pot să-ți umbrească
Cu nimic
Norocul c-am păstrat-o, vie,
Printre ele, floarea ce ți-am dat-o ție.

Mîndră-n ramu-i verde,
Las-o să-ți zîmbeasca,
Făr' să-ntrebi de poate cele ce-au murit
Au fost mai voioase
Cînd le-am dăruit,
Făr' să-ntrebi nici cîte,
Nici ce flori din viață
Mi-au murit în albul strai de dimineață,
Ori în purpuriul caldelor nămiezi.

Nu, iubire nouă, nu căta să vezi
Dincolo de floarea ce-ți surîde-n față
Mîndră și unică-n ramurile-i verzi.

Dincolo de dînsa nu pătrunde-n ceața
Ce-mi ascunde morții de nu vrei s-o pierzi...
Sufletul meu astăzi își dezgroapă morții, —
Tu, iubire nouă, să nu intri-aici,
În grădina morții... să nu intri, nici
Sa nu-ntrebi de-n strimta groapă ce le strînge
Vor muți de-a pururi vechile-mi iubiri...
Și de-ntors la tine sufletu-mi va plînge,
Mîngîie-l, sa-l plînge-l,
Dar să nu te miri...

O FEMEIE TRECUTĂ VORBEȘTE CU TOAMNA

...Și te-așteptam și-acuma
cu aceeași vană tîngă
Ce-o simt de cum te-apropii
de-atît amar de ani ;
Și cum în vara asta și frunza de castani,
Și cea de tei păliră fără de vreme, — lingă
Fereastră zăbreliță, din care-mi văd grădina,

Ne-.am pomenit pe neștiute
Călătorind
pe-același drum.
Ne priveghea de sus un rece și-nvăluit
apus de soare,
Și-ncet,
înfrigurați și singuri,
pășeam privind adânc în noi,
Și-atunci întâi o cunoscurăm
tăcerea dezvăluitoare
A tainei gemene pe care
ne-o ascunsesem amândoi.

Și-atunci întâi o cunoscurăm
durută strângere de mână
în care sufletele noastre și-au consfințit,
ca-ntr-un sărut,
Cernitul pact al renunțării
la dragostea ce-o să rămână
De-a pururi dorul care-o plînge în noi
pe-același dispărut..,

Alexandru Gherghel s-a născut la 27 aprilie 1879, la Pitești. După absolvirea studiilor juridice la Facultatea de drept din București, se consacră avocaturii, pe care o profesează de-a lungul întregii vieți la Constanța. Decan al baroului acestui oraș, Alexandru Gherghel moare la 20 decembrie 1951. Debutează în literatură la revista Viața nouă, cultivând cu insistență și entuziasm, în numeroase volume, o poezie de tip amator, care o va sustrage atenției criticii literare. De altfel, nu va deveni membru al Societății Scriitorilor Români decât în 1942. O ultimă culegere de versuri, prefătată de Al. T. Stamatiad, a rămas în manuscris, din cauza decesului ambilor poeți. A mai publicat studii de drept penal și volumul Dobrogea în viața românească (1935).

OPERE (poezii) :

Cîntece în amurg, Buc, Sfetea, 1906 ; *Insula uitărei*, Constanța, 1924 ; *Raze și umbre*, Constanța, 1933 ; *Solitare*, Constanța, 1935 ; *Solitare, Sonete*, Constanța, 1935.

COLABORĂRI :

Viața nouă (1905, 1907—1911, 1915—1916, 1918—1919) ; *Românul literar* (1905—1907).

C Î N D T O A M N A . . ,

Cînd toamna dorul plînge-n suflet
Duios ca într-un dulce cînt,
Gîndesc la o crăiasă mîndră,
Ce doarme-n cel mai scump mormînt.

Și-n minte-un cîntăreț îmi vine
— îi știu cîntarea pe de rost —
Strein, necunoscut de nimeni...
Sau poate însumi eu am fost.

Am rătăcit în anii tineri
Pe alte țarmuri dus de-un vis,
Dar visul îl adun fărime
Acum din funduri de abis.

Cîntam în nopțile-nstelate
Un dor ca mine de străin,
Un dor ce se schimbă-n acorduri
Născînd cu-al soarelui declin.

Și la o poartă feodală
Crăiasa palidă mi-a-ntins,
Cu mîna albă ca zăpada,
Un crin de buzele-i atins.

Dar toamna, revenind cu cîntul...
Schimbat-am cîntul în delir
Și-a mele doruri — triste doruri —
în flori culese-n cimitir.

Mormîntul îngheța cu visu-mi
Sub frunzele căzute-ntîi,
Și-o cruce — umbră nepătată —
Veghea la tristul căpătîi.

Departa-a trebuit de-atuncea
Povara doliului să port,
Tăcut, nemîngîiat de nimeni...
Căci cîntecul de-atunci e mort !

MELANCOLIE

Cu părul de-aramă, cu fețele stinse.
Vin tristele zile de toamnă târzie,
Și-n inima-mi soră cu lumea pustie
Ecoul apuselor doruri s-aprinse.

Căzute sunt frunze pe drumuri uitate
— Simbolul atîtor ceasuri pierdute —
Prin vaste și negre ruine tăcute,
Cu florile morții pe veci presărate î

Și singur sunt astăzi pe vechea cărare ;
În sufletu-mi plînge un glas al durerii
Cu glasul de clopot în liniștea serii
Ce-și varsă parfumul pe văi solitare..

SONET

(Strada)

...Și strada care doarme liniștită,
înfășurată-n șalul de zăpadă,
De cînd începe-ntîiul fulg să cadă,
Ca o bătrînă veșnic plictisită,

în anii tineri vrea să se revadă.
Se scutură de somn, și-n flori gătită
Apare, ca-n poveste, o ispită
în fața tuturor ce vor s-o vadă.

Și-și pune toți oleandrii pe trotuare,
Și-orchestrele cu cîntece la modă,
Și dansuri noi de trupuri arse-n soar

Dar pe cînd teii din a lor pagodă
îi dau parfum și-o binecuvîntează,
Un dric de-a lungul ei înaintează !

SONET

(în portul fără nume)

Sosesc în port, din țări îndepărtate,
Corăbii albe — case plutitoare —
Pe calea stelelor nemișcătoare,
Pe drumul apelor întunecate.

Și-n zori, cînd zările-n potop de soare
Topesc comori de pietre nestimate,
Pe punțile în cîntec deșteptate
începe calda muncii sărbătoare.

Pe țărm se-ntind mătăsurile fine
Și fildeșul și fructele-aurite,
Și toată viața țărilor străine

Se scurge-n ritmul brațelor de-aramă
Ce strîng, departe, taine nesfîrșite
Și-n portul fără nume le destramă !

SONET

(Exodul)

Spre port, încet, trec carele-ncărcate,
Și gloatele, în jurul lor, tăcute,
Conduc iluziile prefăcute
În scrum de vis, în vise sfărîmate...

E-un trist convoi de gînduri abătute,
Peregrinaj spre țărmuri fermecate,
Exodul sufletelor exaltate
De poezia vremilor trecute !...

Se duc, ca stolurile călătoare,
Cînd ultimul refren în inimi moare,
Să regăsească tainic, învierea,

În depărtări ce cheamă, cu tăcerea,
Cu veșnicul necunoscut din ele.

Și năvile pornesc pe drum de stele.

D I N P O R T

Din port priveam cum sute de corăbii
Se prind în depărtări, și largi, și-adînci.
Pe cînd în zarea din apus amurgul
întîrzia sfios pe solitare stînci.

Din port priveau alătura de mine
Atîtea suflete ce rămăsese-n plîns,
Și-n sufletu-mi simțeam atuncea însumi
Ce multe lacrimi de dor s-au strîns !

Din port priveam cum sute de corăbii
Se depărtau încet spre infinit,
Pe cînd simțeam cum valul deznădejdei
Cuprinde-n noapte gîndul meu smerit ;

Căci în acele vise plutitoare
Ce dispăreau vedeam trecutul mort...
Din sute de corăbii ce plecară
Se vor întoarce oare cîte-n port ?

B I B E L O U R I

Marchiza mea, ridicol de severă,
în rochia cu volane violete,
Aruncă-n jurul ei priviri discrete
Din tronu-improvizat pe etajeră...

S-au dus de mult saloanele cochete,
Iar spleenu-aristoerat s-a stins în seră,
Și dantelate brațe nu se-oferă
Să te conducă-n ritm de menuete.

Nici paji stilați, nici cruciați în zale.
Iubirea castă doarme sigilată
în părăsitul vers de madrigale...

Aubadele muriră pe ghitară,
Și n-au rămas, din lumea demodată,
Decît fragilele păpuși de ceară î

ION MINULESCU

Poetul Romanțelor pentru mai târziu, Ion Minulescu, fiul lui Tudor Minulescu, negustor pielar, și al Alexandrinei Ciucă, s-a născut la București, în 7 ianuarie 1881. Urmează școala primara la Slatina, liceul la Pitești (1892—1898) și București (1899—1900), unde nu strălucește. Moștenind o importantă avere (40.000 lei aur), pleacă pentru studii juridice la Paris (1900—1905), pe care le părăsește repede, atras de atmosfera cabaretelor muzicale, cu poeți șansonieri, și a cafenelei literare, unde admiră pe Jean Moreas. Citește mult și cu pasiune, familiarizându-se cu literatura epocii, de factură predominant simbolistă. „Aici îmi căzu pentru prima data în mână Baudelaire, Jules Laforgue, Lautreamont, Aloysius Bertrand, Emile Verhaeren, poetul belg, care, împreună cu compatrioții lui, Maurice Maeterlinck și Charles van Lerbegrhe, au avut, după așa-ziiși simboțiști francezi, cea mai puternică influență asupra sensibilității mele poetice.”

Întors în țară, ocupă funcții administrative și culturale minore (secretar al Domeniilor Statului Dobrogea, Constanța, 1906—1907), face ziaristică la Viitorul, de unde va trece șef al biroului presei Ministerului de Interne (1914—1918). După război, în 1922 (22 noiembrie), urcă o treaptă importantă : director general al artelor; între 1931—1937 este „retrogradat” inspector general al artelor, pentru a redeveni director în 1937, funcție păstrată pînă la 31 octombrie 1940, cînd este pensionat. În 1926, pentru o scurtă perioadă (aprilie-noiembrie), este numit director al Teatrului Național din București.

Dar adevărata cariera a poetului — care debutează în 1897 cu pseudonimul I. M. Nirvan, în Povestea vorbeii — se desfășoară în mediile literare, evoluând de la Convorbiri critice și Viața literară și artistică, spre reviste proprii, Revista celorlalți (1908), Insula (1912) și Citiți-mă (1922), ultima în colaborare cu Liviu Rebreanu. Consacrarea deplină se produce însă în 1928, când primește premiul național de poezie. Personalitate pitorească, foarte simpatizată în mediile literare și artistice, figură proeminentă a șezătorilor literare, prieten cu Iser, colecționar de artă, membru fondator al Societății Scriitorilor Români, al Societății autorilor dramatici, poetul Ion Minulescu publică volume de proză autobiografică, umoristică și fantastică, piese de teatru, numeroase cronică dramatice la Rampa și România nouă, medalioane critice etc. Ofițer al Legiunii de onoare, distins cu decorația „Palme academiques”, membru al P.E.N.-Clubului, în care calitate Ion Minulescu face dese călătorii în străinătate, însoțit de soția sa, poeta Claudia Millian-Minulescu.

La 11 aprilie 1944, în urma unui colaps cardiac, poetul moare la Spitalul Brîncovenesc din București. În 1945 ia ființă „Asociația prietenilor lui Ion Minulescu pentru literă și artă”, activă până în 1948. Colecția de artă păstrată în locuința defunctului a fost declarată de „utilitate publică” în 1950.

OPERE (poezii) :

Romanțe pentru mai târziu, Buc, Alcala, 1908 ; ed. a II-a, BibL Socec, 1909 ; ed. a III-a, Cultura națională, 1923 ; ed. a IV-a, Cultura națională, 1927 ; De vorbă cu mine însumi, poezii, Flacăra, 1913 ; ed. a II-a, Cultura națională, 1924 ; Spovedanii, versuri, colecția Manuscriptum, ed. P. Cătuneanu, 1927 ; Strofe pentru toată lumea, Buc, Cultura națională, 1930 ; Nu sunt ce par a fi..., Buc, E.F., 1936 ; Victor Hugo, Albert Samain, Charles Guerin, Henri Bataille, Henri de Regnier, tălmăciți în limba românească de Dimitrie Anghel și Ion Minulescu, cu cinci gravuri de Petre Grant, Buc, Tipografia Luceafărul (1936) ; Versuri, ed. definitivă, Buc, E.F., 1939 ; Versuri, cu o postfață de Tudor Vianu, Buc, E.S.P.L.A., 1957 ; Versuri, ediție îngrijită și prefăcută de Matei Călinescu, Buc, E.P.L., 1964 ; Scrieri, I, Versuri, ediție îngrijită și prefăcută de Matei Călinescu, Buc, E.P.L., 1966.

COLABORĂRI :

Povestea vorbeii (1897) ; Foaia pentru toți (1898) ; Viața nouă (1898) ; Carmen (1899) ; Cuvîntul liber (1901) ; Viața nouă (1905) ; Revista albă (Geneva) (1905) ; Revista noastră (1906) ; Viața literară și artistică (1906—1908) ; Semănătorul (1907) ; Belgia Orientului (1907) ; Convorbiri critice (1907—1910) ; Viitorul social (1907—1908) ; Viitorul (1908—

1916) ; *Viața românească* (1908—1911, 1925, 1930—1932) ; *Revista celorlalți* (1909) ; *Junimea literară* (1910) ; *Falanga literară și artistică* (1910) ; *Viața socială* (1911) ; *Flacăra* (1911—1916, 1921—1922) ; *Versuri și proză* (1911—1914) ; *Insula* (1912) ; *Ramuri* (1913) ; *România* n 917—1918) ; *România nouă* (1920—1921) ; *România nouă, supliment literar* (1920—1921) ; *Zburătorul* (1920) ; *Citiți-mă* (1922) ; *Cugetul românesc* (1922—1924) ; *Adevărul literar și artistic* (1922—1933) ; *Gîndirea* (1923—1931) ; *Lumea* (1925) ; *Universul literar* (1925—1927, 1942—1943) ; *Salonul literar* (1925) ; *Vremea* (1932, 1935—1942) ; *Cuvîntul liber* (1934—1936) ; *Familia* (1936—1943) ; *Revista Fundațiilor regale* (1936—1944) ; *România literară* (1939) ; *Curentul literar* (1941).

REFERINȚE :

M. Dragomirescu, *Romanța celor trei corăbii ; Romanță fără muzică*.
Convorbiri critice, I, 5, 1907 ; N. Davidescu, *Aspecte și direcții literare*, II, Cultura națională, 1924, p. 125—130 ; Tudor Vianu, *Două profesii de credință*, *Salonul literar*, I, 12, mai 1926 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, Evoluția poeziei lirice, Buc, Ancora, 1927, p. 303 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, I, Buc, Casa școalelor, 1928, p. 67—68, 92—96, 113 ; Ion Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, II, Buc, Cartea românească, 1928, p. 31—42 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, II, Buc, E.F., 1934, p. 125—132 ; Vaier Donea, *De vorbă cu Ion Minulescu, Adevărul literar*, 852, 4 aprilie 1937 ; Vladimir Streinul, *Versuri, Viața românească*, XXXII, 2, 1940 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 613—618 ; Radu Gyr, *De dragul lui Ion Minulescu, Universul literar*, 12 septembrie 1942 ; Șerban Cioculescu, *Aspecte lirice contemporane*, Buc, Casa școalelor, 1942, p. 196—199 ; Tudor Vianu, *Ion Minulescu al posterității, Figuri și forme literare*, Buc, Casa școalelor, 1946, p. 118—125 ; Matei Călinescu, *Ion Minulescu poetul, Viața românească*, XVI, 6—7, 1963, p. 234—247 ; Dumitru Micu, *Literatura română la începutul secolului XX*, Buc, E.P.L., 1964, p. 271—279 ; Adrian Marino, *Retrospectivă Minulescu, Steaua*, XV, 12, 1964 ; Vladimir Streinul, 85 de ani de la nașterea lui I. Minulescu, *Gazeta literară*, XII, 2, 13 ianuarie 1966 etc.

Poeziile sînt reproduse din *Scrieri, I, Versuri*, E.P.L., 196&

ROMANȚA NOULUI-VENIT

Străinule ce bați la poartă.
De unde vii
Și cine ești ?...
Străinule de lumea noastră,
Răspunde-ne de unde vii,
Prin care lumi trăiești coșmarul nepovestitelor povești
Și-n care stea găsești culoarea decoloratei nebunii ?...

De unde vin ?...
De unde pot veni, cînd ochii-mi,
Plini de regrete și tristeți,
Par două candelă aprinse în cripta morților poeți ?
Priviți...
Sandalele-mi sînt rupte,
Iar toga ce mi-o dete-Apolo
În noaptea cînd pornii spre voi
Abia-și mai flutură albastrul de-a lungul umerilor goi.
Sînt gol —
Căci calea-mi fuse lungă,
Și-n calea mea-ntîlnii pe rînd
Pe toți cîți vrură să vă vîndă
Podoabe noi ce nu se vînd,
Pe cei ce vrură să vă cînte romanțe noi,
Pe cei ce vrură
Să vă-ndrumeze spre mai bine —

Spre-acel frumos întrezărit^ i
Iar armoniile eterne
Dintr-un sfârșit
Și-un infinit —
Pe cei ce v-au adus lumina,
Pe cei ce i-ați primit cu ură,
Și i-ați gonit cu pietre —
Pietre ce s-ar pref ace-n pedestale
în clipa cînd vă va cuprinde beția altor ideale !

De unde vin ?
Eu vin din lumea creată dincolo de zare,
Din lumea-n care n-^a fost nimeni din voi,
Eu vin din lumea-n care
Nu-i ceru-albastru,
Și copacii nu-s verzi, așa cum sînt la voi.
Din lumea Nimfelor ce-așteaptă sosirea Faunilor goi,
Din lumea cupelor deșarte și totuși pline-n orice clipă,
Din lumea ultimului cîntec,
Purtat pena berzelor aripă
Din țarm în țarm,
Din țară-n țară,
Din om în om,
Din gură-n gură, —
Din lumea celor patru vînturi
Și patru puncte cardinale !...

Deschideți poarta dar,
Și-n cale
Ieșiți-mi toți cu foi de laur,
Iar voi, ce măsurați cu versul gîndirile ce n-au măsură.
Veniți în jurul meu degrabă
Și-n cîntul lirez de aur
Porniți cu mine împreună
Spre lumea-n oare nu-s castele cu punți
Și șanțuri feudale,
Nici ruginite porți de-aramă, la care bat cei noi sosiți...
Veniți cu toți cît mai e vreme
Și mai puteți cînta —
Veniți !...
Veniți, să vă aprind în suflet lumina stinselor făcl

Și-n versuri fantasmagoria și vrajia noilor magii !
Iar cînturile voastre —
Cînturi cu care azi cerșiți o pîine —
Să le-ncunun cu strălucirea aureolelor de mîine !...

Dar poarta a rămas închisă la glasul artei viitoare.

Era prin anul una mie și nouă sute opt... îmi pare.

SPRE INSULA ENIGMĂ

Lui N. M. Condiescu

Un șuierat prelung salută ivirea zorilor...
In larg,
Un strop de purpură pătează albastrul-violet al mării,
Pe bric,
Lumina roșie se stinge în vârful primului catarg,
Și-n locul ei, pe sfori, se-nalță pavilioanele...
E 2iuă !...

Și mateloții se deșteaptă pe bord,
Și ancorele grele
Apar ca ghearele-nclăștate,
Ga niște fiare-nfometate...
Și bricul alb se mișcă^alene,
Cu grația unei sirene
Ce se răsfăță-n plasa de inele
Și de brățări lichide,
Ce dispar
Pe poarta larg deschisă lîngă far !...

Adio, port...
Adio, cuib de veselie trecătoare...
Adio, oabareturi...

Adio, dansatoare...
Adio, ciocnet de pahare...
Adio, tot ce-a fost...
Adio !...

De-acum, pornim...
Pornim din nou...
Pornim !...
Și-n urma noastră marea
își împletește respiraarea
Cu al sirenelor ecou —
Eternul nostru semn de întrebare
Iar mai târziu,
Sărmanul port
Abia-și mai lămurește-n zare
Conturul alb,
Ca și-un cavou
Din care morții-ncep sa-nvie !...
Și bricul nostru-i primul mort
Care-ia-nviat,
înveșmîntat
în alb,
De sus și pînă jos,
Ca și Christos !...

Sintem departe —
Da... departe !...
Și vîntul mării ne sărută
Pe frunte,
Pe obraji,
Pe gură...
Și parcă ne cunoaște vîntul —
Cu nevăzutele lui brațe — ne-arată drumul
Și ne^nvață
Să ne ferim de sfatul zării,
Căci zarea-i veșnic prefăcută...
Și-apoi ne lasă, cînd pricepe
Că noi i-am tălmăcit cuvîntul

Plutim spre răsăritul lumii,
Plutim spre prima dimineată !...

Și bricul alb
Sfîșie-n două covorul apelor albastre,
Lăsînd în urma lui o dîră de spumă creață,
Ce se-ntinde
Ca și o punte nesfîrșită,
Pe care sufletele noastre
Se vor întoarce acasă-n ziua
Cînd uraganele ne-or vinde î...

Și-nașa, pluti-vom toată ziua...
Și-așa, pluti-vom noaptea toată...
Și-așa pluti-vom vreme multă —
Căci „prea mult” nu e niciodată
Cînd ne-ndreptăm spre „Insula enigmă”,
În care nu știm nimeni încă ce va fi,
Dar știm cu toții că-ntr-o bună zi,
Noi, cei născuți din tată-n fiu navigatori,
Vom acosta la rîndul nostru-nvingători...

Și-atunci —
Stăpîinii Mării Negre noi vom fi L.

ROMANȚA CELOR TREI ROMANȚE

Lui Dumitru Cuclin

Mi-am zis:
Voi scrie trei romanțe...
Și-n trei romanțe-mi voi închide,
Ca-n trei sicriuri de aramă, trei morți iubiți —
Trei clipe reci —
Ce-mi stau în suflet împietrite,
Ca trei luceferi stinși pe veci.
Uitați în haos,
Ca pe-o cracă de chiparos trei crisalide...

Mi-am zis apoi,
Romanța primă
Voi scri-o-n gustul florentin —
Așa cum ar fi scris-o Dante cînd a zărit pe Beatrice —
Și-n fiecare vers voi pune atîta aur, cît se zice
Că-ngrămădiră credincioșii
Pe groapa primului creștin...

Pe-a doua
Voi sculpta-o-n ritmul eroticelor lesbiene,
Cu care-n Lesbos cîntăreții și legendarele nebune
Sărbătoreau pe blonda Venus.
Și-n fiecare vers voi pune
Carmin din buzele acelor neasemănate curtezane...

Iar pentru-a treia
Voi alege tot ce-i mai trist —
Voi scrie-o așa
Ca-n versul ei să plîngă glasul
Tristeții nopților polare
Și-n versul ei voi pune verde —
Un verde mocirlos, în care
Și-or îngropa pe veci iubirea acei ce n-o vor mai cînta...

Mi-am zis :
Voi scrie trei romanțe,
Dar azi, din aurul de-alt'dată
Și din carminul de pe buze,
Nu mi-a rămas decît o pată —
O pată verde, ce m-apasă ca și o piatră funerară
Sub care dorm, ca-n trei sicriuri,
Trei stinse-acorduri de chitară

ROMANȚA MORTULUI

Paznicul mi-a-nchis cavoul
Și-**am** rămas afară-n ploaie...
Paznicul mi-a-nchis cavoul
Și-**am** rămas să-mi schimb scheletul
Pe sub sălciile ude,
Ce mă cheamă
Și se-ndoaie
Sa-mi sărute golul negru ce-mi plutește în orbite,
Să-mi sărute alba frunte —
Fruntea ce-mi știa secretul
Aiurărilor trăite
Și să-mi șteargă de pe oase picăturile de ploaie...

Paznicul mi-a-nchis cavoul și-am rămas în ploaie-afară.
Și-am rămas să-mi plimb scheletul printre albele cavouri,
Unde-ai noștri dorm în paza luminărilor de ceară —
Și-**iam** rămas să-mi plimb scheletul pe potecile pustii
Și pe crucile de piatră să citesc ce-au scris cei vii.

Și-am citit...
Din depărtare, vîntul mi-aducea ecouri
Nențelese de orchestră
Și de voci ce cîntă-n cor,
Cei ce-aveau să moară mîine
Beau în cinstea morților !...

Vîntul mi-aducea ecoul bucuriilor din lume,
Iar „regretele eterne” scrise-n josul unui nume
Lăcrimau,
Ducînd în albul picăturilor de ploaie
Aurul lipit pe cruce

Printre albele cavouri
De sub sălciile ude,
Ce mă cheamă și se-ndoaie
Să -mi sărute alba frunte,
Rătăcesc de-atîta vreme —
Paznicul mi-a-nchis cavoul

Şinam rămas de-atunci afară !...

Unde-i paznicul ?

Să vină,

Să mă vadă,

Să mă cheme,

Să-mi deschidă iar cavoul

Şi s-adorm din nou în paza luminărilor de ceară !...

ROMANȚA CORBULUI

Pe țărmu-nalt și drept —

Hotarul de unde-ncepe necuprinsul

Imperiu-al apelor albastre

Cu-atâtea felurimi de pete,

Al apelor ce dimineața sînt verzi,

Iar seara violete —

Un corb a poposit spre seară,

Și-așa cum stă pe malul mării,

Orbit de-albastrele noianuri

Muiate-n purpura-nserării,

Parcă-i sositul care-așteaptă să vină și-alți înfirziați..

Și-n seara aceea-n care-apusul

Părea mai trist ca-n alte seri,

Iar soarele părea că pleacă să nu mai vină niciodată

M-am dus să-mi plimb pe țărm urîtul

Și biata-mi inimă,-mbibată

De-amaru-otrăvilor sorbite din gura-amantelor de ieri..

Dar corbul mi-a ieșit în cale...

Pe țărmul mării, nalt și drept,

Ca și pe-o margine de groapă,

Veghea un cioclu-naripat,

Și cioclul m-a privit o clipă,
A dat din aripi
Și-a zburat...
Și parcă mi-a șoptit în treacăt:
— Bine-ai venit... De cînd te-aștept!

ROMANȚA CELOR TREI CORĂBII

Porniră cele trei corăbii...
Spre care țărîm le-o duce vîntul ?...
Ce porturi tainice,
Ascunse cercetătoarelor priviri,
Le vor vedea sosind mîinate de dorul tristei pribegiri ?,
Ce valuri nemiloase,
Mîine,
Le vor deschide-n drum mormîntul ?...

Porniră cele trei corăbii, purtînd în pîntecele lor
Grămezi de aur,
Chihlibare,
Smaralde verzi
Și-opale blonde ;
Iar sus, pe bord,
Tristețea acelor romanțe veșnic vagabonde,
Cîntate,
Azi, în drum spre *Poluri*,
Iar mîine-n drum *spre-Ecuador* /... •

Porniră cele trei corăbii...
Și-abia se mai zăresc —
Se-ngroapă
în golul zărilor pătate de violetul înserării;
Iar albul pînzelor întinse,
în cenușiul depărtării,
Zidește trei mauzoleuri, în care dorm cei duși pe apă.

Porniră cele trei corăbii...
Și-n urma lor rămase portul,
Mai trist ca muntele *Golgotei*, însîngerat d-un asfințit.
Și-n urma lor,
Pe cheiul umed,
Un singur albatros rănit
Mai stă de pază,
Ca Măria
Venită să-și vegheze mortul !...

CELEI MAI APROAPE

De ce-ți sînt ochii verzi —
Culoarea wagnerienelor motive —
Și părul negru oa greșala imaculatelor fecioare :
De ce-ți sînt buzele pătate de violete trecătoare ?
Și mîinile de ce-ți sînt albe ca albul tristelor altare
Din Babilon
Și din Ninive ?

De ce, cînd plîngi,
în plînsu-ți moare o-ntreagă lume de petale
De trandafiri,
De chiparoase,
De nuferi albi
Și crizanteme ?...

De ce, cînd plîngi,
Cu tine plînge tristețea blondelor opale,
Iar torțele aprinse-n umbra castelelor medievale
Se sting suflate ca de groaza demoniacelor blesteme ?...

De ce cînd cînți,
Cu tine cîntă un infinit de armonii
Ce năvălesc tumultuoase
Din golul zărilor,
Din astre,

Din zborul păsărilor albe,
Din fundul mărilor albastre,
Din lumea morților,
Din lumea părerilor de rău târzii ?

Și când stai ochi în ochi cu-amanții-poeți
Ce-ți cîntă ochii,
Părul
Și buzele —
Cînd te-nfioară cuvintele ce n-au fost spuse,
Cînd în penumbra violetă a trioletelor apuse
Pui într-o cumpănă-Minciuna
Și într-altă cumpănă-Adevărul,
De ce te pleci spre cel mai tînăr dintre poeți
Și-i strîngi cu sete
In palme capul,
Ca-ntr-o gheară de vultur însetat de sînge,
Și dinții tăi
De ce-i pictează, în rozu-obrajilor, motive
Asiriene,
Din poemul trăit de sfintele poete
în noaptea-altarelor păgîne
Din Babilon
Și din Ninive ?...

CELEI CARE PLEACĂ

Tu crezi c-a fost iirbire-adevărată...
Eu cred c-a fost o scurtă nebunie...
Dar ce anume-a fost,
Ce-am vrut să fie
Noi nu vom ști-o poate niciodată...

A fost un vis trăit pe-un țărm de mare,
Un cîntec trist, adus din alte țări
De niște pasări albe — călătoare

Pe-albastrul răzvrătit al altor mări —
Un cîntec trist, adus de marinarii
Sosiți din Boston,
Norfolk
Și New York,
Un cîntec trist, ce-l cîntă-ades pescarii
Cînd pleacă-n larg și nu se mai întorc.
Și-a fost refrenul unor triolete
Cu care-alt' dată un poet din Nord,
Pe marginile albului fiord,
Cerșea iubirea blondelor cochete...

A fost un vis,
Un vers,
O melodie,
Ce n-am cîntat-o, poate, niciodată...

Tu crezi cna fost iubire^adevărata ?
Eu cred c-a fost o scurta nebulie !

TREI LACRIMI RECI DE CĂLĂTOARE

Și^ai să mă uiți —
Că prea departe
Și prea pentru mult timp pornești !
Și-am să te uit —
Că și uitarea e scrisă-n legile-omenești.

Cu ochii urmări-vei țărmul, topindu-se ca noru-n
Și ochii-^i lacrima-vor poate
Trei lacrimi reci de călătoare :
Iar eu pe țăr, mîhnit privi-voi vaporu-n repede-i mers,

Și-nțelegînd că mi-ești pierdută.
Țe-oi plînge-n ritmul unui vers.

Și versul meu
L-o duce poate vreun cîntăreț pînă la tine,
Iar tu,
Cîntîndu-l ca și dînsul,
Plîngîndu-l, poate, ca și mine,
Te vei gîndi la adorata în cinstea căreia fu scris,
Și-uitînd că m-ai uitat,
Vei smulge din cadrul palidului vis
întunecatu-mi chip,
Ca-n ziua cînd te-afunda vaporu-n zare
Și cînd din ochi lăsai să-ți pice
Trei lacrimi reci de călătoare !

ROMANȚĂ NORDICĂ

în portul blond al unei mări din Nord
Au debarcat corsarii bruni din Sud.
Și-n portul blond al unei mări din Nord
Greoaiele otgoane se aud
Cîntînd barbar, cîntînd în dezacord
Cu albatroșii tristului fiord.

în portul blond bătrînii mateloți
Privesc tăcuți la noii debarcați,
Și-n portul blond bătrînii mateloți
Par niște blonzi copii, înfiorați
De cîntecele brunilor piloți,
încremeniți cu mîinile pe roți.

Artiști pribegi și oaspeți nepoftiți,
Bătuți de vînt și-adesea de noroc,
Artiști pribegi și oaspeți nepoftiți,

Corsarii bruni repetă-același joc,
Și-n porturile blonde-abia sosiți,
Pornesc din nou și-n veci netălmăciți.

Și-n timp ce-albastrul mării uniform
Le-adoarme-n cînt tristețile de ieri,
Și-n timp ce-albastrul mării uniform
Deșteaptă-n ei eterne primăveri,
În portul blond, ca-ntr-un ghețar enorm,
Autohtonii tremură... și-adorm

PRIN GĂRILE CU FIRME-ALBASTRE

Lui Emil Gîrleanu

Tristețea trenului ce pleacă
Noi n-am trăit-o niciodată.
Căci — călători ades cu trenul —
În clipa cînd plecăm din gară
Noi stăm pe loc,
Doar trenul pleacă

Doar trenul pleacă,
Trenul singur
Ne poartă nerăbdarea mută,
Bagajul visurilor noastre
Și setea noilor senzații
Pe infinite paralele,
De-a lungul verzilor plantații
De mătrăgună și cucută,
Pe schela podurilor albe,
Prin noaptea negrelor tunele
Și gările cu firme-albastre L.

Doar trenul pleacă,
Trenul singur
Respiră,

Cugetă,
Vorbește,
Și-n forța aburilor cîntă
Viteza roților ce crește...

Doar trenul singur se frămîntă,
El singur urcă
Și coboară —
Reptilă neagră ce-mprumută
Aripi de liliac ce zboară
Și glas de cobe ce-nspăimîntă...

Doar trenul singur se-nfioară
De-atîta veșnică povară,
El singur poartă mai departe
Pachetele-omenești, culcate
Ca-ntr-un muzeu de statui sparte
Pe bănci de pluș capitonate

Doar trenul suferă ofensa
Sclaviei negrilor „ad-hoc”,
Ce poartă-n lectici mai departe
Pe cei născuți să stea pe loc

El singur,

Și numai trenul,
Creează-n urma lui distanța,
Monotonia
Și refrenul
Din care ne-adăpăm speranța
Toți călătorii spre mai bine...

Și numai el,
Doar trenul singur,
Doar trenul știe-anume cine
Și cîți din cei plecați aseară
Putea-vom miine-n zorii zilei
Bagajul visurilor noastre
Să-l presarăm, din suflet iară,
Prin gările cu firme-albastre

CÎNTA UN MATELOT...

Lui V. Demetrius

Cînta un matelot la proră,
Și imnul lui solemn plutea
Pe-ntinsul Mării Marmara,
Ca-ntr-o cetate spaniolă,
Cînd orologiul din cupolă
Anunță fiecare oră
Printr-un preludiu de mandolă...

Cînta un matelot la proră
Și marea nu-l înțelegea.

Cînta un matelot la proră...
Un singur matelot cînta.
Și totuși, vocea lui sonoră
Părea, pe iahtul ancorat,
Un car solemn de preoți tineri,
Ce-ngroapă-n noaptea sfintei Vineri
Un nou profet crucificat
Pe-o nouă Golgota...

Cînta un matelot la proră
Și-ntregul echipaj dormea.

Cînta un matelot la proră.
Dar ce lunatic l-asculta
Și cine cîntu-i repeta
Din largul Mării Marmara,
Cînd mateloții toți dormeau
Și marea nu-l înțelegea ?...

Cînta un matelot la proră
Și-n larg sirenele plîngeau

ÎNTR-UN BAZAR SENTIMENTAL

Pictorului G. Pătraicu

Strofe vechi, o mandolina,
Un *Cezanne* și doi *Gauguin*,
Patru măști de bronz :
Beethoven, *Berlioz*, *Wagner*, *Chopin*,
O sofa arabă, două vechi icoane bizantine,
Un potir de-argint, mai multe vase vechi de Saxa pline
Cu mimoze, tamburine spaniole, lampioane
Japoneze, trei foteluri cu inscripții musulmane,
Fie urs du mal legate-n piele de Cor do va,
Și pe pian :
Charles Baudelaire și-alături *Villiers de Vlsle-Adam*...

Toate sînt ca și-altădată...
O, bazar sentimental !...
Toate sînt ca la plecarea mea — dantelă și cristal...

Și cu toate-acestea, cîte tocuri nu-și lăsară forma
Pe covoarele-ți bogate de Buhara ?
Și-n enorma
Ta colecție de patimi cîte buze nu-ncercară
Să-ți transcrie madrigaluri
Pe obrazii tăi de ceară ?...
Cîte tragice-nceputuri nu sfîrșiră-n simfonia
Mută-a lacrimilor ?...
Cîte nu pieriră-n veșnicia
Inutilului ?
Căci noaptea cea dintîi fu cea din urmă,
Iar dorința ta... *nimicul* — și nimicul nu se curmă
Știu că m-așteptai pe mine...
Iată-mă, sosesc și-ți zic :
Te-ntîlnesc întîia oară... Tot ce-a fost n^a fost nimic,
Minte-mă. Din nou... Aprinde lampioanele... Coboai
Transparentele... Dă-mi calmul și colorile de seară...
Dă-mi și buzele, și ochii, și...
Les fleurs du mal la fila
Trei sute treizeci și nouă : *La mort des amants*...

Dar mila
De amanții tăi ce-așteaptă pe trotuar plecarea mea
Mă-ntrupează-n cel de aît'dată și...
Pe araba ta sofa :
Cîntece-n surdină.
Gesturi
Umbre,
Flori,
Et caetera !...

VA FI...

Va fi-ntr-o noapte caldă de mai.
Cînd vei intra
în parcul meu,
Nisipul aleelor deșarte,
îmbrățișînd pantofii tăi albi, va tresări...
La revederea celei venite de departe
Copacii vor zîmbi...
Ferestrele-mi închise se vor deschide iar,
Și-n vasele uitate pe albe etajere,
Buchetele uscate de alb mărgăritar
Vor palpita
Ca-n ascultarea unui demonic *Miserere* /...

Va fi-ntr-o noapte caldă de mai.
Cînd vei veni,
Olimpia din cadru-i îți va surîde iar,
Ceasornicu-n perete va respira mai rar
Și mutele covoare, pe jos, vor tresări...
Demonul nebuniei va coborî din nou
Pe-albastrele sofale
Și albele dantele,
Aripa lui va stinge lumina-n candelabru,
Iar noi,

Sub ocrotirea tăcutelor perdele,
Postum ca și-ngropații de vii, într-un cavou,
Ne vom iubi-n parfumuri de brad și de cinabru.
Și-apoi...

Va fi într-o seară ca și alte seri.
Va fi
O seară de octombre cu palpitări discrete
De frunze,
De imagini,
De pleoape
Și regrete...
Vai !... cea din urmă seară când tu vei mai veni
Va fi o aiurare de toamnă pe sfârșite,
O aiurare-n versuri brodate pe-o batistă —
Simbolul despărțirii...

Și-atîta tot...

Și-apoi
Nu va mai fi nimica,
Nu va mai fi nici soare,
Nu va mai fi nici lună,
Nici stele căzătoare...
Și față de noi singuri,
Poate,
Nu vom mai fi nici noi!...

CELEI DIN URMA

„Vous Pavez vue, la dame en noir...”

Jehan Rictus

Ochii negri,
Părul negru,
Și-mbrăcată-n negru toată,
A trecut ca-nfiorarea unei umbre pe-nserate...
Cine-a fost fantoma-n doliu cu ochi mari de dezgropata ?

Cine-a fost fantoma-n doliu la al canei tragic piept
Palpitaui trei asfodele ca trei guri însîngerate ?...
N-o fi fost necunoscuta ce m-aşteaptă
Şi-o aştept ?...

A trecut...
Era-mbrăcată ca miresele lui Crist
Cînd coboară-ngîndurate albul treptelor tocite.
Ochii ei sorbeau apusul cu nesaful unui trist
Demon, smuls din întuneric
Şi-aruncat în plină ziuă,
Ochii ei, reflexul unor aiurări netălmăcite,
Se dublau ca-ntr-o supremă sărutare de adio.

A trecut...
Şi-n urma celei ce purta cu ea secretul
Frazelor turburătoare de seninuri fără pată,
Am rămas să-i sorb parfumul
Şi să descifrez regretul
Asfodelor fanate ce-i căzuseră din piept...

Cine-a fost fantoma-n doliu cu ochi mari de dezgropata ?

N-o fi fost necunoscuta ce m-aşteaptă
Şi-o aştept ?...

CU TOAMNA ÎN ODAIE

Mi-a bătut azi-noapte Toamna-n geam,
Mi-a bătut cu degete de ploaie...
Şi la fel ca-n fiecare an,
M-a rugat s-o las să intre în odaie
Că-mi aduce o cutie cu „Capstan”^{cr},
Şi țigări de foi din Rotterdam...

Am privit în jurul meu și-n mine :
Soba rece,
Pipa rece,
Mîna rece,
Gura rece...

Doamne Cum puteam s-o las să plece ?
Dacă pleacă, cine știe cînd mai vine ?
Dacă-n toamna asta, poate,
Toamna-mi bate
Pentru cea din urmă oară-n geam ?
„Donnez-vous la peine d'entrer, Madame"...

Și femeia cu privire fumurie
A intrat suspectă și umilă,
Ca o mincinoasă profeție
De Sibilă...

A intrat...
Și odaia mea-ntr-o clipă
S-a încălzit ca un cuptor de pîine
Numai cu spirala unui fum de pipă
Și cu sărutarea Toamnei, care mîne
O să moară... vai !
Bolnavă de gripă...

ACUARELĂ

Claudiei Millian

în orașu-n care plouă de trei ori pe săptămînă
Orășenii, pe trotuare,
Merg ținîndu-se de mîna,
Și-n orașu-n care plouă de trei ori pe săptămînă,
De sub vechile umbrele, ce suspină
Și se-ndoaie,

Umede de-atîta ploaie.
Orășenii pe trotuare
Par păpuși automate, date jos din galantare.

În orașu-n care plouă de trei ori pe săptămînă,
Nu răsună pe trotuare
Decît pașii celor oare merg ținîndu-se de mină,
Numărînd,
În gînd,
Cadența picăturilor de ploaie,
Ce coboară din umbrele,
Din burlane
Și din cer
Cu puterea unui ser
Dătător de viață lentă,
Monotonă
Inutilă
Și absentă...

În orașu-n care plouă de trei ori pe săptămînă
Un bătrîn și o bătrînă —
Două jucării stricate —
Merg ținîndu-se de mîină...

MARINĂ ESTIVALĂ

Lui Victor Eftimiu

În port, nici un vapor,
Și-n larg,
Nici fum, nici pînză, nici catarg

Din Orientul plin de soare.
De flori, de fructe aromate
Și de povești neterminate,
Din Orientul plin de soare

Și maladii molipsitoare
N^a mai sosit în port, de-azi-noapte,
Nimic —
Nici flori, nici fructe coapte,
Nici opium, nici tutun de pipă...
Nici aspirină pentru gripă...

în port e liniște,
Și-n zare —
Tot liniște (dar mult mai mare).
în larg sirena nu mai țipă
Și maoaralele-au tăcut,
Iar sus pe dig, hamalii dorm,
Duhnind a spirt și-a iodoform...
Și portul parcă-ia dispărut...
Doar farurile — luminări marine —
Mai stau de veghe, nu știu pentru cine,
Și grave, ca niște Sibile
Ce rătăcesc pe Euxin,
Șoptesc :
„Trec zile după zile
Și-Argonauții nu mai vin !..."

ÎN AȘTEPTARE

Nu știu ce s-a schimbat în mine,
Dar simt că s-a schimbat ceva —
Ceva la fel ca după-o boală grea,
Cînd simți că-ți este mult mai bine !...

Am fost cîndva bolnav cu-adevărat ?...
Sau boala mea n-a fost decît
Coșmarul unui vis urît
Din care abia acum m-am deșteptat ?...

Nu știu ce-a fost, și nici n-aș vrea
Să știu mai mult decît mi-e dat să știu —
Cînd, mai curînd sau, poate, mai tîrziu,
Același „fapt divers” se va-ntîrîpla...

N-aștept decît o zi din calendar,
Cînd Dumnezeu are să-mi facă semn
(Că pot intra-n Ierusalim, solemn
Ca și Christos, călare pe măgar !...

ROMANȚA TINEREȚII

Necunoscuta care se vindea
N-a vrut să^mi spună-n prima zi cine era,
Dar fiindcă ea aflase cine sînt —
Poetul poreclit „Fluieră-Vînt” —
Și fiindcă mă ruga stăruitor
Să-i fiu și eu, din cînd în cînd, cumpărător,
Sinceritatea ei mna-nduioșat,
Și-n cadrul prețului fixat —
Un preț absurd,
Ridicul
Și meschin,
Cu care-aș fi băut un kilogram de vin —
M-am îmbătat de gura ei
Și-am adormit
Pe laurii idilelor lui Teocrit...

Dar vai !...
Necunoscuta se vindea
Nu numai mie, dar și altora !...
Și-azi un ciocoi,
Iar mîine un calic
O cumpărau la fel — mai pe nimic —

Căci ea — flămîndă veşnic — se grăbea
Să-şi vîndă gura dulce ca la tarapana

Eu singur doar nu m-am sfiit să-i spun
Că-s gata să-i ofer un preţ mai bun —
Dar cum îi luase mintea Dumnezeu,
Necunoscuta s^a spălat pe mîini cu preţul meu..
Şi-atunci —
De teamă să n-o bat,
Sau s-o ucid
Şi s-o ascund sub pat —
Deşi-o iubeam, am renunţat la ea
Şi n-am mai vrut sa ştiu cine era !...

Dar într-o zi cu ploaie şi cu vînt,
Necunoscuta care se vindea
S-a dus la fund
Şi-a dispărut...
Şi nimeni n-a mai întrebat de ea
De cînd intrase, parcă, în pămînt,
Cu numele-i mereu necunoscut...

Şi totuşi, Eu
Am întîlnit-o iar,
Dar nu ca altădată, pe trotuar,
La cafenea,
Sau în tramvai...
Am regăsit-o-n ziua de^ntîi mai,
Ascunsă de un sfert de veac într-un sertar,
În care sta de veghe, cuminte,
Şi aştepta
O zi să-mi mai aduc aminte şi de ea !...

Dar ce păcat
Că regăsirea ei m-a-ndurerat...
Şi-n loc s-o mai sărut —
Cum aş fi vrut —
Am început să plîng cu-adevărat !...

Necunoscuta care se vindea
De data asta nu mai era Ea —

Era doar vechea ei fotografie,
Pe care mi-o dăduse numai mie

Și-acum
Cred c-ați ghicit cine era
Necunoscuta oare se vindea...
Era chiar tinerețea mea L.

EUGEN ȘTEFĂNESCU-EST

Născut la Craiova, în 2 martie 1881, fiul maestrului de muzică *Gh. Ștefănescu și al Eufrosinei Negoescu. Școala primară și liceul, la Ploiești, apoi la București, la liceul „Sf. Sava”. Cîteva clase le urmează fi în particular. Licențiat în drept, în 1904. Magistrat în Teleorman și Dolj, între 1906—1909. Apoi avocat, înscris în baroul de Prahova (1910), transferat în baroul de Ilfov (1923). Portărel-șef la tribunalul Buzău (1931), Brașov (1933), Alba (1934). Demisionat la 17 sept. 1934. În 1952 >era orb. Decedează în același an.

OPERE :

Poeme, Buc., 1911 ; *Imperii efemere*, 1926.

COLABORĂRI :

Noua revistă română (1900—1902) ; *Carmen* (1901—1902) ; *Revista literară* (1904—1905) ; *Literatorul* (1904, 1918—1919) ; *Românul* (1905—1907) ; *Românul literar* (1905) ; *Semănătorul* (1907) ; *Revista celorlalți* (1908) ; *Libertatea* (1910) ; *Seara* (1911—1916) ; *Flacăra* (1911—1923) ; *Insula* (1912) ; *Floare albastră* (1912) ; *Facla* (1916, 1923, 1925, 1930—1940) ; *Salonul literar* (1925—1926) etc.

REFERINȚE :

[D. Anghel și St. O. Iosif], *Semănătorul*, 4 noiembrie 1907 ; Ilarie Chendi, *Poeme*, în *Luceafărul*, X, 1911, p. 320 ; [Ovid Densusianu],

Poeme, în *Viața nouă*, V, 10, 1911 ; N. Davidescu, *Poeme de Eugen Ștefănescu-Est*, în *Flacăra*, VII, 39, 1922 ; I. Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, Buc, 1925, voi. II, p. 261—267 ; Perpessicius, recenzie despre *Imperii efemere*, în *Mișcarea literară*, 3 octombrie 1925 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, 1927, p. 310—311 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, Buc, 1928, voi. I, p. 151—152 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 622 ; *Material documentar*, în *Studii și cercetări de istorie literară și folclor*, XI, 1, 1962, p. 180—181 ; Iconografie și documente la Institutul de istorie literară „G. Călinescu” al Academiei Republicii Socialiste România.

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *Spre alte țări, în Eldorado, Parcul galben, Balada Evei, în riul roz (Poeme, 1911J; Romanță, Viziune, Simfonie de toamnă (Imperii efemere, 1926J.*

SPRE ALTE ȚĂRI

Camelii, hortensii și roze hibride
 în glastre albastre subțiri,
Și prinzuri luxoase pe vaste terase,
 Adio la toate vă zic.

Malaga nervoasă rămână-n pahare
 Și florile-îi glastrele lor,
Cireșile-n părul mulțimei de-artiste,
Parfumul de piersici în aerul dulce,
 Și roua pe sticlele reci.

Adio, prințesă, dormi singură de-astăzi
 Sub plapuma verde de-atlas,
Și singură-n goana fugarilor galbeni
Te plimbă-n trăsura cu roate de flăcări,
 Luxoasă fantomă de flori.

Să nu mă-ntrebi dacă mai viu, cine știe
 Pe care pământ vom muri ?
Ți-o spune vreodată tomnatica ploaie
 Plângînd pe trotuarele roze,
Și apa de lacrimi plîngînd peste geamuri,
 Și frunzele toamnei căzînd.
Știi tu unde-i țara perversă și sfîntă
 în care se zice că mor

în vile de aur și-n visuri supreme
Poeții luxoși, dar săraci ?
în ce Eldorado s-ascund ruinații,
Prodigii fantastici, copiii perversi ?
Acolo-n azilul acela de-orgie
în țara aceea de regi,
în care efebii lascizi și excentrici
Se poartă în rochii de femei,
Iar noaptea se plimbă pe largi bulevarde
Cîntînd serenade și versuri savante
în mijlocul marei mulțimi de amante
Ce cîntă o dată cu ei;
Acolo, în țara de flori senzuale,
în țara nebunei risipe regale,
în țara de glorii și fasturi fatale
Mă duc să m-ascund într-un parc
Cu frunze albastre, cu poame de aur
Și ape cu punți de smarald.

Ori poate-n vrun templu cu turnuri de roze
în rege-mbrăoat să tronez,
Ori palid maestru cu versul pe buze
Să cînt nebunia beției de lux.

Mă duc, căci acolo mă cheamă lumina
Nirvanei moderne de aur,
Viața savantă, galantă și rară,
Nevoia de-un cîntec etern.

Mă duc, căci mi-e sete de altă licoare,
Iar banii, comoara de hani,
Sleită și goală, respiră săracă
Cisterna adîncă de bani.

Oh ! plec !... Dar acolo, atît de departe,
în lumea de flori și culori
Uita-voi eu patul, și dragostea noastră»
Și plapoma verde de-atlas ?

Zadarnic căta-voi departe de tine
De ce-i luna sfântă să știu,
Și florile-n parcuri de ce-s parfumate,
Și nopțile pline de vis.

Zadarnic vreo nimfă cerca-va-n saloane
Să-mi cînte vreun vals din povești.
Femeile-n rochii de aur zadarnic
Galante spre mine ar căta,
Căci nu s-ar aprinde lumină de soare
în ochii și-n muzica lor,
Zadarnic călca-vor sonorele clape,
Căci n-o fi cu ele Chopin.

Tu singură numai făceai să tresară
în inimi un vaiet nebun,
Și-n bal dansatorii vrăjiți să te cate,
Și toți să te-adore nebuni.

Ah, dragostea noastră și muzica noastră
în van le-oi căta-n alte țări,
Adio, sublimă și nobilă-artistă,
Adio de-o mie de ori !

Adio, prințesă, naiadă sublimă
Cu dinți de opal și mătase,
Fantasmă luxoasă cu sînge de roze
Și buze voioase ce veșnic surîd.

Ce teatru e-n iaer !... Te văd prima dată
Pe cîmpul de curse la Caen,
Prințesă în rochie de gaz și de spumă,
O trenă nebună lăsînd.

Te văd pe terasă la Nisa, sirenă
Cu ochii violeți de mister,
Și gloria iernii, triumful serbării
La marea bătaie de flori.

Azi toate sînt basme din lumi de fantasme ;
Minciună, aievea ori vis,
Tu uită-le toate, fii iarăși Marcela
Pe care am văzut-o la Caen ;
Iubește pe-un altul și uită pe-acela
Ce-n plînset adio ți-a spus,
Adio, Marcela, un ultim adio
Dar cel mai suprem și mai lung !

ÎN ELDORADO

în Eldorado
E-atîta aur,
Atîția bani,
Atîta rîset,
Atîta zgomot,
Atîta plînset
De bani de aur
Și-n aer curge
Mirajuri scumpe,
Vedenii roze,
Parfum de flori,
Guvinte clare,
Și rime rare,
Și versuri stranii
De melodie
Si de culori.

în Eldorado
Emfaza cîntă
Pe străzi de vis,
Viori uscate
Și-ndelirate,
Inventă note
Și cîntă-n flori,

în flori albastre
Și-n flori involte
De tuberoze
Și de camelii,
Și-n flori nervoase
Cu sînge galben
De trandafir.

în Eldorado
Palpită vîntul,
în Eldorado
Salcîmii au
Ciorchine move
De flori ce știu
Să spuie versuri
Miraculoase
Și să adoarmă
Pe bănci de piatră
Copile goale
Ce vor visa
Amanți exotici.

în Eldorado
Vibrează-n unde
Lingușitoare
Parfumuri vii
Și-n ore tandre,
Și-n parcuri roze
Ele excită,
Pășionează
Și enervează ;
în Eldorado
Sînt flori femei
Și ploi de foi,
Ninsori de sori,
Miraj de astre,
Parade-ialbastre,
Fantasme, basme,
Și pantomime
De viziuni.
în Eldorado

Mă duc cu gîndul,
Trăiesc cu gînduî
Visul de basm,
Scrisori pătate
Cu lacrimi turburi
Îmi vin d-acolo
Și plîng mereu.
Cu buze albe
Sărut scrisoarea,
Oh, cine-mi scrie
Scrisori d-acolo ?
...Sărut scrisoarea,
Cu buze albe,
Cu gura-ntinsă,
Cu gura-n spasm...

PARCUL GALBEN

Știți voi cînd curge aur
în aerul fantastic al serilor de toamnă ?

în parcul vechi și nobil al regilor, deodată
Pe banca mea iubită visez culori și plîng ;
Mistralul spune versuri dintr-o poemă tristă,
Și toată fantezia,
Și visurile toate din lumile apuse
în mintea mea se strîng.

Știți voi cînd curge soare pe apele de aur
în simfonia dulce
A muzicilor stinse din lumea de eter ?
Știți voi cînd curge aur
Și umple atmosfera cu-o seară parfumata
Și-o oră de mister ?

Pe fond de milioane de frunze-ngălbenite,
Pictate cu rugină, portocaliu și crom,
Se zugrăvesc tăcute statuile de nimfe,
Si scările de piatră, și rampele sculptate,
Și vasele de flori.

în parcul vechi și nobil
Melancolia curge din spațiul somptuos ;
în parcul vechi și galben
în care-odată regii
Cu haine de mătase și spade de argint
Și nobilele dame roiau triumfătoare.

în aerul de crini,
în parcul vechi și galben azi nimeni nu mai vine,
Și nimeni nu mai spune
Minuni de madrigale,
Șoptiri sentimentale
Femeilor de vis,
Femeilor galante cu sînurile goale ;
Cu brațele sculptate
Și evantaiuri roze de pene de ibis.
în parcul vechi și galben
Azi cîntă elegia apușilor fiori
Și nimeni nu mai știe povestea minunată
A celor ce pe banca aceasta s-au iubit.
Dar pe nisipul galben, pe-aleele de soare
Stă încă urma mică a pașilor reginei
Și parc-o vezi, înaltă, cu ochii luminoși,
Nocturnă furișată fugind de clarul lunei
în umbra cea mai neagră a vrunei portocal.
Marchizul alb și tînăr
Și mai frumos ca visul cel mai frumos de fată
Și guraliv și dulce
îi spune vorbe tandre
Și amîndoi, în noaptea tîrzie și bolnavă,
Se istovesc într-unui și nesfîrșit sărut.

BALADA EVEI

într-un crepuscul violet,
Pe țărmul unei mări vopsite
Cu cel mai otrăvit albastru,
Venisem să privesc serbarea
Culorilor nemaivăzute,
Spasmodiaa enervare
A gamelor de violet,
A gamelor ultramarine
Șina gamelor de roz discret.
Era o seară vinovată
De-o crimă groaznică și rară,
Era un aer pătat de sînge
Ce se-nehega și rîdea
Amenințînd o lume-ntreagă.
Era o seară-nspăimîntată,
Și marea se mișca nebună,
Izbind talazuri de cerneală
De colțul stîncilor spectrale,
Era un vis visat în chinuri,
Un vis nebun de criminal.

Și-n seara-aceea de cabală
Mi-ai răsărit plîngînd, frumoasă
Ca o poemă de iubire,
Ca o poemă recitată
într-un parfum de trandafiri,
Mi-ai apărut misterioasă
în față, nimfă vinovată
Cu părul despletit, și albă,
Și albă ca un vis bolnav,
...Și mi-ai căzut plîngînd în față,
Și nu mă cunoșteai, și totuși
Mi-ai povestit plîngînd păcatul
în aiurare și-n șoptiri,
Minai povestit ca o nebună,
Ca o actriță-n dilerare
Păcatul unei nopți smintite

De dragoste și de uitare,
Păcatul unei nopți de friguri,
Păcatul unei nopți amare,
Păcatul unei nopți albastre,
Păcatul încă neiertat.

Povestea ta era o dramă
Și cunoscută și bizară,
Și o știam pe dinafară
De mult, dar totuși te-ascultam ;
Se depanau atât de dulce
Melodioasele suspinuri,
Și șirul de cuvinte clare,
Și fraza ta tremurătoare
De pasiune și de chin,
Cănn aer se oprise vîntul
Și-n cer nu se stinsese pata
De sînge, toți te ascultam.

Și-ai povestit o seară-ntreagă
Povestea-aceea de păcate.
Romantică și voluptoasă,
Figura ta părea un vis;
Și te-am luat încet de mînă,
Te-am ridicat ca pe-o bolnavă,
Te-am șters de lacrimile-uscate
Și fermecat te-am sărutat.

Oh, carne, carne vinovată,
Tu care răscolești în suflet
Și cauți dragostea, ți-o dau ;
Ridică-te cu brațe-ntinse,
Cu gesturi albe de madonă
Și minte-mă și spune-mi versuri
Din toată lumea de minciuni.
Eu te voi crede, te voi crede,
Ah, te voi crede, carne dulce,
Amară carne, te voi crede,
Căci te iubesc ca un nebun.

ÎN RÎUL ROZ

în rîul roz ce curge
Ca o mătase dulce,
Ca o mătase scumpă,
Mătase de mister,
Fişie dintr-o rochie
De bal a vrunei fee,
în rîul roz dorm visuri
Şi nori căzuţi din cer.

Aici în înserarea
Pictată în pastel,
în înserarea tristă
Şi roză şi bolnavă
Mi-ascund adesea gîndul
Pasionat şi plîns,
Şi plîng în crepusculul
Hipnotic de tristeţe,
Şi plîng cu aiurarea
Străinului învins.

Din casa mea înaltă
Privesc senina apă,
Şi-n valurile-i calme
Povestea mi-o ascund,
Ah, valurile calme
Povestea mea o poartă,
Dar nu o-nghite valul,
Ah, valul n-o înghite !
Şi-o văd povestea-mi tristă
Plutind în contra apei
în faţa mea mereu.

ROMANȚĂ

Simți tu în noaptea înstelată,
Atît de-albastră
Și de calmă,
Și-n vîntul proaspăt și năvalnic
Ce se revarsă pe ferestre,
Iubirea mea de peregrin ?

Iubirea mea lucește-n lună,
Surîde dintre norii monștri
Și tremură pe lacul fin...
Iubirea mea se frînge-n pumnul
Nervos,
Și pătimaș,
Și tandru,
în pumnul ce ți-a strîns odată
Superbul trup de fee sfîntă,
Iubirea mea se scaldă-n ochii
Cei plîși de dor...
Și arde roză
Pe gura mea de visător !...

Iubirea mea e o baladă
Nebună
Spusă d-un poet,
Un fin parfum de flori,
O noapte zdrobită-n sărutări supreme,
Un țipăt de plăcere sfîntă...
Și două brațe de mătase,
Pe cari nebunia nopții
Le-a strîns pe corpul meu,
Iar ziua
Perversă și surîzătoare
Le-a desfăcut
Și le-a zvîrlit...

Iubirea mea e un concert
De simfonii nemaieîntate,

Armonizate în lumina
Albastră-a ochilor tăi mari...
Iubirea mea-i o fantezie
Frivolă de adolescență,
Un imn galant,
Un vis narcotic,
Lasciv și trist ca o poemă,
O nebunie de lumină
Ce s-adîncește-arzînd în suflet...

Ah, note lungi!...
Ah, note clare și stranii ce pătrund prin fire
Le-auzi ?...
Ce vor ?...
Ce oare cîntă în aerul albastru-al serii ?
În aerul măreț al nopții,
În aerul ușor al clareii
Și eteralei dimineți ?

E ruga mea!...
E ruga dulce și tristă-a dragostei nenvinse !...
E ruga tainică cu care
Te-adorm și te deștept,
Și care
E cîntecul suprem al vieții
Sălbatic și arzătoare !...
E cîntecul de adorare,
Demonica chemare,
Care
Se varsă ca un basm de vorbe,
De roze,
De parfum
Și soare !...

Și-n aerul umbros al nopții
E un parfum difuz de floare...
Și ruga mea se rupe caldă
Și spintecă adîncul păcii...
E un mister solemn ce curge
În undele de vînt...

Și-s versuri în toate cutele naturii...
Și-i o sublimă simfonie
în tot ce simt și tot ce-aspir...

Ah, tot infernul de păcate
E un altar curat și sacru !...

în golul nopții stă solemnă
Albastra lună de argint...

Eternă pace...
Vis de stele...
Mister de umbre...
Vînt de flori...

Iubirea mea e o lumină
Ce rătăcește izgonită,
E o poemă nesfîrșită
Ce plînge sub balconul tău !

VIZIUNE

Pe perne galbene de-atlaz,
Pe perne galbene pictate cu violet de iris proaspăt
Și cu foi verzi de heliantă.
Splendoarea corpului ei alb
Iluminează ochii-mi lubrici...

Decor de lămpi îmbrodite în voaluri roșii japoneze
îmi arde vîzul
Și mă-mbată cu cea mai stranie beție.

Misterul unei poezii

De nimburi imateriale
S-aprinde-n ochii mei himerici...

Văd odalisce răzvrătite
Cu trupuri albe,
Parfumate,
Rostogolindu-se în vid..

Văd ramuri de mimoze roze
Dansînd pe-oglinzi de apă moartă...

Văd sclavii regali
Purtînd în mîini
Tăvi grele de-aur
încărcate cu fructe galbene și roșii...
Văd patinajuri voluptoase sărbătorind perversitatea,
Văd dansuri de mătăsurii scumpe
înnnebunînd,
Ningînd,
Pulverizîndu-se în vînt.

Mă-nvăluie în mister și noapte,
Mă prind pe drumuri de-amintiri...

Pe pernele de-atlaz de aur !
Pe pernele de basm, pictate cu violet de iris proaspăt

Și cu foi verzi de helianță
îi caut forma sugestivă a corpului ei alb...

Dar forma lui strălucitoare
A dispărut de mult...

Topaze galbene topite
într-o mătase orbitoare
Iluminează ochii-mi tragici...

Iar pernele de aur galben
Pictate
Cu violet și verde magic
îmi rîd !...
îmi rîd nebune,
Privindu-mi ochii lungi, lugubrici,
Cum plîng visînd,
Cum mor plîngînd...

SIMFONIE DE TOAMNĂ

Hai să mergem în parcul
Bătrîn !
I-o zi de toamna
Ca o poveste sfîntă
Din *Biblie*...

Misterul
Luminei adormite
Dezvăluie-n decor
De frunze ruginite
Durerea visătoare
A statuielor mute...

I-o zi atît de calmă,
Orientală,
Tristă
Și fizică !...
Din soare
Se frîng bucăți de-aramă
Și-alamă arzătoare,
Ce curg pe tot pămîntul...
E o lumină

Lină,
O oră
Monotonă,
Un spațiu de mîhnire
Senin și panoramic,
Un smalț turnat pe toate
Imaginile lumii...

Hai să mergem în parcul
Măreț !...
I-o simfonie
De strofe vechi,
Pe cari
Se-ngîină-n agonie
Un trubadur bătrîn,
E un adagio magic
Cîntat de toata firea,
Un imn vrăjit și tragic
Ce-acoperă pămîntul,
Un plîns irezistibil,
în care tot amarul
Din inimă
Se zbate,
Se macină
Și moare
Cu ochii fulgerați...

Hai să mergem în parcul
Aprins !...
E o beție
De sînge atmosfera !...

Cu seara care scurmă
Tot jarul atmosferic
Pe cerul nesfîrșit
Ne năruim în flăcări !...
Și ardem frînți de patimi,
învăluți în pară.
Extaziați
Și dornici

De visuri nențelese,
Ni-s ochii de lumină
Și inima de soare !...

Hai să mergem în parcul
Ce pare un teatru dacic,
În seara care-apasă
Din ce în ce mai greu,
In noaptea care vine,
Ca o manta imensă,
Ca un demonic negru
Ce-mbată universul
Și umple golul tot...

Conture uriașe
De nori
Încarcă cerul,
Conture lungi și grele,
Conture de asfalt...

E o alarmă surdă !...
Ne-amenință-n tăcere
O catastrofă !...
Pare
O uliță nebună
Străvechea noastră strada,
O uliță smintită
De lume care-aleargă...

Hai să fugim !...
Simt trupul
Cum tremură...
Mi-e frică !...
Umbre plînse
Din ce în ce mai multe
Aleargă urmărite
De groază,
Iar noi sintem

Aici atît de singuri !...
Sîntem atît de singuri !...

Hai să fugim în parcul
Bătrîn,
Hai să fugim !...

G. BACOVIA

G. Bacovia, poet al tristeților provinciale, s-a născut la Bacău în ziua de 4/17 septembrie 1881, al cincilea copil — din 13 ! — al comerciantului Dimitrie Vasiliu și al Zoiei Lango. Cursul primar și gimnaziul îl urmează la Bacău, dovedind talent la desen și vioară, premiat de Tinerimea română (1899). Debutează la Literatorul în 1899, sub pseudonimul V. George. În 1900 se înscrie la școala militară din Iași, pe care o părăsește curînd, pentru liceul civil. În 1903 este student la Facultatea de drept din București, pășind în cercurile literare, alături de Macedonski.

Temperament retractil, cu predispoziții depresive, ostil agitației, părăsește Bucureștiul în 1904. Revine la Bacău, urmînd să-și continue cursurile de drept la Iași, pe care le termină abia în 1911. Se înscrie în baroul din Bacău, fără să profeseze vreodată avocatura. În schimb, îl întîlnim suplinitor la o școală primară, apoi copist și ajutor de contabil la prefectura din Bacău. Dar nu va sta mult în aceste funcții minore, căci poetul se îmbolnăvește, demisionează în 1913 și se internează într-un sanatoriu la București. În 1916 este copist la Direcția învățămîntului secundar și superior din București, iar în timpul războiului este evacuat cu arhiva la Iași. Între 1917 și 1921, ocupă alte cîteva mici slujbe în București, de fatalitatea cărora nu se va elibera decît tîrziu. Se îmbolnăvește din nou, demisionează și se reîntoarce la Bacău, eterna sa alma mater (1922), unde e numit profesor suplinitor de desen și caligrafie și director la revista Ateneul cultural.

Avea de pe acum un oarecare nume literar local, căci în 1915 scosese o revista proprie, *Orizonturi noi*, salutată călduros de Macedonski. În 1923 este premiat de Ministerul Artelor pentru volumul *Plumb*, iar în 1925, Societatea Scriitorilor Români îi decerne un premiu în valoare de 10.000 lei, cu care va tipări volumul *Scînteii galbene* (1926). În 1928 se căsătorește cu profesoara poetă Agatha Grigorescu, eveniment care-l fixează la București, unde rămîne pînă la sfîrșitul vieții. În 1934 primește, împreună cu T. Arghezi, Premiul național de poezie. G. Bacovia este sărbătorit în 1946 de Ministerul Artelor, care-i acordă înfiul mare premiu. Împlinind 75 de ani, poetul este omagiat în 1956 de întreaga piesa literară, primind o adevărată consacrare oficială. Nu se va bucura mult de ea, căci în 1957, la 22 mai, G. Bacovia moare, punînd capăt unei existențe discrete, profund interiorizate, apăsată de suferință și boală, cu străfulgerări vizionare.

OPERE (poezii) :

Plumb, Buc, Flacăra, 1916 ; ed. a II-a, Rîmnicul-Sarat, 1924 ; *Bucăți de noapte*, voi. editat de Agatha Grigorescu, Buc, 1926 ; *Scînteii galbene*, Buc, 1926 ; *Poezii*, ed. a III-a (*Plumb, Scînteii galbene*), Buc, Ancora, 1929 ; *Cu voi*, Buc, Orizonturi noi, 1930 ; *Poezii*, prefațat de Adrian Maniu, Buc, Fundația pentru literatură și artă, 1934 ; *Comedii în fond*, Buc, Bibi. pt. toți, nr. 1.489, 1936 ; *Opere*, Buc, Fundația pentru literatură și artă, 1944 ; *Stanțe burgheze*, Buc, Casa școalelor, 1946 ; *Poezii*, prefață de E. Jebeleanu, Buc, E.S.P.L.A., 1956, ed. a II-a, *Poezii* (prefață de E. Jebeleanu, revăzute și adăugite de autor), Buc, E.S.P.L.A., 1957 ; *Scrieri alese*, Buc, E.P.L., colecția „Scriitori români”, 1961 ; *Amurg violet* (în limba maghiară), Buc, 1961 : *Poezii*, Buc, Colecția „Liliput”, 1962 ; *Poezii*, Buc, „Cele mai frumoase poezii”, Ed. Tineretului, 1964 ; *Plumb*, prefață de N. Manolescu, Buc, Bibi. pt. toți, nr. 288, E.P.L., 1965 ; *Postume*, Ateneu, III, 9, septembrie 1966 ; *Bacovia inedit*, Tcmis, 6, decembrie 1966.

COLABORĂRI:

Literatorul (1899, 1918) ; *Arta* (1903, 1904) ; *Liga conservatoare* (1906) ; *Românul literar* (1906—1908, 1912) ; *Versuri* (1911) ; *Revista idealistă* (1911) ; *Versuri și proză* (1912—1915) ; *Insula* (1912) ; *Flacăra* (1912, 1913, 1916, 1922, 1956) ; *Arhiva* (1912) ; *Absolutio* (1913, 1914) ; *Noua revistă română* (1914—1916) ; *Seara* (1914) ; *Ilustrațiunea națională* (1914) ; *Orizonturi noi* (1915, 1929, 1930) ; *Cronica Moldovei* (1915, 1916) ; *Făclia* (1916) ; *Revista critică* (1916) ; *Cartea vremii* (1919) ; *Gîndirea* (1922) ; *Cugetul românesc* (1923, 1924) ; *Năzuința* (1924) ; *Mîșcarea literară* (1925) ; *Ateneul literar* (1925, 1927) ; *Viața literară* (1927, 1929—1931, 1935) ; *Căminul nostru* (1927) ; *Îndreptar* (1930) ; *Revista scriitoarelor și scriitorilor* (1930, 1931, 1933) ; *Muzică și poezie* (1935, 1936) ; *Contem-*

poranul (1955) ; *Gazeta literara* (1955) ; *Tinărul scriitor* (1956) ; *Scrisul bănăţean* (1956) ; *Steaua* (1956) ; *Viaţa studenţească* (1957) ; *Viaţa românească* (1957)

REFERINȚE :

Alexandru Macedonski, *Bacovia*, Făclia, I, 7, 1 ianuarie 1916 ; [Ovid Densusianu], *Plumb, Viaţa nouă*, XII, 1, 1916 ; [I. Vinea], *Plumb, Cronica*, II, 57, 1916 ; N. Davidescu, *Aspecte şi direcţii literare*, I, *Viaţa românească*, 1921, p. 35—37 ; Vladimir Streinu, G. *Bacovia, Cugetul românesc*, I, 8—9, 1922 ; Ion Darie (Cezar Petrescu), G. *Bacovia, poet al deznădejdilor patriarhale, Gîndirea*, III, 7, 1923 ; Ion Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, I, Buc, Cartea românească, 1923, p. 23—28 ; E. Lovinescu, *Critice*, IX, Buc, Ancora, 1924, p. 51—57 ; N. Davidescu, *Aspecte şi direcţii literare*, II, Buc, Cultura naţională, 1924, p. 115—120 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluţia poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 312—316 ; Perpessicius, *Menţiuni Critice*, I, Buc, Casa şcoalelor, 1928, p. 160—165, 195—200 ; I. Valerian* *De vorbă cu G. Bacovia, Viaţa literară*, IV, 1.907, 1928 ; Al. Piru, *M. Rollinat şi G. Bacovia, Jurnalul literar*, I, 27, 2 iulie 1939 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 627—630 ; Şerban Cioculescu, *Aspecte lirice contemporane*, Buc, Casa şcoalelor, 1942, p. 189—195 ; Tudor Vianu, G. *Bacovia, R. F.*, X, 7, iulie 1944 ; Agatha Grigorescu-Bacovia, *Bacovia*, Buc, E.P.L., 1962 ; *Bibliografia literaturii române*, 1948—1960, Buc, Ed. Acad. R.P.R., 1965, p. 93—95 ; Agatha Grigorescu-Bacovia, *Variante bacoviene inedite, Gazeta literară*, XIII, 24, 16 iunie 1966 ; *Bacovia* (număr omagial), *Ateneu*, III, 9, septembrie 1966 ; Constantin Călin, *Bacovia în critica şi istoria literară, Ateneu*, III, nr. 10, 11 şi 12 (oct., noiembrie şi decembrie) 1966 ; *Prezenţa lui G. Bacovia* (diferite articole), în *Steaua*, XVII, 10, octombrie 1966 ; M. Petroveanu, *Bacovia şi obsesia eului, Cronica*, I, 36, 15 oct. 1966 ; Lidia Bote, *Simbolismul românesc*, Buc, E.P.L., 1966 ; Sanda Golopenţia-Eretescu, *Reliefarea motivului în poezia lui G. Bacovia*, în *Studii de poetică şi stilistică*, Buc, E.P.L., 1966, p. 251—317 ; S. B., în *marginea ediţiei bibliofile a volumului „Plumb”, Viaţa românească*, XX, 1, 1967 ; I. M. Raşcu, *Amintiri şi medalioane literare*, Buc, E.P.L., 1967, p. 7—101.

Poeziile sînt reproduse din voi. *Poezii*, Buc, E.S.P.L.A., 1957.

DECOR

Copacii albi, copacii negri
Stau goi în parcul solitar :
Decor de doliu, funerar...
Copacii albi, copacii negri

în parc regretele plîng iar...

Cu pene albe, pene negre,
O pasăre cu glas amar
Străbate parcul secular...
Cu pene albe, pene negre...

în parc fantomele apar...

Și frunze albe, frunze negre
* Copacii albi, copacii negri :
/ Și pene albe, pene negre,
j Decor de doliu, funerar...

în parc ninsoarea cade rar.

AMURG

Trec corbii — ah, „Corbii*
Poetului Tradem —
Și curg pe-nnoptat
Pe-un tîrg înghețat,

Se duc pe pustii...
Pe cînd, de argint,
în amurg de argint,
S-aprinde Crai-Nou,

Pe zări argintii
în vastul cavou...
Iubito, ah, „Corbii”
Poetului Tradem...

LACUSTRĂ

De-atîtea nopți aud plouînd.
Aud materia plîngînd...
Sînt singur, și mă duce-un gînd
Spre locuințele lacustre.

Și parcă dorm pe scînduri ude,
în spate mă izbește-un val —
Tresar prin somn, și mi se pare
Că n-am tras podul de la mal.

Un gol istoric se întinde,
Pe-aceleași vremuri mă găsesc...
Și simt cum de atîta ploaie
Piloții grei se prăbușesc.

De-atâtea nopți aud plouînd,
Tot tresărind, tot așteptînd...
Sînt singur, și mă duce-un gînd
Spre locuințele lacustre.

GRI

Plîns de cobe pe la geamuri se opri,
Și pe lume plumb de iarnă s-a lăsat;
„I-auzi corbii", mi-am zis singur... și-ani oftat,
Iar în zarea grea de plumb
Ninge gri.

Ca și zarea, gândul meu se înnegri-
și de lume tot mai singur, mai barbar, —
Trist cu-o pămă mătur vatra, solitar...
Iar în zarea grea de plumb
Ninge gri.

SONET

E-o noapte udă, grea, te-neci afară,
Prin ceață — obosite, fără zare —
Ard, afumate, triste felinare,
Ca într-o crîsmă umedă, murdară.

Prin măhălăli mai neagră noaptea pare...
Șivoaie-n case triste inundară —
Ș-auzi tușind o tuse-n sec, amară —
Prin ziduri vechi ce stau în dărîmare.

Ca Edgar Poe, mă reîntorc spre casă,
Ori ca Verlaine, topit de băutură —
Și-n noaptea asta de nimic nu-mi pasa.

Apoi, cu pași de-o nostimă măsură,
Prin întuneric bijbiesc prin casă,
Și cad, recad, și nu mai tac din gură.

TABLOU DE IARNĂ

Ninge grozav pe cîmp la abator
Și sînge cald se scurge pe canal;
Plină-i zăpada de sînge animal —
Și ninge mereu pe-un trist patinor...

E albul aprins de sînge-nchegat
Și corbii se plimbă prin sînge... și sug ;
Dar ceasu-i târziu... în zări corbii fug,
Pe cîmp la abator s-a înnoptat.

Ninge mereu în zarea-nnoptată...
Și-acum, cînd geamuri triste se aprind,
Spre abator vin lupii licărind.
— Iubito, sînt eu la ușa înghețată.

ÎN GRĂDINA

Scîrțâie toamna din crengi ostenite
Pe garduri bătrîne, pe streșini de lemn,
Și frunzele cad ca un sinistru semn
În liniștea grădinii adormite.

O palidă fată cu gesturi grăbite
Așteaptă pe noul amor...
Pe cînd, discordant și înfiorător,
Scîrîie toamna din crengi ostenite.

PĂLIND

Sînt solitarul pustiilor piețe
Gu tristele becuri cu pală lumină —
Cînd sună arama în noaptea deplină,
Sînt solitarul pustiilor piețe.

Tovarăș mi-i rîsul hidos, și cu umbra
Ce sperie cîinii pribegi prin canale ;
Sub tristele becuri cu razele pale,
Tovarăș mi-i rusul hidos, și cu umbra.

Sînt solitarul pustiilor piețe
Cu jocuri de umbră ce dau nebunie ț
Pălind în tăcere și-n paralizie, —
Sînt solitarul pustiilor piețe...

NEVROZĂ

Afară ninge prăpădind,
Iubita cîntă la clavier,
Și tîrgul stă întunecat,
De parcă ninge-n cimitir.

Iubita cîntă-un marș funebru.
Iar eu nedumerit mă mir ;
De ce să cînte-un marș funebru...
Și ninge ca-ntr-un cimitir.

Ea plînge, și-a căzut pe clape,
Și geme greu ca în delir...
în dezacord clavirul moare.
Și ninge ca-ntr-un cimitir.

Și plîng și eu, și tremurînd
Pe umeri pletele-i resfir...
Afară tîrgul stă pustiu
Și ninge ca-ntr-un cimitir.

MOINĂ

Și toamna, și iarna
Coboară-amîndouă ;
Și plouă, și ninge, —

Și ninge, și plouă.

Și noaptea se lasă
Murdară și goală ;
Și galbeni trec bolnavi
Copii de la școală.

Și-s umezi părășii,
Și-un frig mă cuprinde —
Cu cei din morminte
Un gînd mă deprinde...

Și toamna, și iarna
Coboară-amîndouă ;
Și plouă, și ninge, —
Și ninge, și plouă.

OH, AMURGURI

Oh, amurguri violete...

Vine
Iarna cu plînsori de piculine...

Peste parcul părăsit
Cad regrete
Și un negru croncănit...

Veșnicie,
Enervare...
Din fanfare funerare
Toamna sună, agonie...

Vînt de gheață s-a pornit,
Iar sub crengile schelete, —
Hohot de smintit.

Nici o urmă despre tine,
— Vine, nu vine ?...

Oh, amurguri violete...

CUPTOR

Sînt cîțiva morți în oraș, iubito,
Chiar pentru asta am venit să-ți spun
Pe catafalc, de căldură-n oraș,
încet, cadavrele se descompun.

Cei vii se mișcă și ei descompuși,
Cu lutul de căldură asudat;

E miros de cadavre, iubito,
Și azi chiar sinul tău e mai lăsat.

Toamnă pe covoare parfume tari,
Adu roze pe tine să le pun ;
Sînt cîțiva morți în oraș, iubito,
Și-ncet, cadavrele se descompun...

PANORAMĂ

Plîngea caterinca-fanfară
Lugubru în noapte, tîrziu...
Și singur priveam prin ochene,
Pierdut în muzeul pustiu...

Și-n lumea ochenelor triste
Mă prinse sinistre gîndiri —
în jurul meu corpuri de ceară,
Cu hîde și fixe priviri.

Și-acea caterinca-fanfară
îmi dete un tremur satanic ;
în racle de sticlă — princese
Oftau, în dantele, mecanic.

Și-atunci am fugit plin de groază
Din sumbrul muzeu fioros,
Orașul dormea în tăcere,
Flașneta plîngea cavernos.

Plîngea caterinca-fanfară
O arie tristă, uitată...
Și stam împietrit... și de veacuri,
Cetatea părea blestemată.

PLUMB DE TOAMNĂ

Deja, tuşind, a şi murit o fată,
Un palid visător s-a împuşcat;
E toamnă şi de-acuma s-a-nnoptat...
— Tu ce mai faci, iubita mea uitată ?

Într-o grădină publică, tăcută,
Pe un nebun l-am auzit răcnind,
Iar frunzele cu droaia se desprind ;
E vînt şi-orice speranţă e pierdută.

Prin tîrgu-nvăluit de sărăcie,
Am întîlnit un popă, un soldat...
De-acum pe cărţi voi adormi uitat,
Pierdut într-o provincie pustie.

Deja, au şi pornit pe lumea eronată
Ecouri de revoltă şi de jale :
Tot mai citeşti probleme sociale...
Sau ce mai scrii, iubita mea uitată ?

PLOUĂ

Da, plouă cum n-am mai văzut...
Şi grele tălângi adormite,
Cum sună sub şuri învechite !
Cum sună în sufletu-mi mut !

Oh, plînsul tălângii cînd plouă !

Şi ce enervare pe gînd !
Ce zi primitivă de tină !

O bolnavă fată vecină
Răcnește la ploaie, rîzînd...

Oh, plînsul tălăngii cînd plouă !

Da, plouă... și sună umil
Ca tot ce-î iubire și ură —
Cu-o muzică tristă, de gură,
Pe-aproape s-aude-un copil.

Oh, plînsul tălăngii cînd plouă !

Ce basme tălăngile spun !
Ce lume-așa goală de vise !
...Și cum să nu plîngi în dbise,
Da, cum să nu mori și nebun ?

Oh, plînsul tălăngii cînd plouă !

IN PARC

Acum stă parcul devastat, fatal,
Mîncat de cancer și ftizie,
Pătat de roșu carne-vie —
Acum se-nșiră scene de spital.

Atunci, rîdea,
Băteau aripi de veselie ;
Parfum, polen și isterie, —
Atunci, în parc, și ea venea.

Acum cad foi de sînge-n parcul gol,
Pe albe statui feminine;
Pe alb model de forme fine,
Acum se-nșiră scene de viol...

SINGUR

Odaia mea mă înspăimîntă,
Cu brîie negre zugrăvită —
Prin noapte, toamna despletită
în mii de fluieri cîntă.

— Odaie plină de mistere,
în pacea ta e nebunie ;
Dorm umbre negre prin unghere,
Pe masă arde o făclie.

— Odaie plină de ecouri,
Cînd plînsu-^ncepe să mă prindă,
Stau triste negrele tablouri —
Făclia tremură-n oglindă.

Odaia mea mă înspăimîntă...
Aici n-ar sta nici o iubită —
Prin noapte, toamna despletită
In mii de fluieri cîntă.

MARȘ FUNEBRU

Ningea bogat, și trist ningea, era tîrziu
Cînd m-a oprit, în drum, la geam clavirul;
Și-am plîns la geam, și m-a cuprins delirul —
Amar, prin noapte vîntul fluiera pustiu.

Un larg și gol salon vedeam prin draperii,
Iar la clavir o brună despletită
Cînta purtînd o mantie cernită,
Și trist cînta, gemînd, între făclii.

Lugubrul marș al lui Chopin
îl repeta cu nebulie...
Și-n geam suna funebra melodie,
Iar vîntul fluiera ca țipătul de tren.

Apoi veni și-o blondă în salon...
Și-aproape goală prinse, adormită,
De pe clavir, o scripcă înnegrită —
Și urmări, pierdută, marșul monoton.

Înaltă, despletită, albă ca de var,
Mi se părea Ofelia nebună...
Și lung **gemia arcușu-acum pe strună**
îngrozitorul marș lugubru, funerar.

Cîntau amar, era delir,
Plîngea clavirul trist și violina —
Făcliile își tremurau lumina,
Clavirul catafalc părea, și nu clavir.

Tîrziu, murea clavirul lung gemînd,
Luptau făcliile în agonie...
Și-ncet se-ntinse o noapte de vecie,
Și-n urmă, greu, un corp am auzit căzînd.

Vai, de-atunci îmi pare lumea și mai tristă,
Viața-i melodie funerară...
Și nu mai uit nebuna lăutară —
Și transfigurata, trista claviristă.

NOCTURNĂ

E-o muzică de toamnă
Cu glas de piculină,
Cu note dulci de flaut,
Cu ton de violină...

Și-acorduri de clavire
Pierdute, în surdină ;
Și-n tot e-un marș funebru
Prin noapte, ce suspină...

NERVI DE PRIMĂVARĂ

Melancolia m-a prins pe strad
Sînt amețit.
Oh, primăvara iar a venit...
Palid, și mut...
Mii de femei au trecut ;
Melancolia m-a prins pe stradă.

E o vibrație de violete,
Trece și Ea ;
Aș vrea,
Dar nu pot s-o salut ;
Oh, și cum a trecut,
între o vibrație de violete.

Nimicnicia m-a prins pe stradă,
Am adormit.
Oh, primăvara iar a venit
Pal, și uitat...
Vals funebru, depărtat.
Melancolia mă ține-n stradă...

NOTE DE PRIMĂVARĂ

Verde crud, verde crud...
Mugur alb, și roz, și pur,
Vis de-albastru și azur,
Te mai văd, te mai aud !

Oh, punctează cu-al tău foc,
Soare, soare...
Corpul ce întreg mă doare,
Sub al vremurilor joc.

Dintr-un fluier de răchita,
Primăvară,
O copilă poposită la fîntînă
Te îngîină
Pe cîmpia clară...

Verde crud, verde crud...
Mugur alb, și roz, și pur,
Te mai văd, te mai aud,
Vis de-albastru și azur.

FANFARĂ

Ce tristă operă cînta
Fanfara militară
Tîrziu, în noapte, la grădină...
Și tot orașul întrista
Fanfara militară.

Plîngeam, și rătăceam pe stradă
în noaptea vastă și senină ;
Și-atît de goală era strada —
De-amanți grădina era plină.

Oraşul luminat electric
Dădea fiori de nebunie —
Era o noapte de septembrie,
Atît de rece şi pustie !

Şi tot oraşul întrista
Fanfara militară...
Tîrziu, în noapte, la grădină,
Ce tristă operă cînta
Fanfara militară.

T O A M N Ă

Clavirile plîng în oraş...

Afară o vreme de plumb
Şi vîntul împrăştie ploaia,
Tomnatic frunze prin tîrg
Aleargă pe drumuri cu droaia.

Un bolnav poet, atacat,
Aşteaptă tuşind pe la geamuri
O fată, prin gratii, plîngînd,
Se uită ca luna prin ramuri.

Ea plînge... el palid se pierde
Prin tîrgul sălbatic, sever ;
Şi pare tabloul acesta
Că-i antic şi plin de mister !...

CU VOI..,

Mai bine singuratic și uitat,
Pierdut să te retragi nepăsător,
În țara asta plină de humor,
Mai bine singuratic și uitat.

• — O, genii întristate care mor
în cerc barbar și fără sentiment,
Prin asta ești celebră-n Orient,
O, țară tristă, plină de humor...

E G O

Tot mai tăcut și singur
în lumea mea pustie —
Și tot mai mult m-apasă
O grea mizantropie.

Din tot ce scriu, iubito,
Reiese-atît de bine
Aceași nepăsare
De oameni și de tine.

A M U R G

Trec burgheze colorate
în cupeuri de cristal —
E o veșnică plimbare,
Vălmășag milionar...

Și pe publice terase
Plîng viori sentimental...
E parfum, bomboane
Și desfrii de lupanar...

...Dar notează-n cartea vremii
Filozoful proletar :
Greve, sînge, nebunie,
Foame,
Plîns mondial...

Pe cînd lasă-amurgul flăcări
Pe-un final ce se anunță,
Pe-un decor miliardar...

MISTER

Clavirile plîng în oraș
Pe-o vreme de toamnă pustie...
Și plopilor plîng tot în oraș,
Și-n totul e-o grea agonie.

Par casele triste castele...
Amorul, aici, a murit,
Și poate că plîng la clavire
Fecioare cu păr despletit...

Trec singur... și tare mi-e teamă...
Și unde mă aflu nu știu —
Vai, plopilor detună orașul...
Clavirile plîng în pustiu...

POEMA FINALĂ

Eu trebuie să beau, să uit ceea ce nu știe nimeni,
Ascuns în pivnița adâncă, fără a spune un cuvânt.
Singur să fumez acolo, neștiut de nimeni,
Altfel, e greu pe pământ...

Pe stradă urle viața și moartea,
Și plîngă poezii poema lor vană...
Știu.

Dar foamea grozavă nu-i glumă, nu-i vis —
Plumb, și furtună, pustiu,
Finis...
Istoria contemporană...
E timpul... toți nervii mă dor...
O, vino odată, măreț viitor !

Eu trebuie să plec, să uit ceea ce nu știe nimeni,
Mîhnit de crimele burgheze fără a spune un cuvînt,
Singur să mă pierd în lume, neștiut de nimeni,
Altfel, e greu pe pământ...

DE IARNĂ

Un hoit, un corb, un cîmp și eu,
Iarnă... și-ncepe a ninge —
Ninsoarea-mprejur cu cerul s-atinge...
Nimeni, zăpadă, și ninge mereu.

— O, corb !
Ce rost mai are un suflet orb...
Ce vine singur în pustiu —

Cînd anii trec cum nu mai ştiu,
O, corb !
Ce rost mai are-un suflet orb...
— Chiar !

— O, corb !
Ce rost mai are-un suflet orb —
întîrzieri, mormânt închis —
E oare viaţă, sau e vis —
O, corb !
Ce rost mai are-un suflet orb...
— Chiar !

Tîrziu, şi ninge, noaptea se lasă,
Sînt singur acum...
Iată oraşul, nimeni pe drum —
Pace, nimic, am ajuns acasă !

VERSURI

Acorduri, arpegii, armonii...
Orice-au voit din mine au făcut;
Să stau cu anii mei pustii,
Să plîng în orele tîrzii, —
în tristele ore, necunoscut.
Acorduri, arpegii, armonii...

AL. T. ST AM ATI AD

Poetul preferat al lui Macedonski, din ultima serie de discipoli, AL T. Stamatiad, s-a născut în 9 mai 1885 la București, fiu natural al Măriei Stamatiade și al locotenent-colonelului Theodor Pallady. Poetul era văr cu pictorul Theodor Pallady și cu Lucia Sturdza-Bulandra și fratele Alexandrinei Cantacuzino. Urmează liceul la „Matei Basarab” și „Sf. Gheorghe”, în București. După trecerea licenței în litere, este numit profesor de franceză la Arad (1914), apoi la București.

Debutează, în 1905, sub auspiciile lui Al. Macedonski, cunoscut în 1903, la cafeneaua „Kubler”, alături de care va rămîne și atunci cînd se apropie de grupul Convorbirilor critice, unde-i pledează cauza pe lîngă criticul M. Dragomirescu. După război, la reapariția Literatorului, în 1918, Al. T. Stamatiad devine prim-redactor al acestei reviste, funcție la care renunță în urma unei polemici patetice cu bătrînul „magistru”, ne-urmat în toate singularitățile sale.

A colaborat uneori și sub pseudonimul Adrian Alexandru la numeroase publicații, dînd poezii și traduceri din Baudelaire, Wilde, Maeterlinck, Li Po, Omar Khayyam, tipărite și în volume etc. în 1925—1926 scoate Arad, unde funcționa ca profesor, revista Salonul literar, redactată în stil macedonskian, în sensul căreia se modelează întreaga sa personalitate literară — nu lipsită de morgă și emfază — de un contur tot mai insolit f* grandilocvent. Laureat al Premiului național de poezie în 1938. Moare în 1956.

OPERE (poezii) :

Din trîmbițe de aur, poeme, Buc, 1910 ; ed. a II-a, Bibi. pt. toți nr. 900, Buc, 1914 ; ed. a III-a, Bibi. pt. toți, Buc, 1924 ; ed. a IV-a[^] Buc, Cartea românească, 1931 ; *Mărgăritare negre*, poeme, Buc, 1918 • cd. a II-a, Arad, 1920 ; ed. a III-a, definitivă, Buc, Cartea românească, 1934 ; *Cetatea cu porțile închise*, parabole, Buc, Casa școalelor, 1921 ; ed. a II-a, Cultura românească, Buc, 1928 ; ed. a III-a, definitivă, Buc, Casa școalelor, 1938 ; *Pe drumul Damascului*, poeme religioase, Buc, Casa școalelor, 1923 ; ed. a II-a, Buc, Cartea românească, 1929 ; ed. a III-a, definitivă, Buc, Casa școalelor, 1940 ; *Poezii*, pagini alese, Buc, Casa școalelor, 1925 ; *Peisagii sentimentale*, poeme, Buc, Adevărul, 1936 ; *Cortegiul amintirilor*, poeme și poezii, ediție completă și definitivă, Buc, Fundația pentru literatură și artă, 1942.

COLABORĂRI:

Semănătorul (1905) ; *Revista literară și politică* (1905) ; *Viața nouă*, (1905, 1911—1912) ; *Viața literară și artistică* (1907) ; *Convorbiri critice* (1907, 1908) ; *Viața socială* (1910) ; *Luceafărul* (1910, 1919) ; *Noua revistă română* (1911—1912) ; *Placară* (1913, 1915—1916) ; *Sburătorul* (1919, 1919—1920) ; *Convorbiri literare* (1920) ; *Salonul literar* (1925, 1926) ; *Universul literar* (1926) etc

REFERINȚE:

Luciliu (Al. Macedonski), *O treime de poeți, Liga conservatoare*, 25 septembrie 1905 ; I. Chendi, *Din trîmbițe de aur, Luceafărul*, IX, 1910, p. 416 ; O. Densusianu, *Din trîmbițe de aur, Viața nouă*, 1 iulie 1910 ; M. Dragomirescu, *Din trîmbițe de aur, Convorbiri critice*, august 1910 ; D. Karnabatt, *Mișcarea poetică, Revista idealistă*, 1911, voi. I, p. 50 ; G. Bogdan-Duică, *Un simbolist, Românul*, 27 aprilie și 5 mai 1912 ; Al. Macedonski, *Pe drumul Damascului, Scena*, 28 iunie 1918 și *Literatorul*, 29 iunie 1918 ; M. Cruceanu, *Ce spune poetul Al. T. Stamatiad, Rampa*, 25 februarie 1919 ; Marcel Romanescu, *Mărgăritare negre, Sburătorul* 21 august 1920 ; Claudia Millian, *Poezia lui Al. T. Stamatiad, Adevărul literar și artistic*, 14 octombrie 1923 ; N. Iorga, *Pe drumul Damascului, Ramuri*, 17 octombrie 1923 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 284—289 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, I, Buc, Casa școalelor, 1928, p. 143—146 ; Ion Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, II, Buc, Cartea românească, 1928, p. 247—259 ; Dem. Bassarabeanu, *Poezia lui Al. T. Stamatiad*, Buc, Cultura românească, 1937 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, IV, Buc, E.F., 1938, p. 11—15 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 622—623 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, V, Buc, E.F., 1946, p. 467—469 ; G. Călinescu, *Material documentar, Al. T. Stamatiad, Studii și cercetări de istorie literară și folclor*, Buc, X, 4, 1961, p. 623—624 ; idem, *Pagini de jurnal, Gazeta literară*, XII, 52, 29 decem-

1966; *Alexandru Macedonski, Opere*, ed. Adrian Marino, Buc, X., 1966, voi. II, p. 344, 362—363.

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *Spre alte țări, Crinul, Melancolie, Iubirea noastră moare, Singurătatea, Pe etajera roză, pe eta-*

jera neagră (Din trîmbițe de aur, 1910) ; *Simfonia toamnei (III, IV, VIII), Melodie tristă, Spleen, Simfonie în roz (Mărgăritare negre, 1934,); în noapte (Cortegiul amintirilor, 1942J.*

SPRE ALTE ȚĂRI

Fii gata, miine vom pleca.
|tfe-**am** zbuciumat, ne-am torturat atîția ani să-nfrîngem dorul,
Neconținut și pe furiș l-am tot lovit, l-**am** mutilat,
\\Jl a suris nepăsător.
Am ostenit,
Nc-a biruit.
Tronează astăzi ca un rege și ca un spectru ne privește.
Cu glas de tunet ne gonește spre alte țări, spre-o viață nouă.
Șor pierde-n negura uitării atîtea zile risipite, atîția ani
îndepărtați,
Ca niște raze ostenite,
Ca niște păsări rătăcite în cenușul înserării,
S-or pierde-n negura uitării atîtea zile risipite, atîția ani
îndepărtați.
Tot ce-am iubit, tot ce-am slăvit se va-ngropa ca o mîhnire
Ușoară, palidă, tîrzie...
Înmărmuriți ne-om întreba, —
Și clipe multe nu vor trece, —
Cu glasul stins, cu glasul rece,
Ne-**om** întreba înmărmuriți :
«Trecutul nostru unde este ?"
»Voi n-ați iubit, voi n-ați trăit", un glas pierdut ne
va răspunde ;

MELANCOLIE

E noapte, vînt și ploaie. Mă simt așa de singur,
Și gîndul mă transportă pribeag în depărtare,
în lumea amintirii — o lume fermecată —
Și inima-mi palpită nebună-n disperare.
Ce viață e în urmă ! dar oare am trăit-o ?
Și repezi ca vîrtejuri icoane adorate
Răsar din umbra vremii, mai scumpe, mai frumoase,
Și-mi spun cu nerăbdare de multe și uitare :
O casă mică, albă, cu flori pe la ferestre,
în fața o grădină și plop înalți în poartă,
O mamă slabă, blîndă și-o fată veșnic tristă...
Azi vîntul îmi șoptește : „Copila este moartă...”

•

E frig și ploaia curge într-una, monotonă...
Mă simt așa de singur, pe cînd în depărtare
Nebun aleargă gîndul, aleargă și mă duce,
Și inima imi bate încet, de parcă moare.

IUBIREA NOASTRĂ MOARE

Iubirea noastră moare,
Grăbește-te și vino,
Nu-ntîrzia o clipă, atît cît mai e vreme !

De săptămîni de zile —
De cînd tu ești departe —
Mă amăgesc cu vorbe,
Mă zbat ca într-o cursă,
Mă lupt cu-nverșunare și sufăr în tăcere,
Sperînd că poate astăzi, sperînd că poate mîine,

Voi izbuti odată să-ngenunchez destinul.
Dar astăzi văd că totul a fost o nebunie,
Că zilnic îndoiala în sufletu-mi pătrunde, —
Pătrunde ca o apă ce-a sfărîmat zăgazul,
Pătrunde zi și noapte și murmură într-una
Că niciodată singur nu voi putea învinge,
C-ar fi să-mi sap mormîntul luptîndu-mă-nainte, —
Neconținut pătrunde din ce în ce mai mare
Și-amenință-n tot timpul să treacă peste țărături
Și să distrugă totul ce va-ntîlni în cale.

•

Iubirea noastră moare,
Grăbește-te și vino,
Nu-ntîrzia o clipă, atît cît mai e vreme !

Grăbește-te și vino,
învîinge-te pe tine, întoarce-te din cale,
Nu mai spera zadarnic și nu mai crede-n visuri
Cînd știi că doar Iubirea
E singura putere profundă și supremă
Ce-ntr-adevăr există,
Iar gloria și lumea sunt amăgiri deșarte,
înfiripate-n noapte de-nchipuiri bune.
Grăbește-te și vino,
Căci chinul remușcării te va surprinde-n cale
Cu-atîta vijelie,
încît odihna vieții pe veci va fi pierdută,
Ca pulberea în vînturi ;
Căci va veni o oră cînd singură pe lume
Te vei trezi deodată,
Pierdută, obosită și fără de scăpare,
Ca-ntr-un pustiu
Pe care nu-l va putea străbate nici chiar închipuirea
Grăbește-te și vino,
Căci numai tu în lume o poți salva de moarte
C-o vorbă, c-o privire, sau numai cu un zîmbet.
Grăbește-te și vino,
Căci astăzi ai prilejul

Să fii triumfătoare, să te privești uimită,
Să vezi cât ești de mare,
Cât ești de așteptată, cât ești de adorată, —
Să simți transfigurată că ești o forță vie,
Gigantică, profundă, divină, roditoare !

Grăbește-te și vino,
O, vino cât mai iute :
Adeseori în viață o clipă trecătoare
Urzește fericirea, ca și nefericirea ;
Grăbește-te și vino,
Sunt ultimele clipe : Iubirea noastră moare !

SINGURĂTATEA

Ce freamăt jalnic se ridică
Din șir de sălcii plângătoare,
Și ce adormitor plutește
Mireasma teilor în floare !

Pe-ntinsul văilor, amurgul
își lasă umbra lui molatic,
Un plop înalt, în depărtare,
Suspină trist și singuratic.

Cu murmur de izvor, din vale,
Se-nalță-o doină fermecată,
Și luna plină, s-o asculte,
De după dealuri se arată.

Frunzișul adormit îngîină
Ca-n vis povestea lui de șoapte,
Și singur buciulul mai sună
în trista liniște de noapte.

PE ETAJERA ROZĂ, PE ETAJERA NEAGRĂ

Afară plouă, plouă.
în trista mea odaie,
Pe etajera roză,
Azi am găsit, iubito,
O albă tuberoză,
Pe etajera neagră,
Un trandafir mai galben ca părul tău de aur !

Sărmane flori iubite !
Ce mâini de castelană,
Ce mâini necunoscute, tremurătoare, fine
V-au rupt fără de milă !
Sau poate vijelia v-a secerat, nebuna ?
în trista mea odaie cum ați pătruns ? Răspundeți !
în trista mea odaie doar razele de lună pătrund necercetate î
Ce bucurii secrete, ce vești neașteptate
Se-ascund bănuitoare
în tristețe petale suave, parfumate ?
*

Tăcerea mă-mpresoară,
Afară nu mai plouă,
Doar gîndul îmi răspunde
Și deapănă povestea trăită-n alte vremuri atît de depărtate.

E-o noapte violetă,
Grădina e un farmec de cîntec, de murmururi,
De forme și culoare,
De zîmbete ciudate,
De nențelese grații.
în arborii albaștri,
Cu frunze de mătase,
Cu ramuri delicate ca niște arabescuri,
încep să licărească în candeli violete

lumini aproape șterse.
Jtcuma se agită,
Încep sa strălucească.
Și băncile de fildeș, de umbră tănuite, visează solitare.
Nisipul pe alee atît este de roșu, că pare rîu de sînge.
O feerie caldă de vis și de culoare
Apare-acum grădina,
Dar iata-n fund castelul
Cu poarta-i de aramă,
La dreapta și la stînga stă cîte-un sfînx de pază.
Și-n turnuri crenelate, cînd suflă vîntul,
Sună prelunga armonie de clopote de aur.
Ferestre ogivale cu geamuri coloarte în roz, albastru, verde,
în cele patru colțuri cîte-un balcon de piatră.
Dar iată și bazinul — oglindă fermecată —
Cînd razele de soare
Pătrund triumfătoare,
Se schimbă-n curcubeu nemaivăzute încă.

Tăcerea stăpînește grădina și castelul.

Dar sus fereastra verde deodată se deschide.

Apare Ea.

O umbră — pe-oglinda fermecată — acum se profilează
Un șir de perle albe în razele de lună o clipă scînteiază,
Fereastra se închide.

*

Pe trepte de-alabastru coboară castelana,
Mantaua ei superbă, brodată-n crini heraldici,
Cu trena ei imensă, pe trepte șerpuiește.
Și jos așteaptă prințul,
În mină ține coiful cu pene minunate.
Pornesc la braț acumă,
Și buzele sunt roșii,
Și glasul lor e cîntec,
Și ochii sunt topaze cu scînteieri de astre.

Pe-alei șerpuitoare se pierd ca două umbre.
Fazanii și păunii, mirați, înalță capul.

Pe magica oglindă alunecă o barcă,
în ea sunt două umbre —
Și lebede în șiruri de-o parte și de alta vîslesc
Și cu încetul se pierd în depărtare.

Și luna se ascunde,
în candelii violete lumina pîlpiiește,
Se stinge, e-ntuneric...
Afară iarăși plouă,
Pe etajera roză, pe etajera neagră, petale veștejite.
Afară plouă, plouă...
E obosit chiar gîndul și-acum ar vrea să doarmă.

SIMFONIA TOAMNEI

III

întregul cer e plin de nori
Și parcul e pustiu de flori.

Cad frunzele neconținut,
Terasele au mucezit.

Fîntîna a murit de mult,
Doar glasul vîntului l-ascult.

Plutesc senzații de aramă,
Un glas din alte lumi mă cheamă.

Coboară toamna-ntunecată,
Mi-e tinerețea sfîșiată.

Coboară toamna peste viață,
Mi-e inima un sloi de gheață.

Zadar în jurul meu privesc,
Pe tine nu te mai zăresc.

Tăcerea curge ca o apă,
Singurătatea mă îngroapă !

IV

De treizeci de zile, iubito, e ceață și plouă afară,
Și nimeni nu trece pe stradă, și nimeni nu-mi sună la scară.

pe treizeci de zile, în glastră, se stinge tăcută o floare,
Visînd **că-i** surîde-n fereastră o rază pierdută de soare.

De treizeci de zile aceleași volume tronează pe masă,
în tihnă păianjenu-și țese, prin colțuri, fantastica plasă.

De treizeci de zile condeiul stă trist și uitat, la o parte,
Nimic nu mă leagă de nimeni, ci totul profund mă desparte.

De treizeci de zile- urîtul mi-nfășură gîndul pustiu,
Un sumbru cavou mi-e odaia, iar patul de fier — un sicriu.

De treizeci de zile e noapte, căci soarele-i mort ca și luna,
Funingine, plumb, umezeală, și plouă, iubito, într-una !

VIII

Și apele dorm...

Tăcerea se-ntinde
Și totul cuprinde.
Stelele sunt multe,
Visele-s pierdute.
Nu mai e o floare,
Inima mă doare.
Dorul mă-mpresoară,
Din nouă mă omoară,
Uscatele ramuri

Bat sinistru-n geamuri
Și viața tot trece,
Moartea o întrece :
Dormi într-un sicriu
îngust și pustiu,
Uitarea se-ntinde,
Profund te cuprinde
Și apele dorm...

M E L O D I E T R I S T Ă

în suflet port adeseori
Tăcere neagră de cavou,
în el pierdutele-amintiri
Răsună viu ca un ecou.

Răsună, viața-mi răscolesc,
O mare sumbră toate-apar
Și toate gem, sunt ani de când
Lumina stinsă e în far !

S P L E E N

Lui Alexandru Macedonski

Aceleași veșnici primăveri,
Aceleași toamne îndoliate ;
Aceleași flori mirositoare
Și frunze pale, ruginite ;
Aceleași zile monotone
Și melodii obositoare —

Ați veștejit în noi iubirea
Și fantezia creatoare !

Priviri viclene și geloase,
Zîmbiri umile, prefăcute ;
Cuvinte seci,
Clevetitoare
Și repetate-n veci de veci —
Ne-ați smuls din suflet poezia
Mai albă chiar decît o floare !

Banale strade prăfuite.
Biserici vechi, părăginite ;
Aceleași case uniforme
Și-aceleași poduri învechite ;
Aceași arbori fără viață
Și-aceleași zări apăsătoare —
Ați sugrumat în noi fiorul
De tot ce este viu sub soare !

SIMFONIE ÎN ROZ

Revăd imaginile roze
din vremile care-au trecut :
Se auzea un cînt de flaut
agonizînd în depărtare,
Plutea răcoarea în grădină,
caisii fremătau în floare,
Și se scăldau Naiade roze
în lacul rece și tăcut.

îmbătătoare ca o roză
era pe-atunci orice himeră,
Urcau spre-nalturi păsări roze,
răpite-n zbor ca de-o chemare,

Halucinat de visuri, gîndul
călătorea din sferă-n sferă,
Ou mii de roze fantezia
înghirlanda întreaga zare.

Revăd imaginile roze
din vremile care-au trecut:
Erau pe cer atîtea roze,
chiar sufletul era o roză,
C-ai fi crezut că-ntreaga viață
e-o nesfîrșită-apoteoză, —
Dar astăzi visurile roze
s-au risipit și s-au pierdut.

ÎN NOAPTE

Lui Liviu Rebrearm

E noapte și plouă afară,
Și plouă și-n sufletul meu,
Pereți-mi sugrumă odaia,
Ca plumbul mi-e gîndul de greu.

Imagini, aduceri-aminte,
Pierdute,-ngropate pe veci,
Acum se trezesc, — prin ruine
Danțează în zbor liliesci.

De flori cucerită-i grădina
Și-aleargă prin ea un copil,
O ceată aleargă să-l prindă,
Și cîntă, și rîde April.

E masa de cărți încărcată
Și-o umbră veghează tîrziu,

Ce tristă e viața ! Departe...
O cale străbate-un pustiu.

Trec anii și-o zîă apare,
Frumoasă ca ziua, un crin.
Deșarte iluzii de-o clipă,
Potirul e plin cu venin.

Dar iată-l ajuns în splendoare :
Puternic, viteaz ca un zeu,
La toți, deopotrivă, împarte
Ghirlande de roze, mereu.

Și iarăși de cărți încărcată
E masa, și-i singur cu el,
Sub lampă, pierdut priveghează,
Pe umeri, cu-o stîncă de-oțel.

Pe grinzi, pe tavan, prin unghere
Țesut-au păianjenii cort,
Coboară-ntunericu-n văluri
Și visul de-a pururi e mort.

Pereți-mi sugrumă odaia,
Ca plumbul mi-e gîndul de greu,
Și plouă de-un secol afară.
Și plouă și-n sufletul meu.

AL. PETROFF

Pseudonim literar al lui Dumitru Tbeodorescu, născut în București, ia 13 octombrie 1885. O călătorie în Grecia, tăcută în adolescență, îi relevă frumusețile Eladei, de unde viul său interes pentru poezia parnasiană și neoclasicism. Licențiat în litere și filozofie. Debutază în 1898, sub pseudonimul D. Castilli, în Foaia interesantă. Sedus de prestigiul cenaclului macedonskian, se va forma în această atmosferă, favorabilă și preocupărilor sale estetic-ocultiste, exprimate în revista Hermes, pe care o scoate în mai 1903. Al. Macedonski dă aici articolul-program Spre ocultism. Orientări ulterioare spre teozofie și filozofie socială. Moare la 20 august 1940, total uitat. Fizionomie singulară, ușor esoterică.

9

OPERE :

Poezii, Colecția Gorgonei, Buc., 1903 ; *Fragmente de popularizare*, Buc., 1926.

COLABORĂRI :

Capitala (1898) ; *Revista literară* (1898) ; *Literatorul* (1899) ; *Hermes* (1903) ; *Românul* (1903—1904) ; *Democrația*, *Convorbiri literare* etc.

REFERINȚE :

Al. Macedonski, *Colecțiunea Gorgonei*, în *Românul*, 47, 115 (6), 13 aprilie 1903 ; Caion, *Discipolii lui Petroff*, în *Românul literar*, VIII,

2—3, 1 februarie 1909 ; N. Davidescu, *Din poezia noastră parnasiană* Buc, E.F., 1943, p. 101—124 etc.

Poeziile sînt reproduse d'upă cum urmează : *Pe chitară* (*Capitala*, I, 14
10 noiembrie 1898, p. 2) ; *Toamna* (*Revista literară*, XIX, 21, 20 iulie
1898, p. 329J ; *Invocațiune Casandrei* (*Românul*, 121, 25 mai 1903, p. 122) ;
E un mormînt, Miramare (N. Davidescu, *Din poezia noastră parnasiană*
1943).

PE CHITARĂ

Veniți, nălțați-mi din chitări
Cîntări furate de extaz,
Din țări cu cerul de topaz ;
 Pe țărm de mări sînt sărutări,
 Pe țărm de mări sînt sărutări...

Cu dor și dezmiardări de sud,
întindeți, vise, aripi clare:
S-au deșirat mărgăritare
 Din ochiul meu de lacrimi ud,
 Din ochiul meu de lacrimi ud...

Pe-o rază roză-n alte zări
Să zbor, prin ceruri strălucite...
E grai din raiuri aurite
 Acordul dulce din chitări,
 Acordul dulce din chitări.

Subțiri, zefiri, suflați ușor,
Și voi, chitări tremurătoare,
Cîntați din țări fermecătoare,
 De țări cu soare-mi este dor,
 De țări cu soare-mi este dor.

Veniți, nălțați-mi din chitări
Cîntări furate de extaz.

Ah ! cerul larg e de topaz,
Pe țărm de mări sînt sărutări,
Pe țărm de mări sînt sărutări.

TOAMNA

E tîrziu... Tristețe sură
Cît privirile coprind ;
De pe ramuri frunze palizi
Se desprind.

Plînge mut și stins pămîntul ;
Pe cîmpie, nici o floare,
Stoluri, stoluri, pleacă pasări
Călătoare.

Bolta cerului, odată
Lac albastru de lumină,
E de norii de aramă
Toată plină.

Și pe vale cît de jalnic
Auzi murmur de izvoare.
E pustiu... întreaga viață
Scade, moare.

INVOCĂȚIUNE CASANDREI

Doream în al meu suflet plăcerea de-altădată
De-a te iubi pe tine într-un amurg tăcut,
Sorbînd dulcea licoare pe lungi vase purtată
Și-n seara foarte tristă a fi prin ea pierdut.

Eu te doream din suflet, cînd luna, în agora,
Aduce suveniruri de-amurgul trecător,
Cu placidele forme dintr-o nefastă oră,
Pe cari le-am strîns timid pe asprul meu amor.

Mai ştii, mare Casandra, de-amorul meu pierdut,
Spre care duceai vinul în amfora de lut ?

Azi ored, dulcea muiere că s-ar putea, sosind,
Pe-o seară purpuroasă în poarta ta iubită,
Să-nvie pe sub seară pe care-o văd venind
C-un pas de mare ciută chemînd lumea dorită.

E UN MORMÎNT

E un mormînt pe undeva, ascuns
Sub tufe sălbatice de iasomie,
Unde păsările văzduhului n-au pătruns,
Nici omida cimitirelor nu ştie.

E un mormînt pe undeva, nu ştiu nici eu
Pe unde va fi fost, unde mai e ;
Ştie poate singur Dumnezeu
Şi sfinţii din icoane poate ştiu pe unde e.

Avea odată candelă la căpătîi mormîntul,
Ce licărea departe-n noapte ca o stea,
Iar într-o noapte a venit vîntul
Şi i-a supt sufletul din ea.

Mormîntul stă pe undeva întunecat,
Pierdut pe undeva, ascuns sub foi de iasomie.
Inima mea în taină i-a-nchinat,
Pe unde-o fi, să-i lumineze locul, o făclie.

Tu, dacă se-ntîmplă s-o găsești,
Zi vîntului dușman să n-o atingă,
Cheamă-n ajutor cerul, ca s-o ocrotești,
Umbrar fă palmele, să nu se stingă.

MIRAMARE

Ah ! mină, lopătare,-n zări
De ametiste și smarald,
Spre țarm străin cu cerul cald,
Pe-albastre mări...
Pe-albastre mări...

Pe țarm străin, în alte țări,
Pe țarm străin, în alte țări
Sunt numai flori, e numai cînt
Și e parfum adus de vînt
Din depărtări...
Din depărtări...

De basmul crîngului vrăjit
Se pierd copii pribegînd,
Pe sub jasmini se pierd șoptind
îndrăgostiți...
îndrăgostiți...

Ah ! Du-mă, lopătare,-n zări,
Spre țarmul cald și fericit.
Mă stinge dorul nemblînzit
De alte țări...
De alte țări.

EMIL ISAC

• li'

Născut în Cluj, la 17 mai 1886, fiul lui Aurel Isacu, avocat, apărător al „memorandiștilor”. Studii liceale în capitala Ardealului, continuă la Năsăud și Sibiu, unde-și trece bacalaureatul. Urmează Facultatea de drept și științe sociale a Universității din Cluj. Înainte de izbucnirea războiului mondial întreprinde numeroase călătorii în Italia, Franța și România. Adevărata sa carieră literară, începută în publicațiile ardeleni, începe o dată cu venirea la București, în 1910, unde face cu succes figură de estetik, poet simbolist, teoretician al modernismului, în special în Noua revistă română. O piesă de teatru, Maica cea tânără (1912), se bucură de aprecierea lui I. L. Caragiale.

După război este numit șeful biroului de presă al Consiliului Național din Ardeal. În 1919, stabilit în Elveția, desfășoară activități de propagandă în sprijinul cauzei românești. Înapoiat în țară, în 1920, este numit inspector al teatrelor din Transilvania și Banat, funcție deținută până în 1940, când se refugiază la București. Reîntors la Cluj, în 1945, devine una din figurile literare ardeleni proeminente de după eliberare. Moare în 1954. În 1956, locuința sa se transformă în Muzeul „Emil Isac”.

OPERE (poezii) :

Poezii, impresii și senzații moderne, Cluj, 1908 ; Ardealule, Ardealule bătrîn, Arad, 1916 ; Poeme în proză, Oradea-Mare, 1923 ; Cartea *nui om, Arad, 1925 ; Opere, ed. Miron Radu Paraschivescu, Buc, E.F.,

1946 ; *Scrieri alese*, ed. îngrijită de Ion Brad, prefață de Mircea Zăciu Buc, E.S.P.L.A., 1960.

COLABORĂRI :

Ellenzek (1902) ; *Koloszdri Friss Ujsdg* (1903) ; *Familia* (1903—1906) ; *Gazeta Transilvaniei* (1904—1905) ; *Tribuna poporului* (1904—1906) ; *Gazeta de duminică* (1904—1906) ; *Semănătorul* (1904) ; *Lucea-fărul* (1907) ; *Viața nouă* (1910—1917) ; *Românul* (1911) ; *Facla* (1911—1914) ; *Noua revistă română* (1912—1915) ; *Simbolul* (1914) ; *Seara* (1914—1915) ; *Cuvîntul liber* (1919—1920) ; *Flacăra* (1921—1923) ; *Adevărul literar și artistic* (1923—1925) ; *Societatea de mîne* (1928) ; *Cele trei Crișuri*, *Gîndirea* (1931) ; *Națiunea*, *Patria*, *Viața românească* (1948. 1953) ; *Contemporanul* (1948—1950) ; *Făclia* (1948—1951) ; *Flacăra* (1948—1950) ; *Utunk* (1948—1949 ; 1954—1955) ; *Steaua* (1949—1954, 1957) ; *Tribuna* (1957).

REFERINȚE ;

[M. Dragomirescu], *Poezii*, în *Convorbiri critice*, III, 1, 1909 ; N. Davidescu, *Poezia d-lui Emil Isac*, *Flacăra*, nr. 46, 1922, p. 736 ; Ilarie Chendi, *Schițe de critică literară*, Buc, 1924 ; Eugen Lovinescu, *Critice*, ed. def., Buc, Ancora, 1927, voi. III, p. 151—154 ; idem, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 374—377 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, Buc, 1928, voi. I, p. 138—139 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 623—624 ; Augustin 2. N. Pop, *Trei scrisori autobiografice*, *Tinărul scriitor*, VI, 8, 1957 ; Leonid Ghergariu, *Emil Isac, începuturile activității literare*, *Limbă și literatură*, V, 1961, p. 281—292 ; Leon Baconski, *Emil Isac în critica vremii*, *Steaua*, XV, 3 martie 1964 ; *Bibliografia literaturii române*, 1948—1960, Buc, Ed. Acad. R.P.R., 1965, p. 547—549 ; Leon Baconski, *Mărturie epistolare*, *Densusianu-Isac*, *Astra*, nr. 11 și 12, 1967.

Poeziile sînt reproduse din *Opere*, Buc, E.F., 1946.

SPLEEN

Toți se sărută, toți se răsfată.
Eu sunt judecat la neviață.
Eu sunt judecat la bucuria altuia.
Să văd fericirea altuia,
Și să-mi văd jelea mea.

Eu nu pot culege flori și sărut.
Vai, sunt osîndit la pace.
Să-mi fie paharul plăcerii neumplut,
Și să nu știu ce face...

AȘTEPT

Aștept mereu și nu știu ce aștept.
Aștept o fată să-mi vie la piept.
Aștept un blestem, ori un cîntec aștept,
Și nu știu ce aștept.

Cu ochi aprinși aștept. Și tot nu vine.
Nu vine nici rău, nu vine nici bine.

Mor toate morțile în mine.
Și renasc toate viețile.
Și tot nu vine.

Aștept, aștept. Și nu știu ce aștept.
Aștept, luminează ori noapte ?
Aștept, viață ori moarte ?
Aștept, aștept. Și de departe
Mă cheamă ale beznei șoapte...

CEAȚĂ, CEAȚĂ...

Nu mai cred în tine.
Sunt rob de morți.
Ceața vine.

Sufletul mi-l porți
Prin stele și morți.

Tot aș cere viață.
Și se stinge-n mine
A iubirii dimineață.
Vine alba ceață.

Și plutesc mereu
Valurile jellii,
Mirele Ophelii
Nu mai cred că-s eu...

Nu mai cred în tine,
Sunt rob de ceață.
Moare-n mine, moare-n mine,
Dragostea de viață.

Vine alba **Ceață**,
Viață, neagră viață.

SIRENA FABRICII

Fum gros se-nalță-n cer,
Sirena fabricii sună.
Oameni palizi de visul nevisat
La poartă se adună...

Și nu grăiesc, și nu se căiesc,
Ai crede că nu trăiesc ;
Își șterg ochii și n-au răgaz să plîngă,

Fum gros se-nalță-n cer...

Palatul din vecini
De chiote și de pocnet de sticlă răsună.
Lăutarii cîntă dragostea din strună...

Sirena fabricii sună, tot sună...

ORAS BOLNĂVIT

Oraș bolnăvit de viață,
Tot oameni stinși pe ulițele tale,
Tot jale
Pe fiecare față.

Și oameni așteaptă plîngînd de slăbiciune,
Așteaptă senzație mare.

...Și vine din apusul otrăvit de soare
Un car de fîn cu miros tare.

Orașul tresare.

NAVA VIEȚII

Nava vieții, nava vieții
Mi s-a frînt,
Am avut catarg prea tînăr,
A fost mare vînt —
Nu-mi zîmbește de departe
Nici un far,
Vuiturile tot mai aspre-mi par.
Și răcnește marea vieții
Valuri mii...
Dimineață a credinții,
Nu mai vii ?...

CÎNTECE DE TOAMNA

Cîți nu te-au cântat, cîți nu te-au iubit,
Tu, veșnică vestejire !
Și atîtea cu tine-au veștejit!

Aducătoare de ceață și vînturi, de ploi și de jale,
Toamnă, ești tristă doamnă,
Că te plimbi pe-a veșniciei cale.

Duci cîntecul și floarea și aduci plînsul pădurii,
Ești blestemul urii,
Culoarea ți-o scrii pe buzele murei.

Aducătoare de tristeță și-ndemn de-a ne închide în casă,
Ești stafia ce stă la roasă,
Ești zîrnibetul de suferință al gurii.

Căci nu te-au oîntat, cîți nu au murit
Cu tine !
Toamnă, fii bună cu mine.

C I N T E C

Plouă-ncet de plictiseală,
Și asfaltul străzii-l spală,

Felinarele aprinse,
Cîntecele mele stinse.

Nimeni nu mai e pe stradă,
Nimeni nu vrea să mă vadă.

Plouă-ncet și nu înceată...
Cum aş vrea să văd o fată !...

HORIA FURTUNĂ

f Născut în Focșani, la 21 iunie 1886, fiul medicului veterinar Ioan } Stepbănescu Furtună și al Plautinei Speranța Vasiliu, originară din Lipova. iț Urmează liceul în București, la „Matei Basarab”, absolvit în 1906. Studii juridice la Paris: „bachelier en droit” (1908), licențiat în drept (1909). I Mare prieten, din această perioadă, cu Ion Pillat, amândoi admiratori ai lui Alexandru Macedonski, „descoperit” și editat în colecția „Cărțile K-albe”. Florile sacre apar în 1912 cu o scrisoare de mulțumire către cei doi tineri poeți. Doctor în drept (Paris, iunie 1915). Întors în țară, se înscrie în Baroul de Ilfov. Mobilizat în 1916, cade prizonier (24 noiembrie). Lungă perioadă de captivitate în Germania, la Stralsund. Eliberat în 1918, face carieră literară și mai ales politică, în special după 1920. Redactor al revistelor Flacăra și Democrația, în 1916, activitate continuată și după război. Deputat, prefect, director teatral, conferențiar la radio (1939—1947). Autor de „feerii” dramatice (Făt-Frumos, Păcală). Traducător de numeroase texte și de librete de operă. Pensionat în 1948. Moare la 8 martie 1952.

OPERE (poezii) :

Balada lunii, Poezii, Antologie și introducere de Dumitru Micu, Cuvînt final de Eugeniu Sperantia, Buc, E.P.L., 1967.

COLABORĂRI:

Flacăra (1915—1916, 1921—1922, 1922—1923) ; *Noi pagini literare* (1915) ; *Luceafărul* (1920) ; *Cugetul românesc* (1922—1923) ; *Cele trei Crișuri* (1923) ; *Adevărul literar și artistic* (1925) ; *Universul literar* (1945) ; *Viața literară*, *Gîndirea*, *Revista Fundațiilor*, *Caiet de poezie* (1946—1947).

REFERINȚE (despre poezie) :

Al. Macedonski, *Printre constelații și pleiade*, în *Rampa*, I, 277, 22 sept. 1912 ; *Despre Horia Furtună*, în *Flacăra*, V, 26, 1915—1916 ; Ion Pillat și Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, Buc., 1925, voi. I, p. 225—234 ; Eugeniu Sperantia, *Horia Furtună*, în *Orizont*, XVI, 8 august 1965 ; Dumitru Micu, *Balada lunii*, în *Gazeta literară*, XII, 33, 12 august 1965 ; *Al. Macedonski, Opere*, ed. Adrian Marino, Buc., E.P.L., 1966, voi. II, p. 349—352.

Poeziile sînt reproduse din *Balada lunii*, Buc., E.P.L., 1967. Poezia *Trăsnetul* comunicată de Eugeniu Sperantia.

MENHIRII

Pe gresiile dunei în țările bretone
Menhirii mai înfruntă a vântului nuia,
A valului ispită de alge și-anemone
Și țarmu-abrupt sub care vuieste — cum vuia —
Murmurul megalitic al mării monotone.

Căci valul, vântul, vremea au sfărîmat terasa
De stîncă, ce-ascunsese smaraldul legănat.
Surpînd și-a-ntins oceanul în țarmuri matca, masa
Și a urlat prin veacuri menhirilor ciudat,
La orizont: Thalassa î La patru pași: Thalassa !..

Oh ! Paladini eroici, menhiri înalți, ce încă
Vă încordați spre soare pe marea de cobalt,
Cu două mîini ce încă se dezrobesc din stîncă,
în rugă sau în luptă spre aerul înalt,
Menhiri, cădea-veți mîne în volbura adîncă.

De ce v-au pus artiștii înfiilor ciopliri
Ca două vii revolte pe zări armoricane !
Ați fost doi zei de pace, doi regi de nimiciri,
Coloanele de templu, mormintele profane
Sau semnul fericirii în două amintiri ?

Pe stîncă voastră vremea a scurs a ploaiei zgură,
în coasta voastră omul cuvinte a cioplit,
Dar voi, ca două forțe stăpîne pe natură,
Ați stat ca într-o veche armură de hoplit,
Senini în nepăsare, nepăsători în ură.

Și-au stins, în umbra voastră, -popoare, pribegia,
Adunători barbare, medievale gilde,
S-au risipit sau poate și^au stîns tovărășia
în jurul nostru ! duble și oțeluite pilde
Că sînt și vise care cuturează vecia.

O, frați războinici, statui de nesculpați eroi,
Virilități călite pe-a secolelor vatră,
Voi nu știți ce văzurăm cu ochii noștri, noi,
Cînd soarele și luna, ca dintr-un puț, de piatră,
Pe un tărîm de basme, au răsărit din voi.

Cînd soarele-i pecete de aur în zenit,
Poetului ce cată ecou în poezie
îngemănarea voastră i-arată lămurit
Cum gîndul spre-a străbate a vremilor urgie
își ferecă poemul în rime de granit.

Sub lună, oceanul își geme simfonia,
însuflețind menhirii înțeleniți în holdă :
O clipă, pe durere se-nclină nebunia,
Tristan privește palid spre palida Isoldă...
Privirea lor de-o clipă a împietrit vecia...

Căci forma și simțirea în care vrei să semeni
Se întregesc în spațiu cu îndoit fior :
Frumosul și iubirea vor fi de-a pururi gemeni,
Și umbra lor alături pornind, șovăitor,
Stă veșnic despărțită, — meniurilor asemeni...

Pe orizonturi vara își risipește macii,
Corăbiile iernei trec fumurii în bruime,
Spre cele patru vînturi fug nourii, gonacii —
Oh ! unde mai e prora ce poate să vă-ndrume
Catarge de pe nava surpatei Samotracii ?

Cum cad mîndrii și forțe în vîlva primenirii,
Cum soarta pedepsește cînd fruntea e semeată...
În oceanul rece și larg al omenirii,
Oh, pumnii mei frenetici, ce vă-ndreptați spre viață,
Vă veți surpa în moartea de mîine, ca imenhirii!

FOCUL

Arde focul!
S-a aprins în casa lumii, noaptea, coșul, arde coșu !
Bubuie și duduie în vatra neagră, focul roșu
Noaptea nu-și găsește locul;
Ceru-i plin de praf haotic, scăpărări de nicovală,
Limbi albastre de stindarde,
Arde focu-n feerie nesfîrșită, focul arde,
Ies scînteile în fluvii, în vîrtejuri, în năvală,
Mute,
Sute,
Miliarde.

Dardeodată
Dumnezeu oprește vremea **șHmpietrește-n** cer stihia,
Noi păstrăm aceleași inimi ce măsoară veșnicia,
Și — priveliște ciudată —
Focul ce zvîcnea năprasnic și-a încremenit revolta,
Noaptea-i limpede și clară,
Și trecînd sub scînteierea răspîndită și bizară,
Noi privim cu ochi de-o clipă înstelată boltă, bolta
Lină,
Plină, ^
Seculară !

SCARA MUZICALA

Do, re, mi, fa, sol, la, si, do !
Un cor de glasuri argintii
Cînta voios, pe vremi, într-o
Grădină mică de copii.

Eu ascultam — copil și eu —
Cum cîntecele de la școală
Suiau și coborau mereu
Pe-aceeași scară muzicală.

Blajinul soare se uita
Spre lumea noastră de pitici
Și, mulțumit, se rezima
De case albe, case mici.

în vremile lui Anton Pann,
în fața vechilor chilii,
Sub oțetar sau sub platan,
Se adunară alți copii.

Un dascăl blînd și părintesc
Aceeși scară-i învăța,
Cu glasul lui bisericesc :
Pa, vu, ga, di, che, zo, ni, pa

Pa, vu, ga, di... și răsunau
în aer coruri îngerești,
Și copilașii-ntinereau
Bătrînul nostru București.

Dar viața mea, ca viața lor,
A luminat, și-apoi, alene,
S-a risipit, s-a stins ușor
Pe străzile bucureștene.

Puterea icare mă-nălța
Fugi din mine. încotro ?
Pa, vu, ga, di, che, zo, ni, pa !
Do, si, la, sol, fa, mi, re, do !

TRĂSNETUL

îmi las de-o parte cartea
în care nu mă lămurii :
Privesc în sus
Și spre apus ;
De cîtva timp mă cată moartea
Ascunsă-n norii plumburii.

De patru zile se-nvrîște,
Prin bărăgane mari ca smoala-n cer plutește ;
De patru zile se rotește, se oprește,
în larg potop de ploi se prăbușește ;
De patru zile vine-ntr-una
Furtuna
Ce trăsnește.

Cătfîndu-mă din loc în loc,
C-un uruit universal,
Se-nfig în cîmp, în casa-n deal
Săgeți adînci de foc.

Se luminează lumea toată
La fulgerul prevestitor^
Pe cine vrea ? Pe cine cată ?
Nu vreau să mor !

în răpăiala colosală
Se prăbușește, zguduind mereu
Pămîntul greu,

Un trăsnet! Inima e goală
în pieptul meu !

Nu sînt destul de frămîntat
De rele, de-ndoieli și de dureri ?
Pe cine cauți nencetat,
O, trăsnete ce-ntr-una cazi ?
N-a fost pe ieri, pe-alaltăieri...
Va fi pe azi ? L,

MOARTEA

Moartea e o căruță care merge-ncet,
Scrișnește din lemn, trosnește din schelet,
Scîrțîie din roți,
Vine pe rand, pentru toți.

Trece așa de ani și ani,
Prin praf și bolovani,
Și pleacă tot încet, prin noroi, pe caldarîm,
Spre alt tărîm.

Cînd i se aud osiile, oasele,
Se-nchid porțile și casele ;
Copiii își coboară zmeiele,
Cerul își stinge curcubeiele,
Rufele se strîng,
Cîntecele și jocurile se frîng,
Mamele și bunicile plîng.

Azi trece iarăși căruța morții,
Clinele nu latră în dosul porții,
Nu se aud dulăii,
Nici cobeza cucuvăii.
Pe strada tăcută
Cresc spaime, înghețuri și cucută.

Floarea-soarelui se-apeacă spre pământ,
Porumbeii s-au topit în vînt.

Soarele privește, în trei sulii ;
Căruța morții trece pe ulii.
Cotește, se-oprește.
Teama crește...
Se urnește și iar pornește.

Căruța fără cai, fără vizitiu, fără bici
Vine aici.
E pe strada noastră !
Capetele fug de la fereastră.
Nu se mai aude nici un scîrțîit.
S-a oprit !

Moartea a pus mina pe clanța de la poartă.
E pentru mine î Gîndul spre mine o poartă !
Unde e copilul care-am fost odată,
Să-mi dea mînuța lui curată,
Să fugim, prin fundul curții, spre vecini,
Să sar gardul, să mă ascund printre coacăze și mărăcini,
Cît mai pitit,
Cît mai ferit.
Cît mai departe,
Să scap de moarte,
Să scap de moarte !

Vine!
E pentru mine !
Bate la ușă, bate,
N-o lăsa să intre, frate !
Iată ! Ceasul la care o viață întreagă m-am gîndit
A sosit!

Fie!
Intră, de mult așteptată stafie !
Inima mi s-a oprit în piepti
Te aștept î

în sfârșit,
Lumina mea a asfințit!
Voi pleca și eu
Spre voile lui Dumnezeu,
Pe drumul pe care au plecat și mama și tata...

Sint gata !

ALICE CĂLUGĂRU

Plecată de timpuriu în literatura franceză, Alice Călugăru (născută la Paris în 4 iulie 1886), debutează încă de pe băncile liceului, absoțit la București, în 1907. Fire neliniștită, agitată, activitatea sa publicistică, desfășurată în revistele din țară, nu-i dă satisfacție. Plecată pentru studii la Paris, în 1912, se expatriază, mai întâi în Belgia, apoi — definitiv — în capitala Franței. Aici preocupările sale literare continuă sub pseudonimul Alice Orient, obținând premiul al doilea și medalia de aur „Femina” pentru poezia Les Perles, versiunea poeziei românești Cîntec de plasă (Viața românească, nr. 1, 1912, p. 15—16). Sub același pseudonim, poeta publică, în 1924, romanul autobiografic La tunique verte (Paris, Malfere, Bibi, du Herisson). Din străinătate va colabora după război la Convorbiri literare, sub pseudonimul Alice Soare. Decedată în 1957 (?).

OPERE :

Viorele, versuri, Buc, 1905 ; *Versuri*, Buc, E.P.L., 1968, cu o introducere de D. Micu.

COLABORĂRI :

Semănătorul (1903) ; *Analele literare, politice, științifice* (1905) ; *Viața literară* (1906) ; *Revista noastră* (1906) ; *Convorbiri literare* (1906, 1921, 1925, 1926—1930) ; *Viața literară și artistică* (1907) ; *Ramuri* (1908) ; *Luceafărul* (1910—1912, 1914) ; *Viața românească* (1910—1913) etc.

REFERINȚE :

Ilarie Chendi, *Portrete literare*, Buc., B.p.t. ; N. Iorga, *Sămănătorul*, IV, 1905, p. 440 ; [O. Densusianu], *Viorele, Viața nouă*, I, 1905, p. 311 ; [M. Dragomirescu], *Convorbiri critice*, I, 5, 8—10, 1907, p. 263, 468 • *Succesul unei românce*, *Luceafărul*, XIII, 1914, p. 227 ; O. Cazimir, *Alice Călugăru*, *Lumea*, I, 4, 1924 ; I. Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, Buc., 1925, I, p. 83—89 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc., 1927, p. 154 ; Margareta Miller-Verghi și Ecaterina Săndulescu, *Evoluția scrisului feminin în România*, Buc., 1935 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc., 1941, p. 603—604 ; D. Micu, *Istoria literaturii române*, Buc., E.D.P., 1964, I, p. 213—214 ; Demostene Botez, *Alice Călugăru*, *Cronica*, I, 18, 11 iunie 1966.

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *în gradina (Viorele, 1905) ; Poveste (Convorbiri literare, Buc., XL, 6—8, iunie, iulie, august 1906, p. 582) ; Pe drum (Viața românească, Iași, VI, 5, mai 1911, p. 266—267) ; Ploaia (Viața românească, Iași, VII, 5—6, mai-iunie 1912, p. 300) ; Cîntec străin (Luceafărul, Sibiu, XI, 5, 1912, p. 104) ; Cîntec de ploaie (Luceafărul, Sibiu, XI, 21, 1912, p. 381) ; Șerpini (Viața românească, Iași, VIII, 4, aprilie 1913, p. 36—38) ; Pustietatea (Luceafărul, Sibiu, XIII, 10, 16 mai 1914, p. 292—293).*

ÎN GRĂDINA

Văzduhu-i plin de ciripiri;
De sus, o ploaie de lumină
Îneacă-n raze, în grădină,
Însîngerații trandafiri.

Și prin miros pătrunzător
Și-amețitor de iasomie,
Un vînt de vară-ncet adie,
D-alintă florile ușor.

Am rupt o galbenă lelea,
Pierdută-n valuri de sulfină,
Și-am ridicat-o la lumină...
Frumos trec razele prin ea !

Întreagă-n aur o cuprind
Și dă printr-însa să străbată,
De pare toată-nflăcărată
Și parcă foile-i s-aprind.

Acolo rid în taină blînd,
Și cată parcă să s-ascunză
Crăițe două sub o frunză :
Cu drag le-am sărutat pe rînd.

Și-un fluture din zbor l-am prins,
Ce rătăcise prin grădină,
Pierdut în marea de lumină
Și alb de parcă era nins...

Strângându-mi florile la piept,
Pe toate, toate din grădină...
Mă-mbăt de flori și de lumină
Și-aș vrea să nu mă mai deștept...

POVESTE

Valea-i potop de viață
Și cerul de lumini,
Vîntu-i un zbor de fluturi
Ce bate prin grădini.

Izvoarele s-aruncă
Frîgînd în val sclipiri,
Din crîng se^nală-n ceruri
Un cor de ciripiri.

Doar codru-n părăsire
De mult rămas-a mut:
Din el un brad și-o plută
In lume s-au pierdut;

Bradul, catart pe valuri,
Și pluta verde-o barcă —
S-au dus, s-au dus departe,
Să nu se mai întoarcă.

PE DRUM

Ah, nu mai știu pe care țarm, ca moartă,
Sînt azvîrlită iar ! în care parte
A lumii valul zilelor mă poartă !
Dar simt că pretutindeni sînt departe.

Atît de tristă-n suflet se ridică
Beția zborului rnereu-nainte,
Că nu mă uit în urmă, căci mi-e frică
De suferinț-aducerii aminte...

Cînd mă deștept în noapte cîteodată,
Din visu-mi trist mă-ntreb în care țară
Am adormit — și cît de-ndepărtată,
Plecînd spre ziuă, voi lăsa-o iară ?

Mă-ntreb, ce mări s-aud vuind în noapte,
Pe ce oraș cad ropote de ploaie,
Ce fluviu-nalță către geamu-mi șoapte,
Ca-n suflet întristarea-mi s-o îndoiaie ?

Și-ncerc atunci ca să-mi aduc aminte
Ce zări vor răsări spre dimineață,
Cînd soarele-n lumina sa fierbinte
încet le va desfășura din ceață.

Acolo... e un lac ca apa verde
Cărunt de paseri albe și de spumă,
Și mai departe-un munte șters se pierde,
Ce-n zori se va învineți sub brumă...

Ori poate, între țarmuri nevăzute,
Cu veșnic rennoita ei coloare,
Cu bărci rătăcitoare și pierdute,
Se leagănă, cu cîntu-i lung, o mare.

în veci deasupra zărilor schimbate,
Perdeaua sorții mele cea fugară
Se-nlătură pe cer ca să-mi **arate**
Alt țarm, altă cetate, altă țară...

Ca să mă-nvețe iarăși sfișierea
Plecării mele veșnic mai departe,
Ne mai înfățișându-mi nicăierea
Pe-acei de care viața mă desparte !

Voi ce-ați voit ca soarta să mă-ndrume
Spre voi, o ! cum aș vrea să rtu m^alunge !
Dar cum să vă urmez în larga lume
Cînd însămi eu nu mă mai ppt ajunge ?

Aș vrea să dau viața mea întreagă,
Și inima-mi în care patimi luptă !
De inima^mi de cîte ori se leagă,
De-atîtea ori de^un nou exil e ruptă !

Ș-atuncea resemnarea nu mă lasă
Ca să fiu smulsă și rătăcitoare
Purtață-n veci cu lenea dureroasă
A ramurei de iederă pe mare...

PLOAIA

Azi am văzut, înfiripată, ființa ploii mlădioase :
Avea o haină cenușie și foșnitoare de mătase.

Purta pe umeri mii de lanțuri subțiri, de-argint, pînă la brîu,
Dar le zvîrlea pe rînd, în treacăt, pe apa turbure de rîu.

Și de inele fără număr îi erau miinile-ncărcate,
Și le scotea, pe fiecare, și le zvîrlea pe lac, pe toate.

Lînga răzoare, prin grădină, trecea foșnind de-atîtea ori !
Și răsturna cu poala rochii, pe brazdă, proaspetele flori.

În urmă străbătînd orașul, sub niina-i geamurile toate,
Sub coardele de apă fură în mii de harfe preschimbate.

par ploaia cea strălucitoare, pe umăru-i, ca un urcior,
întunecat și plin de apă, purta neistovitul nor.

Și-n toate inimile noastre, pe rînd, trecînd ca un paharnic,
Turna ca-n cupe fără număr, dintr-însul, plînsul cel zadarnic.

CÎNTEC STRĂIN

Nu veniți cînd umbra crește
înspre zarea ce se pierde,
Cînd amurgul veștejește
Cerul stînjeniu și verde,

Ca să n-alungați sfoase
Umbre de odinioară,
Din trecutul meu rămase,
Suferinți ce mă~mpresoara...

Căci pe ceruri cînd ies stele,
L-al meu suflet ce mă doare,
Amintiri vin ca gazele
Ce beau scara la izvoare...

CÎNTEC DE PLOAIE

Suspînă cîntul trist al surei ploii,
Ș-același glas au miile-i de strune,
Aștepți zadarnic ca să se~mpreune,
La cîntu-i, mlădieri de glasuri noi.

În veci același cînt din coarde moi
Care se frîng pe geamul cel subțire,
Același tors, în veci, din mii de fire
Pe fusurile arborilor goi...

Și stropii mulți ai nesfârșitei ploi
Spun tainic geamurilor sclipitoare :
„O, voi ce străluciți ca apa ! Oare
De ce nu picurați mărunț ca noi ?”

Și^n veci fără răspuns e cîntul frînt
Ce parc-o să suspine-ntotdeauna !
Și iar aștepți, cînd se mlădie struna
Un cîntec nou... Și-i tot același cînt.

ȘERPII

Sub falnica desfășurare de crengi a umedei păduri,
Mă culc în ierburi legănate, și-n palme tîmplele-mi se razmă ,*
Și nu las somnul să mă-nfrîngă cu-a buruienilor mireasmă,
Ci lin încep să șuier cîntul ce cheamă șerpilor lungi și suri.

Să vie-alunecînd sub frunze, cu-ncete mlădieri de ape,
Cu zvîrcoliri de-ascunse flăcări verzui, ce-ar tremura sub jar,
Să-ntindă asprii către mine vicleanul cap triumghiular,
În care turburi ochi veghează sub străveziile pleoape.

Cu-o fluierare prelungită încep necunoscutul cînt,
Ce-o să-i adune de departe ș-amăgitor o să-i dezmierde.
Și ei se vor tîrî spre mine pe mușchiul înflorit și verde,
Ieșind pe rînd din întuneric, cum ies izvoare din pămînt.

Și iată că de pretutindeni aud un foșnet de tufișuri ;
Erau încolăciți pe ramuri, ca lanțul iederei vicleni ;
Își plămădeau prin ierburi crude veninul lor de buruieni;
E>ormeau ca apele pădurii, ascunși sub grelele pietrișuri.

Dar cînd descîntecu^mi departe zvîrli înțîiul său fior,
Deodată fiecare-n codru lăsat-a cuibul singuratic, —
Și-nvinși de jalea prelungită a fluieratului cromatic,
Își măsurară-n ritmu-mi straniu, încet, alunecarea lor.

Veniți, o, șerpi tîrînd prin ierburi, pe mlădiosul vostru pîntec,
prin ierburi lungi — ca lănci — prin pietre, al vostru chip

de vis î

Veniți, voi, ce vă-ncovoiați, ca lanțuri, sînteți de-acum

înlănțuiți

De necurmatele cadențe ce torc nemaicîntatu-mi cîntec.

Veniți misterioși și falnici, voi, fermecați de-un glas străin !

De-acuma zvîrcolirea voastră numai la ritmul meu se schimba

Și fără vlagă e-mpotrivă-mi primejdioasa voastră limbă,

Ce ca o floare otrăvită înalță-amarul ei venin.

Eram prin ierburi lungi culcată și v-așteptam cu ochi de pîndă

Ș-acum voi mi-ați adus întreaga putere-a tainicei păduri,

Și viclenia^ **mimați** predat-o cu-nșelătoare cotituri ;

Iar fluierarea mea, de-acum a, se schimbă-n cîntec de izbîndă.

Mă reazăm de-un copac, ș-acolo aștept tot neamul vostru^nvins,

Să mi se-adune la picioare cu trupuri acere de spadă,

Să-nalț, încolăcind pe brațu-mi întins, sălbateca mea pradă

Și-n cingători însuflețite să las să-mi fie brîu-ncins.

Făr' de putere împotrivă-mi, pădurea-ntreagă-mi este roabă.

Ea, ce mă-nlănțuia cu aspra-i mireasmă și cu teama-i grea,

De-acum împărăția-i toată de taină și fior e-a mea,

Și-nveninata-i vrăjmășie e cucerita mea podoabă.

PUSTIETATEA

Mă-ncinge iar,

Cu chinu-i lung, al frigurilor jar.

Flori și întuneric m-au înfrînt,

De sete mă frămînt,

De sete arzătoare și de-amar...

în taină lupt
Cu vise ce răsar neîntrerupt
Și-apun în negura somnului meu...
 încerc să leg, cu greu,
în minte-mi lanțul gândurilor, rupt.

Aș vrea să-nving
Durerea ce m-abate și s-ating
Răcoritorul, umedul urcior,
 Să sorb ca din izvor
Picurii reci ce-n umbra-i se preling !

Visez că sunt
Pierdută-ntr-un deșert. Că trupu-mi frînt
Parc-a rămas aici, căzut pe drum
 Și părăsit de-acum
De-o caravană ștearsă-n praf și-n vînt...

Unde-am văzut
De mult acest pustiu, întins și mut,
Sub ceru-i arzător, albastru-nchis ?
 Poate era-n alt vis
Al cărui rost în minte-mi s-a pierdut...

De peste mări
A răsărit din neștiute zări,
E țara arsă de la miazăzi,
 Cu văile-i pustii,
Cu tremurări luminii-n depărtări...

în tîmple-mi bat
Ritmele vîntului cel necurmat...
De soare ochii îi închid și-aștept
 Să mor de rana-n piept,
Ce setea crudă, tainic, mi-a brăzdat.

Ah ! cui să cer
Stropul de apă viu, ca să nu pier ?
Și cine m-a zvîrlit pe-acest pămînt
 Bătut și ars de vînt
Sub dogorîrea vînațului cer !

într-un târziu,
Cînd deschid ochii, iată că-n pustiu
Se-nalță a luminii tremurări.

Departe,-n fund de zări,
Orașe d-un albastru străveziu...

Cum le-am zărit
Numai acum ? Ori poate s-au ivit
Pe cînd dormeam ?... Și mă ridic cu greu
Pe-un cot. Dar trupul meu
De truda cade iarăși istovit...

...Spre-acei străini,
Spre-a lor cetăți cu ape și grădini
Porni-voi sub fulgerătorul cer,
Un adăpost să cer
Nainte de-a fi arsă de lumini...

...Dar nu^s cetăți,
Sunt lacuri — uneori... iar alte **dați**
Sunt dealuri mlădiate-n dulci colori
Și moi, ca-ncingători
Pierdute-n tristețe singurătăți.

Ah ! nicăiri,
La mima cumplitei, arsei veri,
Nu-s dealuri ! nici grădini, nici ape nu-s !
Ci dorul meu nespus
Le-nfațișează tulburii-mi vederi.

Sunt amăgiri
Ce-au proaspetele apelor scipiri,
Ce-au mii de frumuseți care se șterg
Cu cît spre ele merg
Pe drumul lung al sigurei pieiri !

Pe drumul lung
Al jalnicei pieiri nu pot s-ajung,
O, zări! spre-nșelătorul vostru chip
Tîrîndu-mă-n nisip
Și-n pietre sure, care mă străpung.

...Un rîu secat
Aici de veacuri albia și-a lăsat,
Și-n deznădejdea-mi totuși chem un val
Cînd pe rîposul mal
Ca-n apă rece fruntea mi-o abat.

Iar prin fiori
De friguri îmi închipui bărci de flori
Și roade, lunecînd pe rîu în jos,
Grele de-al lor prisos,
Cules dintr-a grădinilor comori.

Brațele-ntind
Vedenia s-ating — dar nu cuprind
Decît fugarul vînt fără de chip.
Și-n valea de nisip
Văd bărcile și rîu încet pierind...

Și răscolesc
Nisipul sec, un strop ca să găsesc,
Cum îl pătrund cu aspre rădăcini
Uscații mărăcini
Ce-n creasta dunelor se istovesc...

De-atîtea ori
Beau pulberea ce-ai vîntului fiori
Au măcinat din stîncile pustii,
Cînd roți de vijelii
Sfărîmă piatra-n uriașe mori !

O, de-aș putea
Să mă umbresc măcar la umbra mea,
Ce vînată se-ntinde la pămînt!
În ea să mă-nveșmînt,
Să mă-nfășor, s-adorm pe veci în ea !

Sute de mii
De palmieri și vițe verzi de vii

Deodată tainic ne-au împrejmuit !
Ce oază s-a ivit
în nesfârșita, dogorită zi ?

Și ce miros
S-a răspândit din flori de chiparos !
Iar prin narcizele de la izvor,
Cum cad din creanga lor,
Rodii roșii-n roua de pe jos !

Văd trandafiri...
Micsandre vii... Izvoare ce-au luciri
Și fețe ca gîtleji de porumbei,
Și murmurînd ca ei
Se pierd sub ale frunzelor boltiri.

Răcoritor
Acum sub tîmplă-mi curge un izvor
Și viața-n inimă-mi s-a strecurat,
Căci valul cel curat
Pe buza-mi arsă tremură ușor.

Unde-a pierit
Deșertul aspru și nețărmurit ?
Și unde s-a sfîrșit jalnicu-mi vis ?...
...Tîrziu, am redeschis
Din somnu-mi pleoapele, — și te-am zărit...

Viul izvor,
Florile toate cu mireasma lor
Erau aievea-n sărutarea ta,
Ce tainic îmi stingea
Pe buze-al setei jar chinuitor.

Poeta cu „o viziune decorativă a lumii”, s-a născut la 21 februarie p.1887, la București, fiica inginerului Ion Millian, de origine greacă, și a Măriei Poenaru. Urmează școala primară și liceul la București și Ploiești, *.³ unde și debutează, în 1906, în revista Lumina. Studentă la Școala de belle-^f 4re și la Conservatorul de artă dramatică din București, Claudia Millian se mărită cu publicistul Cristu Cridim, de care divorțează, și la 11 aprilie 1914 se recăsătorește cu poetul Ion Minulescu. În timpul războiului 41916—1918) se refugiază la Iași, unde casa soților Minulescu este deschisă scriitorilor și artiștilor, continuând astfel, în condiții schimbate, tradiția terasei „Oteteleșeanu”.

După primul război mondial, este numită profesoară de desen decorativ și de istoria artelor la Liceul industrial sericicol, unde va funcționa, •ca directoare, până în 1940. Între 1923—1925 stă la Paris, împreună cu fiica sa Mioara Minulescu, unde stabilește relații apropiate cu Elena Văcăzrescu, Pierre de Nolhac, Colette, Cecile Sorel, Elvira Popescu, Nina și -Benjamin Fundoianu, Armând Pascal etc, consolidând legăturile de prietenie franco-române, activitate recompensată prin decorația franceză aPalmes academiques”.

Reîntoarsă în țară, Claudia Millian se consacră activității profesionale, literare, publicistice (cronici dramatice) și sociale, luptând pentru •drepturile femeii, democrație și pace. Va scrie și teatru (Masca, Rozina, Vreau sa trăiesc, După paravan, Șapte giște potcovite), sub pseudonimul

D. Șerban. După 1930 are și preocupări de artă plastică (mozaic[^] sculptură). Participă ca delegată la congresele Pen-clubului, făcînd dese călătorii în străinătate. Membră a Societății Scriitorilor Români, a Societății autorilor dramatici și a Pen-clubului, Claudia Millian-Minulescu moare la 21 septembrie 1961.

OPERE (poezii) :

Garoafe roșii, Buc, Ed. Flacăra, 1914 ; *Cîntări pentru pasărea albastră*, Buc, Ed. de artă „Vlaici”, 1922 ; *Întregire*, Buc, Ed. Cartea românească, 1936. (A lăsat în manuscris și opere inedite.)

COLABORĂRI :

Lumina (1906) ; *Viața literară* (1906) ; *Falanga literară* (1910) *Viitorul* (1910, 1918—1921) ; *Versuri și proză* (1911—1912) ; *Insula?* (1912) ; *Flacăra* (1912—1914, 1922) ; *România* (1917—1918) ; *România nouă* (1920—1921) ; *Cețiți-mă* (1921—1922) ; *Gîndirea* (1921) ; *Adevărul literar și artistic* (1922—1924) ; *Rampa* (1928—1931) ; *Cuvîntul liber* (1933—1936) ; *Dimineața* (1936—1937) ; *Familia* (1938—1942) ; *Universul* (1947—1948) etc

REFERINȚE :

C. Sp. Hasnaș, *Garoafe roșii*, *Flacăra*, IV, 22, 1915 ; Al. Iacobescu,, *Garoafe roșii*, *Viața literară*, nr. 7—8, 28 martie 1915 ; Al. Hodoș, *Garoafe roșii*, *Revista noastră*, nr. 12—13, aprilie-mai 1915 ; Vladimir Streinu, *Cîntări pentru pasărea albastră*, *Cugetul românesc*, I, 8—9, 1922 ; [Ovid Densusianu], *Cîntări pentru pasărea albastră*, *Viața nouă*, XVIII, 11, 1923 ; E. Isac, *Cîntări pentru pasărea albastră*, *Adevărul literar*, 4 februarie 1923 ; Lucian Blaga, *Cîntări pentru pasărea albastră*, *Adevărul literar*, nr. 111, 7 ianuarie 1923 ; Pompiliu Păltănea, *Chants pour Voise au bleu*, *Mercur de France*, I—IV, 1925 ; Ion Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, 1925, voi. II, p. 25—30 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 369—370 ; Marg. Miller-Verghi și Ecaterina Săndulescu, *Evoluția scrișului feminin în România*, Buc, 1935, p. 340—344 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 750.

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *Garoafe roșii*, *Voluptate*, *Pisicile*, *Simfonii de toamnă* (*Garoafe roșii*, 1914) ; *Himeră*, *Nevroză*, *Vazele de flori*, *Primăvară*, *Toamnă* (*Cîntări pentru pasărea albastră** 1922).

GAROAFE ROȘII

Garoafe roșii, crenelate —
Amfore cu parfum de mosc,
Pecetii de rubin și sînge —
Eu vă iubesc și vă cunosc,
Prin voi, garoafelor bizare,
în funduri roșii de corolă,
Mi-a-ntins iubirea-ntîia oară
Otrăvitoarea ei fiolă...

Eu vă iubesc și vă cunosc
De mult tulburătorul mosc.
în roșu-apusului de soare
Voi puneți pete de culoare,
Voi înfloriți în fundul mării
în lungi ciorchine de mărgan
Și pe obrazii de ftizie
Muriți în fiecare an...

Vă poartă-actrițele pe gură
Și hetairele pe sîni,
Vă leagănă pe coif cocoșii,
Și-n răni v-au încrustat strămoșii
Iar eu vă port pe veci în minte,
Vă port în păr și pe vestminte,
Pe perne de atlas brodate...
Garoafe roșii, crenelate !

Eu vă iubesc și vă cunosc
De mult tulburătorul mosc !
Prin voi, garoafelor bizare,
în funduri roșii de corela,
Mi-a-ntins iubirea-ntîia oară
Otrăvkoarea ei fiolă...
Prin voi am plîns întîia dată —
Obsesie însîngerată !

VOLUPTATE

Nevrozaților

Plecați spre țări de voluptate,
învîgătoare de nevroze
Și de iubiri fatale ;
Plecați spre zările pătate
De violete echimoze
Și de motive pale...

Plecați departe-n fund de zări
Acolo unde forma moare
Și nu-s conture crude ;
Plecați spre voluptoase țări,
în care nu-i apus de soare
Și plînsul nu se-aude...

Acolo unde-n colori șterse,
în armonia de penumbre,
Palpită viața întregii firi,
Și unde-amantele perverse
Visează în alcovuri sumbre,
înamorate de satiri...

Acolo-s templele deschise
Și candelabrele aprinse

Cu undelemn de trandafiri;
Acolo se îmbată-n vise
Fecioarele cu buze-ntinse,
Cerșind nervoasele iubiri !

Acolo-s flori și poezie,
Și rîs și cîntece barbare,
Și nu-i femeie să nu crează,
Cu idolatra-i f antazie :
O clipă în beția care
Omoară, dar reînviază !

în parcul albelor cununi,
în țara aceea depărtată,
Plecați, triști visători, plecați!
Dînd foc în urmă la minciuni,
Uitați credința de-altădată !
Și-apoi, voi, palizi nevrozați,
Plecați!

PISICELE

Cu ochii fosforescenți și oblici
Ramați în cearcăne de aur —

Ca niște scumpe amulete —
Cavoul negrelor regrete...

Voi, preotese egiptene,
Sfidînd stăpînii printre gene,

Visați mereu la cerul maur...

Visați berberii și efebii
Cum în cîntări vi se prosternă ;

Pe fondul albei piramide,
Visați reginele livide,

Cu ochii înnegriți de kohl,
Cu umerii și gâtul gol ;

Visați o viață de lumină,
Ca îmbătate cu morfină !...

Cu ochii fosforescenți și oblici
Ramați în cearcăne de aur,

Visați, visați la cerul maur...

SIMFONII DE TOAMNĂ

Mă duc spre țara unde chiparoșii
Presară umbre-albastre, parfumate,
Și unde își înalță nuferi roșii
Din ape verzi petale sîngerate...

De-acuma plec, mă doare-n suflet zborul
Cocoarelor pornite într-acolo,
Ducînd cu ele viața și amorul :
Ofrande albe zeului Apollo...

în urma lor se stinge o bacantă,
în plîns nervos — corolă de opale —
Smulgînd cununa frunzelor de-acantă,
în tremurarea degetelor pale...

De-acuma plec : mă cheamă melodia
Tremurătoare a strunei de gitară...
Știți voi ce sete simt de poezia
Ce poartă-n sîn eterna primăvară ?...

Mă duc : sub cer senin sorbi-voi sărutarea
Ce blinda adiere-n zbor o poartă,
Și-n urma mea, atîta doar : uitarea
Așterne-se de-acuma peste-o moartă.

Îi

Aud tremolul coardei de vioară,
În freamătul pădurilor murinde,
Și-mi pare plîns de palidă fecioară,
Ce-acum — amantă — tuturor se vinde...

Ea a venit cu corpu-ascuns în haină,
Lăsînd în cale urme de sandale ;
Dar voi, amanți, ați răscolit o taină
Ce adormise-n visurile sale !...

Și însetați de forma tinereții,
Desprinsu-i-ați mantaua de pe umăr...
O ! parc-ați vrut să-i luați respirul vieții,
În focul sărutării fără număr...

Și gura ei v-a-ntins-o tuturora,
În patima iubirii dîndu-și sinii...
Voi ați golit nectarul din amfora
Din care se-adăpau de mult păgînii !...

Tîrziu, în violetul înserării,
Cînd amintirea-n zbor de aripi trece,
Ea, singură, în liniștea uitării
Își simte ochii stinși — și mîna rece...

În freamătul frunzișurilor pale,
E cîntul unor vremi ce o-nfioară,
Ca un concert al cărui trîl agale
Se stinge pe o stranie vioară...

A ! Voi v-ați dus spre funduri de alee,
În gînduri cizelînd o poezie...
Dar n-auziți ? Vă cheamă o femeie
La cea din urmă clipă de beție !...

Eu nu mai plec ; ci lingă ea rămîi
Ca-n vremea fericirii de-altădată ;
Rămîi ca să-i veghez la căpătîi
Amantei care moare înșelată !...

HIMERĂ

Și-acum, de vrei, răspunde-mi, grădină efemeră,
Prin care trece moartea în menuete fine,
Sub formă de femeie, de cîntec sau himeră —
Răspunde-mi, mască rece, de ce m-aștepți pe mine ?

Eu nu vreau să beau cîntul orbitei obosite
Și n-aștept gestul milei din vechile icoane,
Nu vreau să-mi dai parfumul mireasmelor trezite,
Nici floarea ce sucombă pe torsuri de coloane.

Nu vreau să-ți fur misterul din ochi și de pe gură,
Nici să repet cadența exodului trecut,
Ci idînd nemulțumirii putere de secură,
Voi sparge forma veche a statuiei de lut.

NEVROZĂ

De vrei să năruie fresca femeilor streine,
Și să trăim o clipă nevroza mea măiastră,
Îți voi turna ființa în plăsmuii senine,
Dînd sufletului aripi de pasăre albastră...

Dînd gîndului să scrie cîntări imaginare
Și-auzului să prindă poeme negîndite,

Vom respira parfumul planetelor bizare,
Cu pasări de lumină și flori însuflețite...

Și când vei fi făptura închipuirii mele,
Când infinitul însuși va fi spre noi deschis —
Voi îngropa și timpul, și spațiul dintre stele
În forma cea din urmă a straniului meu vis...

VAZELE DE FLORI

Ce mâini înf rigurate-au modelat
Argila neagră-a vazelor bizare,
În care mor plăpînzii trandafiri,
Cum mor în noi nervoasele iubiri ? —
Argila neagră-a vazelor bizare,
Evocatoarea urnei funerare !

Ce mâini înfrigate le-au turnat,
Dînd formei lor senzații de femeie :
Cu linii rotunzite ca de pîntec,
Cu undulări de șolduri și de cîntec ? —
Dînd formei lor senzații de femeie
Și brațelor mișcări de orhideie !

Ce mâini înfrigate de amant,
În lutul cald al vazelor de flori,
Au îngropat fragmentul vinovat,
Ca un motiv de sete și păcat ? —
În lutul cald al vazelor de flori,
Ce mâini au pus beție și fiori ?

O ! Vazele în care mor atîtea flori :
Atîția crini, și-atîția trandafiri,
Atîtea crizanteme despletite,
Și violete, și garoafe înnegrite —
O ! Vazele sunt urne funerare,
Ca sunetul femeilor bizare.

PRIMĂVARA

Mi-e sufletul un cuib săpat în stîncă,
Și-n cuibul meu a poposit pe rînd
Și porumbelul alb, și vulturul flămînd,
Și soarele, și vîntul, și tăcerea-adîncă.

Vrea sufletu-mi să-i scutur praful și tăcerea,
Că-i prăfuit de vînturi și de griji mărunte...
Pe cine-așteaptă cuibul meu din munte,
De-mi cere iar să-i curăț încăperea ?

Covor de frunze netede și moi
Aștern în cuib și-l primenesc cu cer,
Apoi cobor perdele de mister
Pe farmecul enigmei celei noi.

Și-așa, adăpostit de vînt și soare,
Căminul sufletului meu deschis
Așteaptă solul ultimului vis,
Cu-ntoarcerea de păsări călătore.

TOAMNĂ

Te uiți cum mușcă toamna din verdele pădurii,
Cum fiecare frunză e-o inimă bolnavă —
Cu leziuni de unghii și picături de sînge ?
Și-n mine bate-o frunză, ciudată și firavă,
Ce sub capriciul vremii se leagănă și plînge...

Simt trupul meu cum soarbe miresmele de moarte
Și cum își distilează parfumul diafan,
Pe mobile și statui, pe stofe și covoare,

Și-ntrezăresc pădurea culcată pe divan,
Alătura de mine, cum tremură și moare...

Respiră încăperea arome vegetale :

De paltin, de mesteacăn, de brad și de arțar...
Iar eu, cu mâini pătate de toamna-nsîngerată,
Beau sufletul pădurii și-aud bătînd mai rar,
în peisagiul vieții, o frunză-ntîrziată.

BARBU NEMŢEANU

Talentat şi prodigios traducător din literatura universală (Petrarca, La Fontaine, Baudelaire, O. Wilde, Goethe, Turgheniev, Lessing, Heine, Lenau etc), poetul Barbu Nemţeanu (pe numele adevărat Benjamin Deutsch) s-a născut în octombrie 1887, la Galaţi, fiul lui Iacob şi Sanina Deutsch. Tatăl a fost institutor la şcoala izraelită din acest oraş. Moare tânăr, lăsându-l pe Barbu Nemţeanu la vârsta de 10 ani unicul sprijinitor al familiei. Ocupă diferite funcţii (practicant de birou, reporter, funcţionar etc). În 1904, poetul debutează la ziarul gălăţean înainte, transformat după război / «Galaţii noi.

De-a lungul scurtei sale vieţi, Barbu Nemţeanu desfăşoară o bogată activitate gazetărească sub diferite pseudonime (Cireşeanu, Todescu, Luca Zimbru, Ion Corbu, Vasile Crîngu etc). În 1908, sub conducerea sa, apare la Galaţi revista socialistă Pagini libere, unde semnează lucrări originale şi traduceri. Ultimii ani ai tinereţii şi-i petrece într-un sanatoriu de tuberculoşi. În 1913 pleacă în Elveţia, starea sănătăţii înrăutăţindu-se. În 1915 apare volumul de poezii Stropi de soare, care se bucură de o bună primire. Proiectul de a-şi publica întreaga operă (poezie şi proză) sub titlul în ritmul vieţii este curmat de moartea sa timpurie (30 mai 1919).

OPERE (poezii) :

Stropi de soare, poezii, Buc, 1915 ; Heine, Melodii ebraice, traduceri, Buc, 1919 ; Barbu Nemţeanu, Antologie, făcută de M. Dragomirescu, Ed. Casa şcoalelor, 1926 ; Poezii (traduceri), Iaşi, Biblioteca Iaşilor, nr. 23.

COLABORĂRI :

Înainte (1904—1905) ; *Viața nouă* (1907—1908) ; *Convorbiri critice* (1907) ; *Viața literară și artistică* (1908) ; *Pagini libere* (1908) ; *Calendarele „Adevărului” și Dimineața* (1909—1910) ; *Floarea albastră* (1912) ; *Flacăra* (1912, 1915—1916) ; *Viitorul social* (1913) ; *Universul literar* (1913) ; *Lumina* (1918) ; *Facla* (1918) ; *Renașterea* (1918) ; *Scena* (1918) ; *Rampa* (1919) ; *Adevărul literar și artistic* (1923).

REFERINȚE :

C. Sp. Hasnaș despre *Stropi, Flacăra*, IV, 263, 1914—1915 ; C. Ge-rota, *Poetul B. Nemțeanu, Sburătorul*, I, 1, 1919, p. 206 ; Necrolog, *Însemnări literare*, Iași, nr. 19, 1919 ; B. Lăzăreanu, *B. Nemțeanu, notițe biografice, Adevărul literar*, 31 mai 1925 ; F. Aderca, despre *Antologie, Sburătorul*, IV, 1926, p. 21 ; C. Săineanu, *Recenzii*, 1926, p. 21 ; Ion Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, Buc., 1940, II, p. 77—88 ; E. Lovinescu, *istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc., Ancora, 1927, p. 223 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc., E. F., 1941, p. 630—631, 916 ; D. D. Șoitu, *Un poet uitat: Barbu Nemțeanu, Limbă și literatură*, 12, 1966, p. 213—229.

Poeziile sînt reproduse din *Stropi de soare*, Buc., 1915.

TOAMNĂ

Grădina-i liniștită și pustie.
Ai zice că-i pe pînză zugrăvită...
Ascult tăcerea ei desăvîrșită,
Și parc-aștept să-nceap-o simfonie.

Peste copaci plutește-o măreție
Ca-n doliurile mari ; dar, nezărită,
Prin ramuri trece-o undă răzvrătită
Și-un molcom vînt pornește să adie.

O frunză prinde lin să se-nfioare.
Mai multe-apoi... Și-n clipa următoare,
Tot sufletul grădinii se dezleagă !

Povestea ta, iubito,-acum răsună :
Tu ai visat p-aci o vară-ntreagă
Și frunză nu-i de tine să nu-mi spună !

TOAMNA - N TREN

D-lui Heinrich Fischer

Cîmpii ruginite de-a dreapta, de-a stînga,
Și trenul aleargă prin ploaie și vînt...
Și inima plînge și geme, nătînga,
Și-mi pare că trenul mă duce-n mormînt.

În față-mi stau oameni cu chipuri străine,
Și parcă mi-s dușmani; privirea li-i rea.
Mă tem c-au pornit înadins după mine,
În cale să-mi steie,-nainte să-mi ia.

Tăcerea m-apasă... Și-n greaua tăcere,
E sfredel privirea vecinului meu ;
Tăcînd, el voiește să-mi smulgă mistere
Și dînsul să tacă, să tacă mereu.

Dar sufletu-mi trage perdelele grele,
S-ascund sub pleoape privirile-mi vii;
Rămîn ferecate gîndirile mele ;
Și... plouă pe-ntinsele triste cîmpii.

Da-n vreme ce ploaia măruț se tot cerne,
Vecinu-mi, deodată, suspină din greu...
Și, fără de veste, pe gîndu-mi s-așterne
O vagă și fină părere de rău...

Străinii din față-mi, cu buzele mute,
Cu frunțile triste... se poate că sunt
Și dînșii, sărmane ființe bătute
De apriga soartă, de biciul ei crunt.

Aleargă și dînșii ca mine,-nainte,
Spre alte limanuri, visînd vrun noroc ;
Ni-i drumul același, dar au alte ținte,
Și numai nevoia ne-a strîns la un loc.

Și dacă tot altu-i resortul ce pune
Avîntul de ducă în mine și-n ei,

De unde veniți voi, o, gânduri nebune,
Ce-mi spuneți că dînșii sunt dușmanii mei ?

Se poate eă-ntr-înșii e-un suflet mai mare
Și-ar ști să m-ajute de-aș vrea să le-o cer ;
Ei poate n-așteaptă decît o chemare,
Să facem cu toții falangă de fier!

O, ploaie de toamnă, cu ritmuri de lene,
Torente ce fără de noimă tot cad,
Tu faci să-ncolțească în gînd buruiene,
Căci nu vii din ceruri, tu picuri din iad !

Hai, suflete, uită de ploaia de-afară,
Că nu e mai mare vrăjmașă ca ea !
Visează că-i soare pe ceruri și-i vară
Și lumea că-i bună și-ntreagă-i a ta !

Și-n vreme ce-adorm liniștit ca o floare,
Mi-e sufletul rugă ce susură lin :
— Trimite-mi, o, Doamne, mai repede soare,
Să văd un prieten în price străin !

ÎN AUTOMOBIL (Pe malul mării)

Lui Rene Scorțescu

Părea din urmă moartea că ne-alungă,
În față, vîntul stăvili ne punea ;
Iar sufletu-mi înfiorat părea
Liman mîntuitor că vrea s-ajungă.

Sirena-n stepa largă revărsa
Alarma ei sălbatecă și lungă,
Iar șuierul pustiu de-albastra dungă
A cerului, din zare, se frîngea.

Aripele de-oțel băteau nebune.
...Uitînd sub roți, de galbenele dune,
Un cer părea, în zbor, întinsa mare

Și cum priveam albastra-nvălurare,
Eu mă visam Apolo-n vremi străbune,
Zburînd în carul soarelui din zare !

GALAȚII

Galați, oraș cumplit de negustori,
La tine stă poetul ca-n Sodoma !
El seamănă cu trudă mîndre flori,
Tu nu le poți simți însă aroma.

Copiii tăi țin ochii-n jos mereu.
Ei nu cunosc nici cerul urbei tale !
Spre altă cale-i cheamă cîntul meu,
Dar gîndul lor le-arată altă cale.

Veniții din Canan și din Corint,
Bizanț și Anatal, cu crezuri multe :
D-un singur zeu acuma știi s-asculte -
D-un zeu turnat din aur și argint!

Copiii tăi, în tîrgul plin de zvon,
Au capul înțelept și plin de grîne ;
Ei poartă-n suflet chipul lui Mammon,
Și nu mai pot să-ncapă zmei și zîne !

De-argint lucește Dunărea. Dar ei
Cetăți plutinde-nșiră pîn' departe,
Că luna, ca să-și vadă chipul ei,
Oglindă cată-n van printre catarte.

O, teme-te, oraş nelegiuit,
De-a Dunării cumplită răzbunare !
În curgerea de val spre răsărit,
Va duce despre tine veşti amare.

Va spune că-ţi-i sufletul vîndut,
Pe fiii cei mai buni că-i dai uitării !
Pe fiii tăi, ce-n vremi ar fi putut
Să ducă fala ta în largul zării ;

Vlăstarul tău că-şi plînge-nstrăinat,
De alt pămînt, sub alte stele, plînsul ;
Trecea pe uliţi trist, nemîngîiat,
Ai tăi treceau streini pe lingă dînsul.

Amar va fi cuvîntul ce-o vesti
Că Dunărea-şi răzbună prigonitul !
Va duce zvon cumplit spre miazăzi
Şi hulă-ţi va trimite răsăritul.

Îţi va striga că n-ai jertfit nimic
Pe-altarul sfînt al artelor sublime,
Că laşi un nume trist şi de nimic,
Rostit cu scîrbă de viitorime.

Îţi va striga că mulţi tai arginţi
Pecetluiesc micimea ta avară ;
Vei plînge-atunci cu lacrimi fierbinţi,
Încovoiat sub veşnică ocară.

Iar dacă ceru-n cei din urmă zori
De flăcări te-o cruţa şi de cutremur —
Gîndeşte-te, oraş de negustori,
E fiindcă-ai găzduit un bard pe vremuri !

PSALM PĂGIN

Cum viscolește-n pieptu-mi deznădejdea !
Cum se-ncovoie tot ce năzuia !
Pădure ce-și îndoaie toți copacii,
Izbiți de uragan...

N-auzi tu, Doamne, gemetele mele ?
Nu vezi cum singerez, slăbit și pal ?
învolverări de nouri de cenușă
Se-ngroașă între noi...

O, soare, soare sfînt, apucă grabnic
O sulică de aur și străpunge
Năprasnicul balaur de cenușă
Și-arată-mi-te cald !

Că rănilor doar tu le-adormi durerea,
Cînd Dumnezeu nu vrea să mi-le-nchidă ;
Te-ndură tu de mine, soare sfînte,
Că Domnul m-a uitat...

MIHAIL CRUCEANU

Născut în Iași, la 13 decembrie 1887, fiul lui Mihai Cruceanu, farmacist, și al Ecaterinei Petrovanu. Licențiat în litere și drept. Un timp, avocat și profesor secundar. În 1905, poetul se apropie de cenaclul lui Macedonski, omagiat și mai târziu prin dedicații (Insula, I, 18 martie 1912). Devine apoi colaboratorul Vieții noi, integrându-se grupului sau simbolist, pe care-l apără (X, I, 1 martie 1914) și despre care lasă amintiri (Jurnalul literar, /, 2, 2 ianuarie 1939). Întreprinde o ancheta despre poezia nouă, în 1912, în Rampa, important document de epocă. Apropiat de mișcarea muncitorească, după 1916, Mihail Cruceanu devine membru al P.C.R. de la înființare, al cărui militant activ va rămîne pînă azi. Vechi ilegalist, poetul înfruntă arestări și închisoare. După 23 august 1944 este ales în toate legislaturile deputat în Marea Adunare Națională. Duce la îndeplinire importante sarcini obștești.

OPERE (poezii) :

Spre cetatea zorilor, Tîrgoviște, 1912 ; Altare nouă, Buc, 1915 ; Fericirea celorlalți, Craiova, 1920 ; Lauda vieții, Buc, 1945 ; Poezii alese, cu o prefață a autorului, Buc, E.S.P.L.A., 1957.

COLABORĂRI :

Revista literară (1904) ; Revista literară și politică (1905) ; Romanul .literar (1906—1907) ; Viața nouă (1906) ; Revista celorlalți (1910) ; Săr-

bătoarea eroilor (1912—1914) ; *Rampa* (1912) ; *Versuri și proza* (1912—1914) ; *Flacăra* (1915—1916) ; *Flacăra* (1922—1923) etc.

REFERINȚE :

Luciliu (Al. Macedonski), *O treime de poeți*, în *Liga conservatoare*, I, 6, 25 decembrie 1905 ; [Ovid Densusianu], *Spre cetatea zorilor*, în *Viața nouă*, VIII, 8, 1912 ; Ion Trivale, *Cronici literare*, Buc, 1915, p. 231—234 ; F. Aderca, *Fericirea celorlalți*, în *Cuvîntul liber*, III, 4, 1921 ; [Ovid Densusianu], *Fericirea celorlalți*, în *Viața nouă*, XVI, 11—12, 1921 ; I. Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, Buc, 1925, vol I, p. 141—147 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, 1927, p. 290—291 ; Valeriu Rîpeanu, *Poezii alese*, în *Gazeta literară*, IV, 33, 1957 etc

Poeziile sînt reproduse după cum urmează: *Trandafirii galbeni*, *Fecioarele pale*, *Poemele oglinzilor* (*Spre cetatea zorilor*, 1912) ; *Bătrînul sol*, *Calatorul* (*Altare nouă*, 1915) ; *Sufletul odăii mele*, *O ușa s-a deschis în noapte*, *Anii dragi de altădată* (*Fericirea celorlalți*, 192Q) ; *Muritor* (*Lauda vieții*, 1945).

TRANDAFIRII GALBENI

Trandafirii galbeni ce-i purtai aseară,
Trandafirii galbeni, galbeni ca de ceară,
Erau triști ca glasul stins de rugăciune,
Trandafirii galbeni, ce-ți puteau ei spune ?

Reci cădeau la sînu-ți tînăr, neînvins,
Tu purtai la sînu-ți palide trofee...
Oare din ce vază moartă i-ai desprins,
Sau din care seră, sau din care-alee ?

Trandafirii galbeni ce păleau mereu,
Reci ca o zîmbire tainică de stea,
Erau reci ca gheața sufletului meu,
Erau, poate, galbeni ca și fruntea mea ?

Ce-ți puteau ei spune ?
Morții tac pe veci !
Dar la sînu-ți tînăr, trandafirii reci,
îngropați în cuta albelor dantele,
Răspindeau aroma cîntecelor mele.

FECIOARELE PALE

În clarul de lună — fantastic convoi —
Fecioarele pale cu ochii de vise
Treceau pe aleea cu veștede foi,
Fecioarele pale cu ochii de vise.

Purtau diafane mantale de gaze
Fecioarele pale cu ochii de vise,
În părul lor roze și albe narcise,
La piepturi topaze și-n suflet topaze,
Fecioarele pale cu ochii de vise.

Pe-aleea uitărei fecioarele pale,
Fecioarele pale cu ochii de vise,
Cîntau o baladă și noaptea murise
Pe buzele triste — strivite petale —
Fecioarele pale cu ochii de vise.

Tîrziu pe aleea pe care trecuse
Fecioarele pale cu ochii de vise,
Trecu și iubirea-^mi în păr cu narcise ;
Spre țări neștiute cîntînd dispăruse
Fecioarele pale cu ochii de vise.

În urma lor magic murit-a cascada
De mistice glasuri, scăldată-n abise :
În noapte, ascultă cum plînge balada
Fecioarelor pale cu ochii de vise.

POEMELE OGLINZILOR

II

Aseară-n pudrate oglinzi
Pe care-agonia le-a-ncins,
Trei torțe tăcute s-au stins —
Trei torțe ca trei suferinzi.

Și-n urmă pe luciu-argintat
Trecură trei corbi obosiți —
Corbi negri, fugiți! ah fugiți !
Nu-i nimeni în ele-ngropat!

Păreau că sînt solii ce „ea”
Și „ele” trimit tuturor,
Și haina lor neagră părea
Făcută de mîinile lor.

De doliul ce-n mersul lor poartă,
Fugi al durerilor stol,
Și-n urmă rămase un gol
În apa oglinzilor moartă.

Trei torțe ca trei suferinzi
Se stinseră-n ele ciudat.
Corbi negri, de ce-ați alungat
Durerea din triste-oglinzi ?

Acum înghețate vor sta,
Căci totul în ele-i sfarmat
De mîinile „lor” și de-a ta,
Iubite cu rîsu-argintat î

Dar mîine ca-n ziua de-apoi
Odată-n oglinzi să priviți —
Oh ! Poate veți plînge și voi !

Corbi negri, corbi negri, veniți !

BĂTRÎNUL SOL

Dac-ai plutit,
S-arăți corabia în care
Ai străbătut întinsa mare,
De ani albit.

De vii călare,
Arată-mi calul plin de foc,
Ce te-a purtat, din loc în loc,
Fără-nctare.

De vii pe jos,
Să-mi dai toiagul
Cu care tînărul frumos
Porni, și-ajunse azi „moșneagul”.

Dareltăcu
Și mîna galbenă-mi întinse ;
Tăcerea sufletu-mi cuprinse ;
Și el tăcu...

CĂLĂTORUL

Lui I. M. Rașcu

Opritu-s-a o clipă din drumu-i călătorul.
Tot își spunea în sine : „Ajung acum, acum !”
Îl tot ducea-nainte primejdia, sau dorul,
Îl tot opreau din urmă atîția ani de drum.

Opritu-s-a o clipă, din drumu-i, călătorul,
Opritu-s-a cu visu-i pe-o margine de lac.
În jurul lui viața își petrecea fiorul,
În juru-i : flori de nufăr și roșii flori de mac,

în juru-i : cer albastru și liniște de apă,
Și-odihna ca o soră cu drag îl aștepta,
Și malul se lărgise mai mult ca să-l încapă,
Și s-a oprit drumețul să afle ce căta,
O clipă, doar o clipă — și-n urmă iarăși dorul,
Pe-același drum de soare din nou era să-l ducă,
Dar iată că deodată i-alunecă piciorul...

...Un colț de cer, un zgomot grăbit ca o nălucă,
O undă, apoi alta și altele mereu...
Și liniște adâncă, și-un suflet mai puțin...
Deasupra săgetează un soare ca un zeu,
Iar jos se-ntinde drumul pentru acei ce vin.

Opritu-s-a o clipă din drumu-i călătorul
Îl ispitise locul să soarb-un pic de apă,
Îl ispitise viața ce-și petrecea fiorul
Și malul se lărgise mai mult ca să-l încapă,
Și-acum, deasupra, cerul albastru ca o floare,
Jos, lacul plin de taina aceluia care moare.

O clipă, doar o clipă — și ce mai rămăsese
Din toate-acele doruri, credințe și cuvinte,
Ce zac adânc în suflet ? — și ce mai rămăsese
Din anii de-altădată cu-aducerile-aminte ?

El singur își spusese : „Mă odihnesc o clipă.
Sînt ani de cînd pe drumul acesta necurmat,
Pe care-un dor se stinge și altul se-nfiripă,
Îmi sîngerează pasul și-alerg neîncetat.”
El singur își spusese : „Mă odihnesc o clipă”.
Căci drumul mai departe e mai ispititor :
A apelor șoptire, a florilor risipă,
A pomilor verdeață și-al paserilor zbor,
Îndeamnă mai departe pe orice călător.

Purta cu el în suflet comori neprețuite ?
Purta dorințe-aprinse, sau gânduri obosite ?
Purta dureri nespuse, sau gând triumfător ?
Cum ai putea știi oare, cînd drumul mai depar

Aleargă, ca și visul, tot mai ispitor ?
Și cînd în urmă-i lacul de dînsul te desparte,
Cînd pașii trec și singur rămîi în urma lor ?

Ce glasuri ne-auzite, ce dragoste, ce dor,
Ce lume nevăzută, păstra cu pietate ?
Opritu-s-a o clipă sărmanul călător !
Opritu-s-a o clipă cît o eternitate...

SUFLETUL ODĂII MELE

Sufletul odăii mele ce din vis s-a deșteptat
A zîmbit prin abajurul lămpii ce ardea pe masă.
Pe tapete și pe cadre flori de umbră-a desenat,
Iar perdelelor, în cute, le-a dat luciu de mătăasă.

Sufletul odăii mele astă-seară mi-a vorbit,
Evocînd speranța caldă și dorințele nebune
Ale clipelor ce alții înainte-mi le-au trăit
Cei ce știu de mult că viața nemiloasă te supune.

Sufletul odăii mele ca din basme mi-a șoptit
Dragi cuvinte de iubire, ce-au făcut să înfioare
Inimele celor cari ca-ntr-un filtru s-au topit —
Cei ce știu demult acuma că și dragostea chiar moare.

Sufletul odăii mele, tremurînd, a suspinat.
Tremurau atîtea lacrimi în suspinul lor încet !
Toți plînseseră în viață cîți cu viața s-au luptat.
Toți, ce poate dorm acuma părăsiți, fără-un regret.

Sufletul odăii mele m-a privit ca doi ochi reci.
Și în jurul meu tăcerea grav scanda suflarea-mi vie,
Mîine din odaia-aceasta voi pleca. Ce grozăvie !
Voi fugi nebun ! Sau poate... voi rămîne-n ea pe veci.

O UȘĂ S-A DESCHIS ÎN NOAPTE

În casa goală ca un suflet singurătatea s-a-ntristat,
Căci umbra nopții a-nvăluit-o ca într-un giulgiu de tăcere.
Odăile gîndesc cuvîntul ce nimeni nu l-a cuvîntat,
Și răsuflarea îmi pătrunde neliniștită prin unghere.

O ușe s-a deschis în noapte, deodată, ca o prevestire,
O ușe s-a deschis și-n mine suflarea toată a-nghetăt,
O ușe s-a deschis atinsă de-o mînă, poate în neștire,
O ușe s-a deschis întocmai ca un mormînt neîncuiat.

În miezul nopții cine vine ? Ești tu, iubito, floare rară,
Ce-aduci tîrziu o alinare neodihnitei mele vieți ?
Ești tu cel ce sosești, vreun demon, vreun om străin,
sau vreo fiară ?
Ai cui sînt pașii care calcă în umbra mușilor pereți ?

O ușe s-a deschis, și-n suflet, cu noaptea neagră, au intrat
Și pașii neauziți de nimeni, ducînd cu ei necunoscutul.
Și fiecare clipă cade ca un ciocan îndepărtat,
Umplîndu-mi ochii de vedenii și nemilos stringîndu-mi gîtul.

Aș vrea s-o-nchid, să-i pun zăvoare. Dar e zadarnică-ncercarea.
Pe ochi o mînă mi se lasă și gîndurile mi le-adună...
Aș vrea ca somnul tuturor să-mi dea și mie împăcarea !

O ușe s-a deschis în noapte și pași necunoscuți răsună.

ANII DRAGI DE ALTĂDATĂ

Din buchetul viu de roze trei petale parfumate,
Albe ca o-nehipuire, au căzut ușor pe masă,
Au căzut ca două pleoape albe și catifelate,
Obosite de-așteptare pe-a visărilor terasă.

Au căzut ca niște brațe albe, fine, decoltate,
Ce-ntr-o seară de uitare s-au lăsat de doruri prinse,
Și în ploaia grea de gânduri au rămas înfiorate,
înspre țărmi cine știe căror ispitiri întinse.

Au căzut cum cade-o foaie albă dintr-o carte veche.
Ce păstrează-n scoarțe roase o poveste de iubire ;
A citit-o-n alte vremuri, strînși alături, o pereche,
Și cu-o lacrimă a-nchis-o, cu-n suspin sau cu-o privire.

Au căzut ca niște clape albe și evocatoare
De-amintiri ce dorm în suflet ca-ntr-o criptă grea de zic
Ce bat, una cîte una, ritmul clipei trecătoare,
Și cînd cad, în noi, porți grele, porți de marmură deschi

Au căzut ca niște fluturi albi cu aripile-ntinse,
Din grădinile înflorite, unde anii ne-au rămas.
Ce vînt rece, fără milă, sau ce degete le-atinse,
Cînd petalele ușoare scuturatu-s-au din vas ?

Zborul clipelor trecute ca un tremur lung de pleoape
Deșteptară amintirea cald-a gesturilor tale,
Și deodată, fără veste, te-am simțit de mine-aproape,
Trecînd degetele-ți albe printre albele petale.

Au căzut ușor ca fulgii albi ce tremură în zare,
Alungați de-o mîină-ascunsă, ce-i aruncă și-i resfiră,
Reci, păreau că străbătuse golul țărilor polare,
Și se-opriră drept în suflet, unde razele muriră.

Au căzut ca niște fluturi albi cu aripile-ntinse,
Din grădinile înflorite, unde anii ne-au rămas.
Ce vînt rece, fără milă, sau ce degete le-atinse,
Cînd petalele ușoare, scuturatu-s-au din vas ?

MURITOR

Sosește-un timp cînd simți încet cum mori,
Cînd tot trecutu-i ca un coș de flori,
Pe care l-ai uitat lingă-o fîntînă.
Și dacă-ntinzi bănuitor o mînă,
Nu-ți amintești nici unde l-ai uitat,
Nici dacă l-ai avut cu-adevărat.
Dar rătăcind pe drumul nimănui,
Simți vie, doar atît, aroma lui.

Cît l-ai purtat, ai risipit din el
Ici un buchet, colo un firicel.
Mîni pătimașe, brațe calde-ntinse,
Ochi plini de doruri, de-ntrebări aprinse,
Și buze lacome de șoapte ce-ntîrzie,
Au rupt mereu din el viața vie
Și-au înșirat în juru-ți, ca-ntr-un vis,
Un iad de patimi lingă-un paradis.

Iar cînd, acum, ascuți tăceri ciudate,
Cînd fiecare dintre ele bate
Și intră și te cheamă și te duce...
Cînd ochii rîd, iar brațele stau cruce,
Se-adună-n juru-ți zilele de-alt'dată,
Și inima ți-o simți îndepărtată,
Tîrîță-ntr-o grădină,-n ploaie,-n vînt,
Cu-alei de întuneric și pămînt.
Pe ele calci ușor, te-afunzi în ele.
Simți cît sînt de întinse și de grele.
Nu te grăbești, căci nu mai e tîrziu,
Nu te^nfiori, căci și pustiu-i viu.

Nu mai dorești, căci nu mai ești al tău.
Dar tot iubești și vei iubi mereu.
Și tot călcînd răzor după răzor
Cu pașii tăi eterni de Dumnezeu,
Nu mai regreți nimic, — nimic nu-i rău,
Decît că nu poți fi iar muritor.

MIHAIL SĂULESCU

Mihail Săulescu, „exemplar rarisim de mușchetar frumos și melancolic’, s-a născut în București, la 23 februarie 1888, unde urmează cursul primar și liceal (Sf. Sava și Matei Basarab).

Debutează de tânăr (16 ani), iar peste doi ani scoate un volum de Versuri (1906). Face parte din cercul Convorbirilor critice încă din 1909. Desfășoară o intensă activitate literară și publicistică. Paralel, ocupă diferite funcții modeste : învățător suplinitor, custode la Biblioteca Socec, slujbaş la Ministerul Instrucțiilor, impiegat la Casa Bisericii etc. Lucrează în redacția Luceafărului, redactor și la Rampa. La 25 de ani, scrie o dramă într-un act, Săptămîna luminată. Fire pasionată și irascibilă, poetul frecventează cu asiduitate cafeneaua literară. Cu puțin timp înainte de moarte, poetul anunță apariția unui alt volum, Cultul morților, rămas netipărit.

*Patriot ardent, Mihail Săulescu este primul liric român care înfățișează războiul modern. În timpul războiului cere să fie trimis pe front ca voluntar, unde poetul-erou moare, străpuns de un glonte în frunte, lângă Predeal, în septembrie 1916. Fosta Societate a Scriitorilor Români, *n amintirea „omului ales, spirit studios, iubitor de cărți rare și de vechi hrisoave, cinstitor al trecutului țării...”, i-a ridicat pe Valea Timișului un mic monument.*

OPERE (poezii) :

Departee, poezii, Buc, 1914 ; *Viața*, poezii, Buc, 1916 ; *Opere*, ediție îngrijită de Eugen Jebeleanu, Buc, F.R., 1947.

COLABORĂRI :

Semănătorul (1906—1909) ; *Convorbiri critice* (1909) ; *Falanga literară și artistică* (1910) ; *Ramuri* (1910—1913) ; *Rampa* (1911) ; *Junimea literară* (1911) ; *Flacăra* (1911, 1912, 1914, 1915) ; *Luceafărul* (1911—1912) ; *Insula* (1912) ; *Noua revistă română* (1913—1914) ; *Rampa nouă ilustrată* (1914—1916) ; *Noi pagini literare* (1914) ; *Seara* (1914) ; *Universul literar* (1914) ; *Facla* (1914) ; *Cronica Moldovei* (1915) ; *Capitala* (1916) etc

REFERINȚE :

M. Dragomirescu, *Convorbiri critice*, 1910, p. 822 ; I. Vinea, *Viața*, *Cronica*, II, 33—34, 1916 ; N. Davidescu, *Curentee și aspecte literare*, Buc, *Cultura națională*, 1924, II, p. 138 ; Ion Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, voi. I, Buc., 1925 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 183—185 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, Buc, Casa școalelor, 1928, I, p. 79—80 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E. F., 1941, p. 631 ; Mihail Sorbul, *Mihai Săulescu — 75 de ani de la naștere*, *Steaua*, XIV, 6, iunie 1963.

Poeziile sînt reproduse din *Opere*, Buc, F. R., 1947.

EXCELSIOR

Pe drumu-acesta merg...
Și totuși, Doamne, parcă e-n altă parte calea
Spre care-aș vrea s-alerg !...

Departe ! cine știe spre ce ținut și unde ?...
Dar sufletele noastre mereu doresc ceva...
Pe drumu-acesta mergem, dar pîn' la noi pătrunde
Mereu, ca o chemare, un zvon de undeva.

Legați vedem că suntem de lutul ce ne-apasa,
Robiți simțim că suntem de-un dor nepriceput,
Ce tot mereu ne cheamă, ce veșnic nu ne lasă,
Ce tot mereu dispare, — dar tot nu l-am pierdut.

Și inima ne bate pentru ceva ce nu e
Și sufletele noastre muncite sunt de-un fîind,
Menit să nu mai moară, ursit să nu apuie ;
Și veșnic nasc mai multe, și toate pier curînd...

Și ascultăm doar glasul din inimile noastre ;
Și poate asta-i calea, ori poate alta e...
Ceva e ce ne cheamă, ceva din zări albastre,
Ceva din altă parte, și nu pricepem ce...

Pe drumu-acesta merg...
Și totuși, Doamne, parcă e-n altă parte calea
Spre care-aș vrea s-alerg L.

CÎND PLOUĂ

I

Cioc, cioc...
în ușe-mi bate un biet drumeț de seară...
îmi cere să-i dau casă și masă și căldură —
E obosit de cale și este frig afară —
(Dar n-am, să-i dau, nici casă, nici masă, nici căldură).

La mine plouă-nuntru și-i frig ca și pe drum ;
Și n-am un colț de pîine de dat pe la drumeți.
„Afară ploaia cade, și-i negură pe drum"...
Dar, Doamne, și la mine e noapte grea acum,
Și-ntristător de moarte cad picurii răzleți...

La ce-aș deschide ușa să-mi intre-n casă, oare,
Cînd nu-i pot da părerea c-a dat de-o zi cu soare?...

O dată doar mai bate, ș^apoi se duce, trece
Pe strada adormită, prin noaptea grea și rece...
Și cine știe unde, ce drumuri o să bată ?...
Și cine știe dacă va fi să afle-odată
Un adăpost de vremea ce-afară este grea
Ca și-n odaia mea ?...

O! biet drumeț de seară, de n-ar fi fost să plouă,
Ți-aș fi deschis acuma cu mîinile-amîndouă, —
Deși, în drumu-ți dacă senin ai fi găsit,
La ușa casei mele tu nu te-ai fi oprit...

Te du ! E bine totuși că poți mereu umbla,
(Chiar dacă niciodată nu vei putea afla),

O, dup-o casă caldă și plină de senin —
...Decît s-aștepți bătaia drumeților ce vin...

II

Și vin !... Nu-i numai unul și nu ești numai tu
Acel care-mi bătu...

În fiecare picur de ploaie pe afară
E-un pas pornit să-mi strice tăcerea solitară —

E-un pas al unor oameni ce-mi sunt necunoscuți,
Dar care mă deșteaptă din somn și cari mă cer,
Cu-atît mai jalnic parcă cu cît sunt mai tăcuți,
Ca să-i urmez în noaptea adîncă-n care pier,
Călăuziți de-o rază ce nu mai e în cer...

III

...Și plouă ; și de-atîta ploaie
Pesemne e tristețea aceasta în odaie...
Pe ulițele strimte sunt pași ce bat mereu,
Sunt pași în orice parte, sunt pași în gîndul meu
Și cine știe unde se duce-atîta lume,
Spre care loc se-ndreaptă atîția pași trecînd,
Ce gînduri îi îndeamnă, ce doruri — care-anume
E cel ursit s-ajungă „acolo" mai curînd ?...

Și plouă... Dar ploaia o să stea,
Și s-or opri atuncea cu toți la poarta mea
Și vor intra ; și-atuncea eu voi putea să știu
Cari sunt drumeții care străbat atît pustiu,

O, poate pentru dorul de căi îndepărtate,
Ori pentru adăposturi de-a pururi neaflate ;
Ori poate pentru mine și poate pentr-un gînd
Pe care nu-l știu încă, dar va sosi-n curînd...

ASEARĂ

Aseară, gîndul meu era un solitar...
Chilia lui, castelul meu de vise ;
Și mă miram cum poate ca să fie
Chilie
Un castel de vise...
Și viața lui curgea mereu pustie,
înconjurat de neguri și abise,
Și viața lui era necercetată
De nici o inimă curată ;
Și viața lui curgea
Far^s de dureri sau bucurii în ea...

Aseară, gîndul meu n-avea aripi să zboare..
Și mă miram cum poate
O pasăre născută călătoare
Să nu mai caute să zboare...
Stătea închis, cu aripile grele,
înzăbrelit în viața lui pustie
De nențelesul visurilor mele...

Aseară, gîndul meu era un mort uitat...
Un mort uitat de oameni nengropat...
Și mă miram cum poate ca să fie
Un mort atît de mult uitat...
El singur sta-n odaia lui pustie ;
Și nu ardeau nici lumînări de ceară
La căpătîiul mortului aseară,
Nici cîntece de mort nu răsunau,
Dar numai, triste, clipe lungi treceau...
Aseară, vai ! a fost o seară tristă,
De iarnă,-ntîrziată-n parcuri moarte
Pe-alei întortocheate și deșarte...
Aseară nu gîndeam,
Aseară nici nu-nțelegeam
De ce nu pot gîndi la tine, dragă,
La iarna care trece-nfrigorată ;
Ori la atîtea lucruri cari odată

în jurul meu clădeau o lume-ntreagă ?...
Vai, obosit, nimica nu voiam...
Bătea mai trist, mai rar inima mea,
Și numai ea plîngea...
Și-aseară, plînsul ei eu nu-l înțelegeam.

IULIE

Un drum de țară lung...
Din loc în loc.
Fantastice troițe,
Sub soarele de foc,
Și-ntind schiloade brațe obosite,
De arșița de iulie chinuite.

•

Noi mergem, amîndoi pe drumul lung,
Dar de căldură nici nu mai simțim,
O ! nici de unde am pornit,
Dar mai ales nici unde ne oprim...
Vom merge-așa la nesfîrșit,
Printre troițe schilodite
De ploaie și de vînt,
De soare și căldură.

Vom merge-așa, mereu, pe negîndite,
Cu trupurile tot mai obosite...
Vom întîlni un han departe, poate,
Ori poate o fîntînă...
Dar ce ne pasă ?...
Mergem —
Și arșița ne-apasă,
Și poate arșița ne mîină
Spre-un han, departe, ori către o fîntînă ;

Deși doar altceva ne-o fi făcut
Să mergem pe un drum tăcut
Și plin de-atîta soare,
Care ne arde, care ne dogoare...

Ne ducem, legănîndu-ne greoi,
Cu gîndurile moarte-n noi,
Cu trupurile obosite,
Ca și troițele ce par.
Pe drumul înălțat pe nesimțite,
Că suie fiecare un calvar...

Î N P O R T

Zori de ziuă, valuri, ploaie —
Și corăbii care pleacă, mute și greoaie...

Tu rămîi în port departe de atîtea căi,
Poate vîntul te desparte de vreunul dintre-ai tăi,
De privești cu-atîta jale călătorul val,
Care vine singuratec și se sparge-n mal...
Din corăbiile toate care merg acum,
Cine știe care duce, către care drum,
Un logodnic, un părinte, o scrisoare doar...

Și corăbiile, iată, peste zări dispar...

Ce-ai lăsat în ele oare de privești așa,
Și-i atîta noapte-adîncă în privirea ta...
Merg și-acum (în care parte ?) merg și-acum, ducînd
Un logodnic, o scrisoare, — poate doar un gînd...

Stai în port, privești cu jale... Cîți nu stăm în port,
Urmărind cu mintea visul care poate-i mort ?
Cîți nu stăm privind în zare și-așteptînd mereu

Să ne-aducă doar o veste valul mării greu ?...
Stăm în port, și cine știe ce catarg în zări
Va fi semnul împlinirii ultimei sperări ?...

Tu rămii aici și-așteaptă, Doamne, pînă cînd ?
Dar aicea niciodată nu e prea curînd,
Dar aicea niciodată nu e prea tîrziu —
Pînă cînd n-o fi doar noapte, noapte și pustiu.

E SECETĂ

Sunt obosit, și-i cald și trist afară,
Ca-n orice zi de secetă de vară...
Sunt obosit, sunt trist, și nu-nțeleg
De ce sunt trist, de ce sunt obosit;
Din zeci de gînduri nu pot să aleg
Un gînd mai fericit.

Sunt obosit... și-i cald și trist afară,
Ca-n orice zi de secetă de vară...

Ce mult ar face-o blindă adiere
Pe strada-nfierbîntată...
Și inimii cum i-ar mai da putere
Aripa unui vis de altădată...

Dar visu-i stins și vîntul nu adie ;
Departe,-n zare, zace-ncătușat...
Mi-e sufletul ca un deșert palat
Ce-așteaptă ca stăpînul să-i revie
Din țara-n care a plecat...

...Și-i cald și trist afară,
Ca-n orice zi de secetă de vară...

în van aştept s-adie vîntul serii,
Să plouă, să se-ndoaie
De-o liniştită adiere merii :
E secetă de ploaie.

în van aştept şi visul de-altădată...
în van palatul poarta şi-a deschis :
Stăpînu-i mort în ţara depărtată...
E secetă de vis...

POSTUMUS

Ce tristă zi, ca orice zi
în care-ngropi un mort iubit...

Aş vrea să fim alături ; şi cît eşti de departe !
Aş vrea să fii cu mine pe străzile deşarte,
în care ploaia cade, mereu, la nesfîrşit...

Depart, în oraşul în care ne-am iubit,
Nu plouă ca pe-aicea, mereu, la nesfîrşit ?

Ce tristă zi de toamnă i-acum în primăvară !
De după nori, zadarnic aştept să mai răsară
O rază de lumină ca-n ziua cea dintîi,
în care vream alături de tine să rămîi.

Ce tristă zi, ca orice zi
în care-ngropi un mort iubit...

Eu merg pe strada tristă ca dup-o-nmormîntare,
Iar ploaia cade rece, mocnită şi arare...
Eu merg pe strada mută şi nu ştiu pentru cine,

Un vers în care poate am vrut să înțeleg
Mai mult decât ce-ar spune chiar un poem întreg..

Și totuși, am uitat !...

Iar roza de-atuncea de mult s-o fi uscat,
Cum se usucă-n lume atâtea roze pale,
Purtînd ceva în ele din gîndurile tale,
Și cum se duc atîtea și-atîtea poezii,
Pierzîndu-se în suflet, uitînd să le mai scrii.

CEI SINGURI

Poetului D. **Nanu**

Cei singuri cu adevărat

Nu sunt acei oe plîng cîte-au pierdut;
Dar cei pe care-un gînd îndepărtat
îi poartă prin necunoscut,
Spre toți acei ce plîng cîte-au pierdut.

Cei singuri cu adevărat

Sunt toți acei ce se pricep să tacă,
Sunt cei ce merg și nu se mai opresc,
Sunt cei ce duc sub haina lor săracă,
Sub lutul omenesc
Secrete bogății necunoscute —
în alte lumi setoși să le strămute...

Cei singuri cu adevărat

Sunt cei ce văd, sunt cei ce plîng ades,
Nu pentru ei, dar pentru ce-au aflat,
Nu pentru gîndul lor neînțeles,
Dar pentru ce, mergînd o viață-ntreagă,
Ei totuși n-au putut să înțeleagă...

Nu te gîndi la scunda lor chirie !

Chilia lor e sufletul lor mare !

Ii vezi trecînd și îi aștepți să vie ;
îi vezi pierzîndu-se în depărtare :
în orioe parte sunt,
Și-nuntrul lor, duc un întreg pămînt !...

în mijlocul orașelor trăiesc !
Și-orașele, cît sunt de frămîntate,
Ei trec ca niște răzlețiți prin ele, —
Fantastice corăbii nenfrîmate,
Nenvinse de talazurile grele.,

Ei trec
Pe străzile ce furnică de lume,
Pe ulițe cu fabrici zgomotoase.
Prin piețele mizeriei din lume...
Ei trec —
Nu știe nimeni unde-anume !
Ei trec, ei trec — sunt acul grav ce coase
Bucată cu bucată risipirea
De petice din sufletul cel mare,
Nenchipuit, neașteptat, pe care
Doar îl visează numai omenirea...

ORAȘUL

I

în zori de zi... Pe stradă era ploaie,
Și negură, și vînt...
Iar oamenii, cum lunecau prin ploaie,
Grumazii lor prindeau ca să se-ndoaie
Mai greu, mai trist, mereu către pămînt, —
De drumul greu ce-l străbăteau, de vînt,
Ori de povara ce-o purtau în spate,
întruchipare-a vieții zbuciumate...

Dar ce-i purta pe toți aceștia oare
In dimineața asta moartă
Și fără pic de soare ?...

Vai ! cât de triști și oboșiți treceau...
Păreau că dorm, păreau că-s într-un vis ;
Păreau că-s morți, sculați atunci din groapă,
Și că-ntr-adins cu toții și-au deschis
Mormintele de negură și apă,
Ca să le-mpărăștie în lume...

Dar nu puteau să spună la ce-au pornit anume...

Din toate străzile veneau,
Pe toate străzile treceau,
De larmă grea umplînd orașu-ntreg ;
Dar pentru ce veneau
Și pentru ce treceau
Păreau că înșiși ei nu înțeleg.

Vai ! tot orașul era parcă
Un creier nesfîrșit de mare,
Muncit de-aceeași veșnică-ntrebare*
Vai ! tot orașul era parcă
Un creier plin de gînduri negrăite —
Atîtea gînduri cîți erau acei
Care treceau cu fețele-ofilîte,
Ducînd poverile cu ei.

Vai ! tot orașul era parcă
O minte veșnic zbuciumată
De o idee pururi depărtată...

Departe, o aripă-a unui gînd
II cuprindea, deasupra lui bătînd,
Dar, cum bătea tăcut, deasupra lui,
Nu-l pătrundea privirea nimănui...

Ce filozof adînc era atunci orașul !...

Și oamenii treceau...
Mergeau încet și obosiți pe strada.
O ! poate doar de negura prin care
Nici nu puteau să vadă
Spre cită depărtare
Porniseră, în zori de zi, pe stradă...
Și oamenii, trecînd,
Nenchipuit de altfel răsunau
Tăcuții pași ai lor, —
Mult mai sonor,
Mult mii tăcuți pe pietrele tocite,
Părînd că sunt un ritm neauzit
Al unui imn ce n-a mai fost cîntat,
Părînd că sunt un ritm îndepărtat
Al unui imn ce încă nu se știe
Căci cîntărețul lui întîrzie să vie !...

Și-n negură, departe,
Mașinile vuiau amețitor ;
Iar ei mergeau spre ele
Chemați de țipetele lor..V

Mașinile, în negură, departe,
Păreau că sunt cîte-un Moloh mai tare,
Care-aștepta, și-n așteptare, —
Pe fiecare clipă mai flămînd, —
Țipa să i s-aducă mai curînd
Nevinovata jertfă
De suflete și trupuri chinuite, —
în creuzetele în care
Fierb veșnic forme noi și forțe viitoare.

II

Dar ziua se ridică și soarele răsare...
Se-mprăștie mulțimea, dar larma-i și mai mare.

Stridente nicovale cum țipă se aud ;
Văzduhul care plînge de lacrimi e ud...

Se zbuciumă, se strigă dureri neauzite,
Se freamătă, departe, simțiri nepotolite ;
Ciocanele bat ritmuri, răsuflatele cîntă
Necunoscute imnuri care-n văzduh s-avîntă.i

Ce suflet e-n cetate, demonic și barbar !...

Ah ! parcă tot orașul e-un uriaș, pe care
L-au ferecat dușmanii în lanțuri, și mereu
Se zbate,-ntr-o supremă, zadarnică sforțare,
Clocotitor de ură, țipînd spre Dumenezeu...

Ah î parcă tot orașul e-un revoltat pe toate,
Pe zei, pe suferințe și pe pămîntu-ntreg,
Și care,-nchis în sine, se plînge că nu poate, —
Că gîndurile toate nimic nu înțeleg...

Ah ! parcă-ntreg orașul, înlănțuit pe stîncă,
E Prometeu, ce-n ura-i gîndește cum ar fi
Cumplita răzbunare ce fierbe-n el adîncă —
Și pregătește ziua ce-odată va veni...

Pe fiecare clipă alarma se întinde ;
Din zori și pînă-n seară, metale, mușchi, sforțări,,
Un trup fac și un suflet etern care cuprinde
Orașul și pămîntul întreg din zări în zări...

III

Și tu aștepți !... Ce-ți pare că trebuie să fie ?...
E-un gînd profund în aer, dar nimenea nu-l știe,
O, poate-atîtea brațe, oftaturi și sforțări
Trimit ceva din ele să zboare-n depărtări ;
Ceva ce nu se poate vedea și înțelege,

Ceva ce prinde totuși într-unui să ne lege,
Pe toți aceia care, din zori și pînă-n seară,
Ne-nspăimîntăm de lupta demonică, barbară,,
în care tot orașul se zbate nencetat,
în ritmul de ciocane stridente care bat...

Aștepți, dar cită vreme ? Aștepți : și, poate, doar
Aștepți să vină seara, c-un cer mai bun, mai clar,
Aștepți să vină noaptea, aștepți — și cine știe
Ce trebuie să vie ?

Și seara se coboară, neliniștea să darme ;
'Dar sub aripa serii orașul nu adoarme...

NEVROZĂ

I

Cît ne-am schimbat de tare ! O ! mai să nu ne știm...
„Și totuși, suntem triști"...
Cum ne-am schimbat de tare ; zadarnic ne privim ;
Și cum îmi stai în față, jurat să nu te miști,
Tu-mi pari o nențeleasă și veșnică mustrare :
Cît ne-am schimbat de tare !
^,Și totuși suntem triști."

În casa noastră strîmță, la masa mea tăcută,
Alături de mine ai stat de-atîtea ori,
Privindu-te cum gînduri mărețe te sărută...
„Nu suntem și acuma, alături, gînditori ?"...

Ce ne-a-ntristat atuncea ? De ce ești trist acum ?
„Aveam de mers atîta, și-am mers atîta drum !"...

O ! cît de lungă cale și cît de trist popas !
Am mers cu-atîta lume alături, și-ntr-un pas ;
Și-n urma tuturor pe drumuri am rămas...

^,Să știm pe fiecare din mers și după glas !"

Parc-am trecut prin viață de zeci de mii de ori !
 Parc-am trăit, cu unul, în zeci de mii de inși !
 Parc-am cules din parcuri cu zeci de mii de flori !
 Parc-am suit toți munții, prăpăstioși și ninși !

Și totuși, nicăirea n-am fost și n-am bătut,
 Decît la cîte-o poartă închipuită nouă,
 Crezînd c-o să deschidă, cu mîinile-amîndouă,
 Acel ce stă năuntru, sau vesel, sau tăcuta

Și totuși, nicăirea nu ne-am oprit, — departe,
 Părea că alte case ne-ar fi chemat mereu,
 Cu-o masă pentru care hambare-or să-și deșerte,
 Făr'să mîncăm vreodată, la ea, nici tu, nici eu...

Și totuși, nicăirea nu ne-am uitat, trecînd
 (Am stat la masa noastră tîrzii și obosiți),
 Și nici un parc din lume nu ne-a oprit vreun gînd,
 Nici o cărare-ngustă, pe munți încărunțiți.

Și-acuma, cînd ne-ntoarcem, nu suntem mai bogați,
 Căci tot ce-am strîns cu teamă și tot ce-am îndrăznit
 Am dat la toți străinii, și-am împărțit la frați,
 Cînd nici pe dînșii poate nu i-am îmbogățit.

Biet suflet fără aripi, atuncea, ce ne-apasă ?
 Tristețea celor care nu le-am putut vedea ?
 O fericire-ascunsă, departe, în vreo casă,
 Păzită-atît de bine că n-am intrat în ea ?

în fața mea stai totuși, tăcut și obosit
 (Și eu sunt obosit),
 Și lumea-ntreagă pare azi și mai obosită
 (Și inima-mi, năuntru se zbate obosită),
 Iar Viața,-n casa noastră, și ea s-a obosit.

III

Pe mina mea-nghețată sta fruntea mea fierbinte..*
Eu o credeam cupolă de visuri îndrăznețe,
Și mă credeam castelul clădit de tinerețe
S-o poarte înainte.

Cupola asta însă s-a-ntunecat de mult !
Furtunile-s de vină sau soarele aprins ;
Ori cel ce, stînd năuntru, clădirea și-a întins
în calea lor prea mult ?

Ce castelan amarnic !
Ce oști cari-au pierit !
Azi, singur el se zbate, prin camerele goale,
Pe lespezile albe, plîng grelele-i sandale — •
Și,-n adâncimi, sunt glasuri ce gem la nesfîrșit.

Iar sufletu-mi ascultă !
Și nu știu cine sapă,
Mereu, în temelia ce trenviră mereu,
Ca timpul, cu-ncordare, temeinic ca o apă
Și nemilos ca gîndul că nu e Dumnezeu.

O ! nu știu cine sapă ! Sunt ostile pierdute,
Jertfite fără rost ?
Sau alți dușmani acuma, încet și pe tăcute,
S-au apropiat de ziduri, cu noaptea adăpost,
Și-au început să sape mai tare, și mai mult,
Cu brațele crispate, cu ură și cu sete ;
Iar greaua lor suflare e geamătul ce-ascult.

Și sufletu-mi ascultă !
Dar poate-i prea tîrziu
Și, chiar de-o fi devreme, castelul e pustiu.
Toxinul disperării zadarnic ar suna,
Iar mîna obosită abia l-ar legăna.

IV

Și nu mai e nimica, și nu va fi mai trist;
Căci a săpat dușmanul cu-o mină de artist
Atîtea șanțuri negre, atîtea galerii
Pe sub castelu-acesta cu camere pustii,
Și-a pus atîta iarbă, să zvîrle un oraș.
Iar castelanu-așteaptă; tremurător și laș.

Și nu mai e nimica.
Ce groaznică tăcere !
Tăcerea celor care se vor îndeplini.
Cupola asta naltă vei ști pe ce putere
Clocotitoare șade doar cînd va izbucni...

Și castelanu-așteaptă —
Și așteptarea însăși e un dușman intrat
Prin nu știu care poartă a vreunui turn surpat.

Și nu mai e nimica — nici frig, nici rău, nici bine,
(O pasăre ciudată pe-un turn a poposit.)
O ! Nu mai e nimica ! O șoaptă nu mai vine ;
Un glas nu mai tresare ; stă sîngele-amorțit,
în tîmple nu mai bate, nici nu mai curge-n vine.
O ! Nu mai e nimica — nici frig, nici rău, nici bine.
Aprinde Nebunia fitilu-i nezărit.

Iar sufletul așteaptă, tăcut și neclintit.

PE STRADA ASTA TRISTA...

Pe strada asta tristă, pustie, solitară,
Atîta vreme este de cînd tot merg mereu,
Și nu-nțeleg, în strada aceasta solitară,
Ce poate să mă cheme, ce poate să-mi apară
De merg de-atîta vreme, doar umbra mea și eu.

Nu-i nimeni — și lumina de pale felinare
împrăștie în aer cu calmul ei de mort
Ceva din altă lume, ceva din depărtare,
Ceva în care parcă-i o mistică chemare
Spre care parcă pașii neînțeleș mi-i port...

Mă urmărește noaptea cu liniștea ei rece,
Mă cheamă înainte un gând ce nici nu-l știu,
Mă urmărește noaptea cu liniștea ei rece
Și-un dor de zări albastre prin sufletul meu trece...

Eu merg pe strada asta, în noaptea asta tristă,
Și nu știu pînă unde va trebui să merg
Pe strada asta care îmi pare tot mai tristă,
Chemat ca de-o bătaie duioasă de batistă,
De pale felinare ce-n depărtări se șterg...

Cu sufletul, cu umbra pășesc în noapte-adîncă,
Trei frați pribegi, departe, mînați de-același dor ?...
Eu vreau lumina asta să mai dureze încă,
Și *umbra* mea dorește o noapte mai adîncă,
Iar *sufletul* meu numai un cer strălucitor...

ÎN MINE...

Aș vrea să am puterea să mă desfac cie mine,
Să pot vedea odată ce am și cine sunt,
Să pot să văd în noaptea adîncă ce-i în mine,
Mai viu, mai clar, mai bine...
— Tăcerea ce mă are să-nvie-ntr-un cu vînt...

Aș vrea să am puterea să mă desfac pe-o masă,
Ca un chirurg ce, poate, în basme numai e !...
De multe ori îmi pare că firea mea mă lasă
Și-adeseori îmi pare că pot vedea orice...

Ce groaznică făptura mi-apar eu cîte-odată !
în mine nu e unul — în mine nu-s doar eu.
în inimă, în suflet, un altul mi s-arată,
Şi gîndul mă munceşte nendurător mereu

Mi-e inima o tristă şi palidă fecioară,
Dui-oasă, care plînge cînd n-are ce visa.
Mi-e inima o tristă şi palidă fecioară
Pe care-o stea, un cîntec, un zvon o înfioară
Cum stă şi-aşteaptă parcă într-una altceva...

Iar sufletul îmi este un cititor în stele,
Un mag din alte vremuri, un rătăcit de-acel
Ce-şi află-un rost în lume umblînd cu ochii-n stele.

Tu nu pricepi ce poate-a găsit vreodată-n ele —
Doar simţi că lucruri triste adesea poartă-n el...

Şi gîndul... gîndu-mi este duşmanul cel mai mare.
Ce om cu suflet negru, ce negru iezuit !
Tăcut, pe-alături trece, rîzînd de fiecare —
Şoptindu-mi parcă veşnic că nu sunt fericit...

De-ascult ce spune trista şi palida fecioară,
îmi pare rău de viaţa ce-şi pierde în zadar,
Copilul ce cu ochii pe-a cerului comoară
în turnul lui de fildeş se zbate solitar...

Şi de mă-ndrept cu dînsul spre lumea-i depărtată,
Şi mă-nfior o clipă, uimit, la glasul lui,
Ascult cum pe cărarea-i spinoasă şi-ncurcată
Din noapte-apare gîndul rîzînd de cîte-i spui...

Şi nu pricep nimica din tot ce simt în mine !
O palidă fecioară, *un* mag, un iezuit !
Adesea, laolaltă îmi par că stau prea bine
Dar ce-mi lipseşte, totuşi, să spun că-s fericit ?...

...în mine-i o fecioară, un mag şi-un iezuit !...
Dar eu, eu cine sunt ?...

Nențelegînd nimica, robît de cîtetrei,
Și cum își află-n mine locașul numai ei,
Cu mintea doar la viața și dorurile lor,
De multe ori îmi pare că-s un azil de noapte
Ce se părăginește, căci n-are-ngrijitor

Și astfel trec prin lume necunoscut de niine,
Necunoscut de nimeni ce sunt într-adevăr,
Spre soare sau furtună, spre rău ori către bine,
Atîrnă viața-mi toată de-un magic fir de păr...

Și cine știe unde e glasul pentru care
Urechea mi-e făcută să-l poată asculta...
E gîndul ce sfărîmă, e-albastra depărtare,
E tot ce nu știu încă ori e iubirea ta ?...

În mine este astăzi tăcerea-atît de-adîncă î...
Atîta noapte tristă, atîta vag mister,
De-am spus să-mi plîng iubirea, iubesc și astăzi încă ;
De-am vrut să-ntorc privirea-mi din cer, privesc
spre cer ;
Și de-am șoptit că gîndul e o pedeapsă-amară,
La o răscruce-n cale presimt că-o să-mi apară...

ÎNTUNERIC

Cît de-ntuneric este în serile de toamnă,
Și străzile sunt triste, tăcute și pustii,
Iar fiecare clipă în suflet își înseamnă
Cărarea unei grele și vagi melancolii...

Un vis ȳesut în vară se stinge-n toamna tristă,
Și inima-i bolnavă și sufletul e gol...
Departe, zdrențuită se flutură-o batistă,
Cum trece singuratec, neliniștit, un stol...

Și ție ți se pare că pleacă de la tine
Acele călătore spre alte zări mereu.
Spre alte țări, ou soare, spre vară, spre mai bine,
Și toamna asta tristă te-apasă tot mai greu...

Și ție ți se pare că duc cu ele vară,
Că duc cu ele visul, că duc cu ele tot,
Acele călătore tăcute ce se luară
Cu dorul lor de ducă și-a se opri nu pot...

Și ție ți se pare că n-o să mai revie
Nici stolul care trece, nici vara ce-a trecut,
Nici visul care nu e, și-n camera pustie
Rămii cu gîndu-aiurea, rămii mereu tăcut...

De te deșteptă-o clipă un pas pe la fereastră,
Ridici cu teamă capul, te uiți și nici nu știi
În suflet cînd coboară, c-un dor de zare-albastră,
Refrenul unei triste și vagi melancolii...

TEMLUL

O, neînchipuitul tău cuget solitar !
Catapeteasmă naltă, cu sfinți înmărmuriți,
În ascultarea orgei destinului barbar
Și-n fața cărei, noaptea, au plîns cei adormiți,
Și plîng și cei de astăzi ca-ntr-un străvechi altar.
El stă înfipt cu fruntea spre cele patru zări,
Să prindă alte raze pe nou-i crucifix,
S-asculte cîte vînturi trezesc din depărtări
Ecoul amintirii pe cel din urmă Styx
Al celui de pe urmă obol de disperări...

N-aveți să știți ce poartă în el de-nțelepțesc,
Cum nu veți ști ce focuri demonice topesc,
În sînnul lui, metale necunoscute încă.

N-aveți să știți cît este de mută și adîncă
Prăpastia-i din care tăcerile-i vorbesc...

Neliniștit și singur, îl vei simți tu doar,
Și-l vei lăsa să crească — grăunte din pămînt
(O, neînchipuitul tău cuget solitar),
în țarina săracă, bătut de orice vînt
Și de furtună frînt,
Stejar pe trunchiul cărui s-or apuca drumeții
Să scrie cu cuțitul nendurător al vieții
Cuvîntul peste care nu vor putea să treacă,
Începător cu dacă,
Sfîrșindu-se cu nu —
Dar din bogata-i sevă hrănindu-l numai tu !

Așteaptă-l ca să crească, încet și nepătruns —
Tăcut și în putere și-oricît de-ntîrziat —
Sub coama lui prin care nici raze nu străbat
Ca un Druid clădește-ți cel mai tăcut altar —
O, neînchipuitul tău cuget solitar !...

Ai ambră, tot ce viața va ști să-ți mai aducă,
Tămîie, tot ce visul îți va jertfi, și ai
Tăcutul miel ce paște din iarba ta de mai,
Pe care-o cheamă vara, dar încă n-o u^ucă...

Jertfește mielul, arde ambră și tămîie !
Depart, cîntă orga de ieri chemînd pe mîne
Și plîng toți credincioșii de ieri că n-o rămîne,
Dar rîd toți cei de astăzi sperînd c-or să **raTîie..**

Vei fi tu singur preot și singur credincios,
Căci n-o să creadă nimeni atît de-adînc ca tine,
Și n-o să îngenunche nici unul mai frumos —
Și nimeni n-o să plîngă mai tare și mai bine L~

CÎNTA O CATERINCĂ..

Cînta o caterincă pe-o stradă depărtată...
Tremurătoare note le auzeam sunînd, —
Ca inima-mi s-o facă din nou mai viu să bată
Cînta o caterincă, pe-o stradă depărtată
Un cînt pe care parcă de mult l-aveam în gînd.

Cînta și cine știe a cui era cîntarea ;
Cînta și cine știe ce suflet asculta, —
Dar poate no iptea-adîncă, și poate depărtarea
Făceau pe-atîția oameni cari i-ascultau cîntarea
Să li se pară poate că pentru ei cînta.

Cum mi-a părut și mie că numai pentru mine
Trecea pe strada ceea, atît de trist cîntînd,
Cu note plîngătoare, cu note triste, pline
De doruri care parcă trăiau atunci în mine,
De lucruri riențe lese ce le aveam în gînd.

Mi s-a părut și mie, ți s-a părut și ție
Că pentru noi pe stradă trecea pe înnoptat,
Cu note plîngătoare, această melodie
Ce se pierdea departe... și totuși, cine știe
De-a fost, din toate-astea, ceva adevărat...

Avem cu toți nevoie de-o melodie-n viață...
— Ceva ce e nainte sau poate înapoi ;
Avem cu toți nevoie de-o melodie-n viață,
Ce parcă vine noaptea și pleacă-n dimineață,
Și, totuși, totdeauna stăpînă e în noi.

...Un cînt de caterincă, pierdut în depărtare,
Ni-o readuce numai în inimă, trecînd,
Această melodie ce numai ni se pare
Că-i cînt de caterincă pierdut în depărtare,
Cînd o avem în suflet și o păstrăm în gînd.

Născut în București la 18 mai 1888, fiul focloristului Tb. Sperantia. Studii liceale, absolvite în 1906, doctor în litere și filozofie în 1912. Participă de tînăr la mișcarea literară a epocii, mai întîi în grupul Analelor literare, apoi în cenacul macedonskian (1905—1906), după care se alătură cercului Vieței noi, condus de Ovid Densusianu. Carieră didactică <de prestigiu după primul război mondial: profesor și director de minister, C/»; (1919—1921), profesor la Academia de drept din Oradea (1921—1934), profesor de filozofia dreptului și sociologie la Universitatea din Ci»; (1934—1949). Pensionat în 1949. Publică numeroase lucrări de filozofia dreptului, sociologie și filozofie. Face și critică muzicală la revista Steaua, unde a publicat și o serie de amintiri literare și universitare.

OPERE (poezii) :

Zvonuri din necunoscut, Buc, Casa școalelor, 1921 ; Pasul umbrelor W al veciei, Buc, Luceafărul, 1930 ; Sus, Buc, Cugetarea, 1939 ; Poezii, o prefață de Perpessicius, Buc, E.P.L., 1966.

COLABORĂRI:

*Suplimentul literar pentru copii al Adevărului, Revista literară «(1904—1905) ; Românul literar (1904) ; Analele literare (1905) ; Revista idealistă (1906) ; Viața nouă (1907—1915) ; Revista celorlalți (1908) ; * * * (1910) ; Sărbătoarea evreilor (1913) ; Flacăra (1913—1916) ; Cele*

trei Crișuri (1921—1941) ; *Universul literar* (1927) ; *Salonul literar* (1930) •
îndreptar (1930) ; *Gînd românesc* (1935) ; *Luceafărul* (1940—1944) *
Steaua, *Tribuna* etc. *

REFERINȚE:

Luciliu (Al. Macedonski), *O treime de poeți*, în *Liga conservatoare*
I, 6, 25 decembrie 1905 ; D. Caracostea, *Poezia româna de azi*, în *Con-*
ferențele „Vieței nouă”, seria I, 1909, Buc, 1910 ; Ion Pillat-Perpessicius
Antologia poeziilor de azi. Buc, 1925, voi. I, p. 241—246 ; E. Lovinescu
Istoria literaturii române contemporane, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc*
1927, p. 298—299 ; Perpessicius, *Poetul Eugeniu Sperantia*, în *Steaua**
XVI, 12 decembrie 1965.

Poeziile sînt reproduse din voi. *Poezii*, Buc, E.P.L., 1966.

HEXAMETRII STRĂINULUI

Trece prin târg un străin ce n-are nimic de vînzare.
N-are nici aur, nici cal, nici lance, nici pavăză n-are.
Umblă de-a pururi străin prin târguri de-a pururi străine
Mica-i vioară de lemn și-o poartă prin lume cu sine.

Rîde duiumul de proști de palidul Vîntură-Țară,
Babele hîde-i croiesc porecle de rîs și ocară ;
Numai copiii, șoptind în dosul porțiței închise,
Tainic îl cheamă, ghicind ca-i omul din basme și vise.

însă-n amurgul cînd, reci, vin umbre din peștera rece,
Cînd fluturare de corbi pe vîrful bisericii trece,
Glasul vioarei de lemn, tremurînd, în văzduhuri
străbate..
Plouă pe suflete foc izbucnit din adîncuri uitate.

î^alide, frunțile cad și rămîn împietrite-n tăcere.
Inima slabă de om se-aprinde de-o altă putere.
Ochii privesc amăgiți o lume ce altfel se-arată.
Gîndul străbate lumini și zări neștiute vreodată.

Licăre zvonul din lemn, cu^atîtea-nțelesuri solemne...
Duhuri din veacuri apar și celor de mîine fac semne.

Tîrgu-nnoptat, descîntat, un nor zburător îl cuprinde
Și, ridicîndu-l pe sus, îl duce-n azur să colinde...

Tîrgu-nnoptat, descîntat recade umil în uitare...

Pleacă din tîrg un străin ce n-are nimic de vînzare..

HEXAMETRII TAINEI MELE

Lung e basmul nebun al cuprinsului fără hotare,
Plin de-ale sorilor beți aventuri și vîrtejuri bizare...
Cîte priveliști apar și dispar, se clădesc, se doboară...
Eu ? Apărut-am acum, — și prima, și ultima oară.

Iată puzderii de inși din genunile negre-ale sorții ;
Forfotă sură de dor, de gînd, de trufii și rușine*..
Nimenia altul nu-i Eu, — de-o parte și alta a morții..
Nimeni prin cugetul meu n-a cugetat pui' la mine.

Cîte priviri întîlnii pe spinarea acestei planete,
Cîte cuvinte pustii descifrat-am, zadarnic, cu sete :
Veșnic, cu sufletul ars, plecat-am cu dezamăgire :
Toți îmi rămîneți străini, în inimă, vorbă și fire.

Chipul mă-arată ca voi ; mă-amestec cu voi împreună,
Dar untdelemnul de mir pe apă tot singur se-adună.
Singur, eu singur sînt Eu, unul în toată vecia...
Trist, cu obrazul crispat, vulgar îmi trăiesc comedia..

Trec neștiut și discret. Mă credeți la fel ca oricare...
Punct de vedere unic sînt însă, și punct de-ntrebare.

Știu că exist și privesc și iubesc tot ce-n față-mi s-așterne..
Știu că, pribeag printre voi, trebuit-a să capăt și-un nume..
însă nicicînd n-o să am un răspuns întrebării eterne r
Oare de ce-a trebuit să apar o dată pe lume ?...

IZVODUL CORBILOR

Urme ciudate de corb, în grădina pustie și ninsă,
:Scriu pe zăpadă un text, inspirat din secretele sorții.
Vîntul citește din zbor și presară deasupra zăpadă...
...Siguf că-l tulbură greu mărturiile păsării negre.

Însă, purtînd peste tot aceleași îndemnuri sinistre
^Chiar dacă nu se găsesc priviri să culeagă izvodul),
Corbii aleargă și scriu prin toate grădinile lumii.
«...Semnele trec și se șterg, adevărul rămîne și doare.

PE CELLALT MAL

Singur, exilat pe cellalt mal,
Rătăcești pe culmi necunoscute
în priveliști nentinate de banal,
Neștiute, negîndite, necrezute,

Unde aerul nerespirat vreodată,
Transparent ca diamantul pur,
Conturează stîncă neumblată
Cu tăios și înghețat contur ;

Unde plante nouă, miros nou
îinvestesc cu farmec nou pădurea ;
Unde spațiul răsună de-un ecou
Altfel ca ecoul de pe-aiurea

Și-alergînd cuceritor pe-o cale
Ce-o despică viguros-ți pas,
Plîngi pe regii-ncătușați în zale
Ce pe malul cellalt au rămas.

ȘI TOTUȘI..

„Ergo sum...”⁴ⁿ

Cînd ploaia bolnavă ce plînge și-aleargă pe negrele strade
Sperînd adăpost să găsească, lovește-n ferestrele reci,
Cînd nimeni nu știe că trupu-rni în putredă pulbere cade
...Ce tristă e-n seară odaia din care plecat-am pe veci î

Zambila ce-ncepe să-nvie privind printre storuri m-așteaptă ;
Romanul cu foaia-ndoită se tmiră că nu-l isprăvesc ;
Apollo de bronz, de pe soclu, spre ușă privirea-și îndreaptă,
Și-un plic de la tine — pe masă — așteaptă să viu sa-l citesc.

Un jilț lingă foc meditează ; clavirul gîndește-o poemă ;
Lumina din sobă se^alungă în fund pe-nfloratul tapet,
Perdelei dînd chip de femeie, consolei dînd chip de triremă
Și calpului glas de ceasornic dînd chip legănat de sonet.

Văd micile cadre-n perete — roșite de-a sobei văpaie,
...Sofaua pe care adesea sculptat-am un vis îngeresc.
Dar eu nu mă văd nicăierea — și totuși ma simt în odaie,
...Și-un plic de la tine — pe masă — așteaptă să viu să-l citesc.

CLARINETUL

Plîngea pe stradă clarinetul, sub cer cu soare african,
Plîngea cu glasul său elastic ca de pribeag copil orfan.

Și-atunci un stol de pasări albe, printre ferestrele deschise,
Mi-au năvălit pe loc odaia. în zjbor trecuseră abise.

Le-am întrebat de cînd pornit-au, și oare cînd or să mai vie.,
Dar au tăcut, și bănuît-am c-au străbătut o veșnicie.

cum erau atît de multe, am tresărit privind la ele :
u rătăcitoare, triste, așa ca dorurile mele.

aș fi oprit, dar dispărură și-n pieptu-mi înflori regretul,
un orfan zdrobit de chinuri tăcuse-n stradă clarinetul.

INELUL CU SAFIR

în raze arămii de-apus cînd am plecat,
Inelul cu safir în deget ți l-am pus
Și-am spus : „Să te gîndești mereu
„La cel ce ți l-a dat”.
Și-n raze arămii de-apus
încet m-am dus.

Dar cînd dseparte,-n luptă,-nflăcărat
MuinduHtni spada-n sînge de păgîn,
Mi-am scris temutul nume-n cartea de eroi,
Tu... ai zvîrlit inelul cu safir
în fundul lacului din parc.

Dar nimifa lacului l-a prins pe cînd cădea
Și ți l-a pus în sîn
Pe cînd dormeai pe mal.
Apoi, tîrziu, cînd eu zăceam străpuns de lănci,
Străpuns de-nveninatele săgeți,
Tu ai zvîrlit inelul cu safir
în fundul rîpei negre și adînci
Din care iese abur otrăvit,
în care și ecoul a murit.

Dar hidra fioroasă l-a găsit,
Și-ncet tîrîndu-se pe stînci,
Ți l-a adus, — și ți l-a pus în sîn
Pe cînd dormeai într-un hamac de flori.

Dar tu ai azvîrlit din nou,
Ai azvîrlit inelul cu safir
în fundul unei gropi din cimitir...

Și-acum, cînd eu sînt mort și putrezit,
Și cînd tu dormi în caldul tău alcov,
Nu te trezi, căci spectru[^]mi a venit
Să-ți pună-n sîn inelul cu safir.

BALADA II

(Peregrinul)

Eu sînt un peregrin ce trece prin singuratică poteci.

Cînd cel mai mare mag al lumii cădea în ultimul sau vis,
Mi[^]a spus că-n zarea de mătase, la umbra unui ciparis,
E îngropat un arc de aur păzit de șapte lilieci.
Și... merg spre zarea de mătase, prin singuratică poteci.

Eu sînt un peregrin ce trece înfășurat în albă haină,
Și dacă din adînc de lacuri vreo nimfă-mi zvîrle-n cale flori,
Eu nu le văd, ci trec pe-alături, spre depărtarea fără nori,
Gîndind la arcul cel de aur ce pentru voi e-o-ntreagă taină..
Eu sînt un peregrin ce trece înfășurat în albă haină.

Eu sînt un peregrin ce trece prin singuratică poteci
Și dacă-n serile de toamnă cînd plouă trist și nesfîrșit
Zăresc în drum castelu-n care aș fi cu dragoste primit,
Eu nu-l privesc, ci merg spre arcul păzit de șapte lilieci...
Eu sînt un peregrin ce trece prin singuratică poteci.

Eu sînt un peregrin ce trece înfășurat în albă haină,
Și dacă fulgerele joacă trăsbind din cer pînă-n pămînt.
Ori dacă-n cale-mi ies strigoii, eu trec și nu mă înspăimint.
Ci surîzînd aștept sfîrșitul ce pentru voi e-o-ntreagă taina...
Eu sînt un peregrin ce trece înfășurat în albă haină.

N. BUDURESCU

Puțin cunoscutul poet Nicolae Budurescu, fire discreta, s-a născut în București, la 22 iunie 1888. A absolvit Colegiul național „Sf. Sava”. Licențiat în litere și drept, va profesa mult timp avocatura în București, activitate împărțită cu funcții politice de oarecare prestigiu (deputat etc). În tinerețe frecventează un timp cenaclul macedonskian, despre care publică un util articol de Amintiri... (Gazeta literară, 11 noiembrie 1965). Se apropie apoi de grupul simbolist de la Viața nouă, căruia-i rămîne fidel pînă la încetarea apariției revistei. Membru al Societății Scriitorilor Români de la înființare (1912). Azi pensionar în București.

OPERE:

Poema navelor plecate, Crepusculare, Poema toamnei, Buc, Tip. Poporul, 1912.

COLABORĂRI:

Semănătorul (1909, 1910) ; *Viața nouă* (1910—1919) ; *Flacăra* (1911—1912); *Versuri* (1911); *Insula* (1912); *Farul* (1912); *Rampa* (1912); *Cîitiți-mă* (1921—1922) ; *Dreptatea socială* etc

REFERINȚE :

Viața nouă, VIII, 1912—1913, p. 400 ; „*Poema toamnei*” de N. Bădurescu, în *Flacăra*, II, 1912—1913, p. 15 ; C. Sp. Hasnaș, *Crepusculare* în *Flacăra*, II, 1912—1913 ; Ion Trivale, *Cronici literare*, Buc, Soccec* 1915, p. 223—230 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane III, Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 294—295.

Poeziile sînt reproduse din *Poema navelor plecate*, Buc, 1912.

CLIFE DE EXTAZ

O lumină roză-pală înecase-n seara-aceea
Tot salonul, prin fiole și prin vase de Galle,
Uriașe crizanteme adormeau împurpurate,
Cu petalele resfrînte, în contururi dantelate,
Ca de mîna iscusită a maestrului Lancret.

Lîngă pianul trist și singur adîncit în întuneric
O frumoasă arătare rar pășind s-a așezat,
Și prin coardele întinse a trecut o-nfiorare
Care mi-a pătruns simțirea, ca o tainică chemare
Către arta suverană dintr-un templu depărtat.

De sub clapele de fildeș, ca lumini de auroră,
Sunete împreunate într-al armoniei val,
Cresc, se zbuciumă amarnic, prefăcîndu-se-n furtur
Și cînd norii pier în zare, melodia clar răsună
Ca din perle aruncate în largi cupe de cristal.

Se desfășură poema în întreaga ei amploare
Și începe o idilă sub o boltă de senin,
O idilă ce sfîrșește c-un motiv de-nduioșare,
Ce desface armonia, dînd glas ariei ce moare,
Istovită și pierdută într-un prelungit suspin...

Și de-atunci, cînd întîmplarea pe aripele-i mi-aduce
Cunoscuta melodie, tresărind văd nencetat
O frumoasă arătare într-un nimb de crizanteme :
întropare delicată a dorințelor supreme
Către arta ideală dintr-un templu depărtat.

POEMA NAVELOR PLEcate

Plutind spre larg cu eleganța cartaginezelor trireme,
S-au avîntat atîtea nave spre orizontul sidefat,
Purtînd pe pînze strălucirea și vioriul aurorei,
Purtînd efigia speranței pe vîrful înălțat al prorei,
Și-ncrederea în cucerire pe ancoră s-a-nvălurat.

Pe urma dungilor tăiate de-nsîngeratele carene
Rămas-a portul trist și singur, de praful anilor cernit,
Cu cheiul vechi și ros de valuri, pe-alocuri-năpădit de apă,
Și resemnarea îl supune fatalității care sapă,
Perfidă și neiertătoare, în malul negru de granit.

Pe promontoriu doarme farul ca un Cyclop ; el cel din urma
A petrecut roirea roză c-un singur ochi aproape stins,
Și l-a mirat încumetarea atîtor șubrede corăbii
Să cucerească nesfîrșitul, un stol nepriceput de vrăbii
Să-nvingă țara, unde numai vulturii singuri au învins.

Așa v-ați risipit în ritmul cartaginezelor trireme,
Voi, aspirații spre mai bine, și voi, iluzii viorii,
Și voi ați înălțat catarge cu pînze albe de mătase,
Și voi ați fost de vraja mării spre zările adînci atrase,
Și voi ați despicat talazul cu lungi carene purpurii.

Bătrînul port de patru veacuri așteaptă navele plecate,
Dar nici o veste nu ajunge pe pragul apelor tocit.

Chiar farul înțelept mai speră să se-mplinească vreo minune*,
Ca-n zilele copilăriei, deși un glas ascuns îi spune
Ca nu se mai întorc vreodată din zarea fără de sfârșit.

ICOANĂ ÎNDURERATA

Un Christ schilav, vopsit pe-o cruce strîmbă,.
De vînt, de ploaia toamnei spălăcit.
Păzea cu ochiul trist și rătăcit
A drumurilor cenușie trîmbă.

Sub el și-a-ntins oglinda mișcătoare
Un lac : acum se uită lung în ea,
își vede trupul slab — pe cap o stea,
în mînă un zugrav i-a pus o floare.

Icoana lui de veacuri pironită,
Cu ochii de martir mîntuitor,
Nu-nduioșează nici un călător
Ce trece sub privirea-i chinuită...

Și pe al meu creștet stinsă stă lucirea
Nădejdei, azi simbol fără-nțeles,
în mînă țin o floare ce am cules
Din cîmpul unde crește amintirea.

Acolo doar mai pot găsi tăcerea
Cu care viața tristă îmi îmbin,
Și ca-n adîncul unui lac senin,
în minte-mi oglindesc mereu durerea.

SUB BALCONUL DE GLICINE

Sub balconul de glicine
Ți-au cîntat de-atîtea ori
Languroase mandoline,
Cu refrenuri de suspine
Și suav parfum de flori.

Pe terasele-n cascadă
Luna risipea argint,
Și departe o naiadă
Peste lac voia să vadă
Adîncimile ce mint.

Din aleiele boltite,
De pe tainice cărări,
Vin arome-nvăpăiate,
Calzi fiori de voluptate
Și ecou de sărutări.

Totuși, mina ta iubită
Niciodată n-a lăsat
Grije vîntului să-nchidă
Ușa, ce zîmbea-nflorită
La balconul fermecat.

O hlamidă de rugină
Peste parc s-a resfirat,
Și mănunchiuri de sulfină
Ca reflexe de lumină
Pe poteci s-au scuturat;

Gîntul tristelor mandole
A rămas fără sfîrșit,
Nu mai trec pe lac gondole
Nici pe valuri barcarole,
Și rapsozii au murit.

Sub balconul de glicine
Care azi s-au ofilit,
Sub balconul de glicine
înfloresc mereu suspine..

IRONIE

De ce cînd soarta s-a-nvoit
La despărțirea noastră,
Ironici ochii-ți m-au privit,
încrezători în ce-au robit
 Cu vraja lor albastră ?

Te-ai înșelat cînd ai crezut
Că n-o să se sfîrșească
Iubirea mea, care-a trecut
Ca visul, ca un vis plăcut,
 Menit să nu trăiască.

Să-mi fi lăsat măcar pe veci
 O sfîntă amintire :
Mi-ai fi părut prin somn cînd treci*
Și printre visurile reci,
 Simbol de fericire.

Dar mi-ai lăsat ca un venin
 Cu gustul ambroziei,
Ca ura într-un gînd senin,
Ca drojdia-n cupele de vin,
 Amarul ironiei !

PUSTIUL

Amiaza varsă flăcări prin raze aurite,
Și totul se ascunde la dogorirea lui.
Se-nchide floarea albă, albinele din zbor
Spre stopurile pline s-au îndreptat grăbite.

Și amorțește viața și stinsă e mișcarea
întregei firi : pe pajiști nu vezi trăind nimic,
Prin lanurile-ncinse nu mișcă nici un spic,
Iar gureșelor paseri le-a amorțit cîntarea.

Tăcere simt și-n suflet, tăcere și-amorțire,
Dar fost-a cîndva altfel ? mă-ntreb înnegurat,
Și cercetînd trecutul c-un ochi înfrigurat,
Nu mai găsesc într-însul decît nețărnire.

Pustiul meu din suflet e-adînc fără hotare,
Și ca un laș dau vina bolnavei mele firi,
Că n-am simțit iubire, că n-am avut porniri,
Și n-am știut din patimi să-mi făuresc altare.

Dar mi-a rămas în suflet doar singură credința
Că port un gol în mine, adînc, răsunător,
Care cobînd a moarte, ecou neiertător,
îmi rătăcește mintea spre a-mi scurta căința.

fi*;

Poetul și criticul Nicolae Davidescu s-a născut la 24 octombrie 1888,

București, unde, după terminarea liceului, se înscrie la Facultatea de

*l\$Jkre, studii pe care nu le încheie. Debutază la Viața nouă, în 1907, în continuare în numeroase alte reviste, cu poezii, cronici teatrale, :ȘiOvestin, nuvele, romane. în critică, mai ales în Flacăra, după 1921, militează în favoarea poeziei simboliste, activitate culeasă în două re-jtNnrcabile volume de Aspecte și direcții literare (1921, 1924). Este autor Ț de traduceri din Villiers de Vlsle Adam, Th. Gautier, Oscar Wilde, ("A,.¹ France etc. Om de presă, desfășoară o bogată activitate ziaristică 'Steagul, Naționalul, Aurora, Universul etc), nu totdeauna de orientare progresistă. A reeditat în bune condițiuni opera unor poeți simbolști și țamasieni români (Ștefan Petică, Opere, Buc, E.F., 1938; Din poezia noastră parnasiană, Antologie critică — Mircea Demetriad, Gabriel &onna, Alex. Obedenaru, Gh. Orleanu, Alex. Petroff, Iuliu Cezar Săvescu — Buc, E.F., 1943). Moare în 1954.

OPERE (poezii) :

La fntîna Castaliei, poezii, Buc, ed. Viața socială, 1910 ; ed.

^a H-a, Bibi. pt. toți, Alcalay, 1914 ; Inscriptii, poezii, Buc, 1916 ; ed. J H-a (adăugită), Cultura națională, 1922 ; Cîntecul omului, poem; ¹> Jifdea, Craiova, Ramuri, 1927 ; II, Helada; III, Roma; IV, Evul ***diH; V, Țara Românească; VI, Renașterea, Buc, Fundația pentru

literatură și artă, 1935, 1936, 1937, 1945 ; *Leagăn de cîntece*, poem, Buc. Cartea românească, 1930.

COLABORĂRI :

Viața nouă (1907—1908) ; *Semănătorul* (1910) ; *Viața socială* (1910—1911) ; *Convorbiri critice* (1911) ; *Revista idealistă* (1911) ; *Insula* (1912) ; *Versuri și proză* (1912) ; *Noua revistă română* (1912, 1914—1916) ; *Flacăra* (1912—1913, 1915—1916, 1921, 1922, 1923) ; *Luceafărul* (1919) ; *Sburătorul* (1919) ; *Viața românească* (1920—1921) ; *Cețiți-mă* (1921) • *Adevărul literar* (1925) etc.

REFERINȚE :

O. B. (Octav Botez), *La fîntîna Castaliei, Viața românească*, V, 12, 1910, p. 504 ; Ilarie Chendi, *La fîntîna Castaliei, Luceafărul*, IX, 1910 ; D. Karnabatt, *Mișcarea poetică. Revista idealistă*, IX, 1, 1911 ; Ovid Densusianu, *La fîntîna Castaliei, Viața nouă*, X, 2, 1914 ; idem, *Inscripții, Viața nouă*, XII, 5, 1916 ; Camil Petrescu, *Inscripții, Revista vremii*, III, 18, 1923 ; Șerban Cioculescu, *Inscripții, Facla literară*, 1923, p. 101 ; E. Lovinescu, *Critice*, IX, Buc, Ancora, 1924, p. 91—100 ; Ion Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, Buc, Cartea românească, 1925, p. 149—157 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 359—365 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, II, Buc, 1934, p. 114—120 ; Vladimir Streinu, *Un poet al culturii : „Helada”. R.F.R.*, nr. 4, 1935 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 618—622 ; Șerban Cioculescu, *Aspecte lirice contemporane*, Buc, Casa școalelor, 1942, p. 41—58.

Poeziile sînt reproduse din *Inscripții*, Buc, 1922.

UMBRA CAMERILOR

Sunt camere de-acelea ce sunt pline
De noi, și-n care sufletele noastre
Se-mprăstie tăcute și senine
Și deschid ca florile prin glastre,
În mijlocul tăcerii lor depline.

În draperia mobilelor grele
De pulberea nostalgicilor vise,
Și-n galbenul masivelor perdele
De-a pururea ușor întredeschise,
Ne risipim ca niște vechi dantele.

De-aici, al nostru suflet, cînd se-adun
Se furișează pentru-ntîia oară
Prin draperii, discret, și se-mpreună
În leneșele nopți de primăvară
Cu strălucirea razelor de lună.

Apoi nimic ; puțină poezie,
Închisă-n ritmuri de epitalme,
Se-mprăstie pe-a umbrei trîndăvie
Și caută ca, pe minore game,
Să prăfuiască tot ce-a fost să fie.

Viața pregetă de-a mai străbate,
Cu frământările-i neconținute,
Gavurile-acestea-anticipate,
În care ne-învățăm pe nesimțite
Cu-a morții veșnică banalitate.

AM PLECAT SĂ CAUT FLOAREA

Am plecat să caut floarea
Celei moarte în viață,
Am plecat să-i caut floarea
Cu întâiul vînt de gheață ;

Dar găsii uscată floarea
Celei moarte în viață,
Îi găsii uscată floarea
De întâiul vînt de gheață.

NEVROZĂ

în juru-mi, tăcere ; păianjenul doară
Pe firele-i blonde
leneș coboară ;
Mănunchiuri de gânduri în prada nevrozei
Dispar ca parfumul
palid al rozei;

Satanic regretul la trecerea orei
Suride din lacul
mort al Gomorei

Tăcerea se-ntinde, păianjenul doară
Pe firele blonde
leneș coboară ;

în aer vibrează senzații de dalii,
Cu zîmbetul unor
negre medalii ;
Iluzii — fantome pe valuri în spumă —
Se pierd în adîncuri
albe de brumă ;

Mănunchiuri de gînduri în prada nevrozei
Dispar ca parfumul
palid al rozei.
Impresii de blocuri imense de gheață
Mă fac să îmi fie
silă de viață ;

Și goluri hidoase rînjindu-mi departe
Mă fac să mă prindă
groaza de moarte ;
Iar spleen-ul satanic la trecerea orei
Surîde din lacul
mort al Gomorei.

EXCELSIOR

Ah, sufletu-mi, vultur cu aripi deschise,
Dispare-n vîrtejuri albastre de vise,
Cuprins de fiorii
Schimbării de albe extaze cu norii !...

Și fără să-i pese de-i pace, furtună,
Desfrîu de lumină sau beznă nebună,

Privindu-și zenitul,
Aspiră-aurora sorbind infinitul.

Mai sus ca parfumul, mai sus ca dorința,
Se piende-n adâncuri purtat de credința
Că poate să zboare
în largul luminei sublimului soare.

Și-acolo, prin golul enormului haos,
Ducându-se-n doru-i divin de repaos,
Cu aripi deschise,
Adoarme-n alcovuri albastre de vise.

ETERNĂ DUMINECĂ

De peste tot, în chip de renunțare,
O neștirbită liniște străbate
Prin tablele obloanelor lăsate
Ca o tăcută binecuvîntare.

În pacea aceasta de eternitate,
Un pension de fete la plimbare
Se duce ca o exemplificare
Prelungă-a ulițelor întristate.

Prin geamurile unei cafenele
Un domn bătrîn se uită după ele
Cu o privire de vițel cuminte ;

Și-n vreme ce, prin gol, fără-ncetare
Pămîntul se-nvîrtește înainte,
Un chelner își aprinde o țigare.

DESEMN ÎN PROVINCIE

Crepusculul se stinge, și-nserarea
Desfășură tăcutele-i vedenii
Și-alungă, din grădină, orașenii
Cu spatele boltit ca resemnarea.

O babă însă și-o umbrelă veche
Rămîn pe-aceeași bancă la o masă,
Și pe-amîndouă cu putere-apasă
Aspectul lor de veșnică pereche.

Bătrîna, ca un lemn vechi de umbrelă,
Stă țațoșe-n uscata-i nemișcare,
Alături de umbrela ei ce pare
O bătrînică-n fustă de dantelă.

Și-atît e tot; tăcerea serei cade
Șovăitor ca un final de cîntec
Și, caldă ca ispita unui pîntec,
Schițează-n umbră versuri de balade.

ÎN AMURG

în totul pilpiie serbarea
Unei zile ce se stinge
Și pretutindeni, cît e zarea,
Vesperala pace ninge.

în chip de jertfă-ntreaga fire
Fumegă ca marea-n spume,
Iar ale florilor potire
Ard în cinstea ei parfume ;

Chemările nelămurite
Se ridică și murmură,
Ca niște forțe răspîndite
Pretutindeni în natură.

Și-n vreme ce-n aprinsa zare
Soarele-arzător apune,
Un altu-n sufletu-mi răsare,
Plutitor pe-o rugăciune,

NOAPTE DE TOAMNĂ

Toamnă. Plouă, și pe-afară,
Năbușite, fără zare,
Ca-ntr-o eîrciumă murdară.
Ard bolnave felinare.

Spulberate de furtună
Ca de viscole zăpada,
Frunze veștede se-adună
La răspîntii cu grămada.

Moartea grea, universală,
Ca ciupercile-n gunoaie,
Germinează-n umezeală
Și-n imormîntu-i ne-ncovoaie.

Printre arbori geme vîntul
Și, ca la un sîn de mamă,
Printr-un vaier lung pămîntul
În adîncul lui ne cheamă.

PRĂBUȘIRE

Doream să fiu eu singur cu-a gândului tortură
Acolo unde punctul și linia dispare,
Eu singur în mijlocul profundelor Sahare,
Ca tine singur, Doamne, de singur în natură !

Eu singur în lumina de-aramă a unui soare
Făuritor de monștri — un soare ce desface
Din bălți stagnante ciuma perpetuă și face
Din porc un rinocerus și-un arbor dintr-o floare.

Și-acolo cu candoarea sălbaticilor bestii,
în golurile zării uitîndu-mă cu anii,
Să-ncerc magnetizarea extazurilor stranii
Ce turbură privirea brahmanilor în trestii.

Și-așa să-ntreb simunul, nisipul și zenitul
Ce spune cîteodată divinul Pan din flaut,
Apoi, retras în mine cu cîntecu-i, să caut
Și să pătrund departe, cu gândul, infinitul.

Și-n verbe mai sonore ca murmurul pădurii
Să-nchid nemărginirea, și greu de majestatea
Pe care-o face gândul și-o dă singurătatea,
Să pun odată mina pe sufletul naturii...

E visul unei zile ploioase și murdare
Cînd ulița-mprejuru^mi urla ca o batoză,
Iar boabele de ploaie, pătrunse de nevroză,
Păreau niște mărgele spărgîndu-se-n trotoare.

Cu fruntea-nvinețită de-a tuturor durere
Și brațele-ncărcate și grele de-agonie,
Priveam, la deșteptare, aproape-n nebunie
Cum fumul catenelei mă-nvăluie-n tăcere.

S P L E E N

Fîșii—fîșii se lasă un vâl îngrozitor
De pînze de păianjen ce-atîrnă prin odaie,
Și pînzele sunt ude de spleen ca și de-o ploaie
De toarnă-ntîrziată pe-un cer de cositor.

Viața mea, străină de mine-n depărtări,
O văd ca pe-o fantomă plutind prin cimitire,
Și-n drumul ei mă-ndeamnă cu-un gest de umilire
Să trec odată pragul eternei înnoptări.

Din cugetu-mi se-ncheagă un demon alhimist
Ce pune-n al meu suflet atîta sfișiere,
Că-mi pare că sunt singur cu-a tuturor durere,
Ca, singur într-o grotă, odinioară, Christ.

Și-n murmurul tăcerii mă simt un condamnat,
Cu ochii grei și putrezi de vise și de viciu.
Cu fruntea-nvinețită de-al gîndului supliciu
Și buzele de-un rictus hidos de-asasinat.

În șuier respirația plămînelor sfîrșit
Abia parodiază crîmpeie de-aleluia,
Iar poza mea e poza în care stă statuia
Durerii, pe mormîntul în care-am împietrite

I N T E R I O R D E I A R N Ă

În odaie plutește voluptatea vegherii,
Iar afară zăpada liniștită coboară,
Șovăind ca o soră gînditoare-a tăcerii,
Și-nvelește foburgul cu hermina-i ușoară.

Pe deasupra-nserarea se desfășură-n zare,
Fluturîndu-și tăcuta-i banieră de doliu,
Pe cînd străzile goale par străvechi coridoare,
Tapisate de veacuri cu-al tăcerii lințoliu.

Noi privim prin perdele, depărtîndu-se-amurgul,
Cu vîrtejul de gînduri jumătate visate ;
Se-nfășoară-ntr-o pînză de păianjen foburgul,
Iar înghețul de-afară prin ferestre străbate ;

Și tîrziu ne cuprinde deznădejdea divină
De-a simți cum uitarea nevăzută coboară,
Preschimbîndu-ne chipul de străin și străină
Ce-și îndură prezența ca pe-o veche povară.

SFÎRSIT DE TOAMNĂ

Oh, după ce, ieri, vîntul acidulat de ger,
Umflîndu-se-n scheletul copacilor, stătuse,
Din arbori frunze rare se desprindeau stingher
Și cu intermitența acceselor de tuse.

Apoi simțit-am gîndul ascuns al toamnei cum
Răsfrînge pretutindeni coloarea-i de sulfină,
Iar cerul se făcuse un larg alcov de fum,
Greoi ca atmosfera murdară de uzină.

Pe uliță impresii adînci de doliu mic
Treceau ca un nostalgic convoi de-nmormîntare,
Și tainic, trecătorii, cu clătinări de dric,
Păreau că duc povara tăcerii în spinare.

Prin cafenele, oameni, vișînd trecutul mai,
Ședeau și, sub asaltul de gînduri nențelese,
Cu ochii duși în fundul paharului cu ceai,
Doreau tovărășia vecinilor de mese.

în mintea lor bolnavă și-n sufletul lor ros
De moartea dureroasă a zilelor în noapte,
Șovăitoare, iarna, intra ca un miros
Subtil de pîine caldă și de castane coapte.

FRĂMÎNTARE

Mi-e dor de ziuă și ținesc să fiu,
Cu soarele ce se ridică-n zare,
Simbolul aprig de redeșteptare
Pe bărăganul meu pustiu.

Dezagregări adînc-cotropitoare
Și-au făurit din sufletu-mi sicriu ;
Eu însă voi schimba-n principiu viu
Aceste germinări ucigătoare.

Între pămînt și cer un simplu fir,
Ca un surîs de galben trandafir,
Se-ntinde și vestește dimineața ;

Văzduhul, apoi, deșteptat cu greu,
Tresare și cutremură viața
Clocită-n fundul cugetului meu.

De tot uitatul Vintila Paraschivescu s-a născut în București la 7 februarie 1890, unde a absolvit liceul și Facultatea de drept. Debutază în 1911, la Junimea literară. Intrînd în viața literară, se apropie, în 1912, de Convorbirile literare, unde publica poezii și articole. În 1914 se alătură grupului simbolist de la Viața nouă, devenind un mare admirator și prieten al lui Ovid Densusianu, al cărui executor testamentar va fi la moartea acestuia (1938). Luptă pe front în 1916—1918. Polemizează la sfîrșitul războiului cu Al. Macedonski. Premiat în 1923 de Academia Română, pentru volumul de poezii Cascadele luminii. O dată cu dispariția Vieții noi, poetul se retrage din literatură, consacrîndu-se activităților profesionale : avocat al statului și șef de contencios. Moare la 6 februarie 1965.

OPERE:

Cascadele luminii, Buc., 1921 ; ed. a II-a, Buc., Casa școalelor, 1938.

COLABORĂRI:

Junimea literară (1911—1912) ; *Convorbiri literare* (1912, 1914, 1915) ; *Viața nouă* (1914—1925) ; *Universul literar* (1926) ; *Sinteza* (1927) ; *Neamul românesc*, *înălțarea* etc

REFERINȚE :

Viața nouă, 6—7, 1921 ; P.(ompiliu) P.(ăltinea), *Mercure de France*, nr. 653, 1 april 1925 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 296—297 ; A. T., *Cascadele luminii, Viața românească*, nr. 11, 1938 ; Notiță necrolog : *Un dispărut*, *Steaua*, XVI, 3, martie 1965.

Poeziile sînt reproduse din *Cascadele luminii*, Buc, 1921.

SPRE ȚĂRMURI DE-NTUNERIC

Tăcere, întuneric,
Nedespărțiți copii ai Noptei,
Purtați-mă spre țărmurile voastre calme,
Căci sufletul mi-e chinuit de-atîta strălucire,
Cu greu străbate pasul meu talazul
Eternei simfonii de zgomot și lumină ;
în jurul meu furtuna
Mi-a spulberat odihna
Și cîntecul și visul.

Purtați-mă prin locuri fără soare,
Pe-un drum tăcut săpat de voi în umbră,
Prin parcuri care dorm de veacuri tănuite ;
Purtați-mă degrabă spre palatul
în care stăpînește sfînta Pace !
Și-n mijlocul încremenitelor boschete,
în negrul nepătruns
Să-ngrop trecutul vijelios
Al sufletului meu.

Tăcere, întuneric,
Nedespărțiți copii ai Noptei,
Purtați-mă spre țărmurile voastre funerare,
Și-acolo,
Mai liniștit ca în mormînt,
Să-neep o viață nouă de visare...

VISUL POETULUI

Părea că o navă cu pînză curată
îl duce —
în juru-i talazuri se-nalță și cîntă,
Dar nava voinică le sparge, se-avîntă,
Și-ajunge acuma la țărml de piatră,
în port.

Coboară:

O țară bizară !
Cu flori și fecioare.
Cu rîuri albastre, prin maluri de marmoră roza,,
Cu pajiști imense ee-adie parfum de mimoză —
Și pasul și-l poartă agale
Pe mîndre alee,
Sclipind în nisipuri de aur.

Și merge,
Și merge —
Dar noaptea-și azvîrle hlamida ei fină,
Țesută din umbră și flori de lumină ;
Departa,
Acorduri de harfe
Se-aud, în surdină,
în zare ;
Sub raze de lună
Izvoarele taina-și adună,
Și Noaptea-i ridică fantastic în față
Palate de marmoră neagră cu turnuri pierdute în ceață
Pe marginea lacului sumbru o barcă de fildeș îl cheamă,
El nu se oprește,
Ci trece prin codrii de-aramă,
Al căror desiș îl sfărâmă
Lumina de lună.
Și-acuma se-adună,
Pe ceruri furtună —
Văzduhul se-aprinde și urlă.

în fugă se-ntoarce pribeagul
Și vede
Palate-n ruină căzute,
Izvoarele reci și tăcute,
Copaci fără frunze plîngînd ca de moarte,
Si dornic mai cată pe drum
Aleea de aur și parcul cu roze,
Acuma topite-n cenușe și scrum —
în juru-i se-ntinde pustiul
Cu lacuri și rîuri uscate...
Și-aleargă pribegaul sub cerul pe care furtuna
se-abate.

Și-ajuns-a bătrîn
în alba cetate,
în port —
Ruină grozavă ce pare
O criptă imensă de mort...
Cu ochii zadarnic cătînd frumusețea,
Zdrobit, fără voce, el cade pe țărmlul de
piatră
Și plînge...

CONTRAST

Cu liniște-n fiorduri se-nvestmîntă
Un colț de mare-n țări de vis, departe,
Dar în adîine în două se desparte,
Căci uraganu-n fund o tot frămîntă...

Mi-e sufletul ca marea în fiorduri :
E calm și blînd, și nimeni nu ghicește
Cum în adîncu-i, tainic, clocotește
Furtună grea de răzvrătite-acorduri...

PRIVIND OȘTIRILE DE VALURI

Un evantai de raze
S-a desfăcut din far,
Și țărmurile albe
Fantastice răsar,
Tronînd impunătoare
Oștirilor de valuri
Ce-n clocote se-alungă.

Se luptă cu granitul
Și se întorc zdrobite,
Tîrînd apoi în urmă
Vestminte lungi de spumă...

Ca păsări mari și albe,
Cu aripi ostenite,
Se-ntorc din depărtare
Corăbii călătore
Ce-mbătrînese pe ape.

Și marea-și cîntă-n noapte
Eterna-i simfonie
De murmure și șoapte,
De rîset și de plîngeri.

Sunt strigăte barbare,
Sunt glasuri de țîmbale
Și bubuit de tobe.

Un uragan de game
Aleargă peste valuri.

ORAȘUL ÎN AMURG

...Și soarele departe în zare a apus,
Iar eu de la mansardă, privind cu gîndul dus,
Văd umbrele de seară cum pe oraș se cern
Și-n pînze de-ntunerie pe stradă se aștern.
De-o parte și de alta palatele îmi par
Fantome uriașe cu ochi pătrați de jar —
Și-n zarea cenușie văd nesfîrșitul șir
De perle mari, rozalbe, legate ca pe-un fir
Pe bulevardul care străluce-n golu-nalt
De-a perlelor splendoare căzută pe asfalt.
Măreață simfonie se-nalță înspre cer
De șoapte ce adie, de murmure ce pier, —
Sunt zîngăniri ciudate, și pași de trecător,
Sunt țipete de goarnă, sunt clopote ce mor,
Și-orchestre-n depărtare, și uruit bizar,
Și ritmuri de motoare, într^un concert
barbar.

încet se-ntinde noaptea în undulări de val
Și-ncheie simfonia al fabricii semnal...

/ . M. RAȘCU

„Realul și delicatul poet al reclusiunii melancolice”, I. M. Rașcu s-a născut la Iași (31 martie 1890), unde urmează școala primară, liceul și Facultatea de litere și filozofie. Este fiul profesorului de desen și caligrafie M. Rașcu. Mama se trage dintr-o familie de origine franceză. După câteva călătorii în Franța (1912, 1914, 1924), va face la Paris studii mai îndelungate (1925—1929), fiind și membru al Școlii române de la Fonteney-aux-Roses. Întors în țară, este numit profesor suplinitor de limba și literatura română la Iași, Brăila, Tecuci, Bîrlad și mai târziu titular la Focșani, unde în 1920 întemeiază și prezidează Societatea de lectură „Gr. Alexandrescu” a liceului „Unirea”. Apoi, pînă la pensionare, profesor la București, la liceul „Gh. Șincai”, model de conștiință și severitate profesională.

Debutează în 1911, traducînd în versuri poemul Polyphem de A. Samain. Tot în același an fondează la Iași revista Versuri, devenită mai târziu Versuri și proză, dispărută în 1916, unul din organele simbolismului românesc. Între 1930—1931 conduce și editează revista îndreptar. Pensionar în București, recules într-un volum de Amintiri literare (1967).

OPERE (în versuri) :

Poliphem, de A. Samain, traducere, Iași, 1911 ; Sub cupole de vis, Peme, Iași, Ed. Versuri și proză, 1913 ; Orașele dezamăgite, poem, Iași,

1914 ; *Neliniști*, poeme, Buc, 1927 ; *La Lisieux cu sfânta Tereza*, poem. Buc, 1934 ; *Renunțările luminoase*, poeme, Buc, 1939 ; *Poeme*, cu o prefață de D. Micu, Buc, E.P.L., 1967.

COLABORĂRI:

Viața nouă (1909—1917) ; *Noua revistă română* (1911) ; *Versuri* (1911) ; *Versuri și proză* (1912—1916) ; *Grădina Hesperidelor* (1912) ; *Farul* (1912), *îndreptar* (1930—1931).

REFERINȚE :

[O. Densusianu], *Sub cupole de vis, Viața nouă*, IX, 4, 1913 ; G. Topîrceanu, *Sub cupole de vis, Viața românească*, VIII, 4, 1913 ; I. Minulescu, *Sub cupole de vis, Viitorul*, 1913 ; C. Sp. Hasnaș, *Sub cupole de vis, Flacăra*, II, 1913, p. 231 ; Ion Trivale, *Sub cupole de vis, Cronici literare*, Soccec, 1915, p. 224 ; [O. Densusianu], *Orașele dezamăgite, Viața nouă*, X, 3, 1924 ; Pompiliu Constantinescu, *Neliniști, Sburătorul*, IV, 11—12, 1927 ; O. Botez, *Neliniști, Viața românească*, XIX, 5, 1927 ; Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, Buc, 1927, voi. II, p. 184—195 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 291—293 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, E.F., 1941, p. 626—627.

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *Fiorii serilor de toamnă* (*Sub cupole de vis*, 1913) ; *într-un castel sînt trei fecioare*, *Oraș, Imagini triste*, *Convalescență*, *Orașele dezamăgite*, *Neliniști*, *în salonul vechi de țară* (*Poeme*, 1967).

FIORII SERILOR DE TOAMNĂ

Ah, goarne înfiorătoare,
Ce trist sunați în noaptea sumbră !
Ce trist îmi răsunăți în suflet, învăluindu-mă în umbră,
în umbra palidelor vise
Ce-aprind în suflet nostalgia câmpiilor strălucitoare
Și-a mărilor încununate
De țăruri verzi, sub ceruri clare.
...Dar toamna a venit s-aduca
Fiorii ei, cu ploi încete,
Cu fișit de frunze moarte
Ce plîng concertele de ieri,
Cu dor și veșnice dureri,
Jelindu-și jalea lor amară
în biata inimă flămîndă de cîntece si de visări.
Orașul moare sub aripa
De negură, ce se așterne,
îmbolnăvind lumina slabă ce tremură prin felinare :
Șuvoaiele șerpuitoare,
însuflețite doar de picuri
Ce cad ușor din cerul morții,
Alintă stradele-nnegrite
în murmurări neînțelese
Și curg zdrobindu-se-n canaluri.
Nevroza nopții-ndoliate
îmi tremură mereu în suflet,

îmi tremură prelung, cu note
De simfonii sfișietoare...

Anemic cerul mă apasă...
Și goarnele care răsună
— Nespus de jalnic și bizar —
îngîină rugăciunea serii,
Atît de straniu îngînată cu glasul ploilor de toamnă.

ÎNTR-UN CASTEL SÎNT TREI FECIOARE...

într-un castel sînt trei fecioare — trei diafane tuberoze —
Cu-adînci priviri de lacuri moarte, cu mini subțiri și buze
roze,
Cu părul brun — pe forme albe rotind ca undele-n inel —
Cu gesturi vagi de dansatoare...
...Sînt trei fecioare-într-un castel.

Pășesc vișînd în dimineața de primăvară maladivă,
Cînd florile stropesc miresme sub a ferestrelor ogivă,
Cînd peste lanuri cocostîrcii ating sonore castagnete...
Fecioarele și-afundă gîndul în cărți cu scoarțe violete...

în dansuri magice de vrajă molatec dorul li se-avîntă,
în aer rătăcesc balade, în gînd silabele le cîntă,
Se-afundă-n mistica splendoare a simfoniilor durerii,
Și-n dimineața de parfumuri le-apasă doliul primăverii.

înlănțuindu-se de brațe, se pierd pe-alei imaculate...
(Din pomi schilozi se frîng petale de flori bolnave și ciudate)
Se-opresc pe fragede coline și-n ochi și-l caută pe el...
E miezul zilei...
...cerul arde...
...le cheamă clopotu-n castel.

Ce tristă-i zareaHmbălsămată de raza soarelui la-amiază !
Pe ramuri, fructele de ceară, în calda liniște — visează...
Castelul doarme ; dorm închise decoloratele persiene...
De pe balcoane cu grilaje atîrnă plantele — ca gene.

Fecioarele zîmbesc... iubirea necunoscută și bizară
Le-alintă inimile albe sub parfumata primăvară,
Le-implîntă ghearele în carne, le cîntă melodii duioase...
Fecioarele i-aspiră-aroma : „Iubirea... ce frumos miroase !”⁶⁰

Și sorb miresmele din iarbă, din flori, din fructele

cărnoase...

Se-ntind pe pajiști de verdeață, zîmbind ca-n vis... se-nlănțuiesc,
în depărtările-miraje cu ochii poftitori privesc,
Gîndirile li se-mpreună, se strîng și tremur de dorinți...
Ce dulce cîntă pitpalacul prin lumea brazdelor fierbinți!

„Auzi, Clotilda ? parcă plînge”...

„își cheamă dragostea pe lanuri”...

Pe ceruri, norii — ca tirime — plutesc spre tainice limanuri...
Un lin zefir prin ramuri trece... și plouă florile-n hamac,
Și plouă razele parfumuri pe gînd și inimi,
Pit-pa-lac.

E seara:-n netede iatacuri cu draperii decolorate,
Fecioarele — cu brațe goale și sînurile decoltate —
îngîină cîntece de basme, romanțe tainice, de dor...
Cu piciorușele lor albe, pășesc alene pe covor,
Deschid ferestrele în noapte... și luna rînd pe rînd le-atinge :
E singurul sărut ce-l soarbe uscata gură-a lor, ce-nvinge
Dorințele tirane, pale, născute-n piepturi de fecioară...

Dar sînt și nopți eterizate cînd raza lunii te omoară !

Privesc fecioarele spre valea plutînd sub mantia măreață
A nopții crude, senzuale...

...privesc fecioarele spre viață,
Și pieptu-n ritmică bătaie acompaniază ritmul vieții...

Departe,-n zările de fulger, șerpuitoare-n vâlul ceței,
Se-alungă trenuri cordelate, zburînd spre gărilor-mistere...
Se-aud șuierături stridente și fumuri albe, efemere,
Se pierde pe undele de aer ca visurile la lumină...
Încremenite-n adorare, la lună stelele se-nchină...

Prin iarbă, licurici electrice par enigmatice agrafe...
Răsună muzice-n surdină la triste cinematografe
Din melancolica cetate ce-și urcă dorurile-n lună...
Și zgomotele obsedante de pași pe trotuare sună,
Acolo jos, în umbra neagră...
Ai cui să fie ?

„Noapte bună”...
Toc-toc, tot mai departe, șterse, se sting, abia se-aud, toc-toc...

Foșnesc acut albastre sălcii, șoptind cîntări de nenoroc
Atît de straniu, parcă-odată le-am mai simțit cîndva, spre
seară...

Fecioarele în noaptea albă și-agită brațele de ceară,
Și simt săruturi senzuale pe gît, pe colțurile gurei,
De cînd în vine luna plină le-a pus comorile naturii...
Și plîng... și rîd... suspină-n umbră... Zîmbesc în cadre de
oglină,
Zăresc-naintea lor o formă și mîinile-și întind s-o prindă...

Dare tîrziu...

Din paturi albe șoptesc cuvinte tremurate :
„Ce sfîntă-i noaptea-aceasta, Lio !”
— „Cum plînge luna pe cetate !”
„Auzi cum salcia foșnește ? suspină trist ca o chemare⁴⁴...

„Un cap de sfînx îmi pare luna prin draperiile bizare”...

„La ce gîndești acum, Clotilda ?”

„Și tu ?”

„Eu ?«...

Somnul solitar

Pășește-ncet, le-nchide ochii, le-atinge buzele de jar,
Și cînd în crestele de dealuri se prinde luna ca-ntr-o plasă,
Fecioarele adorm în friguri sub plapomele de mătăasă.

ORAȘ

„O, viile, toi ma soeur"

G. Rodenbacfe

Oraș-cavou, cu strade-nguste și cu asfalturi de infern,
în atmosferă cu surîsul rigid al dorului etern,
înconjurat de dealuri triste sau de nostalgice câmpii,
Oraș cu măhălăi ciudate și cu grădinile pustii,
Cu vechi clădiri patriarhale sub ale căror bolți umbrite
Privesc figuri de castelane cu zîmbete nefericite,
Cu muzici vagi prin piețe albe, și seara-n parcuri cu fanfare,,
M-a obsedat atîta vreme parfumul tău de-nmormîntare...
O, m-ai purtat — copil — pe strade înghirlandate de castani.,
Spre școli severe și înalte pierdute prin ogrăzi pătrate,
Ai nins asupra-mi dezolarea funebră-a norilor titani,
Și-n piept mi-ai infiltrat demonic crepuscule însîngerate...
Mi-ai plîns poemele-ți de vise în triste nopți autumnale,
Cînd stropi de ploaie-ndoliată, ca niște umede pumnale,
îmi flagelau adînc simțirea... cînd goarneau visau trudite
Albastre rugăciuni pe-ntinderi, sub cerurile ruginite...
Mă conduceai apoi de mîna prin praful negrelor cartiere,
îmi arătai clădiri cu parcuri și cu balcoane de mistere,
Mă îmbătați de somnolența ce lin pe umeri îți apasă,
Și-ntr-un tîrziu — pe uliți strimte — mă conduceai timid
acasă.

Vegheai asupra mea cu milă și cu iubirea unei mame,
Și-n jurul meu melancolia-ți ușor se spulbera în game.
Șopotitoare prin frunzișuri sau în simfonice-orchestrări :
Ca plînsul magic de sirene pe-ntînsul pașnicelor mări...

Și-ntr-un suspin de toamnă moartă în inima-mi înfîpt-ai raze...
Un blînd surîs mi-a nins pe suflet fiorul primelor extaze,
Priviri de basme-ntunecate și brațe albe, de vestale,
Au rătăcit în noaptea tristă a gîndurilor mele pale...
Și tu, oraș de suferință, sub cerurile tale mate
(Ca zmeul groaznic din poveste, zburînd cu zînele furate),
Ai prins în mrejele-ți de vise fecioara cu surîs de floare
Inoculîndu-i în privire melancolia ta ce moare,
Purtînd-o prin văpăi de-amurguri pe șesuri pale strălucind.,
Și m-ai lăsat în van spre dînsa anemic brațele să-ntind.

O, te-am urît de-atunci, cetate cu zidurile tale sure...
Și-n sufletu-mi dormeau concerte și sonatine de pădure,
Pe strade mă urmau flașnete și eu visam gondole roze...
Lung clopote sunau balade ca-n tainice apoteoze,
Și eu visam corăbii triste, oceane-albastre, nori himerici,
Și chipul *ei* (viziune albă) plutea pe turnuri de biserici
Și prin alcovuri de penumbră, prin razele surizătoare...

Am urmărit-o-n nopți de doliu prin săli de baluri visătoare
Și printre flori crepusculare, la geamurile larg deschise,
În păr cînd îi «cîntau parfumuri și-n ochi cînd îi vibrau abise..
Și îi sorbeam surîsul fraged în care soarele lucea,
Și pribegeam pe străzi uitate, pierdute-n palide foburguri,
Un felinar bătrîn și gîrbov cu raza lui mă mîngîia,
Figura-i se scâldea-n lumină, și-n față-mi palpitau amurguri..
Și te uram atunci, cetate cu zidurile-ți seculare
În care rătăcea privirea-i sculptată-n farmecul etern,
O, te uram cu deznădejdea bolnavului fără scăpare,
Oraș-cavou, cu strade-nguste și cu asfalturi de infern.

Metamorfoză legendară... Orașul e în sărbătoare,
Roiesc în aerul de seră sonore cînturi de vioare,
Drapele-mi filfîie pe suflet, și valsuri plouă din balcoane,
Și stelele renasc pe boltă ca poleite medalioane,
Și dealurile-adorm pătrunse de-nfiorările nocturne...
Pe la ferestrele deschise garoafe roșii rîd prin urne
Și viața-aleargă tumultoasă, palpită, tremură, vibrează,
Aproape, tot mai mult, mai dornic privirile-i mă săgetează..
Și *ea* surîde în pervazuri de realitate parfumată...
Grădinile-mi zîmbesc discrete, și floarea dragostei sculptată
De-o mină stranie desprinsă, mi se-mlădie-n butonieră...
Orașul pavoazat învie, și-o nențeleasă atmosferă
Subtilă, dulce și curată (ca prin stațiunile balneare)
Se furișează peste ziduri și cîntă imnuri de serbare...
Ca-n vis plutesc pe strade albe, pe sub miresmele de tei,
Și nu văd turnuri de biserici, nu văd clădiri patriarhale,
Nu mai aud nici corul nopții venit din sfere siderale,
Orașul îl simbolizează nostalgică figură-a *ei*..
O văd, frumoasă, pretutindeni, în cadre de extaze reale ;

Și-i sorb orchestrele din voce și visurile de pe buze,
Privirile-i de voluptate mă-ncing ca brațe de meduze
Și risu-i de prințesă brună mi-evocă pînze medievale...

Oh, anii, anii de durere trăiți în medii solitare,
Se-nșir pe firele gîndirei ca șiruri de mărgăritare,
Și lacrimile deznădejdei din vremea-aduoerei-aminte,
Mi-apar ca sacre relicvare ce azi i le depun-nainte...
Și nu știu de e vis splendoarea în care inima-mi palpită,
Și dacă vraja luminoasă, în deznădejdea-mi adîncită,
Va dezmierda mereu ființa-mi înnebunită de iubire...
Dar știu că te iubesc, cetate, cu șoaptele-ți de fericire,
Cu miresmatecele-ți parcuri și eu-orizontaluri crenelate...
în nopțile de suferință veghează-asupra mea, cetate !
încinge-mă-n acorduri sacre cu nostalgii de paradis,
Oraș-salon, cu strade albe și cu crepuscule de vis...

IMAGINI TRISTE

Ce trist răsar din ceața vremii înmormîntările bizare
Ce le zăream — copil — pe strade, trecînd în legănări de vis!
De prin balcoanele cernite plîngeau stindarde funerare,
Convoiul luneca spre bolta mauzoleului deschis.

Gîtau fanfarele funebre... în redingote-ndoliate
Bătrîni albiți purtau cordoane pe urma jalnicului car.
Cupele-naintau alene... Priveau figuri îndurerate.
Și clopote gemeau în turnuri...

Trecea cortegiul mortuar.

în urmă rămîneam ; departe-acorduri răsunau pierdute,
Și străzile păreau schelete crucificate și pustii...
Porneau romanțe melodioase de prin cartierele tăcute
Și mame cu copii de mînă visau sub razele-aurii.

Acasă, jalnicele-acorduri se-nvaimășeau în aiurare
în mintea-mi ce vibra de friguri și de concerte funerare ;
Amurgul tremura-n suspine pe vasta cerului paletă...
...Și mă culcam... Prin largi ferestre veneau parfumuri
de rozetă...

Plîngeau viole-n întuneric și greierii plîngeau prin flori,
Gîndirea-mi adormea vrăjită sub melancolicii fiori...
...Și-n vis vedeam făclii și preoți șoptind ca-n mistice delire,
Și-n zare dricuri uriașe plutind spre negre cimitire.

CONVALESCENȚĂ

„Convalescent au Ht,

ancre de courbature,
Je me plains aux desseins bleus
de ma couverture.”

Jules Laforgue

Convalescențe lungi mă-ncing — ușoare —
în perne moi, sub draperii solemne...
în soba-naltă ard albastre lemne,
Pe geam se zbat săgeți de palid soare...,

Agrafe mari de crengi tremurătoare
Se-ntind spre lunci în aiurite semne...
Pe-ntinderi, colo-n zări, a nins pesemne...
în liniștea de vis tic-tacul moare...

Și mama plînge...

...nu-nțeleg...

...copil,

Nu bănuiesc că moartea peste mine
A vrut să-și cearnă plînsul ei subtil...

Simțind că-nspre amiază mi-e mai bine,
Din nou mă-nconjor de cutii, fanteze
De lemn, boiele, cuțitașe, broșe...

ORAȘELE DEZAMĂGITE

fratelui meu

„De-acum pe cărți voi adormi uitat,

Pierdut într-o provincie pustie...”

G. Bacovia

I

Orașele dezamăgite adorm când se pornesc prin gări
Convoiuri de spinări plecate, și sulițe... și cai... urale...
Ah, piețele apar ca lacuri oglinditoare de-nserări,
Ca pânzele de năvi se-agită drapelele sentimentale.

Și rătăcesc ca-n vis pe urma atîtor zgomote de armă,
Urmînd cu pietate pașii speranțelor de mult proscrise...
De stîlpi, de ziduri, de trotuare, nervoasă liniștea se sfarmă.
Sau se strecoară nevăzută printre ferestrele deschise.

Doar pianele de-o torturează... trăsurile plutesc pe străzi...
Prin globurile somnoroase luminile scilipsesc confuze...
În suflet mi se zbat miragii și strălucire de părazi,
Dar vasta serilor tristețe crispează zîmbetul pe buze.

În izolarea ce mă-ncepe trăiesc romane ignorate...
Dezmierd cu ochii — fără voie — rotunde brațe de silfide,
Sau file albe de volume... sau frunze leneș scuturate...
Grădini cu bănci sub frunzi de ramuri...
și plînsul verei mă ucide

Chinuitor, tresare-n cuget — săgeată vie — un refren...
(Refren duios din cine știe ce melancolică-operetă...)
Și gîndul mi se-nfiripează în psalmodia unui tren,
În vagi concerte de motoare, sau în cîntări de minavetă.

Șiroind uimit rămiîn la geamuri sub bolți ce tremură de dor
Cînd plînsul cerului haotic în inimă mi se răsfrînge,
Zăresc pe turnuri de biserici cum trece-al Noptii duh în zbor
Tîrîndu-și mantia stropită cu stele — picături de sînge.

NELINIȘTI

Lăsați în urmă codrii ce picură de ploaie,
Și umedele crînguri, și șipotul din munți...
E seară-albastră-n aer și galbene șivoaie
Pe albiile-nguste alunecă sub punți...
E seară-albastră-n aer... ca tragice blesteme
Răsună în auzuri zburcările din nori...
Pe dealuri codrii, totuși, în van vor să ne cheme
Spre lungi plimbări, căci frigul din ei îți dă fiori.
Spre sat dar !... și visarea o vom lăsa pe altădată...
— O, veșnica visare sub bolta înstelată ! —
Ne-am fi pierdut prin crînguri și-am fi sărit pîraie,
Dar cum să mergi sub frunze ce picură de ploaie ?
S-a stins văpaia blondă, prelung gemînd în slavă,
Furtunile-ncetat-au strigarea lor bolnavă
Și cîmpul lin surîde seninului trufaș...
Noi însă vom întoarce din drum ai noștri pași...
N-a fost menita seara aceasta schimbătoare
Să dea din nou avînturi dorințelor în floare,
Nici luna să ne cheme pe calea ei pribeagă,
Și nici cărări în vaste poieni să ne atragă...
Vom merge dar spre vagile lumini,
Ce-n roșii lămpioane se leagănă-n grădini.
În mari grădini încinse cu garduri de nuiiele...
Și-n cîrciume-afumate ne vom visa-n castele.
Nu poți altfel petrece în stații balneare,
Uitate și sărace, din satele avare,
În risete, distracții, ascunse-n munți granitici...
Aici trăiesc bătrînii livizi și paralitici
Și tineri plini de dorul tăcutelor păduri...
Ades pe la amiază, sub crudele călduri,
Observi fecioare triste cetînd, pe bănci, romane...
Din cînd în cînd trezește tăcerea de savane
A stației balneare, în „piață”, vreo fanfară...
Și cînd începe ploaia... — o, ploile de vară ! —
Încet se-nchid ferestre și-n jgheaburi apa cîntă...
Zărești pe drumuri sure copite ce frămîntă
Noroii cu putere și ritmic plîng tîlângi...
Călește vechi și ude se leagănă sub crîngi...

Găini și curci sub șură rămîn în poze fixe...
Alene cade ploaia pe lemn de crucifixe,
Cu brațele deschise, ce par aripi de mori...
Femeile pe uliți gonesc pe rîmători...
Și seara, cînd văzduhul topit-a deșii nori,
Copii nebunateci se duc spre „căișori”...
Flașnetele-atunci cîntă și zboară toți în cerc,
A zilei lîncezeală din suflete și-o șterg,
Și ușile de cîrciumi în lături se deschid,
Exotice tarafuri se reazămă de zid
Și cobza-ngîină ritmul picioarelor nervoase...

Pămîntul, după ploaie, a cucută miroase...

Se-ncing în ganguri scunde bătute, sîrbe, hore...
Familii curioase privesc în jur la joc...
Întorși din codrii vajnici, cu foșnete minore,
Pe cîmpuri, mai aproape, noi stăm pierduți în loc...
Căci cîntecul acesta, ce vine ca torente
Spre noi, în seara clară și umedă de ploi,
Da, cîntecul acesta cu-atît de simple-accente
Deșteaptă sentimente nebănuite-n noi...

Vioara modulează cîntări din vremi bătrîne
Și cobzele-ndărătnic țin glasul să le-ngîne...
În tremur, pe la geamuri, trec trupuri rînduri-rîndurî,
De-aici se-aude-opinca cum zupăie pe scînduri
Și chiote de chefuri nostalgice se urcă,
Ori glasuri cavernoase ce-n zgomote se-ncurcă,
Ciocniri de sticle sparte și zumzete de stupurL.

Și iarăși plîns de cobză și defilări de trupuri...

În sufletu-mi speranțe, dureri și vis răsar...
Văd albe bulevarde din noapte cum apar,
Și turnuri, lacuri calme, clădiri și ziduri-nalte
Fac inima-mi de farmec și cîntec să tresalte.
Mă -atrag chemări duioase spre locuri depărtate,
Rămîn în urmă șesuri, și codri verzi, și sate...
Contemplan orizonturi crestăte-n catedrale,
Și gări, muzee, statui și arcu triumfale...

Ce^aproape-mi este gîndul de-acele lumi rîvnite !

Dar plînsul mort de cobză în mrejele-i mă-nghite,
Mă tîrîie spre-o lume de-o vrajă nepătrunsă
în care toată jalea acestei țări i-ascunsă...
Mă deapănă pe ghemuri de palide neliniști
Și-mi plimbă nori pe cuget, ca peste-un larg de miriști...
Arcușurile roșii răcnesc dansînd pe strune
Cascadele de patimi din suflete străbune...
O, scripcă... e o taină nespusă cînd răsuni...

De ce-ați sorbit viața, blajinii mei străbuni,
în țări atît de-opuse și-atît de-aidepărtate,
Trăind unu-n orașe și altu-n munți, la sate ?
De ce-ai venit *spre mine*, o, tu, bătrîn cucernic,
Din țări al căror — jalnic — eu astăzi sînt vistiernic,
Filtrîndu-mi cald în suflet dorinți de zări senine ?
Iar tu, moșneag șăgalnic, de ce-ai înfipt în mine
Cuțitul legăturii de-umilul teritoriu
Și-nchizi ades fința-mi în turnuri de ivoriu ?
De ce mi-ați nins în pieptu-mi orchestre de-antiteze,
Lăsînd ca nostalgia în juru-mi să creeze
Vestmînt cernit... iar glasuri, ca plînsetul sirenei,
Cu „contes bleus” uitate să-mi ude colțul genei,
Ori tainic să m-adoarmă povestea Cosînzenei ?...

Ascult mereu cum jocul în cîrciumă se-ntinde,
O flacăra nebună în inimă-mi s-aprinde...
Mă plec... și **2bor**... alunec pe-o netedă cîmpie,
în fața mea, senine, pădurile adie,
Vioarele suspină și dansurile curg,
Planează-n aer îngerii cu zîmbete de-amurg...
Zdrobit de vagi tendințe, molatec mă-nconvoi
Sub tei cu ramuri negre ce picură de ploi,
Din nou mă urc pe raze de-argint... și-n astă seară
Mă simt ușor și slobod, pribeag și fără țară...

ÎN SALONUL VECHI DE ȚARĂ

în salonul vechi de țară am pășit ca-ntr-un altar...
Sfios, copilăria mă privea de prin unghere.
Prins de zid, același ornic urcă-al timpului calvar
Și aceleași bibelouri dorm pe-nguste etajere.

Dorm străbunii-n vechi tablouri aplecate trist spre mine
Și de-afară vine-același zumzet proaspăt de albine
Printre storuri de șindrilă verde și ferfenițită...
Trec din când în când căruțe pe șoseaua prăfuită.

Înșerări de basme sure tind pe turle-un loc s-apuce,
Estompînd conturul aspru-al hanului de la răscruce.
Orice lucru-atîns e-o clapă ce trezește un ecou...
Și pe scînduri îmi port pașii ca pe lespezi de cavou.

În acest muzeu de-obiecte, amintiri, dorinți discrete,
În acest altar de pace, rece și patriarhal,
Furișez timid ființa-mi covîrșită de regrete
Și pe creștet las să-mi cadă vremea moartă, ca un val.

Stingerit pe-un scund fotoliu azi rămas fără de teluri,
Mă așez să-ncerc creații vagi de reconstituire...
Îmi acopăr ochii harnici ce-au fixat atîtea țeluri,
Să nu văd cum mă-nconjoară strîmbe cruci de cimitire.

Și mă simt străin în cadre penumbrite și domoale...
Simplitatea ce planează peste tot e viu contrast
Cu-al meu suflet ce nu poate zbuciumul să și-l potoale,
Alergînd pe al științei cîmp ispititor și vast:

Cunoștinți culese trudnic după nopți de vegetare,
Aplecat pe vraf de pagini, de pe cînd eram copil,
Teorii, principii, date... ce ciudată mi se pare
Amintirea voastră *xstazi* în acest salon umil.

în acest salon în care a-mpietrit fugara vreme,
De demult, ca picătura lîncedă de albă ceară —
încrustând în ea contururi dragi și fragede embleme,
Amintirea voastră trece peste creier, ca o gheară.

în acest salon de țară cu miros uscat de cimbriu
Ce nepotrivite-s ale traiului cerinți moderne
în tăcerea ce-l apasă soA al veacurilor timbru
Și-ale ornicului clipe răbdătoare par eterne.

Am lăsat la ușă geanta cu volume prăfuite,
Cu muncite file pline de truncheate însemnări,
Ca să fiu din nou copilul cu privirile-nsorite,
Cînd neștiutor de toate alergam spre larg de zări.

Ca să fiu din nou ogorul nedeșțelenit de soartă :
Fruntea netedă și clară, gîndurile fără cute...
Să trezesc din nou în juru-mi, ca în basme, vraja moartă...
Seva tînă ră din plante forța ei să-mi împrumute.

Premenindu-mi țesătura sufletului pentru-o clipă,
Să renasc, uitînd de vîrstă, griji, durere, timp și loc,
Și-așezat în fața mesei să plutesc pe-a vremii-aripă,
Construind mereu castele din albastre cărți de joc.

r

ALFRED MOȘOIU

Născut în 8 octombrie 1890, la Galați, Alfred Moșoiu urmează studiile liceale la „Sf. Sava” din București și cele universitare la Paris (științe juridice). Va tipări în capitala Franței și o plachetă de versuri (1912), în prelungirea unei activități poetice începute în țară, continuate la reîntoarcere în patrie (1915), mai ales în revista Flacăra, din al cărui grup face parte. Carieră, în special, de autor dramatic și publicist. Referent literar, vreme îndelungată, la Casa școalelor. Decedează în 1932.

OPERE (poezii) :

Sonete, Buc, Minerva, 1910 ; *O toamnă*, Paris, Belle fdition, 1912 ; *Sufletul gradinei*, Buc, Casa școalelor, 1920 ; *Antologie*, făcută de Corneliu Moldovan, Buc, Casa școalelor, 1923 ; *Poezii*, Buc, Casa școalelor, 1927.

COLABORĂRI:

Gazeta Transilvaniei, Flacăra (1915—1916, 1921—1923) ; *Luceafărul* (1919) ; *Sburătorul* (1919) ; *Citiți-mă* (1921) ; *Universul literar* (1926) etc

REFERINȚE :

[Ovid Densusianu], *Sufletul gradinei, Viața nouă*, XV, 7—8, 1 sept.—1 oct. 1920 ; I. Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*,

Buc, 1925, voi. II, p. 59—65 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 262 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 750.

Poeziile selectate sînt reproduse din voi. *Poezii*, Buc, 1927.

ÎN SEARA ASTA A MURIT CEVA

În seara asta a murit ceva...
În jurul meu simții fiorul morții...
O mină a mișcat zăvorul porții ?
Cum ? Nu e nimeni în odaia mea ?
Și totuși simt că a murit ceva...
Am auzit suspinul cel din urmă
Al unei vieți ce piere, ce se curmă,
Am auzit încet cum mă striga...

Și frica mă cuprinde tot mai mult...
Cine-a murit aproape, lângă mine ?
Cînd singur sunt, cînd nu e nimeni, cine ?
...Un clopot bate^n mine și-l ascult,
Și crește glasul lui ca un tumult,
Și lămpile îmi par făclii de ceară...
Ceva din mine moare-n astă seară...

...E poate-o amintire de demult

Poate-a murit vreun chip îndepărtat,
Sau vreo privire scumpă-odinioară...
— Privirile știu singure să moară
Cînd anii trec și nu le-ai cercetat. —
Se sting în cîntul trist : „A fost odat”...
Te simți vibrînd de-a lor melancolie,
Și sufletu-ți bolnav ar vrea să știe :
Ce amintire ai înmormîntat ?

TOAMNA

Cad frunzele și azi ca și-n trecut,
Cum cade gîndul în necunoscut...
Dar parcă azi mai tristă e grădina...
E vina toamnei sau a mea e vina ?
Cum stăm tăcuți alături, amîndoi,
O altă toamnă plînge parcă-n noi...

E toamna pustiirilor de veci,
Pe care-o simți cînd ți-este scris să pleci,
Cînd sufletul în clipa despărțirii,
Se face una cu durerea firii...
Stringi amintiri de parcă frunze strîngi,
Și fără voia ta începi să plîngi...

Cad frunzele și azi ca și-ntrecut...
Cum cade gîndul în necunoscut...
...îl simt cum pleacă sufletu-ți de-acum,
îmi simt și eu tot sufletul pe drum...
Și am rămas pe bancă amîndoi :
Doi arbori desfrunziți și triști și goi...

CÎNTECUL AMINTIRILOR

Amintirile
Sunt clopote turnate în cleștar,
Ce bat în noapte liniștit și rar.
Trezind simțirile...

Le-auzi cum sună,
Și sună și sunt multe și îți par
Un cîntec vechi, un cîntec legendar, —
Vuit pe strună...

Și fiecare clopot de cleștar,
E-o despărție, e o renunțare,
Și fiecare clopot e-o chemare
Pe care o-nțelegi... și e-n zadar

Bat ani întregi în cîntecul lor clar...
Și bat atunci cînd nu ai vrea să bată...
Urechile-ți-astupi cu mîna, dar
Bătaia lor e fără de hotar...
Ființa ta întreagă, zbuciumată,
Le-aude încă cum răsună rar !...

Și plîngi... și plîngi...

Trecutul e-un calvar
Pe care-l urci cu tot ce-a fost odată
Să mori și să învii în urmă iar...
Și plîngi și plîngi...

...dar clopotele par
Ades că întrerup sonora gamă,
Căci nepăsarea noastră le sfărâmă
Cum sfărâmi fără grijă un pahar...

PE VALUL ROZ

Pe valul roz, corăbii albe
Din port alunecă ușoare
Cu pînze-ntinse, ascuțite,
Par niște corturi mișcătoare...

Gonite-n larg, tot mai departe,,
Pe-ncovoierea unui val.
Se-nalță una cîte una,
Să vadă tot mai stinsul mal!

Iar ochiul ce pe țarm, în taină,
Le-a urmărit mișcarea lină,
Revede albele corăbii
Imaginate de lumină...

Le vede încă ușurele,
Plutind încet, plutind în larg
Deși nu-i urmă de corăbii
Și nu e umbră de catarg...

...Asemeni albelor corăbii,
Ce-au lunecat în zări albastre,
Se duc clipitele iubirii
Din portul gândurilor noastre.

Le vezi plutind mult timp în urmă,
Le vezi... și nu știi că-n priviri
Pentru atâtea clipe scumpe
Se-aprind atâtea amintiri...

MOARTEA FLORILOR

Din vasul cizelat cu măiestrie,
Încins cu flori și ramuri argintate,
Petale roșii cad, înfrigurate,
În ritmuri lente de melancolie...

Sfărământuri de viață, scuturate,
Păstrînd adînc suprema lor tărie,
Împrăștie parfum în agonie
Și mor așa, încet, cu voluptate...

Un lung fior a străbătut în casă...
Pe ziduri albe, umbre noi se lasă,
Și vin apoi pe ele să se culce,

...Și nu știu, lampa nu mai luminează,
Sau ochii mei, închiși, subtilizează,
Clipita asta nesfârșit de dulce...

ÎN LUXEMBURG

(Pe-o zi de toamna)

Pe unde ieri atîți amanți trecură,
Sub arborii aleelor deșarte,
Ca un narcotic dătător de moarte,
Pătrunde ploaia pic cu picătură...

Și vîntul toamnei vine de departe,
Și crăngile lovindu-le cu ură,
Cu-o mînă parcă, frunzele le fură,
Cu-o altă mînă, darnică, le-mparte,

Plîng apele uitatelor bazine,
Și plîng îndureratele regine,
Cînd geniul trist al lui Verlaine plutește...

În clipa asta de durere plină,
Satyrii vor să fugă din grădină,
Căci rîsul lor brutal și surd rănește...

ÎN PORTUL MORT...

Nici o corabie nu vine și-i liniște în portul trist,
Cu mînecele suflecate stau muncitorii tăcuți pe dig,
Cu fiecare val ce bate, în port s-abate-un val de
frig.
Nici o corabie nu pleacă să calce valul ca un Christ.

Pe lanțurile ruginite și pe frîghiile din port,
Din aerul sărat al mării s-au prins ușor cristale mici,
Ce licăresc obositoare, asemeni unor licurici...
O barcă goală pare-n umbră, sicriul ce așteapt-un
mort.

Și cum alunecă amurgul pe marea fără de sfîrșit,
Și umbre cearcă să despartă pe muncitor de
muncitor
încep să cînte toți deodată un cîntec vesel și sonor,
Cutremurați de negrul nopții, de liniște și infinit.

ION PILLAT

Născut la București, 31 martie 1891, Ion Pillat este prototipul „simbolismului” român autohtonizat, pe deplin integrat tradiției românești, printr-un remarcabil proces de asimilare. Poetul o percepe sub forma idilicului moșieresc, a intimismului, a nostalgiilor stilizate, sinteză la care participă deopotrivă experiența de viață și cultura sa. Copilăria fără griji, petrecută la conacul de la Viorica, este întrerupta destul de târziu, căci poetul face școala primară și primele trei clase de liceu în particular, cu examene trecute confortabil la Pitești. Cursul inferior îl încheie la „Sf. Sava”, la București. Apoi pleacă la Paris (1905), înscris la liceul „Henri IV, arătând interes pentru istorie și geografie. Din această epocă datează și primele sale versuri. Urmează o perioadă, tot pariziană, de studenție (1910—1914), caracterizată prin boemă intelectuală subțire, nutrită cu bune și sistematice lecturi de poeți moderni, frecvențe evidente și în primele volume de versuri. Obține două licențe, în istorie și geografie, dar orientarea sa va fi alta decât didactică sau științifică.

*Un eveniment important poate fi socotit și înfilmarea în 1912, la Paris, a lui Macedonski, regăsit cu entuziasm în țară, de care se apropie, de unde și ajutorul hotărâtor dat editării Florilor sacre (1912). **II** va sprijini și mai departe la Flacăra, unde poetul, împreună cu Horia Furtuna și Adrian Maniu, joacă un rol important, după retragerea lui C. Banu. De acum încolo cariera sa poetică (debut, în 1911, la Convorbiri literare,) va fi bine definită, cu întreruperi trecătoare în timpul campaniei din 1913*

si 1916—1918. După război este atașat, pînă în 1920, delegației române la conferința de pace. Revenit în țara, se consacră în întregime literaturii și participării la conducerea unor reviste (*Cugetul românesc*, *Gîndirea*). Se impune printr-o bogată activitate poetică (peste 15 volume), de traducător (*Baudelaire*, *Jammes*, *Saint-John Perse*, *Moreas* etc), conferențiar și eseist. Entuziast și competent cititor de poezie românească și străină, gustată în original, în mai multe limbi europene, Ion Pillat și-a strîns doar o parte din contribuții într-un volum de Portrete lirice (1936), urmat de Tradiție și literatură (1943). Membru al P.E.N.-clubului, mare calator, în Spania (1929), Italia (1931), Grecia (1937). Om de societate și de relații intelectuale distinse, poetul cunoaște și invita în țara personalități de talia lui Claude Farrere, Claude Anet, Rene Benjamin, Henry Massis, Jacques Bainville, Jules Romains, Paul Morand, Georges Duhamel, Kay-serling, Hans Carossa, Jorge Guillen, Iovan Ducici, regretînd că n-a putut să aducă în București și pe Paul Valery, Paul Claudel și Saint-John Perse, pe care i-a cunoscut personal. Regreta de asemenea că n-a avut printre invitații săi și pe Rilke, cu care a fost în corespondență.

Căsătorit la 6 septembrie 1913 cu Măria Procopie-Dumitrescu, membru al Academiei Române în 1936, Ion Pillat moare de congestie cerebrală la 17 aprilie 1945, lăsînd unanime regrete pentru finețea, cultura și talentul său poetic.

OPERE (poezii) :

Visări păgîne, Buc, Miner va, 1912 ; *Eternități de-o clipă*, Buc, Flacăra, 1914 ; *Amăgiri*, Buc, Flacăra, 1916 ; *Grădina între ziduri*, ediție de lux, Pans, 1919 ; ed. a II-a, Buc, Socec, 1920 ; *Antologia toamnei*, Viața românească, 1921 ; *Bătrîni* (30 de exemplare), extras din revista *Cugetul românesc*, 1922 ; *Pe Argeș în sus*, Buc, Cultura națională, 1923 ; ed. a II-a (definitivă), Buc, Bibi. pt. toți, 1936 ; *Satul meu*, Buc, Cartea vremii, 1925 ; I. Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, I, II, Buc, Cartea românească, 1925, 1927 ; *Florica*, ediție de mare lux, Cultura națională, 1926 ; *Biserica de altădată*, Buc, Cartea românească, 1926 ; *Cîntece din popor*, ed. Fund. principele Carol, Buc, 1928 ; *întoarcere (1908—1918)*, Buc, Luceafărul, 1928 ; *Limpezimi*, Craiova, Scrisul românesc, 1928 ; *Caietul verde*, Buc, Cartea românească, 1932 ; ed. a II-a, Buc, 1937 ; *Scutul Minervei* (ed. de lux), Buc, Luceafărul, 1933 ; *Păsărea de lut*, Buc, Adevărul, 1934 ; *Poeme într-un vers*, Cartea românească, Buc, 1936 ; *Țărm pierdută*, Buc, E.F., 1937 ; *Umbra timpului*, Buc, Universul, 1939 ; *Balcic*, Craiova, Scrisul românesc, 1940 ; *Împlinire (sonete)*, Buc, E.F.R., 1942 ; *Așfodele*, Buc, ed. Aussonia, 1943 ; *Poezii*, ed. definitivă, 3 voi., E.F., 1944 ; *Poezii*, antologie și prefată de Aurel Rău, Buc, E.P.L., 1965.

TRADUCERI (versuri) :

Poezii alese din Francis Jammes (în colaborare cu N. I. Herescu), Buc, *Cartea vremii*, 1927 ; St.-J. Perse, *Anabasis*, Buc, *Cartea românească*, 1932 ; *Din poezia germană* (antologie), Cernăuți, ed. Literaria, 1937 ; *Poezii din Baudelaire*, Buc, I.E., Torouțiu, 1938 ; Maurice de Guerin, *Centaurul și Bacanta* (traducere), Buc, Euphorion, 1941.

COLABORĂRI :

Convorbiri literare (1911, 1914) ; *Viața românească* (1913, 1926—1927, 1930—1933, 1937, 1938) ; *Viața nouă* (1917—1918) ; *Luceafărul* (1919) ; *Însemnări literare* (1919) ; *Zburătorul* (1919—1920) ; *Gîndirea* (1921—1924, 1940) ; *Cugetul românesc* (1921—1925) ; *Universul literar* (1925) ; *Azi* (1934) ; *Revista germaniștilor* (1937) ; *Revista Fundațiilor regale* (1941—1943) etc.

REFERINȚE :

[O. Densusianu], *Visări păgîne, Viața nouă*, VIII, 14—16, 1912 ; N. Iorga, *Sfaturi unui tînăr, Neamul românesc*, V, 41—42, 1912 ; D. Kar-nabatt, *Visări păgîne, Seara*, 21 octombrie 1912 ; Hidalgo (A. Hefter), *Vi-sări păgîne, Versuri și proză*, II, 2, 1913 ; [O. Densusianu], *Eterni-tăți de o clipă, Viața nouă*, X, 3, 1914 ; Const. T. Stoika, *Eternități de o clipă, Săptămîna politică și literară*, 15 februarie 1914 ; I. M. Rașcu, *Eternități de o clipă, Versuri și proză*, III, 1914 ; [O. Densusianu], *Amă-giri, Viața nouă*, XII, 3, 1916 ; N. Davidescu, *Amăgiri, Noua revistă română*, XVIII, 1916 ; Tudor Vianu, *Grădina între ziduri, Sburătorul*, I, 47, 1920 ; I. Vinca, *Grădina între ziduri, Adevărul*, 30 aprilie 1920 ; [O. Densusianu], *Pe Argeș în sus, Viața nouă*, XXI, 4—6, 1923 ; Mi-hail Dragomirescu, *Pe Argeș în sus, Cultura poporului*, octombrie 1923 ; M. D. Ralea, *Pe Argeș în sus, Viața românească*, XV, voi. LVI, p. 209, 1923 ; Perpessicius, *Satul meu, Mișcarea literară*, II, 22, 1925 ; Pompiliu Constantinescu, *Satul meu, Ritmul vremii*, I, 4, 1925 ; Vladimir Streinu, *Biserica de altădată, Sburătorul*, IV, 5, 1926 ; I. Valerian, *De vorbă cu d-l Ion Pillat, Viața literară*, I, 10, 24 aprilie 1926 ; Adrian Maniu, *Biserica de altădată, Rampa*, 6 februarie 1927 ; E. Lovinescu, *Istoria lite-raturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 97—106 ; Ion Pillat-Perpessicius, *Antologia poeziilor de azi*, II, Buc, *Cartea românească*, 1928, p. 151—164 ; Perpessicius, *Mențiuni cri-tice*, I, Buc, Casa școalelor, 1928, p. 205—211 ; idem, voi. II, Buc, E.F., 1934, p. 357—364 ; Vladimir Streinu, *Pagini de critică literară*, Buc, Fundația pentru literatură și artă, 1938, p. 68 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 773—780 ; Șerban Cioculescu, *Aspecte lirice contemporane*, Buc, Casa școalelor, 1942, p. 214—216 ; Ion Pillat, *Mărturisiri despre om și poet* (volum omagial), Buc, Publi-com, 1946 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, V, Buc, E.F., 1946, p. 77—82 ; Ov. S. Crohmălniceanu, *Ion Pillat, Viața românească*, XV, 9, 1962, p. H3—127 ; Al. Piru, *Ion Pillat, 431 de ani de la moarte, Contemporanul*,

17, 23 aprilie 1965 ; Dinu Pillat, *Ion Pillat în intimitate*, *Gazeta literară*, XII, 17, 22 aprilie 1965 ; Adrian Marino, *Ion Pillat, la o nouă lectură*, *Steaua*, XVI, 7 iulie 1965 ; Dinu Pillat, *Epoca de formare a lui Ion Pillat*, *Gazeta literară*, XIII, 12, 24 martie 1966 ; Nicolae Manolescu, *Lecturi infidele*, Buc, E.P.L., 1966, p. 114—146 ; *Alexandru Macedonski, Opere*, ed. Adrian Marino, Buc, E.P.L., II, 1966, p. 350—352.

Poeziile sînt reproduse din voi. *Poezii*, Buc, F.R., 1944.

ÎN TOAMNĂ

Te iau, te strâng la pieptu-mi. Copilo, ce departe
Te simt! Căci, vezi, acum e ceasul liniștit,
Cînd bate iar la garduri cu pasul ostenit
Cobzarul toamnei, vîntul, în strai de frunze moarte.

Nu plînge. E zadarnic și oaspele-i poftit.
E scris să vie astăzi purtînd a morții carte ;
Și cîte-au fost pe lume ne par ce sunt: deșarte.
Deschide numai poarta, rostindu-i bun venit.

Deschide largă poarta bătrînului cobzar
Ne-o spune jalea veche uitată de demult,
Și hora amintirii se va roti mai rar.

Auzi ? Se depărtează spre zarea de cenușe
Cu sufletele noastre... Sunt singur și ascult
Cum bate veșnicia în pieptu-ți de păpușe.

Pustie e grădina, pustie casa toată
în care o iubire crescuse an de an.
Ce mari sunt azi copacii ! Sub ramuri de castan,
Pridvorul alb în frunză de iederă înoată.

Fintîna părăsită rămase fără roată,
Se pierde șerpuirea potecii într-un lan,

Și sub boltirea verde a codrului, oltean
Chilim aștern arinii în zilele de zloată.

Cărările înguste zadarnic le cutreier !
Străine îmi sunt astăzi, sau eu le sunt străin ?
Dar neschimbat prieten un țîrîit de greier,

Același ca și-atuncea, în clipe de tăcere
Reînf lorind visarea cu roze efemere,
îmi sîngerează pieptul cu veșnicul său spin.

Plutașul Moarte trece pribeag pe riul lumii.
Iar după dînsul veacuri, popoare,-n jocul spumii,
Tîrîte de puhoiul pătat de înserări,
Se șterg spre veșnicia potolitoarei mări.

Și Moarte, surugiul cu frîu-n dinți, călare,
Noroadale gonește pe-a timpului cărare.
Iar veac de veac se leagă în urmă : nor de scrum,
Și pulbere se-așterne prin colbul de pe drum.

Și Moarte, pivnicerul din toamnele tîrzii,
Ciorchine de popoare ca struguri culegînd,
La linurile vremii le duce cu pas rar.

Dar pentru noi, iubito, al morții lăutar
Să cînte. — Simți cum pierе trecutul rînd pe rînd,
Uitarea cum burează în suflete pustii ?...

JARDIN DU LUXEMBOURG

Plutea aromitoare suflarea primăverii
Prin frunzătura-naltă din vechiul Luxembourg ;
Era în clipa-n care nu știi sub vraja serii
De vine aurora din nou, sau de-i amurg...

Zburară porumbeii din paltini. în surdină,
Șoptea tînguitoare Fîntîna Medicis —
în cea mai minunată și clasică grădină
Ce-a înflorit vreodată sub cerul larg deschis.

Cînd zgomotul cetății, vuind prelung ca marea
Ce-și urcă-n echinoxuri puternicul talaz,
Rostogolind departe pieri cu depărtarea,
Se strecură prin ramuri un liniștit obraz...

Ne-nvăluia Selene cu farmecul zăpezii.
De ce, pe cînd o lună de gheață ne privea,
Te-am revăzut ca-n clipa iernatică a străzii
Mai albă ca o nalbă prin fluturii de nea ?

Și cum treceam alături de recile regine,
De ce simții în suflet al patimei kobold,
în ceasul îndoielnic dînd nu știi de revine
Iubirea ca o moarte, sau ca un viu imbold ?...

THULE

Prin cleștarul apei limpezi, cînd amurgul o desfide,
Cresc din adîncimea umbrei turle nalte de mărgean.
Un oraș-nălucă doarme ancorat în ocean
Pe limanul madreporic al apusei Atlantide.

Sub eflorescenta algei cu mișcare de reptil,
Reapare amăgirea unui Thule singuratic :
Thule, unde visul nordic adumbrise visul atic,
Cînd Tristan visa alături de Endimion copil.

Ce pescuitor de doruri scufundate și de scule,
Renăscut din spuma mării printre jocuri de delfin,
Suflete, îți va aduce din vînatul *lui* marin,
Irizată de talazuri, cupa regelui din Thule ?...

RODUL MĂRII

Mi-ai cerut, privind talazul nebrăzdat de nici o
navă,
Unde-și moaie doar aripa zborul unui elcovan,
Să-ți aduc din fundul mării, ca pescarul năzdrăvan,
O minune să desfete nostalgia ta bolnavă.

Și prin valuri translucide cu vibrații de fosfor,
Unde tremură sargasul și se-nalță goemonii.
Lingă stelele de mare cu-nflorirea anemonii,
Scufundat-am în adâncuri dorul meu lampadofor.

Cu lumina într-o tîină și într-alta cu tridentul,
Gol, purtînd în ochi iubirea și năvodul între dinți,
Dar purtat de amăgirea unei veșnice credinți,
A lăsat să-l năpădească și să-l tragă-n fund curentul

Pescui ursine rare, mărgărint cu luci de stea,
Pe nisipuri fabuloase ca grădinile Golcundei,
Cînd cu soarele, din zare, vine cavalcada undei,
Cu penășuri de lumină și cu coamele de nea...

Și culese flori de nufăr —ce pe țarm erau meduze —
Scoici trandafirii ursite s-aibă farmec feminin,
Cînd în adumbrirea zilei valul mării e senin
Și în limpeziri de vise formele devin confuze.

Lumină smaraldul arctic sub ghețarul triumfal,
Duse plasa în azurul înșoritelor escale,
Și din apa nemișcată pînă-n ape tropicale
Toate mările cuprinse le aprinse val cu val.

Răscolind prin oceane irizatele vitrine
Cu crengi roșii de coraliu și cu alb mărgăritar,
Dorul meu și-a tras năvodul din talaze pentru tine
Dar în el găsit-ai numai sarea lacrimii ca dar.

FEREASTRA PE MARE

Fereastra ta deschisă e pe mare,
Visarea mea pe ape se deschide...

Pe mare trec trei păsări mari și țipă...

În pene albe poartă fremătarea
Furtunii prin catarge împinzite.
Cu vînt se umflă larga lor aripă.
Te du cu noi. Nădejdea mea îmi țipă.
Și Vis și Dor îmi strigănn cor : Pornește
întinde-n vînturi pene de zăpadă.
Te du prin țara norilor de spume.
Înalță-te spre ultima Pleiadă
Și cupa ta trupească o sfărimă
De țărnul șters al ultimului Thule.
Plutește-n larguri singur tu cu zborul,
De dragul lui și-al vîntului din aripi !

Pe ceruri pier trei umbre mari în noapte.

Iubito, lîngă mine stai, și marea
îțfcîntă-ncet, și tace trist, și-n șoapte
Se plînge iar, și tace iar, și cîntă.

Fereastra ta deschisă e pe mare...

GHEȚARUL

Răsare a Polului magică stea
Pe albe pustiuri de gheață,
Și-n noapte, de țărături cuprinse de nea
Verzi valuri vuind se agață.

Răsună ghețarul cu ropot prelung,
Cînd apele dau să-l pătrundă.
Prin somnul zăpezii chemări îi ajung
Rostite din undă în undă :

— Departe e marea cu val de smarald
Spre care vislează năierii.
Murmură talazul și-n aerul cald
Șoptesc foșnitori palmierii.

Trec păsări cu pene albastre, în stol,
Umbrind străvezia ogindă,
în cercuri răzlețe atol și atol
Se-ncearcă zadarnic s-o prindă.

Cresc poame de aur, rodesc, apoi cad
Pe iarbă culese de vînturi
în insuli gradine, ce tainice scad
Prin zări : plutitoare pămînturi.

Lung geme ghețarul ; să plece ar vrea
Spre marea de-a pururi senină,
Dar frigul îl leagă ; a Polului stea
îl ține cu lanț de lumină.

Și gerul trosnește de dorul etern
A soarelui țară să vadă.
Năprasnic se zbate : din albul infern
Se rupe un pisc de zăpadă.

E slobod, și drumul se-ntinde spre sud !
E slobod pe sloboda mare !
Prin spumă de valuri, cu creștetul ud,
Despică o nouă cărare...

Departe, pe marea cu val de smarald,
Se-nalță un sloi de ninsoare.
Fantastica navă în aerul cald
Descrește sub flăcări de soare...

Vin păsări cu pene albastre, alin
Umbrind străvezia făptură,
Pe care de-acuma cu farmec deplin
Și visul, și moartea o fură.

PĂRĂSIRE

Lungi stoluri grăbite țin calea spre Nord ;
Trist ele țipă.
Departe, amurgul azvîrle-n fiord
Aur o clipă.

Pătate de umbră, dorm apele verzi,
Moarte pe mare.
Cu ochii nostalgici de-a pururea pierzi
Țărnuț din zare.

De zile lăsat-am valul nomad
Tot să ne ducă
Azi de zăpada umbrită de brad
Dor ne apucă.

Și buciumul nostru și-aruncă pagin
Glasul pe unde...
Doar țipăt de păsări, pe noapte stăpîn,
Jalnic răspunde.

DEPARTE

Departe, undeva, sunt porturi ce așteaptă...
Pe mări, ca păsări albe, corăbii se îndreaptă.

Pe țărmuri, undeva, se-nalță palmierii...
Se-naripează pînza în vîntul primăverii.

La Poluri, undeva, ghețari sunt și morene...
Ce vise cheamă zborul corsarelor carene ?

Ning aur, undeva, pădurile mimozii...
în galbena-nnoptare mai stau visînd matrozii.

Prin insuli, undeva, creole au ochi stranii...
Pe punte tot veghează sub lună căpitanii.

O, țara, undeva, a basmelor arabe !...
îmbătrînesc piloții cătînd în astrolabe.

Golcunda, undeva, Formoza, dorm sub stele...
E greu în inimi dorul, și ancorele-s grele.

Răsare, undeva, Ofirul — ce departe...
Sunt morți conchistadorii, galerele sunt sparte.

BALADA TOAMNEI

în parcuri frunza cade arămie
Pe pajiști unde ieri zîmbise mai,
Și în avuzuri lunecă pustie
Pe apa-n care dorul ți-oglindeai.
Azi singur al păunilor alai
Mai înflorește pacea din grădină,
Iar eu, simțind zăpezile ce vin
Și presimțind durerea ce-o să vină,
Rechem în țări de geruri și de chin
Uitarea ce durerile alină.

Pierdută e a verii frenezie,
Dus, Pan suflînd în trestie de nai,
De-acum să sune dulcea melodie
A toamnei... Tristă inimă, ce n-ai
Iubitele pe care le visai,
Privește cum apare de senină,
Prin seara-n care ninge aur fin
De foi îngălbenite de lumină
Cu ușurința unui zbor divin,
Uitarea ce durerile alină.

Din depărtări în depărtări adie
Cum, în amurguri, zurgălăi de cai
Răsună, pier și tremură și-nvie,
Nostalgic, pe un drum care4 uitai...
O, suflete bolnav al meu, ce ai ?
E ca o rază caldă de lumină
în țara peste care norii vin
S-arunce umbră, jale și ruină,
Și e prin ceața veșnicului spleen
Uitarea ce durerile alină.

O, toamnă, fie voia ta, regină,
Tu, care faci din trandafir un spin,
Tu, **ce** pe codri de-aur prinzi rugină,
Tu, ce-ai sădit alături de suspin
Uitarea ce durerile alină.

PĂSĂRI PE MARE

Privirea ta deschisă e pe mare,
Visarea mea pe ape se deschide...

Pe mare trec trei păsări mari și țipă.

în pene albe poartă fremătarea
Furtunii prin catarge împinzite.
în vînt se umflă larga lor aripă.

Pe ceruri pier trei umbre mari în noapte.

Privirea ta deschisă e pe mare...

SCOICA

Din țara fabuloasă cu crînguri de polip,
Cu flori ca pietre scumpe încremenind pe stîncă,
Pe-un țârm, pe care valul îl bate și-l mănîncă,
Copil, zării o scoică zvîrlită pe nisip.

O, de-aș putea în mine din nou să înfirip
Fiorul de atuncea, mirarea mea adîncă
De-a prinde-n scoica mută ca o șoptire încă
De ape nevăzute, de valuri fără chip !

Și noaptea cu urechea pe scoică, depărtat,
Să tot aud, pe plaja tăcută a visării,
Urcînd, urcînd vuirea și murmurele mării...

Dar ce copil de veghe la geamul alb de stele
Va fi, purtîndu-mi versul în suflet încrustat,
Misterioasa scoică a nemuririi mele ?

ASFODELA

Pe culme trei coloane de porfir
Și printre ele cerul pînă-n zarea
întinsă de lumină ca un fir,
Și — ca o lespede — departe, marea.

Încremeniți, toți munții violeți.
Nici un copac și văi pustii de apă.
Iubită și de morți și de poeți,
O asfodelă printre stînci ce crapă.

O asfodelă singură stă scut
Și tainei și credințelor surpate.
Cu rădăcina prinsă în trecut,
Ea înflorește în eternitate.

Barbar, venit aicea să mă-nchin,
Din tot ce-a fost am mai găsit o floare.
O las să înflorească. Și senin
Reiau toiagul vremii călătoare.

Născut la 4 septembrie 1891 în comuna Săveni, jud. Doroboi, localitate unde tatăl său, căpitan farmacist, veteran al războiului independenței, își avea farmacia. Absolvind Liceul Național din Iași și cu un an de studii la Conservator, secția declamație, Al. Vițianu se înscrie în 1909 la Universitatea din București, mîde obține diplomele de licențiat în drept și filozofie. Urmează, în 1912, Școala de ofițeri de rezervă, fiind înrolat în Regimentul 10 artilerie, cu care face campania din 1913. Între 1914—1916 profesează avocatura în Baroul Ilfov. Mobilizat, ia parte la luptele de la Turtucaia, în 1916, fiind ușor rănit. Cade cu întreaga garnizoană în captivitate, de unde se întoarce după doi ani, înaintat pînă la gradul de căpitan. În 1919 intră în magistratură la Constanța. Va demisiona însă în anul următor. Călătorește la Viena, Salzburg și Paris. Reintră în magistratură în 1921 și funcționează neîntreput ca judecător la Vișeu-de-Sus, Năsăud, Oradea, Timișoara, pînă în 1940, cînd este repartizat în Ministerul de Justiție la București. Pensionar din 1943.

OPERE (poezii) :

Bacante, Buc., 1910, ed. a II-a, 1925 ; *La sînul tău, Cyteră*, Constanța, 1915, ed. a II-a, 1933 ; *Fericirile nebănuite*, Bistrița, 1924, ed. a II-a, 1939 ; *Rubaiațele lui Omar Khayam*, traduceri, Constanța, 1929 ; *tristeți fără trup*, Buc., 1933.

COLABORĂRI :

Almanahul „Adevărului”, Buc, 1911 ; *Viața socială* (1912) ; *Rampa* (1912—1914) ; *Versuri și proză* (1912—1914) ; *Seara* (1913—1914) ; *Hiena* (1919) ; *Adevărul literar și artistic* (1921—1922) ; *Revista noastră ilustrată* (1929) ; *Magazinul* (1932) etc

REFERINȚE :

Iosif Nădejde, *Bacante, Adevărul*, nr. 7.639, 13 decembrie 1910 ;
Ev. [I. M. Rașcu], *Bacante, Opinia*, decembrie 1910 ; [Ilarie Chendi], *Bacante, Luceafărul*, nr. 3, 1 februarie 1911 ; Bock (Tudor Arghezi), *Bacante, Facla*, nr. 10, 5 martie 1911 ; Rodion (Dr. Steurman), *La sinul tău, Cyteră, Ordinea*, 26 septembrie 1911 ; George Silviu, *Fericirile nebănuite, Dimineața*, 23 octombrie 1925 ; G. Călinescu, *Tristeți fără trup, Adevărul literar și artistic*, nr. 669, 1 octombrie 1933.

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *Voluptatea pisicilor, Spleen, Umbra, Ironie meschină* (*Bacante*, 1910J ; *Comedianții, Fetele de școală, Melancolia primăverii* (*Fericirile nebănuite*, 1924J.

VOLUPTATEA PISICILOR

O, barbari idoli ai voluptății,
Căci unic e plinsetul vostru suprem
Și are un timbru de care mă tem :
Perversitatea naivității !

O, barbari idoli, resturi uitate
Din metemsihoza credințelor vechi,
Lugubre mi-ajung și-mi pătrund în urechi
A voastre glasuri dezmemorate !

Pe-al nopții sîn, ce tremură-n aer
De spasmul electric în care vibrați,
Culcat, eu vă sorb cu toți nervii-ncordați,
Oroarea rece a straniului vaier î

S P L E E N

Privesc în jurul meu cu-aceeași vagă nepăsare
Nimic, nimic deosebit nu-mi tulbură retina :
Aceași pînză albastră-cenușie, care poartă

Banalul și eternul joc al umbrei cu lumina...
Privesc în jurul meu cu-aceeași vagă nepăsare,
Și sufletu-mi îmi pare tot mai mult o apă moartă

U M B R A

De câte ori mă uit la umbra mea,
Simt ca o tulburare grea :
Ce-i umbra noastră fără de culoare,
Și-atît de schimbătoare,
Și-atît de credincioasă ?
E-o ironie sau un tăinuit îndemn
Spre-o lume mai frumoasă ?
E-o ironie sau un semn
Ca semnele de lemn,
Ce-arată la răspîntii drumul ?

Ah!umbra-i fumul
Ieșit din focul sufletelor care ard !
Ori se mărește-ngrozitor în fața mea,
Ori micșorată apare pe vreun gard...
în fața mea
Cînd se mărește așa,
Aș vrea să zbor, să cînt, eu singur nu știu ce-aș mai
vrea !
Dar frîntă cînd o văd pe vreo zidire sumbră,
Aș vrea să fiu ca „omul fără umbră” !

IRONIE MESCHINĂ

De unde-apărurăți, grotești îmbinări
De linii vagi și contururi bizare,
Cu-a voastre grimase și iuți contractări
De clovni cu sfori care-i pun în mișcare ?

Pe fundul de umbră a negrei odăi
în care eu mă-nvălesc de mistere,
Fantastice ca niște albe văpăi,
Cu semne mute jucați în tăcere !

Dar mie îmi pare că glasul v-aud :
Un rîs subțire îmi sună-n ureche,
Și gravele-mi gânduri le-mprăstie crud,
Cu ironia-i meschină și veche...

COMEDIANȚII

în târgurile de provincie cu două-nguste trottoare,
Cu nopți de plumb strivind pleoapa anemicelor felinare,
Deodată-n somnolența zilei, fără ca nimeni să se-aștepte,
Figuri străine apar pe stradă, prin case, sau urcînd pe trepte...

Primiți cu un surîs ce-nseamnă și indulgență și miracol,
Comedianții vînd bilete pentru un grandios spectacol,
Și-n seara aceeași, în vreo sală din târg desigur cea mai mare,
Se-ngrămădește lumea-n zgomot, în aer rău și-n enervare.

Și-un clopoțel strident răsună, cortina-n lături se răsfrînge
în cute-asemenea acelor de pe-un obraz care ar plînge,
Și iată mult rîvnita clipă a-nceperii, pe cînd în sală
Greoaia liniște subită nu-i decît poate-năbușeală î

Și-n sunete de vals macabru reprezentația decurge,
Comedianșii, pe-ale căror obrazuri supte fardul curge,
Prin tristă acrobație însăși viața și-o expun pierzării,
Dînd sălii ceea ce nu-i poate decît doar spasmul sufocării...

Cu toate-acestea, la răstimpuri, fiind a nervilor supapă,
Un ris ce bubuie se-aude din sală ca și dintr-o groapă ;
Atunci abia comedianșii, bolnavi de foame nesfîrșită,
Simt ca-n extazul sărutării cum inimile le palpită !

FETELE DE ȘCOALA

XII, 2

Și gamele minore..
Acele simple note,
De studiu, dar tristețe fără cauză,
Tristețe pură !
Le-aud în camera-mi cu storurile trase
Din altă casă.
De mina cui vibrează gingașa claviatură ?
Ah, gamele minore..
De mîna cui mi se-nfiripă aceste triste ore ?
Simt inima-mi ca și-o sfărmată vază,
Simt inima-mi că mi se lasă
Tot mai adînc în piept, ca-ntr-o fîntînă
De întuneric... Ah, ce mînă
Cu pianul și cu inima-mi exercitează ?

MELANCOLIA PRIMĂVERII

Ah, melancolia primăverii,
Cînd în urechi îmi sună psalmi de-nmormîntare,
Cînd parcă văd convoaiele durerii,
Cu gravitatea lor și cu parfumul tare
De chiparoase și tămîie...
Ah, strania melancolie a primăverii,
Cînd aurul din soare parcă pune
Pe chipul mortului un zîmbet sfios,
O rugăciune :
Să mai rămîie o clipă, ah, să mai rămîie...
...Și cînd ecoul depărtat al plînsetelor scade,
Cînd seara ca un vâl de doliu cade
Și candelile-i se aprind în mijlocul tăcerii,
De pretutindeni... Ah, melancolia primăverii !

CONSTANTIN T. STOIKA

Poetul erou Const. T. Stoika s-a născut în Buzău, la 23 februarie 1892, fiul lui Titus St. Stoika, descendent dintr-o veche familie bănașeană, și al Irinei Canella. Studii liceale la Brașov, Buzău, Pitești, unde înființează în 1909 o revistă școlară Tinerimea literară și artistică. Se apropie de grupul simbolist de la Viața nouă în 1912. Studii și licență în litere la București, întrerupte în 1913, când intră voluntar în armată. Participă la campania din Bulgaria. Împreună cu M. Săulescu, V. Demetrius și I. Cbiru-Nanov, scoate revista Poezia (1915). Mobilizat ca sublocotenent, moare pe front la 19 octombrie 1916. Traducător din Baudelaire, Verlaine, Peladan fOedip și Sfînxul, 1914), dar și din clasicii latini, Const. T. Stoika are și preocupări teoretice prosimboliste : Școala nouă victorioasă în luptă cu parnasienii și realiștii (ms.) ; Reflexii în fața poeziei noi, în Viața nouă, XVIII, 5—6, iulie-august 1922.

OPERE (poezii) :

^ Licăriri, Buzău, 1910 ; Poezii, 1912—1916, Chișinău, 1928 (cu o prefață de Ovid Densusianu și o notiță biografică de Cezar și Titus Stoika).

COLABORĂRI :

Duminica (1909) ; Universul literar (1910—1911) ; Neamul românesc literar (1910—1914) ; Săptămîna politică și culturală (1911—1914) ; Ver-

suri și proza (1911—1916) ; *Rampa* (1911—1913) ; *Viața nouă* (1912—1916) ; *Flacăra* (1912—1916) ; *Noua revistă română* (1912—1913) ; *Ramuri* (1912—1914) ; *Poezia* (1915) etc.

REFERINȚE :

A(lexandru) A/(acedonski), *Analele „Gloriei” : Costel Stoika, m*
Literatorul, nr. 18—19, 2 noiembrie 1918 ; Cezar Titus Stoika, *Scrisoare deschisă lui Alexandru Macedonski*, în *Literatorul*, nr. 24, din 22 decembrie 1918 (partea a doua, în ms. cu corecturi autografe de Alexandru Macedonski, în posesia lui Adrian Marino) ; O vid Densusianu, *Const. Stoika*, în *Viața nouă*, XIII, 11—12, 1918 ; Cezar Stoika, *Un poet risipit : Const. 7. Stoika*, *Dreptatea*, 23 octombrie 1922 ; I. Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, Buc, 1927, voi. II, p. 269—276 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 301 ; Perpessicius, *Mențiuni critice: Const. 7. Stoika*, *Poezii, Cuvîntul*, IV, nr. 1.129, 15 iunie 1928 ; Paul I. Papadopol, *Începuturile poetului erou C. 7. Stoika*, *Preocupări literare*, VIII, nr. 5—6, mai-iunie 1943 ; idem, *Poetul erou Const. 7. Stoika, luptător literar, Preocupări literare*, VIII, nr. 9—10, noiembrie-decembrie 1943.

Poeziile selectate sînt reproduse din voi. *Poezii, 1912—1916*, 1928.

UN SOL NEAȘTEPTAT

Prin iarba înaltă scînteiau adîncile cărări
Și gîndurile mă chemau în albe depărtări.

Un corb bătrîn pe un molid căzu — și nemișcat
Părea, în noaptea ce curgea, un sol neașteptat...

Am întrebat molidul alb, de soare nepătruns :
„Pe cine-așteaptă tristul corb ?^{cc} — Și nimeni n-a răspuns

„De unde vine ?^a am întrebat și vîntul ce trecu,
Și-n noaptea umedă și grea și vîntu-atunci tăcu.

„Lumina ce-o ascunde-n ochi — pe lună-am întrebat —
De oinde-a rup t-o negrul corb ?” Și luna s-a-ntristat.

Și sufletului meu i-am zis : „De ce nu cîntă, să-l ascult ?”..
Și mi-a răspuns tăcerea lui : „Fiindcă-a murit de mult!”

REFUGII

II

O, mină de țărână trecătoare,

Ca un fior de ape ce tresare,
Cînd luna rupe-adîncul de tăcere,
Simt sufletul sălbatec cum te cere...

Să vezi ce triști sînt irișii-n grădină,
Ce nemișcați adorm în umbra lor —
Azi nu se-nrinide mîna-ți de lumină
Să clatine parfumul-aromitor ;
Tresar atinși de vise, în răcoare,
Și-adorm tăcuți cînd noaptea îi cuprinde,
Ca sufletul ce tainic se aprinde
Și moare de iubire și-așteptare...

Revino iar în casa de parfumuri,
S-asculți cum pasările-aici se cheamă,
Pămîntului să-nalțe fără teamă
Eternul imn. Ce ape și ce drumuri
Îți plimbă umbra, — acum, cînd în grădină
îngîndurații iriși te așteaptă
Și cînd prin ramuri seva grea deșteaptă
Cîntarea vieții tainică, divină...

Grădina mea cu plante și dorințe,
Cu amintiri și-abise de tăceri,
Cu vagi necunoscute mîngăieri,
Grădina mea cu vise și credințe
E-atît de liniștită, că tresar
Din visul lor de piatră secular
Și statuiele-n socluri așteptînd
Să vii, lumina vieții aducînd.

Neîncălzită de-a iubirii rază,
Vei fi ca mine floarea fără soare
Ce trist singurătatea luminează —

O, mină de țărână trecătoare...

V

Oraşul îşi resfrînge în lacul trist al serei
Mîndria — şi-o risipă de tainică lumină
Pe turnurile-nalte tăcută se anină,
Cu o nădejde moartă în braţele durerei...

Ținuturi nesfîrşite de umbră mă-nconjoară
Şi apele tăcere-i, culcate,-adînc respiră —
O pasăre speriată mi-e sufletul ce-admiră
Melancolia nopţii ce leneşe coboară.

Şi-adoarme ritmul vieţii sub cerul larg de vis...
Zadarnic dulci iluzii mă cheamă către tine,
Să-ngrop dezamăgirea cu pompe şi festine
Şi să culeg uitărei cununi de alb iris.

Dorm gîndurile mele ca stînci sub ape-ascunse,
Singurătatea doarme sub boite de cipres;
O, sacră frumuseţe, mi-apari ca un eres
Ce rătăceşti în forme de minte nepătrunse

Şi noapte-arunci în farul ce-mi stă-nainte-aprins...
...în casa ta severă, azi, nimeni nu mă cheamă,
în suflet o tăcere de templu port cu teamă —
Mă refugiez în mine îndurerat şi-nvins.

VI

În reci singurătăţi de munţi
Plutesc azi visele de ieri —
Surîsul unei adieri
Ce-aruncă peste mare punţi.

Tăcute adîncimi de brazi
Refugiile mele par,
Fîntînile ce cîntă clar —
Privighetorile de azi.

Gheţarii-adînci sînt ochi aprinşi
De soarele ce-n mine-l port —

Al depărtărei pumn de mort
I-a-nchis încremeniți, învinși.

Zadarnic peste mine cerni

Ai amintirii candizi crini,
Azi sufletu-mi e în ruini —
Ostrov înlănțuit de ierni...

IX

În casa îndoilei te-ai refugiat, acum,
Cînd s-a închis grăbita a visurilor carte,
Și-o umbră întristată — melancolia-n drum
Te cheamă în grădina uitată de departe.
Trecutul azi se-mbracă în flori de amintiri,
Melancolia cîntă ca o privighetoare,
Și s-au oprit drumeții să-ntrebe dacă moare,
Învinsă, suferința în valuri de-amăgiri.

În casa îndoilei ai dus cu tine,-odată,
Cortegiul de iluzii, iubirea mea curată ;
Neliniștita mare a viselor rănite
Străbate-o cît în țărături sînt apele-adormite
Că va-nceta să cînte melancolia,-acum,
Și nimeni n-o mai trece pe întristatul drum,
Să rupă armonia tăcerii obosite...

O, suflete, în noapte te-au aruncat ispite —
Dintre ruini culege viața ce-a rămas,
Și-n casa îndoilei, ca la un vechi popas,
Rămii de-ți odihnește aripile rănite.

X

...Și-mi ascultam dorințele-amagite,
Ce tainic mă chemau neliniștite...

În întunericul neînțeles

Curgea melancolia peste mine,
Amară ca mireasma de-aloes —
Și-mi aminteam, în lume, ce straniu e

Tăcutul suflet care se-nchidea
Atunci cînd viața sacră surîdea.

Și-n noaptea de melancolie
Ce ritmic tresărea în veșnicie,
Mi-am strîns în mine visurile toate,
Ce triste ațipiră prin unghere
De-atîta părăsire și tăcere
Și de atîta grea singurătate ;
Și-atunci cînd nimeni nu era în casă
Și inima-adormise,
Ai răsărit din visurile mele,
Ca din neant surîsul unei stele,
Cu brațe răcoroase,-nfiorate
De vagi dorinți, cu degete muiate
In ape de lumini și revărsînd
Surîsuri și arome, tremurînd.
Învinsă noaptea neagră printre pini,
Stinsese-n neguri sacrele lumini,
Și cerul adormise-n infinit
Cînd te priveam de vise ostenit;
O singură lumină mai trăia —
Dorința ce sălbatic ne-aprindea
În corpurile reci de lut
O viață de necunoscut.

Și-n casa mea săracă și tăcută
A fost o sărbătoare de lumină
Atunci cînd ai adus atîta vină
În mîngîierea ta necunoscută...
Iar cînd ai dispărut — eternitatea
Iubirei sacre revărsînd în mine —

Sub stele visătoare și senine
O pasăre-și cînta singurătatea...

ODAIA TAPETATĂ CU AMINTIRI

Odaia tapetată cu amintiri grăbită
M-a rechemat la tihnă, și-am revenit. Contemplu
Relicve. Pe covoare pășesc ca într-un templu,
Să nu trezesc tăcerea ce doarme obosită.
Pe masa grea sculptată în lemn de trandafir,
Verlaine legat în aur în taină stă de pază ;
Prin stururi se strecoară un fir de-argint — o rază,
Ce-alunecă sfioasă pe cadre, pe clavir...

Pe scrin, două micsandre s-au risipit, uscate ;
Fiolele par cupe de crini de-un veac uitate
în umbră... Trist, albumul deschis mă cheamă parcă
Să mai străbat o dată cu-a amintirii arcă
Pe apa liniștită a viselor... Frumoasă
Răsări din fondul galben și risipești surîsuri
Acum — săgeți de chinuri și umbre de abisuri
Alt'dată ! Și odaia mă cheamă, luminoasă,
Ca să respir aroma parfumurilor moarte,
Ce-n unde risipite plutesc pe cărți, pe cadre...

O, stolul amintirii — în ritmuri de escadre,
Vislește către mine, în taina grea să-mi poarte,
Triumfător, cortegiul iluziilor ce-alt'dată
Mi-ai semănat în suflet !

VIS MORT...

S-a ofilit în seră crizantema
Și-a picurat petală cu petală...
în stol, cernite gânduri dau năvală,
Să-i îndeplinească-n ritm de vers — Poema...

S-a stins o viață-n umbră sepulcrală...
Și nimeni n-a rostit în cînt emblema
Șiragului desprins de crizantema
Ce-a fost un vis — sclipire siderală ..

Și gînduri triste împletesc sonetul..
Mireasma unei flori ce-a fost să piară,
Și-apoi să-și plîngă visu-n cînt — Poetul...

Din neguri se desprinde o icoană :
Un revărsat senin de primăvară,
Sclipind într-un decor cernit de toamnă...

ACORDURI DE TOAMNĂ

Apusul se zbate-n văpăi peste culme
Și-n purpură-mbracă aleiele moarte.

Apusul se stinge ca viața-ntr-un lut,
Se stinge ca cei care sufăr,
Și-o rază desprinsă din cadrul lui mut
Sărută micsandra uscată și crinul,
Și-adoarme pe buza curată de nufăr.

În criptă de aur se-ngroapă Seninul.

Și prinde o strună prin ramuri să geamă :
Îngîină amantul sonata iubirei,
Ori cîntă romanța acorduri barbare ?

Pe boltă lucesc nestemate,
Și păsări, în stoluri, plutesc visătoare,
Și lacul suride de-atîta lumină...
Acum, cînd iluziile-n vis sînt uitate.

De ce plînge parcul sub bolta senină ?...

în hohote, vîntul de toamnă scandează
Poema lui tristă și-aceeași de veacuri,
Și picură lacrimi din ramuri uscate
în ritmuri de țitere sparte.
Se clatină frunza o clipă în aer
Cum saltă trirema-ancorată în port —
Și-adoarme-n cărare ușor, fără vaier :

O rază uitată pe-o frunte de mort.

În albe veșminte stă luna-n palatu-i,
Topind peste straturi argintul de astre ;

în albe sicrie culcați sînt zefirii —
Ce gol și cernit este ramul !...
Și plînge mimoza și plîng trandafirii.
E toamnă... și tristă e pacea-nserării
în parcul ce-o clipă-a sclipit ca mărgeanul.

Dormiți iar, iluzii, la sînul uitărei...

DEMOSTENE BOTEZ

Poetul laşului de altădată, Demostene Botez s-a născut la 2 iulie 1893, în Truşeşti, Botoşani. Tatăl poetului, preotul Anghel Botez, moare asasinat în 1917. D. Botez urmează şcoala primară în cătunul Hulub al comunei Truşeşti, studii continuate în Botoşani şi Iaşi, elev eminent al Liceului Internat, absolvit în 1912. Licenţiat al Facultăţii de drept din Iaşi în 1915, a profesat cu succes avocatura şi publicistica, atras şi de politică.

Prima poezie a publicat-o în Arhiva (1911), La Cronica, Arena şi Momentul desfăşoară o bogată activitate ziaristică. Încă din 1921 face parte din cercul Vieţii româneşti, în coloanele căreia publică din abundenţă poezii şi schiţe. Volumul Floarea pământului (1920) este premiat de Academie, la fel placheta Munţii (1918). În 1930, o dată cu mutarea Vieţii româneşti la Bucureşti, D. Botez devine unul din conducătorii acestei reviste, al cărei redactor-şef va fi şi în anii noştri, începînd din 1962. În 1965 ocupă funcţia de director al acestei importante reviste.

Între 1964 şi 1965 este preşedintele Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România. După 23 august 1944 poetul deţine şi însemnate funcţii obşteşti, printre care mandatul de deputat în Marea Adunare Naţională.

OPERE (poezii) :

Munţii^, Iaşi, ed. Versuri şi proză, 1918 ; Floarea pământului, Iaşi, Viaţa românească, 1920 ; Povestea omului, Iaşi, Viaţa românească, 1923 ;

Zilele vieții, poeme, Buc., Cartea românească, 1927 ; *Cuvinte de dincolo*, versuri, Buc, F.R.C, II, 1934 ; *Floarea-soarelui*, versuri, Buc, E.S.P.L.A., 1953 ; *Versuri alese*, Buc, E.S.P.L.A., 1955 ; *Prin ani*, versuri, Buc, E.S.P.L.A., 1958 ; *In fața timpului*, Buc, E.P.L., 1967, cu o prefață de Ov. S. Crohmălniceanu.

COLABORĂRI :

Arhiva (1911); *Cronica*; *Flacăra* (1915—1916); *Arena*; *Hiena*; *Letopiseți*; *Însemnări literare* (1919) ; *Viața românească* (1921—1966) ; *Gîndirea* ; *Cugetul românesc* (1923—1924) ; *Adevărul literar* (1925) etc (pentru alte colaborări noi, *Bibliografia Ut. rom.*, 1948—1960, Buc, Ed. Acad. Rom., 1965, p. 188).

REFERINȚE :

G. Ibrăileanu, prefață la *Munții*, Iași, 1918 ; O vid Densusianu, *Munții*, *Viața nouă*, XIV, 12, 1919 ; F. Aderca, *Floarea pămîntului*, *Izbînda*, III, 690, 1920 ; I. Al. Brătescu-Voinești, *Floarea pămîntului*, raport, în *Analele Academiei Române* (Dezbaterile), S. II, voi. 42, 1920—1921 ; Al. Philippide, *Floarea pămîntului*, *Gîndirea*, I, 5, 1921 ; Perpessicius, *Povestea omului*, *Spre ziuă*, I, 3, 1923 ; Șerban Cioculescu, *Povestea omului*, *Facula literară*, 1923, p. 54 ; E. Lovinescu, *Critice*, IX, *Poezia nouă*, Ancora, 1924, p. 139—144 ; G. Ibrăileanu, *Saiitori români și străini*, Iași, *Viața românească*, 1926, p. 200—218 ; idem, *Istoria literaturii române*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 386—390 ; D. Micu, *Ca floarea-soarelui*, *Gazeta literară*, I, 1954, nr. 12, p. 2 ; M. Petroveanu, *Prin ani*, *Gazeta literară*, 1958, nr. 48, p. 2 ; *Bibliografia literaturii române*, 1948—1960, Buc, Ed. Acad. Rom., 1965, p. 186—189.

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *Cînta o catirincă*, *Spleen de duminică*, *Duminici*, *Tristeți atavice*, *Pustietate*, *Singur* (*Floarea pămîntului*, 1920) ; *Pustiu*, *Noapte pustie* (*Povestea omului*, 1923) ; *Monotonie* (*Zilele vieții*, 1927) ; *Tristeți fără motiv*, *Scrisoare*, *Nostalgie* (*Cuvinte de dincolo*, 1934).

CÎNTA O CATIRINCA

Cînta o catirincă în colțul unei strade,
Cînta o catirincă un cîntec de demult ;
Erau în el acorduri de triste serenade,
Și fără voie, parcă, am stat ca să-l ascult

Erau iubiri străbune și parcă-mbălsămate
în cîntul ce-alungase tăceri de țintirim.
Așa purtăm cu toții neștiutori în spate
Un cînt ce nu-i al nostru și totuși îl trăim.

Au fost odată inimi ce-au tremurat nebune
în cîntecul acela conținu și banal,
Ce4 auzim în stradă și-n suflete ne pune
O nostalgie tristă de nopți tîrzii de bal.

Așa purtînd povara, mi-am împărțit eu cîntul
Ce l-am crescut în suflet și l-am trăit mereu,
Să-l poarte ca pe-acesta, pe străzi înguste,
vîntul,
Să fie-al tuturoră precum a fost al meu.

SPLEEN DE DUMINICA

Ce-i fi făcînd pe-acolo, unde ești ?
Pe-aicea plouă liniștit... pustiu..
Cu unghia pe geamul străveziu,
Scriu începutul unei vechi povești.

În jurul mesei fac călătorii,
Neobosit, deși-am pornit de-un ceas.
Vreau parcă să ajung unde-ai rămas,
Deși cu gîndul tot te-aștept să vii.

Și-așa, absent, demult călătoresc,
Purtînd în minte fericirea noastră...
La geam o clipă ca să-mi răcoresc
îmi reazăm fruntea caldă de fereastră.

DUMINICI

Duminici lungi, duminici nesfîrșite,
Cu albe dimineți, scăldate-n soare,
Cu clopote-n văzduh răsunătoare...
Duminici lungi, duminici adormite...

E liniște pe stradă, oboseală ;
Ceva greoi apasă urbea noastră.
Un servitor în haina lui de gală,
Cu capul gol, de-o oră așteaptă-n poartă.

Se văd ferești cu storurile trase,
Nu cearcă nimeni ușile-ncuiate,
Apasă grea tăcerea peste case, —
Duminici lungi, duminici întristate.

Duminici lungi de-odihnă și tăcere,
Cu pacea voastră-n suflet se deșteaptă
Iubirea dătătoare de durere
Ce-n taina lumii plînge și așteaptă.

De undeva, spre seară, de departe,
Am nostalgia tristă-a dragei mele,
Și-atunci pornesc pe străzile deșarte,
Și mă ucide liniștea din ele.

O muzică de mort s-aude-abea
Din nu știu care străzi îndepărtate.
Cine-a murit ?... Mi-i dor de draga mea...
Duminici lungi, duminici blestemate.

TRISTEȚI ATAVICE

Tristeți adînci de iarmaroace,
De hăli cu cuști și panorame,
Tristeți de șubrede barace
Cu-ntortocheate diagrame ;

Tristeți de birturi, cafenele,
De zgomot infernal de clește,
De-un vînzător de floricele
Și-un papagal care ghicește ;

Tristeți de după-amezi cu soare,
Cu moleșită lor căldură,
Cu cerșetori fără picioare,
Ce cîntă dureros din gură.

Tristeți de bărci ce balansează
Caricaturi de-avînt schilod,
Și de maimuți ce imitează
Și rîd urîte la norod ;

Tristeți haine și adinei
De-acvili cu lanțuri la picioare,
Visînd seninătăți de stînci
La ușa cuștilor murdare :

Tristeți bolnave de flașnete
Cu valsuri vechi și anodine, —
Tristeți și moaște de regrete,
Ce veac v-a îngropat în mine ?...

PUSTIETATE

Afară bate vîntul, draga mea,
Și-i toamnă, și e rece, și-i tîrziu.
Pe cerul atîrnat într-un pustiu
Se clatină în agonie-o stea.

Pe jumătate-o lună a rămas
Pe cerul obosit de-atîta vînt,
Și rece, veșnică și fără glas,
Atîrnă ca oglinda unui sfînt.

Afară bate vîntul, draga mea,
Și-i toamnă, și e rece, și-i tîrziu.
Pe cerul atîrnat într-un pustiu
Se clatină tot sufletu-ntr-o stea.

SINGUR

E tot așa pustiu în jurul meu...
Se-ntind departe cîmpuri cenușii,
E cerul mort și greu deasupra, și-i
întreg pămîntul fără Dumnezeu

Ce-ntinderi moarte și ce singur sint...
îmi vijîie-n urechi pustiul gol ;
Și cît cuprinde-al zărilor ocol,
Țărîna are miros de mormînt.

Pe-ntinderi mute, greu m-a pironit
Fiorul drept și cald al unei raze...
îmi joacă-n ochi mirajul unei oaze :
Grădina-n care-am plîns și am iubit.

Și-alerg așa cu pieptul desfăcut,
Cu o speranță de-a putea ajunge,
Cu pumnii strînși ca două aripi ciunge,
La capăt de pustie, în trecut.

Pe drumul lung din vasta mea Sahară
Se depărtează zarea ca un fum...
Ca o cămilă ce-a căzut în drum,
Cad în genunchi sub propria-mi povară.

PUSTIU

La geamul odăiței prietenului meu,
De cînd s-a dus și nu se știe unde,
Stau storurile trase-n jos mereu,
Și după ele cineva s-ascunde...
Presimt atît că dincolo de storuri
Urîtul stă acum stingher prin goluri
Și în dulapu-nchis ce-a mai rămas
Tăcerea stă cum ar fi stat un ceas.

în odăița lui de gînditor,
De cînd s-a dus și nu mai e acasă,
Un șoarec rozător
îi roade cărțile pe masă.

Arar și-aduce cineva aminte
Că și acolo a trăit un om,
Mai înainte...
Azi doar un pom,
Cînd este vînt, mai bate cu un ram,
Așa precum băteau prietenii în geam.

Și la fereastra cu un ochi bolnav,
De pe-o crenguță mică de copac,
Cea de pe urmă frunză-ascultă grav
Cum toate lucrurile-n casă tac.

E toamnă. Un păianjen părăsit,
în liniștea sunînd ca zurgălăii,
Văzînd pustiul ce l-a împînzit,
S-a spînzurat în mijlocul odăii.

NOAPTE PUSTIE

Parc-am rămas eu singur pe pămînt,
în cer ca-ntr-o clopotniță uitată
E-un clopot greu, care-a uitat să bată,
Cu funia purtată-n nori de vînt.

Cum înainte nu mai este vreme,
în urma mea, din nu știu care veac,
Prin noaptea cu aripi de liliac
începe nu știu cine să mă cheme.

Și pașii mei răsună după mine
Ca niște bulgări care nu m-ajung,
Răsună tot în jur așa prelung,
Tot golu-n care nimeni nu mai vine.

începe a umbla singurătatea,
în jurul meu ca o mulțime mare,

Prin beznă cad furnici ce vor să care,
în muşuroaie mari, pustietatea.

Se năruie-ntunericul din nou,
Şi-n noaptea-n care-s singura fiinţă,
Pămîntu-mpovărat de suferinţă,
Culcîndu-se,-ngenunche ca un bou.

MONOTONIE

Eu am ştiut că versul mi-i banal
Şi-acelaşi : trist, şi monoton, şi vechi ;
Dar viaţa mi-l tot sună în urechi,
Acelaşi : simplu şi universal.

Ca nişte minutare pe-un cadran,
Ne învîrtim pe-acelaşi loc închis,
Ne deşteptăm şi iar cădem în vis
Cu anotimpurile unui an.

Eu am ştiut că versul mi-i sărac
Ca un tic-tac de ceas cu sonerie
într-o odaie goală şi pustie ;
Că-i monoton, aşa, ca un tic-tac.

Dar sună-n mine ca într-un castel
De cine ştie cînd, şi-i parcă ieri,
Şi primăvara asta e la fel
Cu nu ştiu cîte alte primăveri.

Ferestrele aceloraşi vecini
Ca-n orice an iar s-or deschide-n soare.
Pe urmă, ştiu, vor atîrna covoare
Şi vor grebla ei singuri prin grădini.

Cu-aceleași gesturi parcă ancestrale
Vor scutura prin casă și vor scoate,
Afară-n soare, scaune-mbrăcate
Și niște plante artificiale.

Copacii numai au îmbătrînit
De cînd repetă tragic și banal
Decorul cunoscut și natural
Și-nmuguresc frumos și fericit.

Copacii numai au îmbătrînit...

Va fi iar cerul limpede și crud.
Cascada de lumină orbitoare
Va coborî pe țarini și ogoare,
Să germineze iar pămîntul ud.

Și-n dimineața celor dintîi fluturi
În sufletele noastre demodate
Vor crește iarăși cu naivitate
Dorinți ascunse după noi ținuturi.

Și vom purta nostalgici ochi în soare,
Ca-nlănțuite păsări călătoare.

Duminica iar vor cînta agale
Aceleași caterinci spre panoramă
Pe unde-s bărci, panoptic și o dramă.
Aceleași valsuri triste și banale.

Aceleași goarnă de înmormîntare
Va răsuna strident și monoton
Cu-același ritm și cu același ton
Ca-n orice alte primăveri cu soare,
Și mortul însuși o să mi se pară
Că este cel din altă primăvară.

De-aceea cîntul mi se tot repetă
Ca ritmu-acela tragic de trompetă
Și-ncepe iarăși de la început
Cu un motiv atît de cunoscut.

De-aceea trec pe subt bătrîni castani
Și nu știu-n care primăvară sînt,
C-aici sînt toate-aceleași pe pămînt,
Și eu trăiesc de mii și mii de ani.

TRISTEȚI FĂRĂ MOTIV

Tristeți fără motiv din astă-seară,
Flori vestejite ce nu vor să moară,
Ce mîni ascunse vă respiră oare
În ceasu-acesta de tristețe mare.

Dintr-un trecut obscur ce glas vă cheamă,
Fantome de-amintiri fără mormînt,
Dorinți care-au murit fără cuvînt,
Strigoii ce-n noaptea mea se tot distramă.

Din vremi de care nu-mi aduc aminte,
Din tot ce-n mine singur nu mai știu,
Se urcă șoapta voastră de cuvinte
Ca glasul unui îngropat de viu.

În mine azi pămîntul tot vibrează
Ca un ulcior din mine chiar cioplit,
Pe care l-a atins acum o rază
Din viața-aceea care s-a sfîrșit.

Sînt poate suferinți ce nu se spun
Și care plîng în mine-n astă seară,

Sau poate-n mine plînge vreun străbun,
Vreo dragoste de-a lui de-oduiioară.

Sînt poate astăzi cîteva milenii
De cînd vreun moș-strămoș fu părăsit
De vreo femeie care l-a iubit, —
Și-i port istoricele lui vedenii.

În seara asta comemorativă ;
Și-așa din neguri stinse ca un fum,
Din dragostea aceea primitivă
Tristețea ei plutește și acum.

Sau poate-o nesfîrșită agonie
Pe care-a suferit-o nu știu cine
A prelungit prin secole și-n mine
Această stranie melancobe.

Tristeți fără motiv din astă seară,
Tristețile străbunilor, vă port
Așa cum poartă-o urnă funerară
Și toate visurile unui mort.

Sau care sol pe aripi nevăzute
Prin ceața deasă-a destinului meu
Șoptește vorbe-adînc nepricepute
Din ce va face mîine Dumnezeu.

Sau cel mai mare dedît Dumnezeu.

SCRISOARE

Odaie de oțel... Singurătate,
În care tot răsuna
Prelung și în surdină
Cu o cutie mare în care-a fost adusă
Pe versuri, o pianină.

Toți oamenii au adormit demult
Și-i liniște ca într-un sat.
Eu nu știu pentru ce ascult,
Că nimenea nu m-a chemat.

Vecinul a-ncuiat pustiu
Și întineric deodată
în odăița lui pătrată.
Și e târziu...

Adorm, și ceasul singur bate
Cînd sufletele au ieșit din noi
Și ne-au lăsat în paturi, goi,
Ca niște stîrvuri nengropate.

Oare cine m-a chemat ?
Oare cine te-a strigat ?

Vorbele au stafii ca și noi
Fiindcă nimeni n-a vorbit
Și-am auzit ca un cuvînt al nimănui
Spunîndu-mi cum îmi spui
Cînd sîntem amîndoi...

Vorbele au stafii și strigoi...

NOSTALGIE

Afară plouă ca și toamna și-i urît,
Mă uit pe geam ca după tine, și atît.

În mine toate amintirile te-așteaptă
De-aceea mi-i privirea stranie și dreaptă.

Ca-ntr-un copil oe-a adormit plîngînd.
În mine nu mai este nici un gînd.

Vreau să citesc şi-mi cad din mină cărţile ;
Mă împresoară chipul tău din toate părţile.

Mina ce mi-a-mprăştiat părul şi gîndurile
Îmi amestecă pe carte toate rîndurile.

Rămîn uitîndu-mă pe geam ca după tine,
Şi tot aştept pe cineva de nu mai vine.

D. IACOBESCU

D. Iacobescu, pseudonim literar al lui Armând Iacobson, fiul medicului Iosif Iacobson și al Dorotheii Jensen, originara din Austria, s-a născut la Craiova, în 1893. După moartea tatălui său, familia se strămută în 1898 la București, unde D. Iacobescu urmează cursurile Seminarului pedagogic universitar. Vocație poetică precocă. Scrie versuri de la 14 ani, **sub** prestigiul evident al simboliştilor francezi (Verlaine, Samain), din care va și traduce. Debutul său publicistic se produce în revista *Insula* (1912). Prezență promițătoare în revistele epocii, întreruptă de fizio, care-l și răpune în vîrstă de 20 de ani (9 octombrie 1913).

OPERE:

Quasi, poezii, cu o prefață de Perpessicius, Buc., Cultura națională, 1930 ; Ms. inedite la Muzeul literaturii române.

COLABORĂRI:

Insula (1912) ; *Arta* (1912) ; *Noua revistă română* (1912—1913) ; *Ilustrațiunea națională* (1913) ; *Flacăra* (1913—1914) ; *Noi pagini literare*, *Biruința*, *Ramuri* etc.

REFERINȚE:

C. S. Hasnaș, *Poetul D. Iacobescu*, în *Flacăra*, III, 1913, p. 12 ; Ion Trivale, *Noua revistă română*, XIV, 18, 1913 ; Tudor Vianu, *Un poet*

mort și o lume apusa, în *Literatorul*, XXVI, 9, 1918 (*Masca timpului*, Arad, 1926) ; F. Aderca, *Un trubadur*, în *Cuvîntul liber*, I, 43, 1920 ; N. Davidescu, *Poezia lui D. Iacobescu*, în *Flacăra*, VII, 41, 1922 (*Aspecte și direcții literare*, Buc, Cultura națională, 1924, voi. II) ; Perpessicius, *D. Iacobescu*, în *Mișcarea literară*, II, 16, 1925 (*Mențiuni critice*, I, 1928) ; Ion Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, Buc, 1925, voi. I, p. 255—260 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 370—372 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1940, p. 631 ; D. Micu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.D.P., 1964, voi. I, p. 221—222 ; Horia Oprescu, *Un poet neștiut*, în *Viața românească*, XVIII, 10, octombrie 1965, p. 155—157 (semnalări de msse și iconografie inedită) ; Lidia Bote, *Simbolismul românesc*, Buc, E.P.L., 1966 ; Ana Blandiana, *D. Iacobescu, Amfiteatru*, I, 11, noiembrie 1966 ; Gheorghe Drăgan, *D. Iacobescu, lașul literar*, XVII, 12, decembrie 1966, p. 44—52.

Poeziile sînt reproduse din voi. *Quasi, poezii*, 1930.

SPLEEN

Sunt obosit, deși nu vin din lupta,
Și-s trist, o, trist, deși fără motiv,
Culoarea idealei zări e suptă,
Iar soarele mai greu și mai masiv.

Cu vinuri pătimăse în pahar,
Cu opiu și cu flori de lupanar,
Cerc să-mi îmbăt urâtul în zadar.

Nici tu, nici tu, frumoasa mea signoră.
Frumoasa mea — ceasornic rococo
Al cărui mecanism din oră-n oră
îmi cîntă-același vechi do, mi, sol, do...
Nici tu, nici tu, frumoasa mea signoră !

Nimica sfînt. Nimica bun. Nici o cadență.
Doar lenevii solare, și atît,
Plus o grozav de lungă decadență
Și-un ștreang — cu care nu te strîngi de

NOCTURNA ULTIMEI NOPTI

Fotolii largi, penumbră gri, frig umed, și puțin
Parfum de roze albe în declin...

Iar noi tăcem :

în jurul nostru liniștea suspină
Mai senzitivă ca o violină,
Și fiecare vorbă ce am spune
Ar rupe armonia unei strune.

în gesturile tale mă cufund,
în gesturile tale ce ascund
Ceva convalescent sau muribund

Penumbră gri, frig umed — și târziu
Au leșinat molatec trandafirii,
Iar în oglinzile destăinuirii
S-a reflectat imensul tău pustiu.

Și totuși,
Ce dulce-i să privești cum liniștit
Plutește-ntre pustiu și infinit
O lună roasă, tristă, demodată
în care doarme stinsul *altădată f*

MARȘUL IZOLAȚILOR

Spre izolarea zărilor fugare,
Spre măreția mărilor ploare,
Spre umbră, spre tăcere, spre uitare...

Adio, adio !

Pornim
în ritmul unui marș de țințirim.

Blazate dar superbe caravane —
Purtînd tristeţea străduinţii vane —
Ne depărtăm de florile umane.

Oh ! am visat şi noi, şi am dorit,
Dar visurile noastre ce-au pornit
în larg, ca Invincibile Armada,
Se duc acum să moară liniştit
în portul unde doarme-n veci zăpada.

Şi palid, şi solemn, şi gînditor,
Cu aripi uriaşe de condor,
Pluteşte sufletul în depărtare
Spre izolarea ţărilor polare,
Spre umbră, spre tăcere, spre uitare.

POEM DE AMIAZĂ

Amiază !
Un pian, alături, intonează
Un cîntec trist, în calmul verii,
Un cîntec demodat care brodează
Petale dulci pe pînzele tăcerii.

Nici eu nu ştiu ce am !...
Hemoragii de soare-mi bat în geam,
Cu lenevii de aur cald mă fură
Şi mă sărută lung pe ochi, pe gură...

Ce mîină delicată,
Cu degete de veşted trandafir,
Te leagănă, o, inimă blazată ?
Eşti tu, romanţă tristă de clavir,
Sau tu, extaz solar ?

Oh, pianul cîntă tot mai trist, mai rar,
Și soarele mă cheamă,
...și îmi pare
Că fruntea mea alunecă în zare
Spre-un infinit de pace și uitare.

AMINTIRI, ÎN AMURG

Apusul cascade roze mari de sînge ;
Prin parc țîșnesc izvoare de parfum...
Ascult cum plîng fîntînele și cum
Pe nervii mei arcușul serii plînge.

E-o muzică pierzîndu-se-n trecut,
Un vis fugind pe-o strună de vioară,
Trezind ecoul stins odinioară
Si-amantele ce dorm în gropi de lut.

Ce triste sunt !... cu ochii mari și reci,
Se-adună gînditoare pe poteci,
în mîini purtîndu-și inimile goale.

Apoi, cu gesturi mute și domoale,
Plutesc sfios spre mine, rînd pe rînd,
Și îmi sărută sufletul, plîngînd.

DIMINEAȚĂ

Din răsărit lumina se destramă
Pe cerul de-un albastru-nduioșat ;
M-am deșteptat, — la ce m-am deșteptat
Cînd nici un glas al vieții nu mă cheamă ?

Prin simfonia muncii ce începe
Voi rătăci și astăzi inutil
Si voi purta, prin vraja lui april,
Tristețile-mi pustii ca niște stepe.

Prin năvile ce-n valuri de aromă
Transportă bogății din port în port,
Oh ! sufletu-mi steril ca un avort
Iar va tîrî corabia-i fantomă.

Spre nici un orizont, spre nici un astru,
Ca ieri, și azi și mîine va porni,
Mai negru, mai tăcut din zi în zi,
In așteptarea largului dezastru.

ELEGIA UNUI TÎNĂR MODERN

Fumez ca și un coș, citesc romane,
Mă plimb pe uliți leneș și blazat,
Spun doamnelor cuvinte dulci și vane
Și toată ziua casc neîncetat.

Dar cîteodată, seara, cînd se stinge
Lumina-nduioșată spre apus,
Un tainic neastîmpăr mă învinge
Cu ultimele raze ce s-au dus.

O nesfîrșită sete spre departe
îmi tulbură blazarea mea de azi,
Chiar prin aleea veacurilor moarte
Mă cheamă iar strămoșii mei nomazi.

Veniți, fantome triste-n umbra serii,
Turnați în viața mea fără parfum
Sublima voluptate a durerii
Și sfîntul greu al veșnicului drum.

O, ca un nou Ahasverus, m-aş duce
Să port prin lume tragicul amar,
De-ar fi mai grea durerea iqa o cruce
Şi drumul mai pietros ca un calvar.

IN UMBRĂ

Eu vieţuiesc în parcuri înfundate
In care rodul moare necules,
Eu lîncezesc pe-aleele uitate
în care un lîţoliu larg şi des
închide orizonturile toate.

Sălbatică tăceri se strîng în umbră
Ca nişte păsări mari ce mă pîndesc,
Sălbatică tăceri se strîng în umbră,
Ca să-mi adoarmă fiorul sufletesc
Şi să mă-ngroape-n aripa lor sumbră.

Şi din acest mister ce mă pîndeşte,
Eu, cel ce voi muri neînţeles,
Privesc cu dor albastrul ce mijeşte
Abia simţit, prin giulgiul larg şi des
Sub care viaţa mea se prăpădeşte.

MELANCOLIEI

Melancolie dulce, melancolie stinsă,
Ce-nvălui atmosfera în nopţi de toamnă dulci,
Melancolie dulce, melancolie stinsă,

în suflete bolnave privirea ta o culci
Mîngîietor şi moale ca o femeie-nvinsă.

Dorm plopilor muţi şi tragici în umbra viorie,
Se descompune frunza căzută pe alei,
Se descompune frunza, — iar tu, melancolie.
Sorbînd uşor rugina şi deznădejdea ei,
îmbălsămezi tăcerea cu-această agonie.

în părul tău ce-şi moaie în ape reci cununa
Animă plînsul nopţii un trandafir roşcat,
Şi-n sînul tău se culcă, trudiţi ca-ntotdeauna.
Toţi morţii ce în gheara regretului se zbat.
Şi inima-mi mai moartă ca morţii şi ca luna.

ÎNCĂTUŞARE

Lopeţile stau gata şi pînzele-s umflate, —
Dar cine să dezlege odgoanele de fier ?
în portul plin de umbră şi de singurătate
Nu-i nimeni să dea drumul corăbiei uitate
Ce-aşteapă» să se-avînte sub nesfîrşitul cer.

în larg, în larg, departe, sub soarele ce-aşterne
Surîsul său de aur pe-o lume de mister,
în larg, prin valuri calde şi moi ca nişte perne,
Sunt insuli de corali cu primăveri eterne...
Dar cine să dezlege odgoanele de fier ?

IN PORT

...Și rătăcesc spre seară pe cheiurile goale,
Cu farurile stinse și lanțuri ruginite,
S-ascult cum plînge apa în aiurări domoale,
Să văd cum moare ziua în zărilor cernite.

Adeseori voioase sirenele răsună.
Atunci s-aprinde-n mine eterna nostalgie,
Dar, vai, vaporul trece prin port ca o furtună,
Și eu rămîn tot singur în lumea mea pustie.

O, cînd, o, cînd vaporul opri-se-va o clipă
Din goana lui nebună spre larga depărtare,
Să ia cu el această țarină în risipă,
Să-i dea o nouă viață, sau s-o îngroape-n mare

SCENETĂ

în depărtări se-nchide cetatea de lumină
Și rănilor de seară prin umbra ei se scurg ;
în balamuc nebunii, uitați într-o grădină,
Stau înecați în vraja acestui trist amurg,
Privind cum unul joacă un dans de balerină.

în salturi delicate, ridicol de naive,
își leagănă papucii c-un tremur întrerupt,
Pe fața lui suride triumful unei dive,
în timp ce spectatorii, prin pantalonul rupt,
Admiră în tăcere picioarele-uscățive.

Iar unul dintre dinșii, plecîndu-se, îi strînge
Un mic buchet de iarbă și de măceș uscat,
Cum, însă, dansatorul refuză încurcat,
Galantul se repede și-l bate pîn'la sînge.

NOAPTE FANTASTICĂ

Pe străzi necunoscute mă duc la întâmplare ;
în juru-mi : negru, negru,
Un negru fin și umed ca un adânc de mare.

Arare, la răspîntii, vreun felinar ursuz,
Dormind pe-un vîrf de poartă,
Cu inima voalată de o tristețe moartă,

Prin care stăpînește odihna — doar amanții
Și șoarecii veghează...
Și-n juru-mi : negru, negru.

Dar iată că se rupe o aripă de nor
Și luna bosumflată pe-un fond lăptos apare
 ...Rămîn uimit o clipă...
 mă taie un fior...
încep să dau hipnotic din mîini și din picioare,
Și tot mai îndărătnic, mai iute, mai stupid,
Mă învîrtesc în stradă — un titirez livid.
Aș vrea să mușc văzduhul,
 aș vrea să mă încaier
Ca umbra, cu tăcerea, cu golul, cu...

Ba nu !
Un neînvins elan
Mă zvîrle spre o casă...
M-agăț de un burlan...
Piciorul meu se suie pe trepte moi de aer.
Mai sus, mai sus....

Pe albe-acoperișuri lunatecii se-adună,
Pisicile scandează o arie nebună,
Și-o mînă nevăzută aruncă flori din lună.

ELDORADO

Amurg pe-o mare de topaz...
Pornește nava-n joc de spume,
Iar cei plecați spre-o nouă lume
Stau înlemniți ca-ntr-un extaz.

Adio !... o copilă pală,
Cu gesturi mute de delir,
În unde zvîrle-un trandafir,
Smulgînd petală cu petală.

Iar cerul ftizie scuiță sînge;
Un glas pierdut în valuri plînge ;
Se-nalță adieri bolnave.

Un marinar uitat în port
Privește urma mîndrei nave
Sarcastic ca un cap de mort.

REVOLTA

Prin alba transparență a lungilor perdele,
Roșiatica lumină
A soarelui ce cade încet spre orizon
Subtil se infiltrează, se-ntinde pe podele
În jocuri de rugină
Și-n ascuțișuri stranii s-apropie de tron.

În liniștea solemnă căzînd din bagdadie,
S-amestecă deodată
O larmă ce se urcă din vestejitul parc,
Ce crește și se umflă ca marea-n vijelie, —
O larmă-nfricoșată
De urlate, de săbii și vîjîiri de arc.

Iar fiorosul zîmbet al soarelui tomnatic
Ce parcă se încheagă
Și parcă-ncremenește de veci pe orizon,
Pătrunde prin perdele mai larg și mai sălbatec,
Îneacă sala-ntreagă,
Și ca un val de sînge se-ntinde peste tron.

ALEXANDRU COLORI AN

Descendent dintr-o familie originară din Oltenia, Al. Colorian s-a născut în București, la 18 martie 1896. Licențiat în drept, va profesa avocatura în București. În 1913, cu sprijinul lui Eugeniu Sperantia, înființează revista Sărbătoarea eroilor (1913—1914), la care scriu Al. Macedonski, I. Minulescu, E. Sperantia, M. Cruceanu, D. Karnabatt, Dragoș Protopopescu etc. Adevăratul său debut este însă legat de Viața nouă, unde colaborează neîntrerupt 12 ani. Între 1924—1928, este redactor literar la ziarul cotidian îndreptarea, unde publică sub semnătură, sau sub diverse pseudonime (San. D. Tristan, Al. Oltescu, S. Paloș, Vladimir Sandu). Face parte din comitetul de redacție al revistei îndreptar (1930/31), înființată de poetul I. M. Rașcu. Cunoscut și ca editor de opere eminesciene (1940—1943). Azi pensionar în București.

OPERE (poezii) :

Simple fantezii pentru toamnă, versuri, Buc, 1926 ; *Preludii în zori*, poeme, Buc, 1928 ; 1917, poeme de război, urmate de ciclul *Basmul morții*, Buc, 1936 ; *Inscripții pentru Balcic*, ediție de lux, Buc, 1937 ; *Exil*, poeme, cuprinzând și ciclul *Inscripții pentru Balcic*, Buc, 1938 ; *Stampe italice*, Buc, 1939 ; *Poema eternă* (*Basmul copilăriei*, *Basmul iubirii*, *Basmul morții*), Buc, 1941 ; *Poeme alese, 1913—1943*, Buc, 1943.

COLABORĂRI:

Sărbătoarea eroilor (1913—1914) ; *Viața nouă* (1914—1925) ; *Versuri și proza* (1914—1915) ; *Lumină nouă* (1916) ; *România*, Iași (1917) ; *Îndreptarea* (1924—1928) ; *Universul literar* (1926—1927) ; *Îndreptar* (1930—1931) ; *Universul* (1933, 1939) ; *Tribuna avocaților* (1934—1935) ; *Decalogul* (1939).

REFERINȚE :

Perpessicius despre *Preludii în zori*, în *Mențiuni critice*, Buc, E. F., 1932, voi. II, p. 298 ; D. Micu, *Jurnal*, în *Gazeta literară*, XII, 46, 11 noiembrie 1965.

Poeziile sînt reproduse după cum urmează : *Sonată, Vom retrăi, Exil postum, Drumețul, Apoteoză, Leviatban (Preludii în zori, 1928) ; In memoriam Ovidiu Densusianu (Exil, 1938) ; Baletul (Poema eterna, 1941).*

SONATĂ

O, suflete, privește departe-al tău mormînt —
Mormîntul ce zidește uitarea și tăcerea ;
Fii totul azi : lumină, viață, — avînt și cînt,
Și fii măreț, puternic, căci nu te-a-nvins durerea.

Să simt în orice clipă a ta înfiorare,
Dezgustul de ce-i humă, — din lumile senine
Să te-ncununi cu-avînturi, puterea creatoare
Dumnezeiască sevă să își reverse-n tine.

Vom înfrunta viața cu dorul neînvins
Al celor care luptă să-nvingă sau să moară,
Și mistica lumină păstra-va focu-aprins
Cînd steaua veșniciei iluzii-n noi coboară...

Nedespărțit tovarăș, proteiform ca visul,
Drumeți suntem spre piscul pe care-i tot etern :
E numai unul drumul, și-iluminînd abisul,
Cad florile veciei, cînd flori mulțimi se cern.

VOM RETRĂI

Și poate-ntr-un târziu și în departe,
Cînd noi vom fi țarină, de lupta vieții-nvinși,
Vom retrăi viața pierdută într-o clipă.
Vom renvia cenușa-ngropată-n anii stinși
Și vom culege poate a anilor risipă.

Vom retrăi în chipul pierdut al orișicui,
Vom fi ce altădată am fi voit să fim ;
Vom retrăi în totul și-n chipul nimănui,
Vom fi eterul, poate, în veșnicul mormînt,
O clipă, — și în urmă dori-vom să murim.

Și poate-n moarte numai vom retrăi o clipă,
Imagini dispărute vor învia din scrum ;
Din lumi îndepărtate un vînt, cernită-aripă,
Va flutura din țara pierdută-n negrul drum,
Și-om năzui->n departe tot ce-om trăi în noi.

Sau amintirea numai de veacuri în cenușe
Va fi o pală rugă într-un verset postum ;
Și-ncătușați de vreme în negrele cătușe,
Sau pribegind aiurea pe-nfăcunecatul drum,
Vom retrăi în chipul pierdut al orișicui.

EXIL POSTUM

D-lui Ovid Densusianu

„Mais vous, Maître, certain que toute gloire est nuc,
Vous marchiez dans la vie et dans la verite
Vers Pinvisible etoile en vous-meme apparue.**

Henri de Rigtiier

în apa moartă-a serii amurgul a murit —
Și-n suflet piere umbra trecutului cernit ;

Iluziile plăpînde vor fi reci flori de scrum —
Ca doi copii pleca-vom pe al tăcerii drum.

În agonia serii, cînd roze cad din cer
Și-n suflet cînd avîntul spre viață e stingher,
O soră a durerii, înfiorați, ca-n vis,
Să n-ascultăm trecutul ce gerne-n noi, închis.

Nu tremura — sfielnic, întinde-mi mîaa albă ;
Pe ochii-ți triști, de noapte, cad amintiri în salbă,
În părul tău de soare se-anină stele reci —
Te pleacă pe-al meu umăr și-n visu-mi toată treci.

Imaterială, trece ființa-ți sfîntă-n mine
(Vezi, îngeri și ei zboară prin sferele divine) ;
O, soră-a bucuriei, în clipa nouă, rară,
Nu poate fi durere ce-nvinsă să nu piară.

În zbor strivi-vom noaptea, cu zori de infinit
În suflete ca roua, și laur nemiîțit
Umbri-va fruntea albă, mai albă printre crini —
Doi exilați în suflet, fugind de noi, străini...

Cad stelele zăpadă pe drumuri înstelate —
Și din adînc pămîntul zadarnic vremea bate ;
O, soră-a veșniciei, mai albă printre crini,
Noi vom cînta exilul încununați cu spini.

DRUMETUL

Drumețule, știi drumul pe albele șosele,
Pe care gîndul aspru adesea te-a purtat,
Spre zări ce-iascund speranțe, sub cer cu flori de stele,
Ce veșnic se coboară și zboară nencetat.

în sufletu-ți dorința rănește ca o fiară
Și fulgerul iubirii te face fericit;
Sărbătorește viața ce tainic te-nfioară —
Cînd totu-i sfînt în lume păcatul a murit.

Și gîndu-ți, ca un vultur de flăcări, își ia zborul,
Și-n el se oglindește tot ce-a visat o lume,
Și pe-alte drumuri nouă aruncă viitorul,
Voind spre-o frumusețe ascunsă să ne-ndrume.

Ți-e sufletul puternic și-adînc cum este marea,
Și-avîntul ți-e de aur, a fericirii floare ;
E-o-ntreagă lume-n tine, întunecă visarea,
Trecutul este o umbră și totul e uitare.

în ochii tăi de noapte, adinei ca-ndurerarea,
Eternitatea-aruncă satanică lumină,
Ce-adună-iabisul vremii, ce-l sapă depărtarea,
Și vrea în ea să-l piardă cînd peste el se-nclină.

înfiorarea vieții pe toate e stăpînă, —
E veșnic nou și tînăr pămîntul înflorit;
E-o luptă-n care moartea ne-apare mai păgînă*
Dar noi, mai sus de dînsa, planăm în infinit...

Amurgul își întinde aripile cernite,
în suflute lumina e gîndul nepătat
Și dorul ce te cheamă și-aprinde-n zări ispite
Sub nimbul nemuririi de glorie-i visat...

Căci, mîine-n zori, pămîntul cuprins de fulgerare,
Cu^a timpului cascadă, te-o trece-n oameni noi,
Făcînd din gîndu-ți lege, din tine adorare ;
Vei retrăi în lume avînturi de eroi...

Drumețule, viața e forța ce învinge,
în suflet strigă glasul de mîine cînd tăcerea
în lanțuri te-o cuprinde ; izbînda-i mîngîierea —
Pornește, căci în noapte chemările s-or stinge.

APOTEOZĂ

Se vor aşterne umbre tot mai multe,
Şi tot mai singuri, vom vorbi cu noi;
O, suflete, namintirile s-asculte
Veni-vor, cum prin noapte trec strigoi.

Amurgul fi-va umbră şi uitare
Pe-a zilelor senină primăvară,
în noi cînta-va bucuria clară
Că am învins fatidica visare...

Şi tot mai singuri risipi-vom flori,
Surîzători că am strivit robia —
Şi-ncrezători în drumul spre noi zori
în suflet vom culege veşnicia.

LEVIATHAN

Oraşele vieţii cînd înserarea cade
Pe frunţile de piatră adună o cunună,
Din flăcări zdrenţuite, cu care se-ncunună
Cînd visul şi trecutul adorm sub vechi arcade.

Oraşele vieţii în care vremea moare,
Eternitate-n ele de veacuri împietreşte ;
De-a pururi le blestemă, dar veşnic le iubeşte
Acel ce le înalţă — şi-i sunt stăpînitoare.

Oraşele vieţii se-nalţă-n infinit,
Plutesc peste azururi şi depărtate sate —
Sălaşe de durere în care nu mai bate
Speranţa chinuită şi sufletul cernit.

Orașele vieții — minuni atrăgătoare —
Sunt suflete curate pe lacuri de otravă,
Încătușînd în lanțuri cîmpia-n somn bolnavă,
Ce-n zare răstignită se stinge visătoare.

Orașele vieții, în care credința-nvinge,
Sunt minți neobosite urzind eterne forțe,
Cînd sufletele-aprinse în drum lucesc ca torțe
Și ochii ard în raze ce plînsul îl vor stinge,

Orașele vieții sunt mii de uragane,
Sunt strigăte de luptă-n eternele himere,
În ele forța-i luptă și lupta e durere,
Durerea-i mîngîiere, suspinele-s dușmane.

Orașele vieții-s titanii ce în taină
Dedalicele-avînturi înalță către cer,
Nu știu ce este jertfa, și tot mai multe cer,
Si nu se-opresc la glasul înăbușit de spaimă.

Orașele vieții sunt falnice icoane
Ce mîine străluci-vor departe în neant,
În valuri de lumină — gigantic diamant —
Cu raze sclipitoare în nesfîrșite goane.

Orașele vieții o mînă nevăzută
Le-ncinge strălucirea, le-aprinde fulgerarea, -
Vor fi voința noastră ce-ntunecă visarea
Și geniul de mîine și gloria trecută.

Orașele vieții sculptate-n fier și aur
Vor fi icoana luptei, durerii și mândriei —
Și sufletele noastre din cîntul veșniciei,
Trăind viață nouă, vor strînge-un nou tezaur.

IN MEMORIAM OVIDII DENSUSIANU

N-auzi cum vine-n pasul vremii, nu auzi ?
Prin adierea neagră de sub duzi,
Pe urma șarpelui de casă,
Din miez de noapte, din adînc de veac,
În crugul zilei, peste flori de soare,
Și-adoarme tot în nevăzută plasă ?

N-auzi cum se strecoară, vine —
De pretutindenea, ispită fără leac,
Și ursitoare, ursitoare —
Din muntele întunecat
Și din cîmpia lucitoare,
Cu umbra mea și umbrele de ieri,
Din noaptea fără primăveri,
În sărbătoarea zilei, luminată ?
E-alăturea de mine și de tine,
Duh fulgerat peste ruine,
Și, peste veacuri grele,-n mine,
Din scorbure de vremi profunde —
Duh gingaș, ademenitor, mîngîietor,
De nicăieri și de oriunde.

Auzi cum vine-n pasul vremii, nu auzi ?
— Sub stele reci și în văzduhuri,
Pe-orașul clocotind de viață —
Cu doina și cu vaierul de jale,
În strigătul izbîndei triumfale,
În zborul sunător al vîntului.

Se-apropie mereu, mereu,
Cu mers de fulg, cu pasul greu,
Pe valuri fragede de flori
Și peste umbre de morminte, —
E clipa despărțirii sfinte,

Cînd furișat, tîrîș, se-apropie mereu
Duhul pămîntului —
Pe aripile negre ale vîntului,
Te du spre noaptea altor zori.

BALETUL

Stol alb, în largi cercuri,
Ispite, veniți,
în cercuri, în cercuri de soare,
Și zîmbet, coloare,—armonii înfloriți,
Meandre de vise în floare ;
Cunună de soare în jur împlețiți,
Extaze de dans sclipitoare,
Și-n zbor bucuria în dar risipiți,
în cercuri, în cercuri de soare zîmbiți —
Copiile-ispite, ca zborul de crini,
Ușoare, ușoare, veniți.

Minuni efemere, iluzii, parfum,
O, albe ispite, vârtej de lumini,
în suflete floarea durerii striviți —
Cununi de coloare, de zîmbet, în drum,
O, albe ispite, suave veniți.

Extatic e zborul
Și arc e buchetul,
Aprinde-se stolul
Baletul... baletul...

Nou vis te înalță săgeată pe lumi,
Departe durerea, departe de noi ;
în cercuri, largi cercuri de soare,
Copile, ispite cu zîmbet de floare,
Veniți în extaz, sclipitoare.

O, albe ispite, sub ceruri în salbă,
Cu voi cîntă-n cor bucuria ;
Minuni efemere, în albă serbare
Pîndește eteric vecia...

Extatic e zborul

Și arc e buchetul,
Aprinde-se stolul
Baletul... baletul..

Stol alb, în largi cercuri, cu grații de crini,
Copile, ispite suave, zîmbiți.

în cercuri, în cercuri de soare,
Cunună de floare din soare-mplețiți,
Extaze în zbor sclipitoare —
O, albe ispite, în ronduri veniți,
în cerc sclipitor de lumini.

BARBU SOLACOLU

*Născut în București, la 5 martie 1897, descendent direct din Dimitrie Hagi-Anghel Solacolu, participant la revoluția de la 1848. Urmează liceul și studiile economico-filozofice la București. Debutază în 1912, la revista **Flacăra**. Luptă pe front între 1916—1918. După război obține două doctorate în Germania, în filozofie și economie politică (1923), cu tezele **Tonnies** Begriff der Gesellschaft und Gemeinschaft și Die rumänische Erdölfrage, trecute cu **Werner Sombart**, **Heinrich Herkner** și **Alois Rieh**. Conferențiar onorific în București la Academia de înalte studii economice și la catedra de istoria doctrinelor economice și sociale. Desfășoară activități sociologice în cadrul Institutului social-român (director **D. Guști**). După 23 august 1944, ocupă diferite funcții cu caracter economic-industrial. În anii din urmă, bogată activitate de traducător: *Shakespeare*, *Ronsard*, *Carducci*.*

OPERE (poezii; :

Umbre pe drumuri, Buc., 1920 ; *Umbre pe drumuri*, cu o prefață de **Șerban Cioculescu**, E.P.L., 1968.

COLABORĂRI:

Facla, *Rampa* (1912) ; *Versuri și proză* (1912—1914) ; *Flacăra* (1912, **1916**) ; *Convorbiri literare* (1915, 1924) ; *Cuvîntul liber*, *Letopiseți* (1918—**1919**) ; *Viața nouă* (1920) ; *Secolul 20*.

REFERINȚE :

[Ovid Densusianu], *Umbre pe drumuri, Viața nouă*, XVI, 4—6,
1 iunie—1 august, 1920, p. 106 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*,
Buc, E.F., 1940, p. 851.

Poeziile sînt reproduse din *Umbre pe drumuri*, Buc, 1968.

DECOR

Gîndirea stătătoare ca apele de baltă
din care luna țese o pînză de tăceri
plutește despletită ca-n papura înaltă
o algă ce nu-și află sfîrșitul nicăieri.

O pajiște e balta, verzuie, argintată, —
întinderi de minciună și leagăn de-ndoială, —
prin oare vîntul poartă o cale înstelată
și-i prinde stropi de apă în pulberi de beteală.

În apele gîndirii se oglindește cerul,
cînd luna-ntr-o clipire de ochi hain, sticlind,
arunc-o rază albă de parc-adînc jungherul
înfipt și-l vrea-n năluca tăcerilor din grind.

Gîndirea e nebună cînd flamură și prapuri
închipuie sticlirea din apele nălucii,
de se-nconvoaie-n maldăr pădurile de papuri
și trece duh de moarte pe apa bălții lucii.

Pe apa otrăvită marama în plutire
acoperă argintul din lunantr-un pătrar.
Miasmele tăcerii se-mplintă în gîndire
și vîrcolacii-n ropot călări pe trestii sar.

S O N E T
(Centaureii)

Au stat la sfat centaurii-n ogradă
și-au chibzuit o lovitură cruntă.
Se socoteau, fremătători, să vadă
de-ar mai putea să strice înc-o nuntă.

Rotind din cozi, cu ochii lor de pradă
privind copitele cum li se-nfruntă
cu bulgării pământului ; grămadă
săltau o hor-a crupelor în junta.

Apoi, cu iureșe de cavalcadă
ca vifor prin catarge într-o rada
și-n tropote mînați ca de-o prigoană,

dintr-un alai de vis al depărtării
răpind, cu braț vînjos, mireasa zării -
centaurii s-au așternut pe goană.

S O N E T
(înfiorare)

Pe buza cerului un strop de stea
s-a-nfiorat în noapte. Depărtarea
voind să-i înțească-nfiorarea,
fir de beteală-l prinse-n geana mea.

Eu apei i l-am oglindit — să stea
în licărire mișcător ca marea,
din aur sfredel luminînd cărarea
ce-mi întretaie înțelegerea.

Și s-a urzit o pînză de lumină
în cer, în ochi și-n apa cristalină.
Părea întreaga noapte un decor

de prăbușiri de stele, și feeric
îișneau luminile din întuneric,
ca licăriri din apa morților.

PASTEL FLORENTIN

Fiesole... în schitul prins în vîrf de pisc,
la umbra unui patio vetust și verde —
în jocuri de fîntînă, cerul mi se pierde
sub stolul pasărilor sfîntului Francisc.

Cu fruntea rezemată-^ mîini, privesc în gol
și caut trist refugiul din alte ore,
cînd vechi înțelepciuni, din ciripiri sonore
adună negură de secole în stol.

Aș vrea cenușa toată-n pulberi s-o ridic
și goana vegetației luxuriante,
și jocul apei, strecurată printre plante,
s-o leg cu iedera-amintirii de-un portic.

Printre zăbrele raze calde cad pieziș —
sînt parcă mîinile de schivnic din chilie
întinse-n binecuvîntarea de vecie
pe fiecare glas de pasăre-n frunziș...
S-or smulge norii toți în creasta-acelui pisc
și s-or topi ca lacrimi picurii fîntînii, —
monahii însă nu vor flămînze bătrînii
din spița pasărilor sfîntului Francisc.

S O N E T
(Consolare)

Nu-mi cere azi răspunsul dragostei ce-mi porți.
Mi-e amintirea-nvăluită-n nopți de gînd,
Nu știu, a fost de mult sau poate-aseară, cînd
iubirea mea ți-ai tras-o singură la sorți.

Ne este sufletul închis cu mii de porți,
la fiecare străjuie un vis plîngînd,
și zăvorită întrebare-nțelegînd
ne-anină parcă licăriri în ochii morți.

Dar sînt statui ornamentale la intrări
stereotip în poza ultimei iertări.
Și totuși, ne vom strînge mina, temători.

Vom face streășină privirii noastre-n zare,
uitînd dovezile de mîine, știutori
că din uitări alcătuim o consolare.

MARCEL ROMANESCU

Fiul lui N. P. Romanescu, fost primar al Craiovei, născut la 11 octombrie 1897, la Liege, în Belgia. Urmează clasele primare la Paris și Craiova, liceul la Craiova, Turnu Severin, Iași și Mănăstirea-Deaiului. În 1920, obține licența în drept și filozofie, cu orientare spre funcțiile publice și serviciul diplomatic, în care debutează ca atașat de legație pe Ungă Vatican (1920—1921). La Roma va conduce și foaia de propagandă **România** (1921). Ulterior, ocupă diferite posturi în diplomație (Varșovia, Haga, Madrid, Cairo, Belgrad, Copenhaga etc), secretar, în 1924, al comisiei româno-ungare, însărcinată cu aplicarea tratatului de la Trianon. Stil de existență asemănător lui Duiliu Zamfirescu, diplomat și scriitor. În 1926, conduce la Craiova revista **Flamura**. Colaborator la numeroase reviste literare din țară, se consacră în ultima perioadă a vieții sale studiilor de istorie, publicate anterior, sub rubrici variate, și în **Arhivele Olteniei**

OPERE (poezii) :

Izvoare limpezi, sonete și poeme, Craiova, Ramuri, 1923 ; Cîntarea cîntărilor, Buc, Socec, 1925 ; Cuihuri în soare, Buc, **Flamura**, 1926 ; Hermanosa din Corint, Buc, Cartea românească, 1927 ; Grădina lui Teocrit, idile antice, Buc, Cartea românească, 1928.

COLABORĂRI :

Capitala (1913—1914) ; *Flacăra* (1915—1916, 1921—1922) ; *Ramuri* (1919) ; • *Luceafărul* (1919) ; *Zburătorul* (1919—1920) ; *Adevărul literar și artistic* (1925) ; *Mișcarea literară* (1925) ; *Flamura* (1926) ; *Universul literar* (1926) etc.

REFERINȚE :

E. Lovinescu, *Critice*, VI, Buc, 1921, p. 191—192 ; IX, p. 169—172 ; *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*. Buc, Ancora, 1927, p. 121—123 ; Perpessicius, *Cuiburi în soare și Hermanosa din Corint*, *Cuvîntul*, III, 930, 1927 ; Pompiliu Constantinescu, *Hermanosa din Corint*, *Viața literară*, II, 51, 1927 ; Perpessicius, *Grădina lui Teocrit*, *Cuvîntul*, IV, 1928 ; Șerban Cioculescu, *Grădina lui Teocrit*, *Adevărul*, iulie, 1928 ; Ion Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, II, Buc, Cartea românească, 1928, p. 205—214 ; Perpessicius, *Mențiuni critice*, II, Buc, E.F., 1934, p. 19—26 ; 156—161 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 899, 920 ; Eugen Constant, *Reevaluări : Marcel Romanesc/**, în *Ramuri*, III, 9, 15 august 1966.

Poeziile sînt reproduse din *Izvoare limpezi*, Craiova, 1923.

TÎRZIU

Tîrziu, tîrziu pornesc pribeag pe stradă
și tănuiesc cu umbra mea-mpreună ;
ascult cum ritmic pașii mei răsună ;
de prin salcîmi prind florile să cadă.

Și ning mereu pe fruntea mea, grămadă
s-anină-n păr, mă scaldă, mă-ncunună ;
tresare-n mine inima nebună :
îmi amintesc o tainică baladă.

O mandolină cîrță vechi romanțe...
vibrează în văzduh atîtea vise,
atît balsam, atîtea noi speranțe.

Și cum străbat orașul în neștire
tot numărînd ferestrele deschise,
în noapte e-un preludiu de iubire.

CAPITALA

Se potolește-a străzii-nvălmășeală
și trapul de copite pe asfalt;
dispar perechi în colțul celalalt...
adoarme-n vis trudită capitală.

Ca un ciocan izbind o nicovală
sub neclintirea cerului înalt,
ritmînd prelung al ceasurilor salt,
un clopot trist se roagă-n catedrală.

Dar dacă-n noapte patimile tac,
o, clipe dulci, de ce vă-mprăștiati
ca niște albe flori de liliac,

Cînd, dezlegat de lumilor păcate,
ridic spre slavă ochii înstelați,
să sorb plîngînd a ei seninătate ?

ROUĂ

Aseară, stînd cu pleoapele închise,
de ochii tăi îmi aduceam aminte :
tăcerea se-mbăta de șoapte sfinte ;
parfumul tău în juru-mi se topise.

Cum încercam să strîng atîtea vise,
întreagă-mi răsăriseși dinainte :
stăteai la geam și fruntea ta fierbinte
cu sticla răcoroasă se înfrățise.

Priveai în cer cum norii deși se-adună
și-și flutură năframa peste lună,
învăluind icoana-i zîmbitoare.

**Dar, presimțind că mâine o sa plouă,
din ochiul tău îndrăgostit de soare
ai picurat un diamant de rouă.**

SĂRUTUL

**Mi-ai dăruit aroma gurii tale
și freamătul de buze-nfrigurat,
punînd în ochiul tău înnegurat
ispitele plăcerilor fatale.**

**în aiurarea strîneerii brutale,
eu m-am trezit deodată mai curat,
căci sîinii tăi în piept mi-au prefirat
o frăgezime albă de petale.**

**Dar dacă ochii mei rătăcitori
plutesc în zări și cată uneori
mai mult albastru în nemărginire,**

**e că mi-e dor să simt, cînd mă mîngîi,
că-n al meu suflet ultima iubire
înalță imnul dragostei dinții.**

REVEDERE

**Aseară, ca în vremi de-odinioară,
cum depanam al amintirii fir,
ce mi-a venit: Să-ți duc un trandafir ;
dar m-am oprit la geam ca-nțîia oară.**

Te-am revăzut; mînuța ta ușoară
se legăna cu tremur pe clavir
și te pierdeai în note de delir,
simțind cum trupul tot îți se-nfioară.

Dar n-am voit să-ți tulbur fericirea,
am-năbușit în mine amintirea ;
apoi încet m-am dus, m-am dus, m-am

Și mă simțeam mai bun. Ploua alene
și nu știu de |>lîngeam pornind în sus,
sau dacă ploaia mă lovea pe gene.

SEARA BĂTRÎNĂ

Căsuța din fundul aleii ce moare
așa e de tristă cînd tremură în soare ;
ferestrele-n seară sînt roși-aurii,
odăile toate pustii.

Bătrînul se-ndeamnă pe-aleea bătrînă ;
și pașii lui leneși se-nseamnă-n **țarină** :
și-n liniștea moale, în aerul ud,
doar pașii bătrîni se aud.

Se-oprește pe treapta de piatră a scării
o clipă se-mbată de roza-nserării;
clipește bătrînul din ochii-i bătrîni...
și scîrțîie ușa-n țîțîni.

Un geam se aprinde : perdeaua se lasă ;
și totuși, e-atîta-ntuneric în casă,
de parcă plutește în visu-i nespus
ceva de demult, ce-a apus.

Și pîlpîie geamul și pîlpîie-n șoapte ;
și geamul mai pîlpîie-n miezul de noapte...
Și-n jurul căsuței, cu glas de mormînt,
cad frunzele reci la pămînt.

RUINE

Eu vreau singurătatea străduțelor murdare,
ce-și regăsesc în noapte tăcerea lor măreață,
cînd albele căsuțe se-nvolbură de ceață,
iar bălțile răzlețe sticlesc sub felinare.

Și vreau ca-n astă seară de jalnică uitare,
cînd tremură-al meu sînge și inima îngheață,
să caut prin ruine vlăstarul de viață
ce rîde printre lacrimi cînd suferă mai tare.

Și vreau să-**l** strîng la pieptu-mi, să-**l** strîng ca o comoară,
să-**l** legăn în săruturi de frică să nu moară
și să mă duc cu dînsul și să mă pierd în noapte.

Și să m-opresc la balta de aur s-o contemplan, —
cu ochii plini de vise și buzele de șoapte, —
ca-n tainica oglindă să-mi reclădesc un templu.

AGONIE

Sub largul luminiș de seară,
pe lacul cu palori de ceară
zbură cocorul amețit ;
cu pene lungi și tremurate,

vîslea nevolnic pe-nserate
scoțînd un țipăt ascuțit.

Și soarele-i ardea pe rana,
topind din fiecare pană
o boabă caldă de rubin :
iar lacul, copiind pe ape
bătăile de-aripă șchioape,
îi înmîia cumplitul chin.

Picau din gușa lui rozalbă
pe iacul vioriu de nalbă
însîngerații fulgi de nea.
Zadarnic, nu-**1** puteau pătrunde
și apa nu-i știa răspunde,
căci lacul neclintit... dormea.

Ultimul țipăt pe-nnoptate
rupea tăria-n jumătate
ca o lumină de stilet;
dar de sub putreda lui vîslă
creștea-ntunericul de pîslă
și-**1** gîtuia, — încet.

Printre primii promotori ai poeziei noi, Barbu Fundoianu — pe numele adevărat Benjamin Wexler, fiul unui mic comerciant — s-a născut în 14 noiembrie 1898, la Iași, unde urmează școala primară, liceul și Facultatea de drept. Dezabuzat și sceptic, poetul impresionează de timpuriu prin informația sa literară, filozofică și estetică. După licență, se stabilește la București, în 1920, unde debutase la revista Viața nouă, în 1914. Cu N. D. Cocea, Ion Pillat, Ion Vinea și alții, înființează teatrul de arta Insula. Titular al „Cronicii ideilor” din Sburătorul literar, și al „Cronicii unui inactual” din Rampa, publică în diverse reviste poezii originale, traduceri din poeți moderni francezi, studii, eseuri, strînse în Imagini și cărți din Franța (1922), angajîndu-se adesea în vii polemici.

*În 1923, B. Fundoianu părăsește țara pentru a se stabili definitiv la Paris, unde sub pseudonimul Benjamin Fondane colaborează cu poezii și eseuri la numeroase publicații (Commerce, Les Nouvelles litteraires, Raison d'etre, Message, Cahiers de Pe*toile, Revue philosophique). Un timp va lucra la Imprimeries Gourmontiennes. Tipărește și cîteva volume de eseuri, printre care Rimbaud, le voyou. Ca reprezentant al studiourilor Paramount, călătorește în America Latină, unde colaborează la revistele argentinienne Sur și Sintesis. În 1940, obținînd cetățenia franceză, se înrolează în armată pentru a lupta împotriva fascismului. Arestat de Gestapo la 3 martie 1944, împreună cu sora sa, moare gazat la Auschwitz, în octombrie 1944.*

OPERE (poezii) :

Priveliști, poeme, Buc, Cultura națională, 1930 ; *Ulysse*, Belgia, ecL Cahiers du Journal des poètes, 1933 ; *Titanic*, Paris, 1937 ; *Poezii*, antologie și traduceri de Virgil Teodorescu, prefață de D. Petrescu, Buc, E.P.L., 1965.

COLABORĂRI :

Viața nouă (1914, 1915) ; *Cronica* (1915, 1916) ; *Flacăra* (1915—1916, 1922) ; *Chemarea* (1918) ; *Rampa* (1919—1922) ; *Cuvîntul libet* (1920—1924) ; *Adevărul literar și artistic* (1920—1923) ; *Sburătorul literar* (1921, 1922) ; *Contemporanul* (1923) ; *Integral* (1924—1929) ; *Unu* (1928—1931) ; *Viața studențească* (1934) etc.

REFERINȚE :

E. Lovinescu, *Critice*, VII, Buc, Ancora, 1922, p. 125—128 ; T. Teodorescu-Braniște, *Oameni și cărți*, I, Buc, 1923, p. 67 ; Ion Pillat-Perpessicius, *Antologia poezilor de azi*, Buc, Cartea românească, 1925, p. 221—224 ; E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane*, III, *Evoluția poeziei lirice*, Buc, Ancora, 1927, p. 445—446 ; P. Constantinescu, *Critice*, Buc, 1936, p. 56—60 ; G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, Buc, E.F., 1941, p. 780—782 ; Adrian Maniu, *Corectorul de noapte*, *Steaua*, XIV, nr. 12, 1963, p. 10—12 ; Mircea Tomuș, *Poezia lui Fundoianu*, *Steaua*, XVI, nr. 12, 1963, p. 96—105 ; Ov. S. Crohmălniceanu, *B. Fundoianu*, *Gazeta literară*, nr. 43/554, 22 octombrie 1964 ; Mihail Petroveanu, *Poezia lui B. Fundoianu*, *Viața românească*, XVII, ni. 3, 1964, p. 87—110 ; I. Negoitescu, *Poetul B. Fundoianu*, *Steaua*, XVII* nr. 8, 1966, p. 75—82.

Poeziile selectate sînt reproduse din voi. *Poezii*, E.P.L., 1965.

HERȚA

I

în târg miroase-a ploaie, a toamnă și a fin.
Vîntul nisip aduce, fierbinte, în plămîn,
și fetele așteaptă în ulița murdară
tăcerea care cade în fiecare seară,
și factorul, cu gluga pe cap, greoi și surd.
Căruțe fugărite de ploaie au trecut,
și liniștea în lucruri de mult mucegăiește.
În case oameni simpli vorbesc pe ovreiește.
Gîște, cu pantofi galbeni, vin lent după-un zaplaz ;
auzi cum ploaia stinge fanarele cu gaz,
cum învechește frunza în clopote de-aramă,
auzi tăcerea lungă și gri care e toamnă
și diligentă care vine din Dorohoi.
Pustiu, din șes, se urcă cirezile de boi,
și cum mugesc, cu capul întors, de parc-ar suge —
cu ochii roșii, târgul, cuprins de spaimă, muge.

V

În toamna asta ziua — de ce ? — s-a micșorat.
Cîmpul pustiu și negru s-apropie de sat
de parcă vrea prin garduri de lemn să se strecoare,
să mai pătrundă încă o dată în hambare.
Mai e ceva pe-aicea și nu-i din ce-a trecut ;

casele, după geamuri, au duşumea de lut,
şi au cerdacuri lingă camere goale, unse
cu baligă, de ploaie şi de urzici împunse.
Poate-ar mugi aicea, de-ar fi să fie, vaci;
viţa se ţine-oloagă cu mîna de araci
şi-aşteaptă-acum, cînd fiţa a încetat să-i crească,
ploaie s-o-ngălbenească, ploaie s-o putrezească.
Şoseaua ca o talpă s-a rupt de-atîtea ploi.
Trec porcii, cei cu suflet de baltă, spre noroi,
trec porci urîţi, să doarmă stupid într-o băltoacă
ca haosul pe lume din nou să se desfacă.

UN TREN DE MARFA

Un tren de marfă a trecut,
şi, uite, curtea fabricii de gaz
ar vrea să urce-n degete să-**l** vadă
ca o găină albă din zăplaz.

Tăcerea doarme cu genunchi-n gură,
cu mîna pe pleoapă s-a trezit,
a spintecat-o trenul, ori îi pare
că sîngele din jur e învechit ?

Sculată de viteză se întreabă
ce-i energia asta fără somn,
şi-ar vrea din nemişcare să se rupă,
cu cel puţin o umbră, ca un pom.

Soarele-acesta, fără de cusur,
o doare-n carnea încă nencepută,
şi-ar vrea să-şi poată un minut lipi
pe-o roată faţa slută.

PROVINCIE

I

Din nou tăcerea umedă în munți —
și-i vară totuși, după calendare;
capre bărboase au trecut, murdare,
și plouă, plouă...

Gîștele sub punți
au leșinat în toamna albă, lîngă
sufletul care ar voi să plîngă.

Castanii simpli, peste bănci de parc,
lipesc cu palma mărci de-alamă late 5
tăcerea, udă, s-a culcat pe spate,
și-un Cupidon, ciupit de timp, c-un arc,
aruncă ofticos și paralytic
apa ascunsă-n mădularul mitic.

Au fost și-aicea lebede-n bazin ?
(Poate și-au dus lumina printr-o poartă.)
Bazinul-i galbăn ca o frunză moartă,
și vara a plecat așa de lin,
cu ochii limpezi și cu țîțe pline,
c-o simt și-acuma, goală, lîngă mine.

În cea din urmă toamnă eram doi.
(Fîntînă, curgi aducerea-aminte !)
Priveam cum pleacă berzele, cuminte,
spre alte țărături și spre alte ploi,
și tot ca și acum stăteam pe gînduri —

și cineva cioplea ceva din scînduri.

URÎTUL

în casa de tăcere cu iederî şi urzici,
plină cu somn de bufniţi cîrne, cu ochii mici,
nimeni nu ştie toamnă cînd a intrat în casă,
şi anii de cînd surpă pereţii, ca să iasă.
Un clopot surd la masă şi la culcat chema ;
avea şi-atuncea spartă arama, şi coclea,
şi-**î** ascultam, cu gura pe lespede, cum geme,
să ţie-n loc moluzul şi curgerea de vreme.
Motani de porţelană, cu ochii verzi, au tors
pleearea-n lume-a celor ce nu s-au mai întors ;
dar s-auzeau, în seara cu geamăt de lăuze,
ciapele-ntîrziate pe mîni, ca nişte buze.
Poate e mama care moţăie-n jîlţ, aici —
coase ciorapi de lînă moale, pentru bunici.
Dacă-ar cădea odată ploile roşcovane,
prin mădule-ar curge din nou, ca prin
burlane,
şi-ai fi în casă singur, pustiu şi monoton —
ca-n insula vreunui sălbatec Robinson.

CÎNTECE SIMPLE : MĂRIOR

V

Dac-ai veni pe bancă c-un roman
în mînă,
surîsul tău m-ar căuta în parc
prin fila cărţii.

Romanul tău, cu litere nemţeşti,
e *Werther* —

l-ai părăsit pe cînd îşi încărcă
pistolul.

Surisul tău mă caută ca-n rîu
o undiţă,
şi vrăbii lîngă tine slovenesc
romanul.

Sunt lîngă tine şi tu nu mă vezi,
sunt poate golul
în care te apleci, sunt poate golful
de linişte.

Sunt lîngă tine şi-mi încarc pistolul —
sunt umbreluţa
cu care scrii distrată pe nisip,
sunt muzica pe care-o iei de mîină.

Sunt umbra ta culcată pe nisip,
tu nu mă vezi ;
«continui fila unde l-ai lăsat
pe Werther,

ORA DE VIZITĂ

Lui Gala Galaction

În seara asta capul ca o lampă
îşi arde restul fumegos de gaz —
şi cineva a pus mîna pe clampă.
şi cineva m-atinge pe obraz.

În seara asta lungă, cineva
tuşeşte-n mine, scuipă şi-şi dă duhul,
şi nici măcar n-aş vrea să fug — n-aş vrea
s-ajung din nou cu mînele văzduhul !

**Stau în odaie ca-ntr-un tren în care
aștept în geam să crape-un peisaj,
și-mi țin în mână sufletul de soare —
sărmanul pașaport pentru voiaj.**

**Mă doare liniștea crescută-n mine —
mă doare întunericul crescut,
ca o mocirlă-n care dorm pe vine
bivolii negri de necunoscut.**

**O umbră parcă mi-a fugit din trup
și-n seara asta mi-e atât de bine,
că parc-aș vrea cu mâinele să rup
urzicile care-au crescut pe muie.**

RONDEL DE TOAMNA

îți plînge toamna în priviri
și-ți moare leneș la fereastră,
în odăița ta albastră
privești bolnavii trandafiri.

Tu stai pe gânduri și te miri,
frumoasă pasăre sihastră.
îți plînge toamna în priviri
și-ți moare leneș la fereastră.

în cripta sfințelor iubiri
te poartă lin iubirea noastră.
Și te-ofilești precum în glastră
se sting bolnavii trandafiri.

îți plînge toamna în priviri...

A M I N T I R E A
(După Henri de Re*gnier)

O, tu, a cărei umbră îmi stăruie, dar nu e,
atît în amintire trăiește trupu-ți gol,
ți-oi podobi grădina cu-o singură statuie
deasupra, ce dorinței sluji-va de simbol
și brațele-i căta-vor făptura ta, ce nu e.

Ți-or podobi grădina iriși și chiparoasă
cu Dragostea, ce fi-va un fîșnitor havuz ;
în freamătul din seară ce lesne-o să-l auzi,
pe-aleea unde pasul s-oprește și apasă,
cînd, în apus de soare, de clara rouă uzi,
se-nalță chiparoșii și rozele se lasă.

Fintînă și statuie, adeveriți-mi visul
de-a fi trăit cu dînsa aici, în seară, plina
se fac florile sînge și arborii țărînă,
iar celui ce va trece, statuie și fintînă,
să-i spuneți că aicea fu Dragostea și Visul...

<i>Prefața.</i>	6
<i>Nota editorului.</i>	12
<i>ALEXANDRU MACEDONSKI1*</i>	
Hinov.g	
Excelsior.	^
Plecare.	
Vînt de toamna.	20
în arcanse de pădure.	
Nepăsare.	^
Mai.	2 1
	00
Corabia.	22
Cîntecul ploaiei.	
Rimele cîntă pe harpă.	
Rondelul lucrurilor.	2 ^
Rondelul orașului mic.	2 ^
Rondelul crinilor.	2 5
Rondelul țiganilor.	^
Rondelul rozelor ce mor.	
Rondelul înecaților. 529	2 6

MIRCEA DEMETRIADE

Pianistul
Spleen
Monotonia
Pastel alb
Din pragul unui vis .
Amorul meu
Păianjenul de aur .
Colocviu sentimental
Sonuri și culori .

ALEXANDRU OBEDENARU

Naiadele
Anxietas
Mai sus de stele
Sar-ului Peladan
Altare
Iahtul negru
Lințoliul sufletului .
Departe de pământ .
Flori de sînge .

IULÎU C. SĂVESCU . .

Prima vera
La Polul Nord
Nenorocit
Cînd
Excelsior
Precum
Te-ai dus
Ah, mi-e dor .
S-a dus

TRAIAN DEMETRESCU .

Simfonie de toamnă
Corbii
Același farmec
Clavirul
Trec orele
Floare de drum

Flori de seră	^
Gînd de toamnă	^
Tablou de iarnă	^
Melancolie.	^

DIMITRIE ANGHEL • ⁶⁷

în grădină	^
Murmurul fîntînei	70
în Luxemburg	71
Melancolie.	72
Fantazie.	73
Imn	74
Moartea narcisului	76
Cum cîntă marea.	77
Nemulțumitul	78
Reverie.	79
Fantome.	79
Visătorul	80
Scrisoare.	81
Curcubeul	82
Metamorfoza	82
Duminica.	83
Călătorii.	84
Ex-voto.	85
Cîntec.	85
Gherghina	86
Cîntecul greierului	86

CINCINAT PAVELESCU ⁸⁹

Corbii	91
Cîntecul omului	92
Impresii de toamnă	93
Poetul	94
Cele trei năluci	94
Simbolul neantului	95
Fizica	96
Simfonia ploaiei	96

OVID DENSUSIANU ⁹⁹

Cînd morții sînt așa departe.	103
Solii depărtărilor	104

Heroica (I, III)	.105
Cîntecul pribeagului	.107
Cei fără stea	.108
Salba clipelor	.109
Scorburile	.110
Călătorii nevăzutului	.110

GH. ORLEANU113

Pendula veche de stejar11°

P e multe mănăstirea a-ncremenit	. 116
Ceața	U&
Anamnis	.117
Scrisorile	

CONSTANT CANTILLI119

În largul trecutului121

In largul mării	. 122
Pădurea de purpură	.123

GABRIEL DONNA125

Un bob de rouă127

Nord letargic	.123
Nebuloasa din Andromeda	.128
Statuia	• 12^

ȘTEFAN PETICĂ131

Fecioara în alb (V, VIII, XIX)	. 133
Cînd viorile tăcură (I, li, III, IV, IX, XII, XIII, XIV, XV)	.135
Moartea visurilor (VII, IX)	.142
Cîntecul toamnei (II, VII)	.143
Serenade demonice	.145
Varia. Necunoscută	.146
Semi Orient	• 147

D. KARNABATT149

Rubine	.151
Presimțiri	.152
Neînțeleș	.153

Elegii celei care a murit	.163
Nostalgia roșie.	
Invocație.	.1^6
Suflet bolnav.	1 5 7
Tristețe.	.1&^8

*ELENA FARAGO*¹⁵⁹

Trecea un om pe drum.161

Despărțire.	x *
Era o fîntînă	1 ^ 2
Durerii	1 ^ 6
Cîntă astăzi viața.	.165
Lumini de amurg	.166
Noiemvrie.	.167
Sufletul meu astăzi își dezgroapă morții	168
O femeie trecuta vorbește cu toamna	169
Tăcerea dezvăluitoare.	.171

ALEXANDRU GHERGHEL.173

Pribegi¹⁷⁵

Cînd toamna.	.176
Melancolie.	.177
Sonet (Strada).	.178
Sonet (în portul fără nume)	178
Sonet (Exodul).	.179
Din port.	.180
Bibelouri	.1&0

ION MINULESCU.181

Romanța noului-venit.	.185
Spre insula enigmă.	.187
Romanța celor trei romanțe.	.189
Romanța mortului.	.191
Romanța corbului.	.192
Romanța celor trei corăbii.	.193
Celei mai aproape.	.194
Celei care pleacă	.195
Trei lacrimi reci de călătoare	196
Romanță nordică	.197
Prin gările cu firme-albastre.	.198

Cînta un matelot	200
într-un bazar sentimental	201
Va fi	202
Celei din urmă	203
Cu toamna în odaie	204
Acuarelă	205
Marină estivală	206
în așteptare	207
Romanța tinereții	208-

EUGEN ȘTEFĂNESCU-EST.211

Spre alte țări.213

în Eldorado	216
Parcul galben	218
Balada Evei	220
în râul roz	222
Romanță	223
Viziune	225
Simfonie de toamnă	227

G. BACOVIA.231

** Decor	235
Amurg	236
Lacustră	236
Gri	237
Sonet	237
Tablou de iarnă	238
în grădină	238
Pălind	239
Nevroză	239
Moină	240
Oh, amurguri	- 2 4 1
/ Cuptor	241
Panoramă	242
Plumb de toamnă	243
Plouă	243
în parc	< 244
Singur	245
Marș funebru	245
Nocturnă	246

Nervi de primăvară	247
Note de primăvară	248
Fanfară	248
Toamnă.	249
Ou voi...	250
Ego.	250
Amurg	250
Mister.	251
Poemă finală.	252
De iarnă	252
Versuri	253

AL. 7. STAMATIAD.255

Spre alte țări²⁵⁹

Crinul	260
Melancolie.	261
Iubirea noastră moare.	261
Singurătatea	263
Pe etajera roză, pe etajera neagră	264
Simfonia toamnei (III, IV, VIII)	266
Melodie tristă.	268
Spleen	268
Simfonie în roz.	269
în noapte.	270

AL. PETROFF.273

Pe chitară. " . . - 275

Toamna.	276
Invocațiune Casandrei.	276
E un mormînt	277
Miramare.	278

EMIL ISAC.279

Spleen.281

Aștept	281
Ceață, ceață	282
Sirena fabricii.	283
Oraș bolnăvit	283
Nava vieții	284

Cîntece de toamnă	
Cîntec.	28 &

HORIA FURTUNĂ²⁸⁷

Menhirii: ²⁸⁹	
Focul.	291
Scara muzicală.	292
Trăsnetul.	293
Moartea.	294

ALICE CĂLUGĂRU²⁹⁷

In grădină.	299
Poveste.	30 (>
Pe drum.	30 1
Ploaia.	302
Cîntec străin.	30 3
Cîntec de ploaie.	3 ^ 3
Șerpii.	3 ° ±
Pustietatea.	30 &

CLAUDIA MILLIAN-MINULESCU **311**

Garofale roșii.	313
Voluptate.	314
Pisicile.	315
Simfonii de toamnă.	316
Himeră.	318
Nevroză.	318
Vazele de flori.	319
Primăvară.	320
Toamnă.	320

BARBU NEMȚEANU³²³

Toamnă.	325
Toamna-n tren.	32G
în automobil (Pe malul mării).	327
Galații.	328
Psalm păgîn.	330

<i>MIHAIL CRUCEANU</i>	3 3 1
Trandafirii galbeni.	3 3 3
Fecioarele pale.	3 3 4
Poemele oglinzilor.	3 3 5
Bătrînul sol.	3 3 6
Călătorul	3 3 6
Sufletul odăii mele.	3 3 8
O uşă s-a deschis în noapte.	3 3 9
Anii dragi de altădată.	3 3 9
Muritor.	3 4 1

<i>MIHAIL SĂULESCU</i> ³⁴³	
Excelsior.	3 4 5
Cînd plouă.	3 4 6
Aseară	3 4 8
Iulie.	3 4 9
În port	3 5 0
E secetă	3 5 1
Postumus.	352
Un vers răzleţ.	353
Cei singuri.	3 ^ 4
Oraşul	3 5 5
Nevroză.	359
Pe strada asta tristă.	362
În mine.	363
Întineric.	365
Templul.	366
Cînta o caterincă.	368

*EUGENIU SPERANTIA*369

Hexametree străinului	371
Hexametree tainei mele.	372
Izvodul corbilor.	373
Pe cellalt mal.	378
Şi totuşi.	374
Clarinetul	374
Inelul cu safir.	375
Balada II (Peregrinul).	376

<i>N. BUDURESCU</i>	377
Clipe de extaz	379
Poema navelor plecate	380
Icoană îndurerată	381
Sub balconul de glicine...	382
Ironie	383
Pustiul	384

NICOLAE DAVIDESCU 385

Umbra camerilor 387

Am plecat să caut floarea	388
Nevroză	388
Excelsior	389
Eternă duminică	390
Desemn în provincie	391
în amurg	391
Noapte de toamnă	392
Prăbuşire	393
Spleen	394
Interior de iarnă	394
Sfârşit de toamnă	395
Frământare	396

VINTILĂ PARASCHIVESCU 397

Spre ţărmuri de-ntuneric 399

Visul poetului	400
Contrast	401
Privind oştirile de valuri	402
Oraşul în amurg	403

I. M. RAŞCU 405

Fiorii serilor de toamnă 407

într-un castel sînt trei fecioare	408
Oraş	411
Imagini triste	413
Convalescenţă	414
Oraşele dezamăgite	415
Nelinişti	416
în salonul vechi de ţară	419

ALFRED MOȘOIU. 421

în seara asta a murit ceva.423

Toamna 424
 Cîntecul amintirilor. 424
 Pe valul roz. 425
 Moartea florilor. 426
 în Luxemburg (Pe-o zi de toamnă) 427
 în portul mort. 427

*ION PILLAT.*429

în toamnă.433

Jardin du Luxembourg. 434
 Thule. 4 3 5
 Rodul mării. 436
 Fereastra pe mare. 437
 Ghețarul. 437
 Părăsire. 439
 Departe. 439
 Balada toamnei. 440
 Păsări pe mare. 441
 Scoica 442
 Asfodela. 443

*ALEXANDRU VIȚIANU.*445

Voluptatea pisicilor.447

Spleen. 447
 Umbra. 4 4 8
 Ironie meschină. 449
 Comedianții. 449
 Fetele de școală. 450
 Melancolia primăverii. 451

CONSTANTIN T. STOICA 453

Un sol neașteptat.455

Refugii (II, V, VI, IX, X). 456
 Odaia tapetată cu amintiri. 460
 Vis mort. 460
 Acorduri de toamnă. 461

DEMOSTENE BOTEZ	» **
Cînta o catirincă	466
Spleen de duminică	466
Duminici	4 6 6
Tristeți atavice	467
Pustietate	468
Singur	468
Pustiu	469
Noapte pustie	470
Monotonie	471
Tristeți fără motiv	473
Scrisoare	474
Nostalgie	475

D. IACOBESCU_477

Spleen	479
Nocturna ultimei nopți	480
Marșul izolaților	480
Poem de amiază	481
Amintiri, în amurg	482
Dimineață	482
Elegia unui tînăr modern	483
în umbră	484
Melancoliei	484
încătușare	485
în port	486
Scenetă	486
Noapte fantastică	487
Eldorado	4 8 8
Revolta	4 8 8

ALEXANDRU COLORIAN 491

Sonată	493
Vom retrăi	494
Exil postum	494
Drumețul	495
Apoteoză	497
Leviathan	497
In memoriam Ovidii Densusianu	499
Baletul	500

BARBU SOLACOLU 503

Decor 505

Sonet (Centaurii) 506

Sonet (înfiorare) 606

Pastel florentin 507

Sonet (Consolare) 508

MARCEL ROMANESCU 509

Tîrziu 511

Capitala 612

Rouă. 512

Sărutul 513

Revedere. 613

Seară bătrînă. 614

Ruine. 515

Agonie. 515

BARBU FUNDOIANU 517

Herța (I, V) 519

Un tren de marfă. 620

Provincie. 521

Urîtul 522

Cîntece simple : Mărior. 622

Ora de vizită 523

Rondel de toamnă. 524

Amintirea (După Henri de Regnier) 526